

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

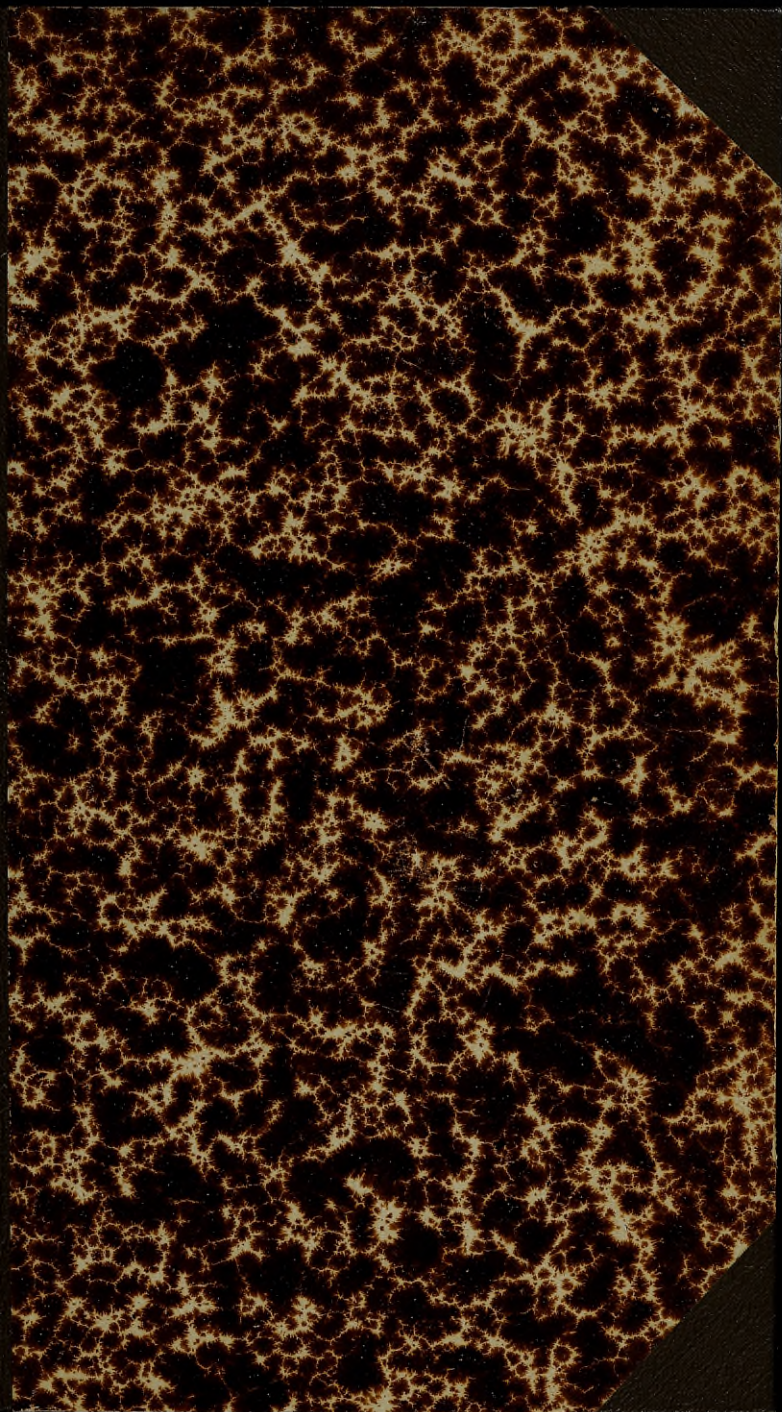
GÖTEBORGS
UNIVERSITET

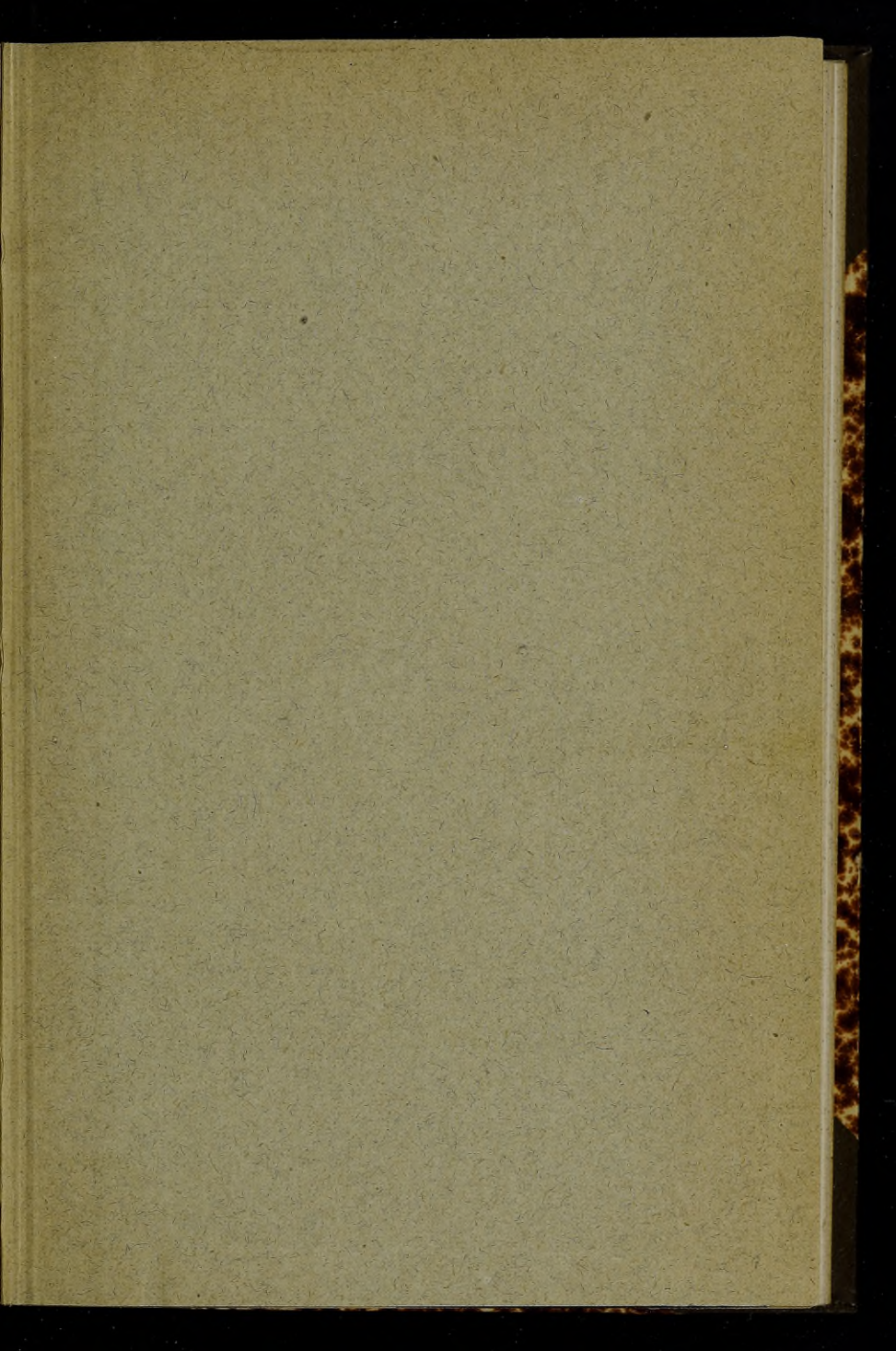
LUNDS
UNIVERSITET

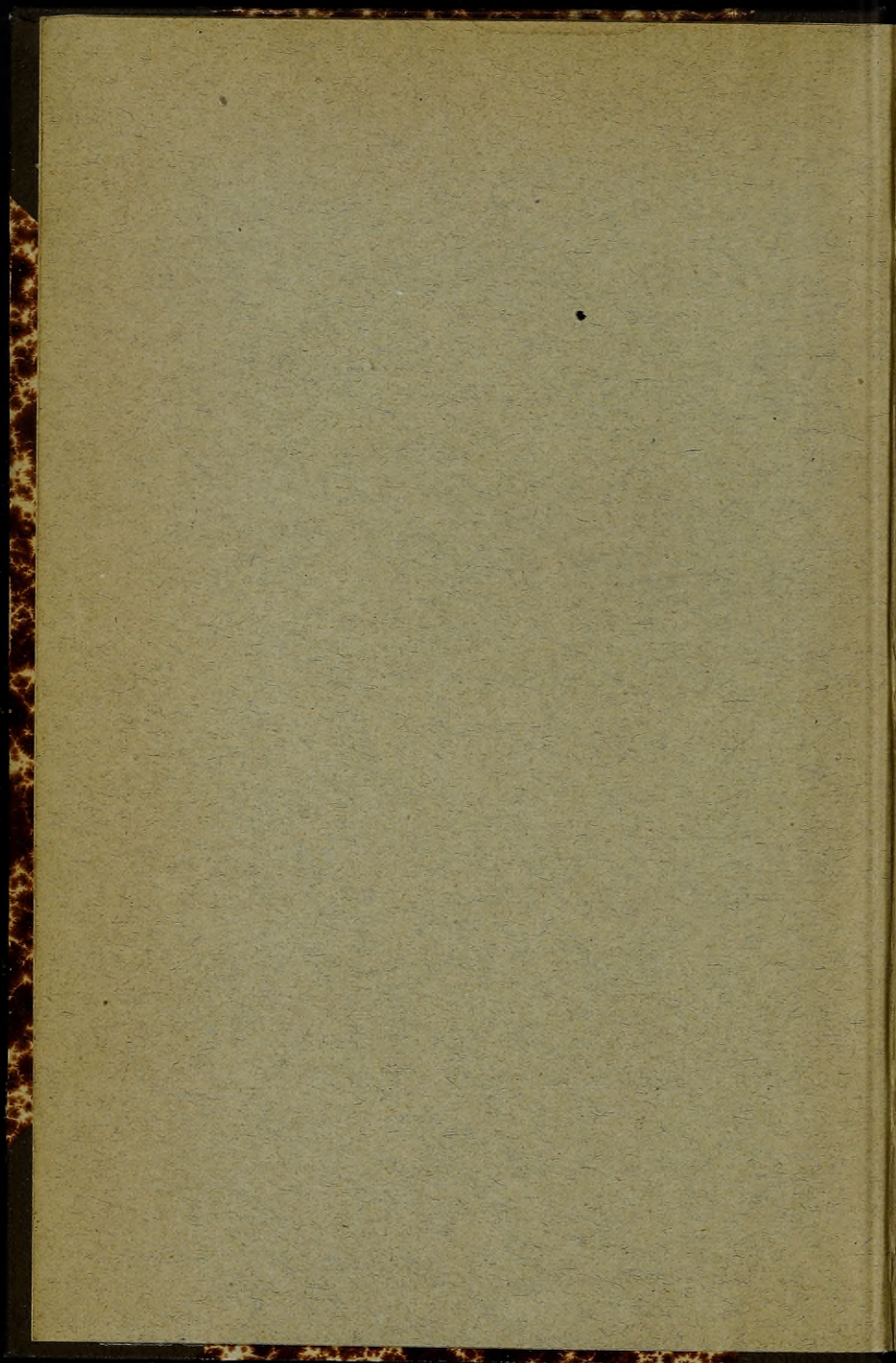

UPPSALA
UNIVERSITET

Vitt.
Su

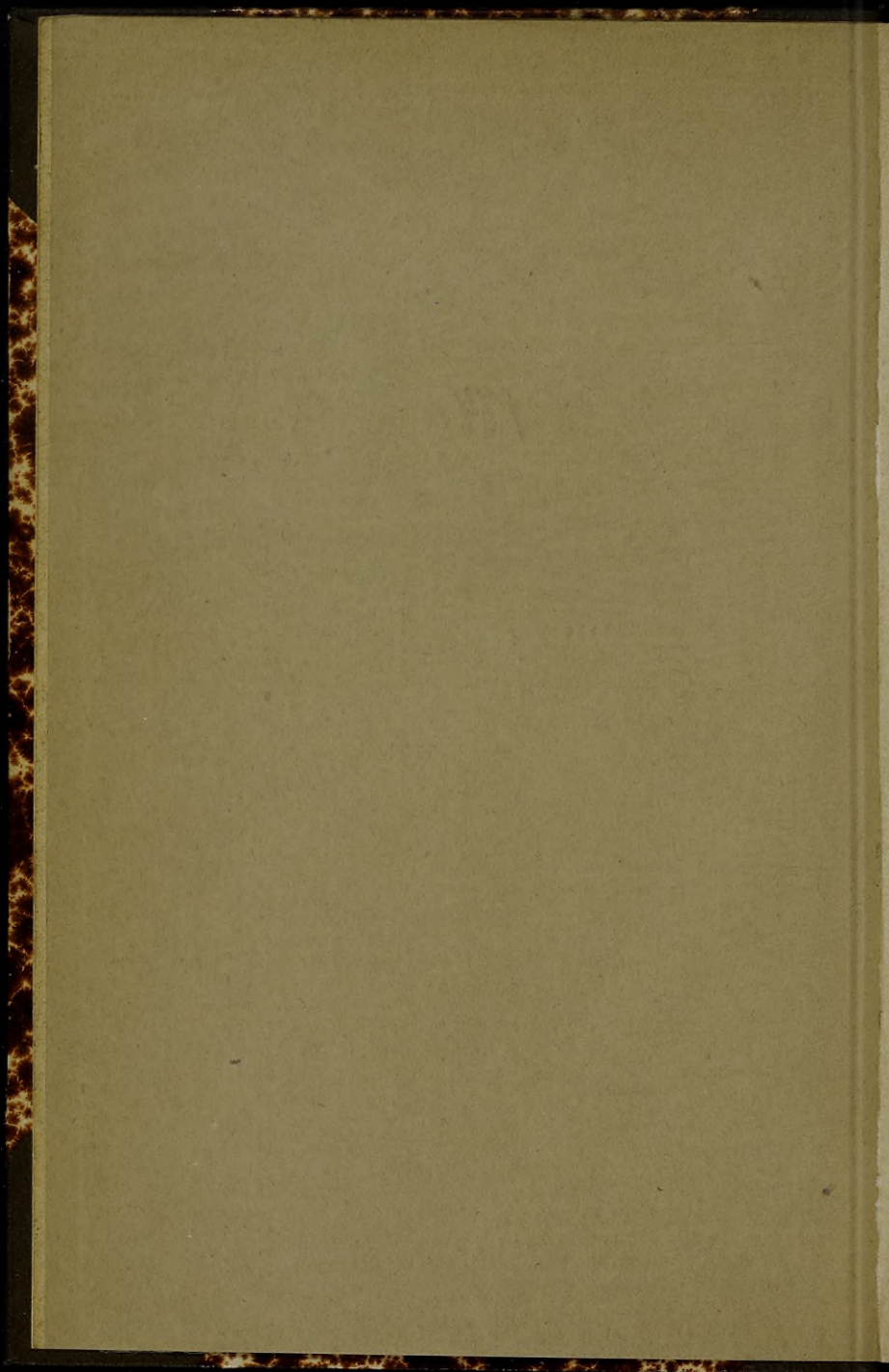

—TALMI—

ROMAN UR ———
STOCKHOLMSLIFVET
AF

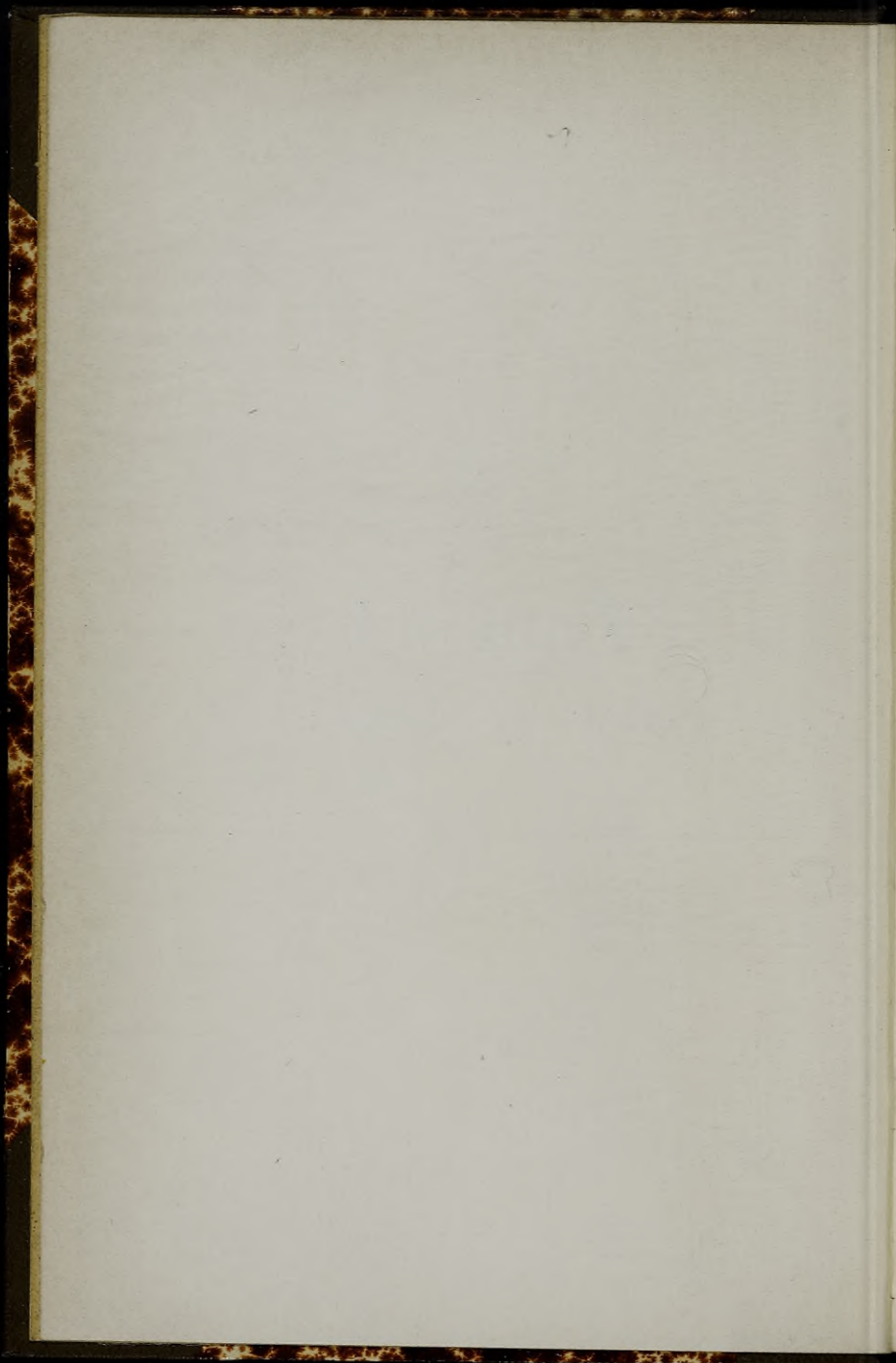
———ERNST
LINDQUIST

•STOCKHOLM•
•HUGO GEBERS
FÖRLAG ———

TALMI

ROMAN UR STOCKHOLMSLIFVET

TALMI

ROMAN UR STOCKHOLMSI,IFVET

AF

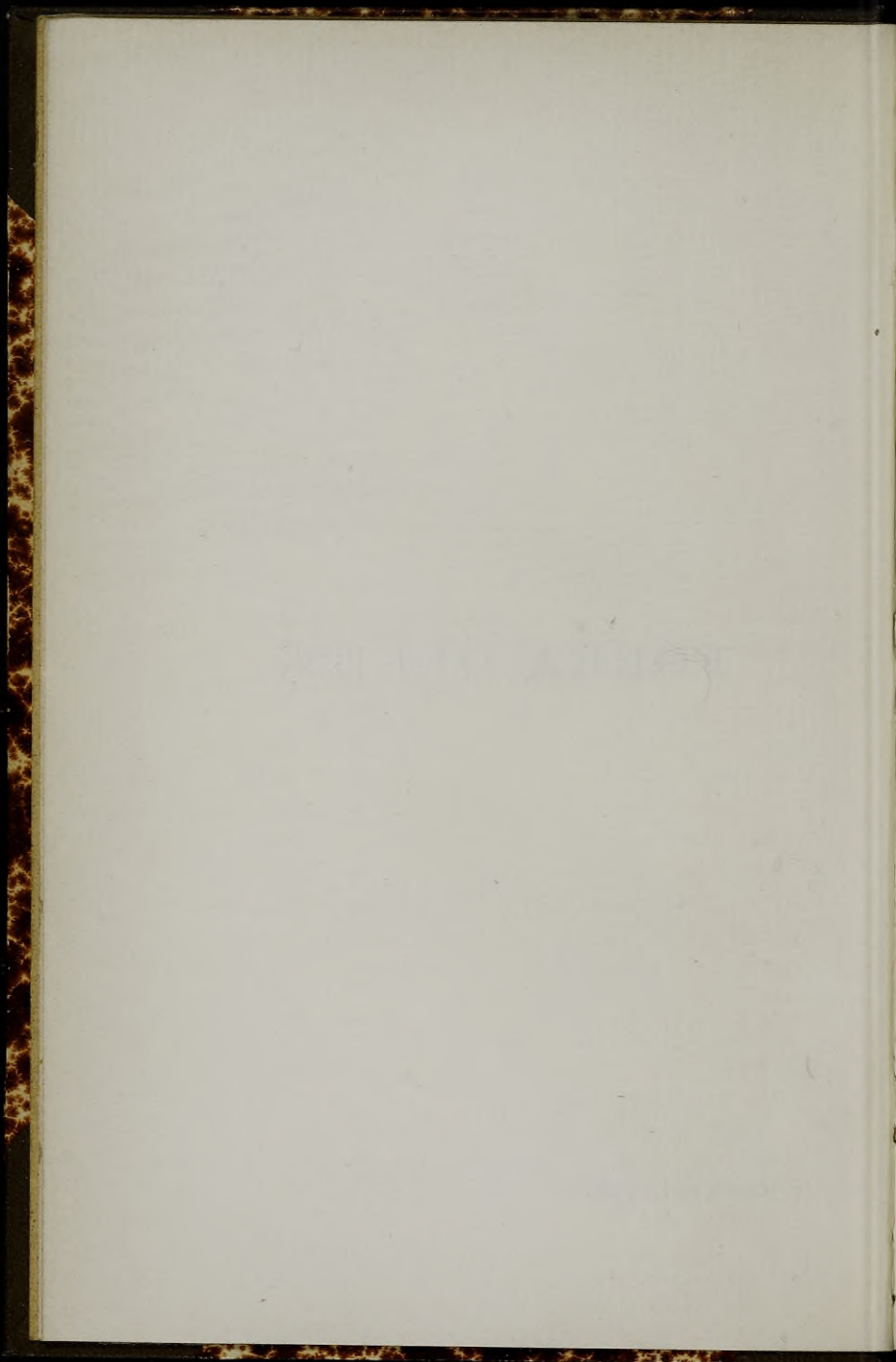
ERNST LUNDQUIST

STOCKHOLM
HUGO GEBERS FÖRLAG

STOCKHOLM
ISAAC MARCUS' BOKTR.-AKTIEBÖLAG
1899.

FÖRRA DELEN.

1.

Då Karin vaknade, var det alldeles mörkt i rummet. Endast framme vid fönstret syntes två långa, raka, ljusgula strimmor, där rullgardinen ej slöt till; det började således dagas ute. Hon lade ihop ögonen igen och vände sig mot väggen för att somna om, men det var henne alldeles omöjligt; denna underliga förnimmelse, som hade väckt henne i otid, denna känsla af någonting särskildt och ovanligt höll henne vaken. Till sist måste hon sätta sig upp i liggsoffan och fundera, ehuru ännu med hjärnan halfsofvande och de tunga ögonlocken liksom hopklistrade. Hvad var det? Hvad var det för märkvärdigt, som väntade henne i dag?

Plötsligt blef hon alldeles klarvaken. Det var ju hennes födelsedag! Ja visst, hon fyllde tjuugu år i dag!

Hon skrattade till litet för sig själf, gned sig i ögonen, ruskade på sig som en badande sparfunge och sprang ur bädden, spänstig som en fjäder.

Som hon gick och stod, lät hon rullgardinen flyga i höjden — hon behöfde icke genera sig, ty på denna utkant af Stockholm hade man inga grannar —, och hon hade så när gifvit till ett litet utrop af förtjusning, så vacker var den tafla hon hade framför sig. Himlen hvälfde sig öfver Ladugårdsgärdet hvitblå och utan en enda sky; bakom skogen i öster, där Värtan blixtrade fram, var solen i antågande, och där hade himlen en skarpt guldgul färg, som förtonade i fina, grönaktiga nyanser högre upp. Och öfver alltsammans en friskhet, en glädje! Björkarna i skogsbacken där borta på andra sidan gärdet hade bestämdt spruckit ut sedan i går. Och fastän hon visste, att det ännu var för tidigt på året, för att det skulle kunna finnas ett enda grönt blad i trädgårdarna, som lågo rakt under henne, närmast huset, tyckte hon nästan, att det trängde en mäktig doft af vår upp till henne genom fönstret, som hon slagit upp på vid gafvel.

Tänk, att det skulle bli så vackert väder just i dag, den stora, underbara dagen, då hon fyllde tjugu år! Så som hon gått och undrat och väntat och hela tiden sökt sätta sig in i, att det naturligtvis skulle bli ösregn den dagen, och föresatt sig att inte bli ledsen ändå. Och nu! Sol, klar himmel, ljum luft — ett guldväder!

Medan hon klädde sig, så tyst hon kunde, för att inte väcka mor, som sof där ute i stora rummet, måste hon riktigt bita ihop tänderna, för att inte sjunga en stump. Hon kände sig så sprittande glad och lifvad. Nå — inte underligt! Man blir inte tjugu år mer än en gång. Tjugu år — det är någonting,

det! Ungdomens, den sköna, soldruckna ungdomens egentliga begynnelse, den dag, då man står på tröskeln till det okända och dörren slås upp för en och lifvet börjar — lifvet, hvars hemlighetsfulla härlighet man hittills endast anat! Det spratt till i henne af hänryckning, hon skulle ha velat ställa sig i det öppna fönstret och ropa: »Hurra, hurra!» af alla krafter, så att det hörts ända bort till Borgen. Men då hon inte fick tillfredsställa det begäret — dels för den sofvande mors skull och dels för poliskonstapeln, som just nu vek om hörnet på Artillerigatan —, kunde hon i alla fall inte neka sig det nöjet att luta sig ut genom fönstret så långt hon räckte, klädd i natttröja och underkjol, och hviska två gånger ut i den soliga luften: »Hurra! Hurra!» till en svärm sparfvar, som strök tätt förbi och svarade henne med ett muntert skvattrade. Och sedan brast hon i skratt åt sin egen barnslighet och föll ned i den rankiga länstolen bredvid fönstret, och där skrattade hon en lång stund för sig själf, så att tårarna till sist kommo henne i ögonen — men alldeles tyst, bara ett invärtes, ljudlöst skratt, för att inte mor skulle vakna.

En halftimme därefter var hon klädd och hade bäddat upp sin liggesoffa och satt vid det öppna fönstret med sitt arbete, ett par tofflor, som hon hade beställning på från tapisseriboden vid Regeringsgatan och som skulle vara färdiga i denna vecka.

Hennes ystra stämning hade nu lugnat sig betydligt, och hennes tysta tankar hade med de hos henne så vanliga tvära omkastningarna fått en nästan bitter anstrykning.

Det var visst värdt att glädja sig! Att hon fyllde

tjugu år, hvad var det mer med det! Jo, om hon varit en rik och fin fröken, som bara behöft säga ett ord till sin pappa för att få fullt upp med pengar — då hade det kunnat bli en födelsedag värd att minnas!

Men nu — ja, nu skulle dagen gå som alla andra dagar. Någon far hade hon icke, hvarken rik eller fattig, och mor hade minsann inte råd till några extra utgifter för att fira hennes födelsedag. De skulle som vanligt syssla med sina arbeten, hvar och en på sitt håll; mor skulle sitta vid symaskinen hela dagen och sy slätsöm, och själf skulle Karin plita med de där odrägliga tofflorna, flera hundra stygn, det ena efter det andra i söfvande enformighet så lång dagen var, och när kvällen kom, skulle hon ej ha fått en enda födelsedagspresent, ingen hade kanske ens gratulerat henne, ännu mindre ställt till något festligt för henne, och när hon gick till sängs — på slaget tio för att spara fotogenern —, ja, då var hon tjugu år, det var alltihop, det — hvad var det att tala om?

Å, det var förfärligt ibland att vara fattig!

Men det förstås, nog öfverdref hon litet ändå. Ingen skulle gratulera henne? Så dum hon var! Än Olof då?

Hon blef helt vek om hjärtat och varm om kinderna. Olof, den snälla, rara, älskade Olle! Han skulle naturligtvis komma upp framåt kvällen, då han slutat sitt arbete vid Atlas och varit hemma och bytt om kläder — — han skulle *naturligtvis* komma upp, för att gratulera och ta henne med sig ut och gå ett slag, och om han inte hade råd att ge henne för så mycket som tjugufem öre, så var det en storartad

gåfva bara att få en kyss af hans varma läppar där nere i de mörka trapporna, och att gå med honom på de festligt upplysta gatorna och titta i butikfönster — eller att i den halfskumma Humlegården, där ingen såg dem, ta hans arm och drifva af och an i de mörka alléerna i förtroligt samspråk eller kanske sitta en stund uppe på Floras kulle med hufvudet på hans axel och hans unga, starka arm hårdt om sitt lif och drömma vackra, omöjliga drömmar om framtiden — å, det var en födelsedagsfest, som kanske den rikaste och finaste fröken inte kunde kosta på sig!

Bäst hon satt där försjunken i sina tankar, som åter fingo en gladare färg, hörde hon pendylen ute i stora rummet slå sju, och med det samma började symaskinen brumma där ute, alldeles som vanligt. Mor var således uppe, ja, hon hade varit färdig länge, fastän hon hållit sig tyst, för att ej väcka sin flicka; hon hade ju redan eldat i kakelugnen, kaffelukten trängde in genom den otäta dörren.

Karin steg upp och gick ut. Där satt mor mycket riktigt vid maskinen, liten, torr och hopsjunken och så ifrigt sysselsatt, att hon endast kunde bestå sin dotter en knapphändig morgonhälsning. Någon gratulation hördes icke af, och Karin såg genast, att mor var vid dåligt lynne. Nå, det var då dagligt bröd.

»Hvart skall du ta vägen?» ljöd moderns skarpa röst, och hon vände sig om, som om hon anat, att Karin stod och satte på sig hatten.

»Jag skall bara gå ner och köpa kaffeградde. Jag ser ju, att du har brådtom.»

»Skall *du* gå ner och köpa grädde?» utbrast fru Berger häftigt och lät maskinen stanna tvärt. »Det vet du, att jag inte tycker om! Med mig är det en annan sak, jag är van vid pigsysslor, men du skall då åtminstone slippa sådant där, så länge jag kan hålla mitt hufvud uppe.»

»Kantänka, jag är en sådan fin dam», inföll Karin med ett godmodigt leende.

»Ja, du *är* en fin dam eller skall åtminstone bli det, och hellre än att någon skall se dig gå på gatorna med gräddkanna i handen, hellre —! Ja, du vet, hur jag tänker. Seså, lägg bort hatten; jag skall nog sköta våra små uppköp i dag som alla andra dagar.»

Hon hade stigit upp och gått till garderobdörren, för att ta fram sina ytterplagg. Det var en hel affär, hvarje gång fru Berger skulle gå ner det allra minsta ärende. Om det också blott gällde att gå tvärs öfver gatan, måste kappan, hatten, floret och handskarna på. Ingen hade ens i mörkret sett henne kila ut med en sjal öfver hufvudet, som alla de andra husmödrarna i den stora arbetarebaracken hade för sed. Och då hon kom tillbaka från sina små affärspromenader med värdig hållning, plymhatten tronande öfver den höga pannan, som det slätkammade håret infattade liksom med ett par utuddade långgardiner, korrekt ut i fingerspetsarna, draperad i sin vidlyftiga, rundskurna kappa, kunde ingen se på henne, att hon gömde en sill eller en full gräddkanna under den. —

I dag dröjde mor ute litet längre än vanligt, och Karin gick därför in i sitt rum igen, icke för att

städa det, ty det tillät icke modern, utan för att hinna sy litet mera på tofflorna.

Då fru Berger efter en stund öppnade hennes kammardörr och ropade ut henne, för att de skulle få dricka sitt kaffe, blef Karin helt förvånad öfver att se, huru festligt mor ordnat bordet i dag. Ren duk, midt på bordet en stor saffranskaka med 20 på och en bukett blåsippor i ett glas framför hennes kopp! Ack, det var därför hon ville gå ensam ut till Kaknässkogen i går! Mor hade inte glömt henne ändå . . . nej, hon var rar i alla fall, morsan, fast hon kunde vara sur och ofta gjorde skäl för öknamnet »Jeremias», som dottern gifvit henne på grund af alla hennes klagovisor.

Karin slog armarna om den lilla skinntorra varelsen, som stod där helt rörd och tuggade på sina lyckönskningar med gråten i halsen, och så utbrast hon helt tanklöst:

»Kära mor, jag som trodde du hade glömt mig i dag!»

»Jo, det är tacken!» inföll genast fru Berger, som aldrig lät något tillfälle att bli sårad gå sig förbi. »Man lefver ett lif i förödmjukelser och försakelser, man ligger vaken halfva nätterna och grubblar på, hur man skall kunna ställa det riktigt bra för sitt enda barn, och så blir man beskylld för att glömma —!»

Den tandlösa munnen nästan hväste fram dessa patetiska ord, och där hon stod med trinda, rullande ögon och näsa och haka, som nästan möttes i form af en hummerklo, såg hon så komisk ut, att Karin brast i skratt.

»Seså, Jeremias, håll inne med dina klagovisor nu, jag är hungrig som en varg och gitter inte höra på din jämmerlåt. Får jag slå i åt dig! Å, så härligt kaffet luktar i dag. Jag tror du är stollig, morsan — har du inte gått stad och köpt rena Javan för min skull?»

Dagen gick alldeles som Karin hade tänkt sig. Mor och dotter arbetade hvar och en på sitt håll; då och då, när symaskinen hade rast, hördes en djup suck eller ett missnöjdt: »Hå hå — ja, Herre Gud!» utifrån stora rummet, alldeles som vanligt.

Men vid middagstiden blef det ett afbrott. Det ringde på klocksträngen.

»Det är ett stadsbud med ett bref till dig!» ropade fru Berger in till sin dotter. Och strax därpå kom hon in med brefvet i handen och alla ansiktets rynkor spända i liflig nyfikenhet.

»Det är väl Olof, som gratulerar mig», sade Karin och tog ifrigt brefvet.

»Ja, men det är så tjockt, det är någonting inuti.»

»Ett blomsterkort kanske.»

Men det var någonting mycket bättre. Ett glädjehrop undföll Karin, då hon slet upp kuvertet och stod där med två teaterbiljetter i handen.

»Biljetter — till dramaten! Å, så snabbt af Olle!» Mors ansikte var som ett solsken.

»Ja, det må jag säga... men det är väl bara åt er två», tillade hon, och det gick plötsligt en skugga öfver solen.

»Nej, han skrifver, att det är åt dig och mig, och att han väntar oss utanför teatern precis klockan sju», sade Karin, ännu med ögonen i brefvet.

Fru Berger hade emellertid granskat biljetterna.

»Andra radens sida, kunde just tro det», mumlade hon, och nu var det total solförmörkelse. »Det är naturligtvis för mycket begärddt, att en sådan fattiglapp som jag någonsin skall få sitta på parkett. I hela min lefnad har jag svärmat för att en enda gång få sitta på parkett, men gudbevars, jag har naturligtvis inte tillräckligt fina kläder, och i ansiktet ser jag ut som en nötknäppare, bara för att jag aldrig har haft råd att sätta in löständer . . . och Olof skulle skämmas att sitta på parkett bredvid sin gamla moster . . .»

»Nu är du oresonlig, Jeremias», sade Karin litet förtretad. »Nog vet du, att Olof gör allt i världen för oss . . . helst skulle han sätta oss i kungliga logen, tror jag, och det blef visst ändå inte fint nog. Men du förstår väl, att han inte anser *sig själf* kunna sitta på parkett.»

»Nej, en grofarbetare, det kan man veta . . .»

»Just det, ja, en grofarbetare. Olof vet sin plats, det hedrar honom. När han och jag gå ensamma på teatern, sitta vi på *tredje* radens sida, och att vi nu komma ett pinnhål lägre ner eller bättre opp, om du så vill, det är helt och hållet för din skull. Och det är mer än uppoffrande af Olle, att han *alls* vill bjuda oss på teatern, det tar minsann inte litet hål i hans lilla vecklön. — Du tar väl ditt nya broderade trikålif och kamébroschen?»

Toalettfrågan tycktes vara en god afledare, ty det kom ingen fortsättning på Jeremie klagovisor. Och under hela eftermiddagens lopp blef icke ett stygn sydt på grosshandlar Janzéns skjortor; därtill

hade gumman alldeles för mycket att stöka med i garderoben och i sina byrålådor; hon hade icke varit på teatern på ett helt år, och det var alltså en viktig händelse, som kräde vidlyftiga förberedelser. —

På utsatt tid stod fru Berger med sin dotter på trottoaren utanför dramatiska teatern. Det var en härlig vårafton, och om det var myllrande fullt af folk i torgets knoppande alléer, kunde man ej klaga öfver någon trängsel utanför teatern. Också träffade de båda damerna genast på sin kavaljer, en lång, axelbred räkel, utan öfverrock och med hatten på nacken, så att man såg den långa, nästan hvita tvärklippta luggen, som täckte halfva pannan och i förening med den ovanligt hvita hyn skulle ha gifvit hans ansikte något flickaktigt, om ej dragen varit skurna i så stor, nästan klassisk stil och om ej de ljusgula tillspetsade mustascherna varit så martialiska. Den unge mannen kom fram till dem och hälsade med sin klingande basröst:

»Tjänis, moster, hur står till? — Gratulerar på födelsedagen, Karin!»

De unga hade växlat en strålande blick, men det var också den enda hälsningen; den tid, som gått, sedan de skildes i går kväll, var som öfverstruken och utplånad. Och då de gingo uppför de folktomma trapporna upp till andra raden med mors rygg oupphörligt framför sig, passade han på och slog armen om Karins lif och kysste henne hastigt och ljudlöst på kinden med sådan kraft, att det blef en vit fläck i den lena persikefina huden.

Orkestern hade hunnit ett långt stycke på uvertyren, men ännu såg salongen tämligen folktom ut.

Mor hade efter många omständigheter kommit i hamn på första bänken och fått affischen, kikaren och karamellpåsen på sitt ansvar, men hon såg frånvarande ut, ännu helt upptagen af tanken: sitter min hårklädsel rätt, har min röda sjal den rätta draperingen? Karin satt bredvid henne, och bakom, litet i skuggan, hade Olof Ryde sin plats. Utom dem fanns knappast ett tjog människor på hela denna sida af raden, och det var ingen, som märkte, att den unge mannen hela tiden satt framåtlutad med handen tryckt intill Karins arm och sina fylliga läppar så nära hennes nackhår, att han kunde ta en af dess lena, svarta slingor mellan sina blixtrande hvita tänder och dra till, så att Karin uppgaf ett litet rop, lyckligtvis öfverröstadt af musiken, och därefter kom i ett tyst, krampaktigt skratt, som ej ens slutade, då ridån gick upp.

Man gaf »Falska juveler». Mor satt hela tiden med kikaren för ögonen och tycktes rent af hypnotiserad af de granna toaletterna på scenen; äfven pjäsens handling försatte henne småningom i stark spänning. De bägge unga, som voro vana vid teater, togo saken med mera lugn och ägnade sig hufvudsakligast åt hvarandra. Lyckligtvis hade Olof kusinens öra så nära sig, att han kunde hviska till henne hur mycket som helst utan att störa mor.

Under första mellanakten gingo de bägge unga ut i korridoren för att räta litet på benen; fru Berger föredrog att stanna kvar på sin plats och granska parkettdamernas toaletter. Olof förde Karin bort till den aflägsnaste vrån och sade till henne att blunda och inte se upp, förr än han gaf henne lof. Hon

lydde halft motvilligt, och nu hörde hon ett fras af silkespapper, Olof fattade hennes vänstra hand, det knäppte till nere vid handleden, och då hon nu med eller utan lof öppnade ögonen, stod hon där med ett blänkande, slätt silfverarmband, knäppt öfver handsken.

»Nej, men Olle då —! Är du spritt tokig?»

»Något minne af dagen skulle du väl ha», svarade Olof, förlägen och lycklig, »och jag visste ju, att du länge har önskat dig ett armband...»

»Ja, jag har ju aldrig haft något förr... och så vackert som det är! Silfver, förstås... inte ny-silfver?»

»Sällan! Då vore det ju en servetring. Nej, armbandet är kontrolleradt silfver, köpt hos en gentil guldsmed på Vesterlånggatan, fem och femtio har jag gifvit för det. Tycker du om det?»

»Ja då... men dumma pojke, inte har du råd? Och du behöfde ju så väl köpa dig ett par nya stöflar?»

»Får väl kölhala de gamla så länge... och för resten, för dig går jag gärna barfotad genom lifvet!»

»Tokstolle! — Tack skall du ha i alla fall!»

Och så fick han en så ljudlig smällkyss, att den halfsofvande vaktmästaren spratt upp på sin stol och började skratta åt dem.

Då de kommo in igen, sågo de genast, att någon-ting hade händt mor; hela hennes ansikte förrådde något slags, tydligen mycket angenäm sinnesrörelse, och Karin hade knappast intagit sin plats, förr än gumman hviskade i hennes öra med andfådd ifver:

»Kan du tänka, grosshandlar Janzén är där nere

på parkett — och han har nyss hälsat på mig så *utomordentligt* artig! — Se där, han står ännu kvar och kikar hit upp — alldeles midtför oss, nästan under första raden. Han vill visst hälsa på dig också.»

Karin följde moderns anvisning och upptäckte genast en liten pomaderad och glosögd medelålders herre med kortklippta mörkröda polisonger och i hjässan ett litet ljusgult månsken bakom tunna, mörkröda strimmor. Han stod nedanför första raden och tittade oafvänt upp till deras plats. Nu tog han kikaren från ögonen, log med hela ansiktet, så att man såg en rad långa, gula tänder, och bugade sig artig för Karin, men i det samma drog han sig hastigt in i skuggan under raden, och hon fick en misstanke, att han gjorde så, för att ingen på parkett skulle märka, att han hälsat upp till de öfre regionerna.

»Hvem är det?» frågade Olof.

»En af mors skjortkunder», svarade Karin vårdslöst, men det undgick ej Olofs skarpa ögon, att hon rodnade.

»Känner du honom också?»

»Ja, han har varit uppe hos oss ett par tre gånger i och för beställningar... han är mycket hygglig.»

»Gift?»

»Det tror jag inte.»

Ridån gick upp. Men under den akten följde Olof föga med hvad som tilldrog sig på scenen, ej heller hade han någonting att säga Karin, hvarken med ord eller gester, och då hon en gång vände

sig om för att nicka åt honom, satt han och stirrade ner i salongen, ungefär åt det håll, där grosshandlar Janzén satt.

»Hvad tänker du på, Olle?» hviskade hon.

Han tog ögonen till sig och tycktes vakna.

»På grosshandlar Janzéns tänder. Han ser så glupsk ut... aldeles som om han ville sluka allt hvad som kommer i hans väg.»

Då ridån gick ner, var Olof borta, innan Karin hann se, hvar han blef af. Han kom ej tillbaka förr än under tredje mellanakten, och då såg han dystert och blek ut, med stora svettpärlor vid tinningarna.

»Hvar har du varit så länge?» utbrast Karin med harmsen min. Hans oresonliga svartsjuka blef då verkligen odräglig i längden.

»Ute och gått», svarade han kärft. »Jag kom att förirra mig ända utåt Kastellholmen. Där var så vackert... Och här var så förbannadt hett.»

Karin sade ingenting vidare om hans besynnerliga försvinnande. Med kikaren för ögonen meddelade hon honom i litet trotsig ton, att grosshandlar Janzén under föregående mellanakt varit uppe och bjudit dem att supera på Du Nord efter spektaklets slut.

Svaret lät vänta på sig, och då det kom, var det bitande kallt.

»Ni stego upp och nego och sade ja naturligtvis?»

»Kunde väl aldrig komma i fråga att säga nej till den rara grosshandlaren, då han ville göra oss den äran att invitera oss», inföll fru Berger hetsigt. »Då han hörde, att vi voro bjudna på teatern af dig

och att du var med oss här, bjöd han dig också. Var inte det artigt? Du kommer naturligtvis med?»

»Nej, han har det så bra förspändt, så han vill nog inte ha något femte hjul under vagnen.»

»Men han bjöd dig ju enkom...»

»Med armbågen. Hvad har han med mig att göra? Jag kan inte sy några skjortor åt honom.»

»Men hvad ska vi säga till den snälla grosshandlarn, då han frågar efter dig?»

»Säg hvad fan ni vill.»

Karin vände sig om och såg på honom bedjande och förebrående. Han vände bort hufvudet.

Då det åter blef mörkt i salongen, kände han en liten varm hand på sitt knä, och Karin hviskade:

»Om du vill, ge vi återbud till grosshandlarn och gå med dig i stället. Jag bjuder på en smörgås och en sejdell i Berns.»

»Nej, tack.»

Den lilla varma handen drogs hastigt tillbaka. Strax i början af den sista mellanakten råkade fru Berger stöta till sin affisch, så att den vinglade ner i salongen som en pappersdrake och blef hängande på hufvudet af en gammal herre nere på parkett. Hon ville nödvändigt ha en annan i stället, till minne af kvällen, och detta tog Olof till förevändning att gå ut i korridoren och ej komma tillbaka, förr än ridån gick upp till sista akten.

Då det var slut och man applåderat in Fredrikson och fröken Björkegren några gånger och Olof hjälpt sina damer på med ytterkläderna, sade han med en skälfning på rösten:

»Ja, nu är det bäst, att jag försvinner. Den nya kavaljeren väntar er väl där nere.»

Och innan de hunno opponera sig eller tacka eller säga godnatt, var han försvunnen.

Grosshandlar Janzén stod verkligen och väntade i den lilla tamburen nedanför trappan. Meddelandet, att unga Ryde ej hade tillfälle att antaga inbjudningen, tycktes han taga med mycken sinnesro, och han bad genast damerna vara goda och följa med — »den här vägen, om jag får be, ingången från Wahren-dorffsgatan»; han hade sagt till om enskildt rum, och den lilla enkla supén var visst redan i ordning.

Det var en bitter misräkning för fru Berger att bli införd i ett litet tämligen tarfligt rum med helt vanlig ripsmöbel, oljetryck på väggarna och i taket bara två gaslågor, hvilka sjöngo på hvar sin falska ton som ett par ilskna myggor. Hon, som aldrig förr superat på en större restaurant, hade tänkt sig någonting i den bländande luxuösa stilen: en jättesal af idel förgyllning och speglar, ett ljushaf, hundratals människor i eleganta toaletter, ett myller af kypare i frack och hvit halsduk, bord vid bord dignande af silfver, blommor och kristall. Också var hon så lång i synen som hon med sin nötknäpparetyp gärna kunde vara, där hon satt i sitt soffhörn och med ett artificiellt leende lyssnade till världens många ursäkter för att han, fastän jämförelsevis obekant, tagit sig den friheten att be damerna göra honom den äran i kväll.

Det var en idé, som flugit på honom i samma ögonblick som han fick se dem på teatern — det var redan under uvertyren, medan de höllo på att

intaga sina platser. Han erinrade sig då, hvad han hört af fru Berger, då han var uppe i förra veckan, för att ta mått, och de händelsevis hade kommit att tala om fröken Karin. Han hade frågat, huru gammal hon var, och fått till svar, att hon fyllde tjuguar den tredje april, och han hade särskildt frapperats af detta datum, emedan det då också var hans namnsdag; han hette nämligen Ferdinand. Tänk så eget, att han och fröken Karin hade samma bemärkelse-dag! Och när han fick se henne uppe på raden i kväll, hade han genast kommit att tänka på, att de borde fira sin högtidsdag tillsammans med en liten supé, och han hade kilat ut och sagt till på Du Nord, och sedan hade han gjort en afstickare till Lejas, där de lyckligtvis ännu inte hade stängt, och köpt en liten småsak, som han hoppades Karin inte skulle försmå, och när han kommit tillbaka till teatern, var ändå första akten bara nyss börjad, han hade inte varit borta i mer än tio minuter; var inte det ferm expedition?

Allt detta berättade han med blicken oafvändt riktad på sin egen bild i spegeln öfver soffan, och hela tiden voro hans ömma, violblå ögon, hans lystet vädrande näsborrar och hans långa gula tänder ett enda stort, själfbelåtet leende.

Nu kom kyparen in med den varma maten, på hvars uppläggning grosshandlar Janzén hade mycket att anmärka. Han talade i en ton af förkrossande majestät, som om han själf varit kejsare af Kina och uppässaren den lägsta af hans kulis. Men sedan han sålunda imponerat på de bägge damerna, ville han visa, att han också kunde vara nedlåtande folk-

lig, han tog fast kyparen i jackuppslaget, klappade honom skämtsamt på hufvudet och sade i en ton, som skulle föreställa en hviskning: »Glöm nu inte, min lilla gosse, att champagnen skall ligga på is, ända tills fågeln serveras!»

Fru Bergers besvikna stämning började öfvergå till en andäktig beundran, som gjorde henne blyg och fåordig. Karin sade ej heller mycket, hon var vid dåligt lynne och tyckte, att hela tillställningen var fånig; hon hade en förnimmelse af, att hon var med om något otillåtet.

Grosshandlar Janzén höll så godt som ensam målron vid makt. Han talade om anekdoter från sina resor i Norrland — han var nämligen reseombud för en af de förnämsta nysilfverfirmorna i Stockholm — och började sedan skräfta om sina stora inkomster. Cirka tio tusen hade han stoppat på sig i fjor, och han behöfde inte neka sig någonting, han hade en våning på fem rum och kök vid Gamla brogatan, gentilt möblerad, där saknades ingenting annat än ny divansmatta och en fru.

Han blinkade ömt och förtroligt med sina violer och log mot Karin med alla sina trettiotvå gula tänder, som tycktes vilja äta upp henne lefvande.

Då champagnen pärlade i glasen, föreslog han i skämtsamt galanta ordalag en skål för Karin och hennes tjugu år, önskade henne allt upptänkligt godt, först och främst en riktigt präktig och solid fästman innan årets slut, och om det inte ansågs alltför djärft, ville han utbedja sig, att herrskapet vid denna skål äfven ville »innesluta honom i ett litet hörn», efter han var nog dristig att heta Ferdinand just i dag.

Fru Berger var för blyg att instämna i hurra-ropen, hvilka han således måste exekvera ensam. Då hon klingade med de bägge föremålen för festtalet, myste han belåtet och sade:

»Det här är ju nästan som en förlofningssskål . . . he he he! Lilla fröken Karin och jag förena oss och tacka så innerligt hjärtligt!»

Men nu slog han sig för pannan, så att det sade klatsch, till straff för sin glömska, och framtog ur bakfickan ett paket från Lejas, födelsedagspresenten, som det var en Guds nåd att han inte suttit sönder. Etuiet var alldeles helt, och det befanns innehålla ett bredt och tjockt armband, som förvillande liknade guld, med små inlagda hvita blommor, facetterade så att de blixtrade nästan som diamanter. Trots sitt dåliga lynne kunde Karin ej återhålla ett utrop af förtjusning, då han räckte det till henne med en sirlig bugning och uttryckte sin förhoppning, att hon någon gång, då hon bar det, ville låta sin tanke med vänlighet sväfvä bort till gifvaren.

»Å, mor, så förfärligt vackert!» utbrast hon med glittrande ögon och vände armbandet mellan fingrarna, hvarvid hon fick sikte på prislappen, där det stod: 11 kr. »Tack, *snälla* grosshandlarn, det var då alldeles för mycket!»

Grosshandlaren ville nödvändigt, att hon skulle ta det på sig, så att de skulle få se, hur det tog sig ut, men då han fattade hennes vänstra hand och försökte knäppa det om hennes handled bredvid silfverarmbandet, som hon fått af Olof i kväll, drog hon sig häftigt tillbaka och förklarade, att det ville hon på inga villkor, två på en gång, det var för

mycket, hon var väl ingen bondbrud heller . . . och ett på hvardera armen var smaklöst.

»Men ni kan ju ta af er det ni har förut — inte sant, det gör ni nog — för min skull?»

Han magnetiserade henne med ögonen och såg så förälskad och olycklig ut, han tiggde och bad i smekande flöjttoner, medan fru Berger indignerad förklarade, att Karin *naturligtvis* inte kunde vara nog otacksam och taktlös att inte bevilja en så enkel begäran af den förinnerligt snälle och frikostige grosshandlaren . . .

Ett plågad uttryck for öfver Karins ansikte, hon strök af Olofs armband, stoppade det i fickan och lät Janzén knäppa det andra. Men hela hennes tacksamhet och glädje öfver hans gåfva var borta, hon kände sig utled och missnöjd med sig själf och hela världen och önskade bara att så fort som möjligt få komma därifrån och bli ensam på sin lilla kammare vid Tyskbagargatan.

Men ännu dröjde det en lång stund, innan befruelsens timme slog. Efter supén satte grosshandlar Janzén sig vid pianot och sjöng med en stark bariton den ena gamla sentimentala romansen efter den andra, »Rosens bild», »Om jag dig älskar» och »I ungdomens vår». Tonerna kommo feta och dryga och med ett löjligt patos, men rent sjöng han och icke utan en viss bravur, så att man trodde honom nästan, då han talade om, att musik, det var hans A och O här i världen, och i det stora och högt skinande ordenssällskapet S. B., »Sångarbröderna», var han en af de förnämsta stödjepelarna. Och så fortfor han att sjunga och ackompanjera sig med ett par tre

enkla, hemmagjorda ackord och glömde alldeles bort sina gäster, men då han gått igenom hela sina reper-toar och började om igen med Rosens bild, reste Karin sig och förklarade, att nu måste de tacka och gå, klockan var nära ett, och hon måste tidigt upp i morgon. Grosshandlaren slet sig med saknad ifrån sin »dal af ljuflig dager», men var för artig kavaljer att göra några invändningar. Kyparen tillkallades, fick ostentativt sin betalning, sina drickspengar och sin jovialiska halskaka, hvarefter sällskapet troppade af. Grosshandlaren utbad sig äran att få följa damerna till porten, och under hela vägen, medan fru Berger utbredde sig i tacksägelse för den utomordentligt angenäma aftonen, gick han salig som en gud med gumman vid högra armen och Karin vid den vänstra, ty så ville han nödvändigt ha det, och sjöng »Om jag dig älskar» med sin svullna röst, så att alla mötande nattvandrare vände sig om och stannade. —

Då Karin äntligen kom upp på sitt rum, drog hon en suck af lättnad och ämnade genast kläda af sig och gå till sängs. Men först måste hon se på sina födelsedagspresenter litet närmare. Hon slog sig ner vid nattduksbordet och lät de bägge arm-banden turvis blixtra i skenet från den lilla fotogen-lampan. Hon satt länge och såg på dem, synade dem noga ut- och invändigt, lade dem slutligen bred-vid hvarandra på bordet och sade högt för sig själf:

»Grosshandlarns är grannast... men Olles är *äkta*.»

Och så började hon långsamt snöra af sig kängorna.

Ja, så var den dagen förbi. Den hade hos henne lämnat efter sig en tung stämning af otrygg-

het och missbelåtenhet med sig själf. Gud vet, om det verkligen *var* så roligt att vara tjugu år...

Lifvet, som nu skulle börja för henne och som låg och väntade bortom den tröskel hon stigit öfver i dag — å, det var bestämdt någonting förskräckligt svårt och inveckladt... långt värre än det konstigaste tapisserimönster, ty sydde man fel *där*, kunde man inte reparera skadan genom att ta upp några stygn.

Medan hon stod där i sitt fotsida hvita nattlinne och flätade sitt tjocka svarta hår till en lång piska och lät sina vackra mörka ögon hvila med ett frånvarande uttryck på de bägge armbanden under lampan, var det som om något ryckt till i henne, och hon tyckte, att en oemotståndlig makt drog henne bort till fönstret. Hon lyssnade, men hörde ingenting. Hon släckte hastigt lampan, kastade en sjal öfver sig, drog upp rullgardinen, öppnade fönstret och böjde sig ut i aprilnattens ljumma luft.

Nere på Artillerigatan, som låg blåhvit i månskenet, såg hon en manlig skepnad stå, en lång, axelbred figur i kavaj med ansiktet vändt uppåt hennes fönster. Hjärtat slog en volt i henne, hela hennes tunga stämning var som bortsopad, hon räckte sig så långt hon kunde ut genom fönstret och hviskade:

»Olle...!»

Han tog af sig hatten och viftade åt henne. Ja, det var Olle; hon kände igen hans hvitblonda hufvud. Nu talade han, och natten var så stilla, att hon hörde hvarje ord, fastän han alls icke höjde rösten.

»God natt, Kajsa!... Jag ville bara säga dig god natt!»

Och så gick han... långsamt och med ansiktet

vändt emot henne, och innan han vek om hörnet, viftade han ännu en gång med hatten.

I nästa minut låg hon under täcket med tillslutna ögon och armarna i kors öfver bröstet. Hon tyckte, att hon ville dö i den stunden, så lycklig var hon, och den ena tåren efter den andra tillrade fram under de långa ögonfransarna, utan att hon visste af det...

A, Gud i himlen... visst var det väl ändå det skönaste på jorden att vara tjugu år!

2.

Olof Ryde och Karin Berger voro visserligen kusiner, men de hade endast varit bekanta i ett år.

Olof var Stockholmsbarn, son till en filosofie doktor, hvilken varit mycket känd som öfversättare och medarbetare i tidningar, men dött, då sonen endast var femton år — hans hustru hade aflidit långt förut — och ej lämnat honom annat arf än ett tarfligt möblemang till ett par rum och en liten boksamling. Försäljningen inbragte en så obetydlig summa, att den endast räckte till Olofs underhåll och skolgång i ett par år till. Då han blifvit uppflyttad till nedre sjunde, stod han alldeles utan pengar.

Förmyndaren, redaktör Alberg, en af hans fars kamrater, hade gjort allt för att samla in medel åt honom till att fortsätta studierna, men doktor Ryde hade

varit en retlig och orolig sälle, som ej haft många vänner och stött sig med den ena tidningsredaktionen efter den andra; det befanns därför, att ingen hade någon vidare lust för att göra något för sonen, som visserligen, enligt rektors utsago, hade godt hufvud och goda kunskaper, men däremot upprepade gånger fått underbetyg för uppförande på grund af visadt trots mot lärarne. Då pengar ej kunde anskaffas, måste Olof sluta skolan vid jultiden 1879 och försöka skaffa sig något arbete, som han kunde lifnära sig på. Han hade då nyss fyllt aderton år och såg ut som en ung viking med bredt bröst och armar, som tycktes skapade att föra tunga vapen.

Under ett par år lefde Olof ett slags bohémelif, utan stadig sysselsättning, hänvisad till de sporadiska förtjänster han hade på tillfälliga journalistsysslor eller mindre öfversättningsuppdrag, som redaktör Alberg skaffade honom, ty ynglingen hade goda språkkunskaper och skref en ledig svenska. Men detta gaf knappast bröd för dagen. En kurs i bokhålleri, som förmyndaren på egen bekostnad låtit honom genomgå, ledde ej till någonting, ty Olof visade en rent af hätsk motspänstighet mot allt hvad siffror hette och låg öfver Alberg med ständiga böner att få slippa ifrån handelsinstitutets trampkvarn; någon duglig kontorist skulle det ändå aldrig kunna bli af honom. Då redaktör Alberg envisades, tog Olof sitt parti och uteblef helt enkelt från handelsskolan. Det hade till följd en fullständig brytning med förmyndaren, som förklarade, att han ej ville ha något vidare att göra med en så otacksam varelse, medan Olof å sin sida påstod, att han nog skulle slå sig fram utan

hjälp, hellre än att låta tvinga in sig på en lefnadsbana, som han hatade och där det aldrig skulle kunna bli något af honom.

Men att reda sig utan hjälp visade sig vara svårare än han trodde. De biförtjänster han hittills haft som tillfällig referent åt ett par tidningar blefvo nu allt sällsyntare, vare sig andra glidit in på hans plats under den tid han varit upptagen på handelsinstitutet, eller redaktionerna ej längre brydde sig om att ge honom dessa tillfällen till förtjänst, sedan det blef bekant, att Alberg tagit sin hand ifrån honom. Under en del af hösten 1880 hade han ej ens tak öfver hufvudet; han hade sålt allt hvad han ägde utom skolböckerna, som han lämnat i pant för den oguldna hyran på det sista stället, där han bott, och han sof flera nätter å rad i skogen vid Lill-Jans.

Där gjorde han en kväll i egenskap af uteliggare bekantskap med en poliskonstapel Berger, som, då han hörde hans namn, befanns vara släkt med släkten till honom — han var brorson till den bagare Berger i Nyköping, som varit gift med en syster till Olofs aflidna mor —, och i stället för att föra uteliggaren till vaktkontoret, tog han honom med sig till sin egen bostad vid Trebackarlånggatan, och där hade Olof alltsedan dess logerat, till en början i samma rum som konstapeln och hans familj.

Ett handlån af hans nya värdfolk satte honom i stånd att lösa ut sina kära böcker från det förra hyresstället, och all den tid han ej var ute på språng i staden för att skaffa sig arbete, tillbragte han med att läsa i dem, för att åtminstone hålla sina skolkunskaper vid makt. Trots alla motigheter och trots

de kolsvarta framtidsutsikterna, glimmade det dock på djupet af hans hjärta liksom en liten gnista hopp, att han en gång, tack vare någon lycklig vändning i sitt öde, skulle kunna få återupptaga sina studier, och då gällde det att inte ha glömt hvad han en gång kunnat. Då han slutade skolan, hade han endast haft tre terminer kvar till studentexamen, och ibland föreföll det honom alls icke som någon omöjlighet, att han på egen hand skulle kunna slå i sig dessa kurser och sedan anmäla sig som privatist och tillkämpa sig sin hvita mössa. Men därtill fordrades antingen att han skulle skaffa sig en sysselsättning, som han kunde lefva på och som därtill gaf honom minst fem timmars lästid öfrig om dagen, eller också ett så väl aflönadt arbete, att han kunde göra besparingar af lönen och sedan ta sig alldeles ledigt ett år, medan han skötte sina examensstudier.

Efter många funderingar blef resultatet, att han, för att kunna göra rätt för sig hos Bergers och medan han väntade på, att någon annan möjlighet skulle yppa sig, anmälde sig vid Atlas' mekaniska verkstad och genast blef antagen där på grund af sina breda axlar och sina järnhårda armmuskler.

Där hade han nu arbetat i öfver ett år och fann sig på det hela taget rätt bra därmed, hvad själfva arbetet beträffade. Han förtjänade så pass mycket, att han hade sin försörjning och till och med kunde sätta af en liten summa för hvarje vecka, ty han hade inga andra anspråk än att få äta sig halfmätt, kunna köpa sig en och annan bok ibland på ett antikvariat — populära afhandlingar i läkarevetenskap, helst anatomi — och att ha en snygg kostym att ta

på sig, då han kom hem från arbetet. Hade han ej dag och natt anfäktats af sin fixa idé att komma sig upp, att få utbyta filen och hammaren mot boken, skulle han kanske ha blifvit en duglig arbetare, intresserad af sitt yrke och nöjd med sin lott.

Den fixa idén fick ännu starkare makt med honom, sedan han för ungefär ett år sedan blef bekant med moster Beate Berger och Karin. Denna bekantskap knöts hemma hos konstapelns en söndags-eftermiddag, då gumman och hennes dotter, hvilka nyss flyttat till Stockholm, kommo på besök för att presentera sig för släktingarna och framföra hälsningar från andra anförvandter i Nyköping. Olof följde kusinen och hennes mor hem till deras port om kvällen, och då han skildes från dem, visste både Karin och han, att det varit en märkesdag i deras lif.

Ingendera hade haft något »tycke» förr; det var som om de väntat på hvarandra. Och nu under denna första eftermiddag de voro tillsammans, talades de ej mycket vid, ty det var mest de båda fruarna som förde ordet, men från det hörn af det stora rummet, där Olof satt och rökte på sin cigarrett, gingo hans blickar oupphörligt bort till gungstolen, där kusin Karin satt, en smidigt och starkt byggd flicka, hvithyilt och fyllig, med klara grå ögon, en liten röd mun, som aldrig ville sluta riktigt igen om de små hvita tänderna, och ett tjockt, vågigt svart hår, som alltid ville falla ner i slingor öfver de små välbildade öronen, den fasta, marmorhvita nacken och den låga pannan. En praktflicka, den vackraste Olof sett i hela sitt lif. Och hon undvek ej hans blickar, tvärtom; hon kunde sitta och se på honom långa stunder,

hon tycktes ej ens veta af, att deras ögon hvilade i hvarandra, och då allmän duskål dracks vid kaffebordet mellan de nyss sammanförda släktingarna och Olof reste sig och kusinerna räckte hvarandra handen, var det ett handtag så långt och varmt och kraftigt, som om de därmed velat besegla ett förbund för lifvet, fastän de ännu ej växlat tio ord.

Ett par dagar därefter möttes de af en händelse i Humlegården. Hon skulle gå ett ärende åt mor, men hon glömde allt i världen för att sitta i timal på bänken under den gamla lönnen och tala med kusin Olof, och då de skildes den kvällen, hade de sagt hvarandra, att de höllo hvarandra kära öfver allt annat i världen och att om de inte kunde få tillhöra hvarandra — ja, då var lifvet ingenting värdt för dem.

Karins mor hörde till den olycksaliga människoklass, som »sett bättre dagar». Hon var dotter till en fattig kapten von Dahn, som efter att ha tagit afsked från regementet flyttat till Nyköping med hustru och tre döttrar, för att lefva på sin lilla pension och hoppet att få rika mågar. Hans fru hade låtit kalla sig hennes nåd. De bägge yngsta döttrarna sågo bra ut och gjorde verkligen någorlunda goda partier. Den ena, Sophie, gifte sig med Wentzel, en förmögen handlande i staden, som sedan fick ta hand om svärföräldrarna; den andra, Jacqueline, blef gift med filosofie doktor Ryde, som en tid skött ett vikariat vid Nyköpings elementarläroverk, men sedan flyttade till Stockholm för att ägna sig åt journalismen, som han hade mera håg för än för lärarekallet.

Men den äldsta dottern Beate tycktes bli öfver.

Hon var liten och mager, hade onaturligt hög panna och tunnt hår, som liknade utuddade långgardiner, och hade alltid, äfven i sin ungdom, haft tycke med en nötknäppare, därför att näsa och haka hade så stark attraktion till hvarandra. Hon var långt öfver trettio år, och ännu hade ingen friare hörts af; hon satt ensam kvar i hemmet och hade bokstafligen aldrig ett öre för sin egen räkning annat än de slantar hennes syster Sophie Wentzel ibland stack till henne af sina hushållspengar. Då spordes det en vacker dag i staden, att Beate von Dahn var dödligt kär i den vackre bagaren, som hade sitt lilla bageri i samma gård, där kaptenens bodde, vid Östra storgatan. Ingen visste, huru det gick till, men innan någon människa hunnit ens ifrågasätta möjligheten af en sådan mesallians, hade det redan lyst för det egendomliga paret. Hennes motiv förstod man mycket väl, föräldrarnas kanske också, ty Beate med sitt häftiga lynne var en tung börda, som det kunde kännas skönt att bli af med. Bagarens resonemang däremot kunde man på inga villkor fatta. Kanske kände han sig smickrad af att få en riktig adelsfröken till hustru, kanske hoppades han också, att svågerskapet med en af stadens förmögna handlande skulle inbringa honom fördelar, åtminstone en ökad kundkrets, ty hans affär drefs i ganska obetydlig skala. Men i alla händelser hade han missräknat sig, ty att hans hustru stod i adelskalendern ökade ej nämnvärdt hans dagskassa, hos svågern, grosshandlar Wentzel, fick han ej ens umgås, och de visiter, som de nygifta gjorde hos åtskilliga af stadens »fina» familjer, blefvo obesvarade. Det var till ett lif fullt

af bittra förödmjukelser som Beate invigt sig, då hon gått till kullerstolarna med sin vackre bagare. Om hon haft någon personlig älskvärdhet, skulle det säkerligen ha funnits någon eller några, som af pur beskedlighet räckt henne en hjälpsam hand att hålla sig uppe på den sociala nivå, som tillkom henne, ty i småstäder äro människorna i allmänhet fallna för att känna sig solidariska med sina umgängesvänner och visa det äfven i handling; men stackars Beate hade aldrig haft några sympatier bland sina bekanta, och då hon nu så obetänksamt tog ett steg utom kretsen, dit hon hörde, och blef hängande mellan himmel och jord, ryckte man på axlarna, vände bort hufvudet och lät henne falla.

I tjuugu år bodde hon kvar i staden, men man visste föga om henne. Sedan hennes föräldrar dött snart efter hennes bröllop, hade hon absolut ingen att hålla sig till, ty syster Sophie, grosshandlarfrun, var af sin man förbjuden att ta emot henne, den andra systemen bodde ju i Stockholm och dog för öfrigt snart, och hennes bekanta från flicktiden tycktes nästan ha glömt, att de en gång känt henne. Affären hankade sig fram någorlunda hjälpligt med afbrott af ett par konkurser. Att man nästan aldrig såg till fru Berger ute, knappt nog i kyrkan, berodde förmodligen på, att hon ej hade något snyggt att sätta på sig. Hon blef allt mer och mer lik en nötknäppare, näsa och haka närmade sig hvarandra mera för hvarje tand hon tappade, och hon, som i sin ungdom varit så stram mot alla, var nu krypande ödmjuk mot kunderna och neg så djupt och tacksamt, om hon bara fick sälja en enda treskillingskaka, men då kun-

den gick, hände det, att hon lät afskedsnigningen åtföljas af ett hatfullt, ettergrönt ögonkast, och slanten föll i lådan med en ilsken klang.

Mesalliansen hade burit en enda frukt, dottern Karin, som ärft faderns vackra, kärnsunda utseende och moderns häftiga lynne. Hon gick i en af stadens billigare skolor, där hon mest utmärkte sig för att ständigt vara i slagsmål med kamraterna, men besynnerligt nog var hon ändå omtyckt af alla. Det var något så friskt och ärligt och gladt hos henne, som gjorde, att man gärna öfversåg med hennes oarter, hvilka nog mest berodde på dålig uppfostran. Och hur skulle hon ha lärt sig att lägga band på sitt lynne? I hemmet hörde hon ju ingenting annat än kif, ty föräldrarna lefde som hund och katt. I skolan gjorde hon inga framsteg, ty hon hade dåligt läshufvud, men var däremot mycket skicklig i alla slags handarbeten. Hon måste för öfrigt lämna skolan vid tolf års ålder, ty då dog hennes far, det blef naturligtvis konkurs efter honom, och modern hade ej råd att offra pengar på hennes undervisning.

Fru Berger slutade med bageriet, som hon alltid hatat, och började med linnesöm. Det gick som det kunde i sex, sju år, men hon fick endast sy åt tarfligare eller nyinflyttade familjer, och hennes symaskin stod ofta stilla. Karin, som nu var fullväxt, hjälpte modern med sömmen och förtjänade dessutom ej så litet på fina handarbeten, som hon skickade till Bikupan i Stockholm; hon påstods vara en riktig arbetsmyra, och man såg sällan till henne ute.

Så kom en lyckosam vändning i de bägge kvinnornas öde i form af ett arf på några tusen kronor

efter en aflägsen släkting, som de aldrig känt. Det första fru Berger gjorde var att i triumf flytta in i sina föräldrars våning, som händelsevis stod ledig — den gamla fina von Dahn'ska våningen, som ännu till och med hade kvar samma tapeter som i föräldrarnas lifstid! Här satt hon i ett år och fråssade i den härliga inbillningen att ha återtagit sin plats och sin rang som fint fruntimmer. Men tyvärr, hennes ungdoms bekanta betraktade henne ej som annat än den bagareänka Berger hon egentligen var, och de visste ju, att hennes stackars fem tusen ej skulle räcka i evighet.

Det var Karin, som förmådde sin mor att ta reson. Innan pengarna togo slut, sades våningen upp. Det hade, trots alla missräkningar, varit ett gudomligt år, ett riktigt jubelår, som gjort gumman tio år yngre... tänk, bara att få sitta på mors, »hennes nåds», gamla plats vid reflexionsspegeln i salen halfva dagarna och slippa bakugn och symaskin och visa alla, som gingo förbi, att hon hade råd att sitta med händerna i kors!

Men nu var det slut på härligheten. Att ta upp linnesömmen i Nyköping efter att ha suttit ett år som förnäm fru i von Dahn'ska våningen, det kunde naturligtvis aldrig komma i fråga — hellre hade mor hängt sig i spjället, det visste Karin mer än väl. Hon hade därför hittat på, att de skulle flytta till Stockholm. Där skulle Karin få arbete för tapisseri-butiker, det hade hon redan planerat för, och »Jeremias» skulle nog också hinna skaffa sig kunder för sin linnesöm, innan de återstående två tusen kronorna togo slut.

Fru Berger hade ej varit svår att öfvertala. Om också intet annat skäl talat för Karins förslag, skulle hon ha antagit det bara för glädjen att få säga till torgmadamerna och butikfröknarna — de enda hon nu mera talade vid — med en min, som om hon varit kejsarinna af Indien:

»Första oktober flyttar jag till Stockholm med min dotter.»

3.

Karin hade arbetat flitigt hela dagen, och då ljuset började bli knappt vid hennes fönster, lade hon toffelbroderiet ifrån sig, sträckte ett tag på sin unga, kraftigt byggda öfverkropp, gjorde armar uppåt, utåt, nedåt sträck några gånger och kastade därefter på sig hatt och kappa.

Det yttre rummet var tomt. Huru brådt mor än hade med grosshandlare Janzéns skjortor, hade hon måst gå till majorens och sy i dag, det hade hon lofvat för längesedan, och hon skulle ej komma hem förr än efter nio. Så att den gången slapp Karin höra den eviga frågan: »Hvart skall du nu ta vägen igen?»

Det skulle ha varit litet genant att svara på den frågan just i kväll, ty det var till Humlegården hon styrde kurs, så fort hon anständigtvis kunde löpa, i

hopp att träffa Olle på deras vanliga mötesplats. Han hade ju varit så oresonlig i går kväll på teatern, så att hon hade ej kommit sig för med att säga honom, att mor var borta i dag, och att han därför gärna kunde komma upp till henne framåt kvällen.

Hon var helt andfådd, då hon kom fram till deras stora lönn vid en af de aflägsnare gångarna, åt Vestra Humlegårdsgatan till, där det alltid var mest folktomt. Minsann hade de inte satt ut sofforna i dag! Å, så skönt, då var det riktigt vår. Och då kunde hon slå sig ner och vänta.

Det var en härlig vårkväll med silkeslen luft. Solen var i nedgående, och genom de ännu kala trädgrenarnas galler såg Karin himlen flamma citrongul öfver taket till spåkvinnan Arvidssons röda stuga. Högre upp i det blå seglade några skärhvita skyar som jättefåglar med utslagna vingar bortåt Lilljansskogen. I lönnen öfver hennes hufvud skvattrade ett bofinkpar. Det var så stilla öfverallt; knappast en promenerande syntes till. Karin kände sig lika ensam med sina tankar här som i den lilla kammaren där hemma; men här under den leende vårhimlen gingo tankarna liksom i en blidare tonart. Grundmelodien var visserligen densamma, ty hennes tankar rörde sig kring det sedvanliga temat: Så bittert att vara fattig! Men den tjuguariga fantasiens drömmar kommo glidande in öfver henne med fågelsången och den lena luften och lade liksom en dämpande mjuk slöja öfver allt som var hvasst och stingande.

Å, hon visste nog, hvad som skulle ha hänt i kväll, om allt gått rätt till. Medan hon satt där och väntade på Olle, skulle brefbäraren komma och lägga

ett utländskt bref i deras låda på dörren där hemma, och då hon kom hem, skulle hon få veta, att hon vunnit — ja, låt oss bara säga 20,000 mark på Hamburgerlotteriet. Det blef förfärligt svårt att tåga för Jeremias, hon visste ju inte af, att Karin spelat på en fjärdedels lott alltsedan i höstas, men det var alldeles oundgängligt, att hon ingenting fick veta, ty Olle skulle ha hela vinsten, och så skulle han genast sluta på verkstaden och fortsätta sina studier igen och ta studentexamen, och så skulle han bli lycklig, och hon också i sinom tid.

Eller också skulle den gamla fina damen, som gick där borta på gången med sin mops i band, komma och slå sig ner hos henne på soffan och börja språka och säga, att hon var så lik hennes aflidna dotter, och fråga, hvarför hon såg ledsen ut. Och då skulle Karin berätta henne alltsammans. Den gamla frun skulle bli mycket rörd, och dagen därpå skulle Olle få tusen kronor i ett anonymt bref, hvori det bara skulle stå: »Till studier.»

Eller också skulle en gammal rik och välgörande herre få se henne uppe hos mor, då han kom för att beställa skjortsöm. Men här togo hennes tankar en mera bestämd riktning, och den »gamle rike herrn» tog gestalten af en liten glosögd man med kortklippta mörkröda polisonger och långa gula tänder. Å, den snälla grosshandlaren hade varit hennes hopp i flera veckor, han såg så god ut, fast han var litet löjlig med sina violblå ögon och sin svullna röst, och rik var han visst också, och om han bara kände Olle och denne ville låta bli att vara ett sådant förskräckligt brushufvud, skulle han kanske ta honom till sin

fosterson, för att få sin ålderdom ombuldad af sina bägge innerligt tacksamma skyddslingar. Han hade ju själf sagt till mor, att han stod ensam i världen och inte hade någon annan, som vårdade sig om honom, än en gammal ondsint hushållerska.

Men ju mera hon tänkte på grosshandlarens sätt i går kväll, desto tvifvelaktigare föreföll det henne, att han skulle vilja bli Olofs fosterfar. Han hade bestämdt helt andra tankar under sin skalliga hjässa. Han hade talat i en så besynnerlig flöjtton i går och sett på henne så ömt som en gammal turturdufva och inte velat släppa hennes hand, då de togo afsked utanför porten vid Tyskbagargatan. Och så var han bestämdt alldeles för ung för att börja tänka med allvar på sin ålderdom. Hur gammal kunde han vara . . . fyrtio, trettioåtta kanske? Nej, det var nog ingenting att bygga på. Hellre då den gamla damen . . .

Men hon var ju redan försvunnen ur synhåll. Hon hade vikit af inåt en annan gång och aldrig fått se sin aflidna dotters afbild. Men . . . hvem var det som kom där borta?

Olle!

Som en blixtnö var Karin uppe från soffan och ilade emot den unge arbetskläddade mannen, som kom klitvande med så långa steg, och nu hade hon bägge armarna om hans breda axlar, och utan att fråga efter, om någon såg henne, kysste hon honom midt på munnen.

»Å, Olle, jag trodde knappt du skulle komma, jag har väntat så länge . . .»

Han tryckte hennes arm intill sin sida, där de gingo arm i arm framåt gången, och lade sin sotiga

labb på hennes litet stora, men hvita och välformade hand, som hvilade på hans kavajärm. Han hade gått där så mulen och dyster i hågen, innan han fick se henne, men nu formligen sken det af hans käcka hvithylta ansikte, och den stora, röda munnen med de blixtrande tänderna log ett soligt löje under de elegant tillspetsade ljusa mustascherna.

»Och så trodde du väl jag var grå på dig sedan i går kväll?» sade han och såg henne skälmaktigt i ögonen och försökte göra sin basröst riktigt skräckinjugande.

»Ja, det var inte utan . . . du är ju så konstig ibland, Olle. Seså, kom nu, så sätta vi oss här . . . tänk, de ha satt ut vår soffa i dag! Men nu skall jag säga dig så godt först som sist, otäcka pojke, att du hade alldeles orätt i går kväll. Jag kunde inte alls hjälpa, att grosshandlarn bjöd mor och mig på supé. Du kunde för resten gärna ha varit med oss i stället för att skena i väg på dina höga hästar. Vi hade minsann så odrägligt tråkigt, så jag satt hela tiden och bara längtade efter dig. Ä' vi sams nu?»

»Ja, visst tusan ä' vi sams», sade han, i det han tog plats i hörnet af soffan och drog henne så tätt intill sig, att hon var tvungen att lägga sitt hufvud på hans axel. Och i denna ställning sutto de en hel timme och pratade utan att genera sig för en och annan förbigående, som ibland betraktade dem med ganska närgångna blickar.

»Inte kan man vara länge arg på dig, Kajsa, det vet du nog», sade han. »Men jag har ett så'nt kitsligt lynne ibland, jag hade haft förargelser hela

dagen på verkstaden i går, så att jag var nog litet ur jämvikten, och då behöfs det inte stor gnista för att krutet skall explodera. Du vet, verkmästarn och kamraterna gå ständigt och jämt och pika mig för att jag är en så'n fin herre, som inte smakar brännvin, och så snegla de alltid så försmädligt på mitt arbete, som om de misstänkte, att jag inte orkade ta i lika bra som de, bara därför, att jag inte varit grofarbetare från barndomen. Men nu ska vi inte tala om de där tråkigheterna.»

»Du tycks ha varit riktigt säker på, att jag skulle vara här i kväll, efter du gjorde den där omvägen?» sade Karin och såg skalkaktigt upp i hans ögon.

Han bodde ju vid Trebackarlånggatan, och vägen från Atlas till hans hem förde icke precis öfver Humlegården.

»Säker?» upprepade han. »Är jag inte alltid säker på dig? Hvarför skulle du inte ha kommit?»

»Jag kunde ju ha varit förargad på dig för din fåniga svartsjuka i går kväll?»

»Svartsjuka? Jag var visst inte svartsjuk!»

»Såå, inte det? Du visste kanske inte af det själf, men svartsjuk var du, så sant jag sitter här!»

»Kommer aldrig i fråga! Jag vet inte, hvad svartsjuka vill säga en gång.»

»Det var det fräckaste jag har hört i hela mitt lif!» utbrast Karin med oförställd häpnad.

»Du missförstår mig alldeles», sade Olof i bestämd ton. »Först och främst finns det ju ingenting på jorden, som jag är så säker på som att du håller af mig och aldrig kan svika mig. Jag vet inte själf, hur det kommer sig, att jag är så säker på dig, jag

som annars är så fallen för att se allt i svart och inte tro någon människa mer än jämnt. Men ser du, min tro på dig beror kanske till en del på, att jag är en så'n misslyckad existens, en fattig usling utan framtid, en olycksfågeln, som allting går galet för. Hvarför skulle du ha bundit dig vid mig, om inte därför att du håller af mig? För resten är du en ärlig själ, Kajsa, man behöfver bara se dig i ögonen för att vara säker på, att du inte kan hyckla. Nej, vet du hvad, om jag finge höra aldrig så mycket ondt om dig — om folk sa', att du höll dig till andra gossar än mig — ja, om jag själf med mina egna ögon såg dig sitta i knä på en annan och kyssa honom, skulle jag tänka — ja, jag vet inte hvad — att du fått en skruf lös, eller att du bara gjorde det för att reta mig, men aldrig en minut skulle jag tro, att du inte i själ och hjärta höll af mig, mig och ingen annan, precis lika mycket som förut.»

»Kära, kära Olle», sade hon med sviktande röst och böjde sig fram och såg på honom med ögonen fulla af smältande ömhet, och som vanligt, då hon blef rörd, ville hon dölja det och tog därför med leende, ehuru fuktigt skimrande ögon hans ena mustasch mellan sina röda läppar och drog, tills det gjorde ondt och han måste befria sig från henne med en kyss.

»Och nu kan du väl själf förstå... då jag litar på dig så blindt, hvad betyder det då, att jag skulle vara svartsjuk? När man tror på sin lilla fästmö så bottenfast som jag, hvad rör det en då, om alla världens kurtisörer surra omkring henne som flugorna kring en sockerbit?»

»Ja, men kan du då säga mig, *hvarför* du var så konstig och så kort om hufvudet i går kväll?»

»Ja, jag vet, att jag bar mig illa åt, och nu skall jag helt öppet och ärligt säga dig *hvarför*, så att du aldrig mer behöfver missförstå mig. Jag säger dig ännu en gång, att jag inte är svartsjuk. Grosshandlar Janzén får bjuda dig på supé hvarenda kväll, om han vill och om det kan göra dig något nöje. Men *afundsjuk* . . . det är jag, det nekar jag inte för, afundsjuk så att det blixtrar för ögonen, hvar gång jag ser, att du har bekanta, som ä' finare och rikare än jag och som kunna skaffa dig nöjen och visa dig vänligheter, som jag inte har råd med. För hvar gång jag får en så'n där påminnelse om min underordnade ställning, blir jag rakt ifrån mig, och jag vet knappt, hvad jag säger eller gör. Om hela världen ser mig öfver axeln, det kvittar mig lika, men det svider som brännsår i bröstet på mig bara jag tänker på, att *du* inte skall kunna betrakta mig som din jämlike.»

»Hur kan du tala så?» utbrast Karin förtrytsamt. »Du är ju af mycket finare härkomst än jag . . . och du har ju så ofantligt mycket mera bildning och kunskaper än alla andra jag känner. Hvad tror du en så'n där karl som grosshandlar Janzén har för vetande i jämförelse med dig? Du, som läser och knogar alla dina lediga stunder och sitter uppe och studerar halfva nätterna . . .»

»Ja, men jag är i alla fall bara en kroppsarbetare och blir aldrig något annat, hur jag än kafvar och anstränger mig för att komma mig upp», sade Olof i dyster ton. »Om jag också en gång kan bjuda

dig ett hem, så är det bara släp och försakelser du har att vänta tillsammans med mig, och att du skall behöfva stiga ner, då du blir min hustru en gång, det känns som en frätande skam . . . ja, det är kanske fånigt att tala om det, men jag vore inte *karl*, om jag inte tänkte så.»

Karin satt tyst, men hon såg inte belåten ut. Hon förstod honom inte riktigt, och hon skulle ha tyckt bättre om, att han varit svartsjuk. Hon skulle ha känt sig stå honom mycket närmare, om han varit det, ty de många dumma romaner hon läst hade inpräntat hos henne, att svartsjukan är ett oundgängligt bihang till kärleken och ett bevis på, att den är af rätta sorten. Det förringade honom nästan i hennes ögon, att han inte var svartsjuk. Men hon sade ingenting, ty hon visste af erfarenhet, att det aldrig tjänade till något, om hon inlät sig i meningsutbyte med honom om det, som låg utöfver det hvardagliga; då visade det sig bara, att de voro af olika tanke, och de kommo allt längre ifrån hvarandra, han skenade ifrån henne in på områden, dit hon ej kunde följa med, och så skildes de alltid under förstämmning.

Han kastade sig nu in på andra ämnen, berättade för henne om en ny bok, som han kommit öfver på ett antikvariat och som handlade om blodomloppet i människokroppen, en riktigt urstyf bok, som han legat och läst i ända till klockån tre i morse. Han hade det mycket trefligare nu, sedan han flyttat ut i köket, än då han legat i samma rum som Bergers, ty nu kunde han få ligga och läsa så länge han ville om nätterna utan att störa någon. Karin hörde

på med litet förströdd min och reste sig slutligen för att gå. Det hade blifvit alldeles mörkt omkring dem, ty Humlegården var klent eller så godt som inte alls upplyst på den tiden. Hon måste nödvändigt gå, ty mor hade kanske kommit hem och undrade, hvar hon höll hus.

De styrde kurs uppåt Norra Humlegårdsgatan; han ville följa henne till porten. Men det var som vanligt: långbent som han var, tog han väldiga steg och märkte ej, att hon hade litet svårt att följa med honom. I början försökte hon hålla takten med honom, men måste snart uppge det, och så trippade hon bredvid honom med sina små, hastiga, ojämna steg, hvaraf det gick två på hans; det såg nästan löjligt ut. Men hon ville ej be honom gå långsammare; hvad var det värdt att bråka om en sådan småsak? Han pratade hela tiden om saker, som hon inte förstod och inte intresserade sig för, och så kommo de fram till Tyskbagargatan.

Inne i porten kysste han henne ett par gånger med sin vanliga häftighet och lofvade att möta henne följande kväll under deras lön.

Då hon kom upp, fann hon till sin lättnad, att Jeremias inte var hemkommen än och att hon alltså slapp svara på den evinnerliga sura och misstänksamma frågan: »Hvar har du nu varit igen?»

4.

Grosshandlar Janzéns skjortor voro färdiga, och då fru Berger skulle gå hem till honom med dem, prydligt inpackade i en kartong, bad hon Karin följa med. Grosshandlaren hade talat om, att han ville beställa en divansbordsmatta af henne, sydd i tapisseri, och det var nödvändigt, att Karin, innan hon valde mönstret och färgerna, kom och såg på hans förmak, så att broderiet passade till möbelyget.

Grosshandlar Janzén bodde två trappor upp i ett gammalt unket hus vid nedre delen af Fredsgatan, åt Röda bodarna till. I de branta trapporna var det en fuktig och kall luft, som luktade svett och rå potatis. Fru Berger, som hela vägen från Ladugårdslandet envisats att bära den stora kartongen under sin vida rundskurna kappa, så att hon sett ut som ett bukigt och kantigt vidunder, var så trött, att hon knappt orkade klättra uppför de höga, hala trappstegen. Ändtligen stodo mor och dotter utanför en dörr med namnet Ferdinand Janzén på en stor oval porslinsskylt och ringde på en gammaldags klocksträng. Dörren öppnades ögonblickligen af grosshandlaren själf. Han hade visst stått på lur.

Han välkomnade sitt främmande, skinande af förtjusning, och förde dem in i salen, där ett serveringsbord dignade af förfriskningar. Men först skulle skjortaffärerna göras upp, så att man sedan var fri

från dem. Det blef en kär anledning för grosshandlaren att öppna sitt kassaskåp, som stod på den mest bemärkta platsen i rummet, mellan fönstren, och breda ut sina hundralappar under spaning efter »småsedlar». Han gjorde sig ingen öfverflödigt brådska, för att damerna riktigt skulle se, i hvilket rikt hus de befunno sig, och sedan fru Berger kastat snåla och häpna blickar i flera af lådorna, som af misstag dragits ut och där det öfverallt fanns massor af pengar, både sedlar och guld, silfver och koppar, kom det i hennes ansikte ett uttryck af vördnadsfull beundran, som satt kvar, så länge visiten varade.

Förfriskningarna intogos under mycket trugande; damerna måste nödvändigt smaka på allting, och fru Berger åt och drack med tydlig ansträngning att kufva sin aptit och sin nyfikenhet på alla de ovana läckerheterna och låtsa, som om hon alltsedan barn- domen varit van att hvarenda dag äta syltade aprikoser och skölja ner dem med madera. Grosshandlaren fyllde oupphörligt på mera vin och förde sitt slipade glas till munnen med elegant utspärradt lillfinger; han läppjade på vinet med bakåtlutadt hufvud som en höna, då hon dricker. Karin kände sig generad, hon visste ej hvarför, ungefär som på Du Nord härom kvällen, och längtade endast efter att få uträtta sitt ärende så fort som möjligt.

Men det tycktes grosshandlaren ej ha någon tanke på. Han ville nödvändigt visa damerna vånningen. Och nu företog han med dem i släptåg ett slags besiktning af alla fem rummen, ja, ända ut i köket förde han dem, och ingenstädes syntes hushållerskan till, hon var bortskickad i ett ärende, för-

klarade Janzén, men Karin misstänkte, att hon stod gömd i en garderob och spejade på dem, ty vid ett par tillfällen såg hon en tapetdörr röra sig på ett misstänkt sätt.

Rummen voro låga, hade gammalmodiga tarfliga tapeter och voro möblerade med en prålig godtköpslyx, som gjorde fru Berger stum. Grosshandlaren förevisade allt, som om han varit ciceron på ett kungligt slott, lät damerna känna på, huru tjock den kornblå sidendamasten i förmaksgardinerna var, talade om, hvad brysselmattan hade kostat alnen och på hvilken utländsk ministers auktion han köpt den granna taklampan i salen. Då de kommo in i sofrummet med dess monumentala, rikt skulpterade säng, fick hans af vinet upphettade ansikte en på en gång hemlighetsfull och illparig min, och han betraktade Karin med så menande blickar, att hon tydligt kände någon oanständig kvickhet i luften och skyndade sig att gå omkring och titta på taflorna, men då blef det ännu värre, ty de föreställde idel hel- eller halfnakna odalisker i oljetryck. Hon gick tillbaka ut i salongen under förevändning att se på möbeltyget litet närmare, och medan hon stod där ute vid fönstret, otåligt väntande på, att det skulle bli slut på den långa diskussionen där inne om den ofantligt inventiösa lavoaren, blef det plötsligt tyst och hon antog, att mor och grosshandlaren begifvit sig ut i köket igen. Hon började se sig omkring i rummet, som verkligen enligt hennes ouppodlade smak var ytterst »fint», och förvånade sig i synnerhet öfver den mängd af speglar, som anbragts öfverallt — Janzén tyckte om att spegla sig, det mindes hon

från Du Nord. Hon stod just framför en trymå och beundrade dess granna ram i svart och guld. Då såg hon bakom sig grosshandlaren komma smygande på tå öfver mattan... nu lyste redan hans ömma violögon emot henne ur spegelglaset, hon kände hans heta andedräkt i sin nacke, och innan hon hunnit ge ett ljud ifrån sig, hade han slagit bägge armarna om henne bakifrån och tryckt två hårda, fuktiga kyssar på hennes hals.

Hon visste ej, hur det gick till, men i nästa sekund låg han baklänges i en af de djupa, kornblå fåtöljerna med benen i vädret och kippade efter andan, hon hade visst knuffat honom i bröstet. Och nu stod hon i sängkammardörren och ropade: »Mor, mor!» och där satt mor vid en liten sekretär, sysselsatt med att skriva ett kvitto på betalningen för skjortorna, som grosshandlaren bedt om »för ordningens skull» eller egentligen för att bli gumman kvitt i ett par ögonblick.

Karin gick fram till henne, ännu helt matt i knäveckan efter den förskräckelse hon utstått, och tillsade modern i häftig ton att skynda sig, så att de kunde komma därifrån.

»Det är löjligt att sköta affärer på ett sådant sätt», sade hon. »Vi ha ju gått här och hållit husesyn i en hel timme.»

Det låg någonting i hennes hetsiga ton, som fru Berger kände igen sedan gammalt och som alltid gjorde henne spak. Hon hade slutat pränta sitt namn, och hon reste sig, kastade en snabb blick på dotterns bleka ansikte och gick med resignerad min ut i förmaket för att säga farväl till grosshandlaren.

Janzén satt ännu kvar i fätöljen med häpen och skamflatt min och torkade sig i pannan med en silkesnäsduk. Då damerna visade sig, steg han upp, famlade efter något afledande samtalsämne och lyckades slutligen få fatt i den frågan, om inte Karin och han nu skulle tala litet om den där mattan.

»Det behöfs inte», svarade Karin i iskall ton. »Jag har redan sett, att jag inte kan åstadkomma någon matta, som passar i det här rummet. Den skarpa kornblå färgen här inne gallsCRIKER mot alla andra färger, hvilka jag än skulle välja.»

Grosshandlaren var förtviflad, erbjöd sig att kläda om hela sin förmaksmöbel i hvilken färg Karin bestämde; han hade, öppet och ärligt sagdt, riktigt förälskat sig i den tanken att få pryda sitt hem med en matta, sydd af hennes vackra händer, men då Karin var alldeles obeveklig, ryckte han teatraliskt på axlarna, smålog tvunget, kastade en sista blick på trymån och bjöd damerna stiga ut i salen och smaka på konfekten.

Men Karin var nervös och talade kort och tvärt. Hon måste nödvändigt gå nu, de hade uppehållit grosshandlaren alldeles för länge. Janzén förstod, att han ej skulle kunna nödga henne en tum längre än hon ville, och han gaf efter. Karin hjälpte med nervös brådska mor på med kappan; själf hade hon, trots grosshandlarens enträgna böner, hela tiden behållit ytterkläderna på sig, och det dröjde ej många minuter, förr än mor och dotter stodo färdiga att gå. Janzén såg ut som en martyr och följde Karin med ömt förebrående blickar, medan gumman Berger utgöt sig i tacksägelser öfver den artighet och gäst-

frihet han visat dem. Ännu, då de voro långt nere i trappan, hörde de hans svullna röst uppifrån förstugan:

»Innerligt hjärtligt tack för visiten, mina damer! Hoppas det inte är sista gången!»

Då de kommo ut på gatan, gick Karin så fort, att mor knappast hann med. Det var, som om trottoaren bränt hennes fötter.

»Hvad kom åt dig, Karin?» frågade gumman i sträff ton. »Jag får säga, att du betar dig bra ouppfostradt mot den snälla grosshandlarn. Kunde du inte...»

»Jag förbehåller mig att slippa höra ett enda ord vidare i dag om den snälla grosshandlarn», afbröt Karin häftigt. »Han är en oförskämnd gammal kurtisör, och du borde sannerligen blygas att spela en så löjlig och föraktlig roll... du förstår mig nog.»

Fru Berger förstod... och framför allt förstod hon, att Karin var omöjlig att handtera, då hon spärrade ut alla taggarna så där. De fortsatte sin väg ett stycke under tystnad. Fru Berger sökte efter något mera neutralt samtalsämne.

»Minsann glömde jag inte nu att fråga den snälla grosshandlarn, hvar jag skall placera mina pengar», sade hon slutligen liksom för sig själf.

»Dina pengar?» upprepade Karin tankspridd; hon gick och försökte tänka på allt möjligt för att bli lugn igen, ty nu, då hon mera sällan var ond, kände hon sig nästan kroppsligt illamående efter sådant anfall af vrede, och hon hade för Olofs skull föresatt sig att alldeles lägga bort sitt häftiga lynne.

»Ja, du vet ju, att jag haft mina två tusen stående på upp- och afskrifning se'n första april, för att köpa någon in-teckning eller aktie för dem och få större ränta. Grosshandlarn har lofvat att hjälpa mig placera dem, men nu glömde jag alldeles fråga honom... och Gud vet, när vi nu träffas, han och jag.»

Karin hade knappast hört på, hvad modern sade, hon gick och tänkte på Olof och undrade, om han varit vid lönnen i kväll och fått vänta förgäfvat på henne. Men sedan modern tystnat, fick hon småningom en förnimmelse af, hvad det var hon hade sagt. Mors pengar. Mors två tusen. Och Olof... Plötsligt kom en tanke öfver henne. Den slog henne så oförmodadt, att hon måste stanna midt i folkträngseln utanför Operan, där publiken började strömma samman.

»Hvad nu då? Hvarför stannar du?» frågade fru Berger förvånad.

»Tyst, låt mig tänka litet...»

Småningom satte hon sig likväl i rörelse, och medan de sneddade öfver Carl XIII:s torg, sade hon icke ett ord, utan gick med grubblande min och bet sig i underläppen, som hon alltid gjorde, då hon hade något viktigt att tänka på. Men hos Karin var det aldrig långt mellan tanken och ordet.

»Mor», började hon, då de kommit in på litet mindre besökta gator, »jag vet ett sätt att placera dina pengar, så att de skulle göra riktigt stor nytta. Låna dem åt mig.»

»Åt dig? Då vore jag väl tokig. Hvad skulle du med dem till? Och hvad har du för säkerhet att

erbjuda? Och hur skulle du kunna ha råd att betala någon hög ränta?»

»Mer än fem, sex procent kan du nog inte få, om du vill ha dem säkert placerade», svarade Karin och släppte ut orden liksom ett i sänder, som om tanken ännu vore under utarbetning i hennes hjärna. »Och om du lånar dem till mig eller rättare sagdt till Olle, kunde han ta en liftörsäkring, som han talade om härom dagen, och då finge du den som säkerhet.»

»Jag skulle låna mina fattiga styfrar till Olof?» utbrast fru Berger och blef så ond, att hennes ansikte flammade rödt ända upp under de uddiga långgardinerna.

»Ja, det vore en god gärning, och du, hans köttsliga moster, är ju närmast till att hjälpa honom skapa sig en framtid. Om han finge låna dina två tusen, skulle han kunna ta sin studentexamen och ...»

»Högfärdsgriller!» afbröt fru Berger häftigt. »Olof är kroppsarbetare och *blir* kroppsarbetare i alla sina dagar, han är inte skapad till annat. Hvad har du för resten med honom att göra? Låt Olof sköta sig själf, du är ju hvarken hans syster eller hans förmyndare ...»

»Nej, men jag är hans fästmö!» utbrast Karin och gaf modern en lugn blick.

De hade vikit af in på Tyskbagargatan, och det var en Guds lycka, att ej någon af deras grannfruar var ute i något ärende och fick se fru Berger tvärstanna och vända sig mot sin dotter som en furie, nästan som om hon ville kasta sig öfver henne.

»Hans fäst... fäst...» stammade hon, mållös af förbittring.

»Jaha, just hans fästmö; det har jag varit sedan första veckan vi blef bekanta, och jag har tegat med det bara för att slippa bråk och käx och bannor — det hjälper i alla fall inte hvad du säger, jag håller fast vid honom i nöd och lust, och jag talar om det för dig nu, så att du riktigt skall förstå, att det inte tjänar till ett dugg, att du berömmar den 'snälla grosshandlarn' för mig. Du kan *aldrig* få honom till måg, för jag vill inte ha honom — och han vill nog också helst slippa gifta sig med mig, så mycket har jag sett i kväll!»

Fru Berger stod ännu och tuggade på ord, som ej ville fram. Det var ynkligt att se henne, tyckte Karin, och hon beslöt rymma fältet så fort som möjligt.

»Adjö med dig så länge, mor», sade hon. »Nu går jag och möter Olle. När du blir lugn, kunna vi ju talas vid om det där lånet.»

Och i nästa minut var hon försvunnen vid hörnet. —

Då Karin kom hem den kvällen, hade mor redan gått till sängs och släckt ljuset och låtsade sofva.

Under de följande dagarna rådde ett spändt förhållande mellan mor och dotter. De arbetade hvar och en i sitt rum, och då de träffades vid måltiderna, var fru Berger mycket kort och tvär i sitt tal och hade det knyckiga sätt, som alltid var något utmärkande för henne, så länge hennes lynne var ur jämvikten. Karin gick tyst och väntade. Mor skulle få god tid att lugna sig, sedan skulle de talas vid helt resonligt. Kanske skulle hon ändå till sist låta

förmå sig till att låna Olof pengarna. Han var ju i alla fall hennes nära släkting, hon hade alltid plågats af att ha en systerson, som var kroppsarbetare, och om hon genom att låna honom pengarna mot fullgod säkerhet kunde få honom öfverflyttad till herremännens klass, var det ju en förmån, som hon själf fick nytta af.

Men hur Karin väntade, tycktes mor aldrig bli mogen för det viktiga samtalet. Det föreföll, som om hon med flit undviktit det. Karin hade ett par gånger börjat tala om Olof, men då slog mor alltid bort det. Och så var hon så besynnerlig . . . ett par kvällar å rad och äfven en gång midt på förmiddagen hade hon släppt arbetet och gått ut i staden ensam och stannat ganska länge borta. Hvad skulle det betyda?

Hvad det betydde, fick Karin snart veta. Efter ungefär åtta dagars förlopp kom mor hem från staden efter ytterligare en sådan förmiddagspromenad och sade till Karin, i det hon snurrade af och an mellan sitt rum och garderoben, för att hänga in sina ytterplagg, ett i sänder:

»Ja, nu kommer jag från bolaget Sveas kontor, och nu har jag placerat mina pengar, så att nu kommer hvarken du eller *någon annan* åt dem. Jag har köpt mig en lifränta för dem . . . det blir 150 kronor om året, så länge jag lefver, efter sju procent på pengarna. Så nu är det inte värdt att bygga några framtidsplaner på dem. Det är en mycket klok och erfaren person, som har varit min rådgifvare.»

»Den snälla grosshandlarn?» inföll Karin hånfullt.

»Det säger jag inte.»

Sinnet rann på Karin. Hon var så ond, att hon kunnat slå modern. Och för att inte förgå sig, måste hon gå in i sitt rum och rigla dörren efter sig.

5.

Under hela april månad hade Olof varit vid sitt allra värsta lynne. Till en del var det nog Karins fel, ty hon hade ej den urskiljning och takt som behöfdes för att undvika att göra honom nedstämd i onödan. Hon var öppen och meddelsam af naturen, afskydde särskildt att ha hemligheter för Olof och kom sig därför ej alltid för med att förtiga saker, som endast bedröfvade honom, utan att göra någon som helst nytta.

Så t. ex. föresatte hon sig först att inte nämna något till honom om, att hon bedt mor låna honom sina två tusen, utan att åtminstone vänta, tills saken var afgjord. Men då hon träffade honom i Humlegården samma kväll, hon varit med modern på besök hos Janzén, var hon så upphetsad, att tungan råkade löpa litet fortare än vanligt, och hur det var, slapp alltsammans ur henne, både att grosshandlaren varit närgången mot henne, och att hon under hemvägen gjort modern det där förslaget angående pengarna, men fått ett harmset afslag.

Olof blef både ond och ledsen öfver bägge dessa

nyheter. Han knöt handen i vanmäktig vrede öfver att inte vara i en sådan ställning, att han kunde förlofva sig med Karin och därigenom ställa henne utom räckhåll för förste bäste flickjägares näsvisheter. Fru Bergers afslag gjorde honom utom sig, inte för pengarnas skull, utan därför att det visade, huru hon bedömde honom: som en fullkomligt ovederhäftig person utan framtidsutsikter, hvilken hon inte ens vågade anförtro en summa pengar och ännu mindre sin dotter. För honom tycktes allt hvad som hände honom löpa samman i den enda bittra slutsatsen: du är en odugling, och det är tack vare din oförmåga att komma dig upp som Karin måste utstå alla slags vedervärdigheter.

Annu värre blef det några dagar därefter, då Karin kom och berättade honom historien om lifröntan. Inte nog med att Karins mor genom denna handling tydligt förklarade, att hon ej trodde på hans framtid och ej ville ha något med honom att göra — hon hade också genom sitt sätt att gå till väga tillfogat honom en oerhörd förolämpning. Hon hade i hemlighet satt sina pengar i säkerhet på ett ställe, där han ej kunde komma åt dem med sina onda stämplingar! Var han då en skurk, en bedragare, som man måste vidtaga sådana försiktighetsmått emot? Och hatade gumman så bittert blotta tanken på möjligheten af ett giftermål mellan honom och Karin, att hon, för att aldrig i evighet låta förleda sig att bidraga till denna förening, vidtog sådana anordningar med sina eländiga styfrar, att hon på samma gång gjorde dem oåtkomliga för Karin efter moderns död? Hellre arflös än Olofs hustru!

Allt detta flög i en blink genom den unge mannens hufvud och försatte honom i den hejdlösaste förtviflan. Aldrig hade Karin sett honom sådan, och hon ångrade sig bittert, att hon ej kunnat ha tand för tunga. Hvad behöfde Olof någonsin veta af hela det där låneförslaget? Men hädanefter skulle hon minsann gå annorlunda till väga. Om hon en annan gång förehade något till Olofs fördel, till upphjälpande af hans framtidsutsikter, skulle hon minsann tiga, tiga som en mur, ända tills saken var så oåterkalleligt afgjord, att hon endast hade att lägga lyckan som en fullmogen frukt i hans händer och säga: Se här, tag . . . det här får du af mig!

Under flera dagar efter detta samtal, som ägde rum uppe hos konstapelns, utblef Olof från deras vanliga möten i Humlegården, och då Karin slutligen gick upp till släktingarne för att söka honom där, fick hon det beskedet, att han var mycket sällan hemma och på det hela taget tycktes vara vid ett förskräckligt lynne. Karin skref till honom och tiggde och bad, att han för all del inte skulle låta henne vänta förgäfvos hvarje kväll.

Till svar på detta fick hon ett bref, hvori han sade, att det vore bäst, att han under sin nuvarande sinnesstämning höll sig undan från henne, han kunde ändå inte säga annat än sådant, som måste göra henne ledsen, och det bästa, som kunde hända henne, vore om hon sluppe se honom mera i hela sitt lif. Han var en förkastad varelse, som bragte olycka öfver hvar och en, som kom i hans närhet. Men efter Karin ville ha tålmod med honom, skulle han väl komma till deras mötesplats — men inte ännu,

inte förr än han hade kommit i jämvikt igen, till dess ville han inte träffa henne. Karin kunde ju göra ett slag till Humlegården om kvällarna, då hon hade lust, en gång förr eller senare skulle hon nog träffa på honom där, och det skulle vara ett tecken till, att det onda lynnet släppt honom och att han lyckats passa in nacken i oket igen.

Karin gick af och an i den västligaste alléen om kvällarna och väntade på Olof, men han syntes ej till. Maj var inne, träden stodo liksom pudrade med ljusgrön rimfrost och de långa ljumma aftnarna lockade talrika promenerande till den vackra parken. Karin gick där och funderade på, att de borde välja sig en annan mötesplats, där de finge vara mera i fred, ty deras soffa var sällan tom.

En kväll hade hon liksom en förkänning af, att Olof ändtligen skulle komma. Allt hade gått henne så bra i händerna under dagens lopp, Jeremias hade börjat bli vänlig igen, själf hade hon förtjänat bra med pengar under april månad och fått sin nya vårkostym i ordning — den var just på för första gången — och Karin var aldrig vid bättre lynne än då hon kände, att hon var »fin» och att folk såg på henne för något nytt och vackert plagg hon hade på sig. I kväll såg hon visst riktigt bra ut i sin tätt åtsittande ljusgrå värdräkt med grå halmhatt garnerad med ett skotskt band. Herrarne sågo på henne med så intresserade blickar. Eller kom det sig däraf, att hon själf såg gladare ut än vanligt och tittade sig omkring så frimodigt och belåtet? De kunde ju inte veta, att det var en viss person hon tittade efter, hennes vackra, präktiga gosse, som var tusen

gångar för mer än alla de där fina herrarne tillsammansantagna.

En gång, då hon under sin väntande krets-vandring vek om hörnet af biblioteket, var hon nära att stöta ihop med en herre, som lyfte på hatten och bad om ursäkt. Hon kände mycket väl igen honom, fastän hon ej visste hans namn; det var en half-gammal, elegant kavaljer i lång svart öfverrock och hög hatt; han hade alltid en långhårig gulbrun hund med sig och höll gärna till i de aflägsnare alléerna liksom hon; där hade hon sett honom flera af de föregående kvällarna och lagt märke till hans förnämna utseende och den ovanligt vackra hunden.

Då hon nu styrde kurs bortåt en af alléerna åt Sturegatshållet, sprang samma hund förbi henne. Hade hans egare vändt så hastigt? Det var då märkvärdigt... han måtte ha vändt genast, då han mötte henne. Hunden fortfor att hålla samma kurs som hon, ibland såg han sig om liksom för att öfvertyga sig, att hans herre följde med, viftade på svansen och sprang vidare, alltid ett stycke framför Karin, hvilka krökar hon än gjorde. Den unga flickan var nu så säker på, att den där herrn följde efter henne, att hon ej ens behöfde vända sig för att förvissa sig därom. Hon tyckte sig till och med höra hans steg helt nära bakom sig och känna den fina doften af hans cigarr. Det var rätt genant, tyckte hon, och hon slog sig ner på den vanliga bänken under lönnen, för att låta honom gå förbi och bli honom kvitt.

Men denna beräkning slog alldeles fel. Den obekante stannade i stället midt framför henne, lyfte på hatten och frågade med ett litet skälmaktigt leende:

»Ni ser er så ofta omkring... hvem söker ni här i Humlegården? Söker ni mig?»

Karin svarade icke, hon såg sig omkring åt alla håll. Nej, Olof syntes inte till, och ingen annan människa heller, just nu var det så folktomt i denna del af parken.

»Tillåter ni, att jag slår mig ner?» sade den främmande och lät ordet åtföljas af handling. Han satte sig så nära henne, att hans knä vidrörde hennes klädning, och såg henne i ögonen med en min af så obesvårad förtrolighet, att Karin blef helt förskräckt och flög upp från sin plats, spänstig som en stålfjäder. Hon ville gå, men hunden stod midt framför och motade henne, viftande på svansen.

»Chasseur ber er stanna kvar», sade den obekante i lekfullt öm ton, »han vill så gärna bli god vän med er, och det vill hans herre också.»

Det var första gången Karin blef tilltalad, fastän hon så ofta gått ensam här i alléerna. Hon visste ej, hur hon skulle bete sig. Hennes första skrämsel hade lagt sig, ty herrn talade ju så älskvärdt och belevadt. Men naturligtvis måste hon visa sig stram, så att han skulle förstå, att han tagit miste.

»Det var då märkvärdigt», utbrast hon i en ton, som hon ansåg vara strängt afvisande, »kan man inte få gå i Humlegården utan att bli ofredad?»

»Nej, inte när man är en så vacker flicka som ni», svarade han galant.

Karin knyckte på nacken och gick förbi hunden för att ta till flykten, men nu stod den obekante herrn redan framför henne och försökte hypnotisera henne med sina glada ögon.

»Seså, har ni då rakt inte sinne för skämt? Jag trodde ni var en munter tös, jag, ni gick och såg er omkring så käckt... och det har ni gjort flera kvällar å rad för resten... och fast jag inte är lika ung som den vackra gossen ni satt i famnen på härom kvällen... ja, just på den här bänken... så kan ni väl låta mig få trycka er lilla hand ändå.»

Han hade verkligen bemäktigat sig hennes hand och tryckte den så hårdt, att hela hennes rädsla vaknade på nytt. Hon slet sig lös och sprang några steg nedåt gången, så godt som rakt i armarna på Olof, som kom gående med sina långa steg, arbetsklädd som vanligt.

»Olle, nå Gudskelof, att du kommer!» Hon kastade sig intill honom och grep hans arm som en räddningsboj.

»Hvad står på?» frågade Olof litet häpen, men uppfattade genast situationen. »Har den där herrn varit näsvis mot dig?» tillade han i hotande ton. »Hvad har ni med flickan att göra, ni otörskämda snobb? Hon är min fästmö.»

»Såå», sade den obekante och lyfte lätt på hatten med ett litet ironiskt leende. »Då ber jag så mycket om ursäkt. Men det är till en del ert eget fel, att fröken blir utsatt för sådana här små oskyldiga äfventyr; ni har låtit henne gå här och vänta på er alldeles för länge... både i kväll och de föregående aftnarna, hela den här veckan. Er, fröken, ber jag uppriktigt om ursäkt, i fall jag skrämte er eller vållat er något obehag. Jag säger som småbarnen: jag skall aldrig göra så mer.»

Han lyfte lätt på hatten, hvisslade på sin hund

och aflägsnade sig utan någon synnerlig brådska åt Norra Humlegårdsgatan till.

Olof och Karin intogo sina vanliga platser på soffan, och hon måste utförligt berätta, hur alltsammans gått till och hvarje ord den främmande herrn sagt. Olof såg mulen ut.

»Brukar du ofta bli tilltalad så där?» frågade han.

»Nej, jag försäkrar dig, att det var första gången», svarade Karin ifrigt, »och det skulle säkert aldrig ha hänt, om inte jag i min dumbet hade gått och tittat mig omkring... och så hade han en annan gång sett mig sitta här med hufvudet på din axel, och därför trodde han väl... ja, han kunde ju inte veta...»

Hon rodnade och skrattade förläget, men den som icke skrattade, det var Olof; han blef allt mera mörk i hågen och gjorde ingen min af att lägga armen om hennes lif som vanligt, han satt framåtlutad med armbågarna på knäna och stirrade dystert framför sig.

»Ja, det är mitt fel», sade han, »allt ondt och obehagligt, som händer dig, är mitt fel. Om du inte haft mig att titta efter, skulle ingen ha tagit miste på dig och en gatslamsa, och om jag haft ett ordentligt hem att bjuda dig eller åtminstone varit en sådan karl, att din mor velat ta emot mig uppe hos er, skulle du aldrig ha behöft sitta här på sofforna med mig som en annan gardistjänta. De penningsmilor du haft att vänta en gång förlorar du genom mitt förvällande, och det enda kapital du själf äger, ditt goda namn och rykte, det mister du kanske för

min skull. Å, jag önskar, att jag aldrig hade kommit i din väg.»

»Olof då, tala inte så rysligt!»

»Hvarenda droppe af mitt hjärtblod skulle jag vilja offra för att bespara dig ett obehag, och ändå fogar allting sig så förbannadt motigt, att jag är dig till skada och skam och förtret bara genom att vara till! Men det måste bli ett slut på det här. Jag har grubblat och grubblat hela den här veckan på det och ingenting annat än det. Och när jag gick hit i kväll, var jag ännu lika obeslutsam, men hvad som har hänt i kväll tar jag som en fingervisning, nu vet jag, hvad jag skall göra. Det är bäst, att vi skiljas åt för en tid.»

»Hvad pratar du, Olle? Det kan inte vara ditt allvar!» utbrast Karin och kastade sig öfver honom med armarna om hans hals. »Usch, så styggt af dig att skrämma mig så där!»

»Det är inga skrämskott, utan mitt fulla allvar. Ja, du kan väl förstå, det är inte min mening att göra slut mellan oss, det kan jag inte, om jag blir aldrig så eländig, och det vet jag att inte du heller vill eller kan. Vi höra ihop, du och jag, så länge lifhanken sitter i, för hvad Gud har förenat kan människan inte åtskilja annat än för en tid. Men jag ser nu så tydligt, hvad min plikt är. Så länge jag inte är så pass karl för min hatt, så jag kan bli din ringförlofvade fästman inför hela världen och vet, att jag kan bjuda dig ett hem, som du kan stiga in i utan förödmjukelse, så länge är det min skyldighet som hederlig karl att hålla mig på afstånd från dig. För min skull skall inte ditt rykte ta någon skada . . .

och kan jag inte höja mig upp till dig, så skall jag åtminstone inte dra dig ner till mig. Du är ingen jänta, som det anstår att sitta och hänga i Humlegården med kinden på en sotig arbetarekavaj. När jag kan komma med förlofningsringarna, då träffas vi igen, du Kajsa... men till dess ska vi glömma bort, att vi bo i samma stad.»

»Ska vi då aldrig mera träffas så här på tu man hand som förr?» utbrast Karin med gråten i halsen. »Och får jag inte komma och hälsa på dig där du bor?»

»Jo, om moster Beate vill ta dig med sig och hälsa på Bergers någon söndagseftermiddag, så skall jag nog hålla mig hemma», sade Olof med ett vemodigt leende.

»Det gör hon inte. Och om jag skrifver till dig, svarar du mig inte då?»

»Jag ser nog helst, att du inte skrifver», sade Olof efter en paus, hvarunder han tydiligen kämpade med sig själf. »Gör det inte svårare för mig, det är nog fan svårt ändå.»

Karin såg på honom med en lång, ångestfull blick, sedan fylldes hennes ögon till brädden med klara tårar, och hon brast i en våldsam gråt och låg som maktlös vid hans axel. Han strök henne tafatt öfver armen och klappade henne på knäet och försökte trösta och lugna henne, men det hjälpte icke alls.»

»Du bryr dig inte om mig», snyftade hon, »du har fått se nå'n annan flicka, som du tycker bättre om... du vill slå upp med mig på allvar... å, att du skulle göra mig så olycklig!»

»Seså, käraste lilla Kajsa, förstår du inte, att det är till ditt eget bästa jag gör det här, fast det svider som eld i hjärtrotten... och att det skall ha en öfvergång förr eller senare... snart nog, ska vi hoppas! Inte har jag någon tanke på att slå upp... du är min och jag är din ända till vårt sista andedrag, om vi än aldrig mera skulle få se hvarandra här i lifvet! Men låt mig nu få min vilja fram... annars mister jag aktningen för mig själf, och utan den kan jag inte lefva. Jag står inte ut med att gå och säga till mig själf hvarenda dag: du bär dig åt som en hundsfott, min käre Olle. Vi kan ju åtminstone försöka bryta af vårt umgänge på en tid — jag ger dig inte fri för det och inte heller du mig — men jag behöfver så väl få igen litet af mitt rena samvete gentemot dig, och jag lofvar dig att försöka göra pinotiden så kort som möjligt. Du skall få se, att jag kommer med ringarna förr än du tror. Ja, om jag också skall arbeta, så blodet spricker ut under naglarna, och grubbla, tills hjärnan vill brista sönder, så *skall* jag komma snart! Nu lofvar jag dig det, så sant mig Gud hjälpe till lif och själ! Och vill du nu inte lofva mig att försöka vänta på mig med lugn och förtroende?»

Hon snyftade till en sista gång, torkade ögonen med näsduken och sade i trött och modlös ton:

»Nåja, så låt oss försöka då.»

Det rådde åter fred och endräkt uppe i de båda små rummen vid Tyskbagargatan, utan att ett ord till förklaring eller uppgörelse växlats mellan mor och dotter.

Fru Berger förstod, att om hon ville komma till sitt mål, var det rådligast att tala så litet som möjligt med Karin om Olof och att i allmänhet behandla henne med den största varsamhet och undfallenhet, för att ej reta henne till trots.

Karin å sin sida hade visserligen varit mycket förbittrad på sin mor för det fula strecket med lifrântan. Men hon var på det hela taget, trots sitt häftiga lynne, ytterst godmodig och kunde aldrig vara länge ond på någon människa. Hon förlät alltså modern äfven denna gång och blef lekfullt vänlig mot henne som förr. Det var henne så mycket lättare, som hon verkligen höll mycket af modern, trots hennes löjligheter, och tyckte synd om henne, emedan hon kommit på orätt plats i världen och plågats så mycket däraf.

I början hade Karin också varit ganska förargad på grosshandlar Janzén, som hon misstänkte för att ha varit mors rådgifvare beträffande lifrântesaken — af hvad skäl, kunde hon inte utgrunda —, men då mor aldrig erkände, att så verkligen varit fallet, och under den första tiden med flit undvikit att tala om den snälla grosshandlaren, glömde Karin snart bort,

att han fanns till. Hon var för öfrigt nu så upptagen af sin sorg och bedröfvelse öfver att inte längre få råka Olof, att hon ej hade några tankar till öfverlopps för en person, som var henne så fullständigt likgiltig som Janzén.

Hon blef därför ej på minsta sätt obehagligt berörd, då han helt oförmodadt kom på visit en eftermiddag i slutet på maj, mer än en månad efter den minnesvärda kvällen, då de besett hans våning.

Han hälsade med sin vanliga öfverdrifna artighet på de bägge damerna och bad tusen gånger om ursäkt för att han tagit sig friheten titta upp i ett litet ärende; fru Berger bad honom beskäftigt sitta ner i soffan, men hon tackade honom inte för sist, hvilket stärkte Karin i hennes öfvertygelse, att mor träffat honom en, kanske flera gånger i tysthet.

Grosshandlaren tog fram ett litet tunt paket ur bröstfickan och bad damerna om ett råd. Han hade nämligen beslutat sig för att låta kläda om sin förmaksmöbel och han hade nu tagit prof på siden hos Ditzinger, men som han, öppet och ärligt sagdt, inte var säker på sin smak, men däremot visste, att fru Berger och hennes dotter hade en utsökt sådan, ville han be dem vara så utmärkt artiga och hjälpa honom välja. Han bredde ut tre lappar möbelsiden på bordet framför dem, en grön, en högröd och en ljusbrokig i rococomönster, och sade:

»Bästa fröken Karin, det är egentligen till er jag vädjar, ty ni har naturligtvis den modernaste smaken af oss alla tre. Var så innerligt snäll och välj. Jag lofvar på förhand att blindt rätta mig efter ert domslut. Men då måste ni också lofva att välja,

alldeles som om det vore er egen förmaksmöbel det gällde... en möbel, som ni skall se omkring er i en lång följd af år, ja, i ett helt lif, och som ni därför måste riktigt trifvas med.»

Han gaf tvärs öfver bordet fru Berger ett skälmaktigt menande ögonkast och slätade själfbelåtet på sitt tunna, rödaktiga, blankpomaderade hår. Karin hade märkt telefoneringen, och hon svarade litet snäft:

»Nej, för all del, inte kan jag välja, som om det vore åt mig själf; då skulle jag inte ta någon af de här grannlåtarna. Det skulle inte passa i det tarfliga hem, som väl kommer att bli mitt en gång.»

»Å, man kan ju aldrig så noga veta», sade grosshandlaren. »Lilla fröken kommer säkert att göra ett rikt parti.»

»Nåja, det är ju inte alldeles omöjligt», svarade Karin, ty hon tänkte på, att Olof måste bli en rik och framstående man förr eller senare.

Mor började syssla med någonting borta vid skänken, Karin hörde, att hon skramlade med glas, och såg, att hon satte portvinsbuteljen på en bricka. Nu kom hon fram till de bägge, som sutto vid bordet och jämförde sidenprofverna.

»Om grosshandlarn är så god och ursäktar», sade hon, »springer jag in till grannarna ett litet slag... jag blir bara borta i en minut. Jag ville skicka Jonssons flicka ett ärende.»

»För all del...»

»Kan inte jag gå, mamma?»

»Nej tack, du vet, att jag inte vill ha dig till springflicka», sade fru Berger småleende, och så snurrade hon af ut.

Karin förstod, att det hela var en manöver för att lämna henne ensam med Janzén, men hon gjorde inga invändningar; det var ju bäst, att hon fick ge grosshandlaren klart besked en gång för alla, så att han begrep, att han brände sina kol förgäfvcs. Hon var beredd på ett angrepp i samma genre som sist, och hon föresatte sig att läsa lagen för honom, så att han icke skulle glömma det så lätt.

Men besynnerligt nog tycktes Janzén ej tänka på något närmande; han försökte ej ens fatta hennes hand, fastän den låg på bordet alldeles bredvid hans.

»Jaså, fröken Karin», sade han, då dörren stängts efter fru Berger, »ni säger således inte som så många andra unga flickor: jag skall aldrig gifta mig.»

»Nej, hvarför skulle jag säga det? Jag har ingenting emot att gifta mig i nästa månad, om...»

»Om?»

»Om jag får den jag vill ha. Så resonera alla flickor förmodar jag, i tysthet åtminstone.»

»Den ni vill ha... hur skall han egentligen vara beskaffad? Måste han nödvändigt vara en ung vacker löjtnant?»

Karin skrattade.

»Nej då, han får ha hvilket yrke som helst, det gör mig precis det samma, bara han kan slå sig fram och har en själfständig ställning, så att jag slipper bli en börda för honom.»

»Nå, det må jag säga, det är då ovanligt klokt resoneradt af en så ung flicka», sade grosshandlaren och log belåtet med alla sina långa gula tänder. »En själfständig ekonomisk ställning är verkligen grundvalen för den äktenskapliga lyckan, men det

är inte ofta som unga flickor inse det. Och det fröken Karin nu sade ger mig mod att komma fram med något, som jag länge gått och funderat på. Hvad skulle lilla fröken Karin säga, om jag öppet och ärligt tillstod, att lilla fröken Karin har gjort ett djupt, ett outplånligt intryck på mig och att jag inte kan tänka mig någon större lycka än om lilla fröken Karin skulle vilja vara så innerligt snäll och bli min hustru?»

Det kom så oväntadt, att Karin satt där helt perplex, ännu med den gröna sidenlappen i handen, och bara stirrade på honom. Hon hade väntat sig närgången kurtis, och han kom i stället med ett frieri efter alla konstens regler, hon hade beredt sig på att bli bemött som en schweizeriflicka, och så bad han henne bli hans hustru!

Sedan den första öfverraskningen lagt sig, kände hon sig helt välvilligt stämd mot grosshandlar Janzén. Hon hade ju komplett misstagit sig på honom, han var långt bättre än hon trott honom vara.

»Käre herr Janzén», sade hon i litet förlägen, men ytterst vänlig ton, »det var då en fråga, som kom bra oväntadt... och jag är rädd, att jag har framkallat den därigenom att jag uttryckte mig dumt nyss. Då jag talade om en själfständig ställning, menade jag inte, att *den* var hufvudsaken, det *allra* viktigaste... för det är naturligtvis, att man håller af hvarandra, och *det*...

»Jaså, skulle inte lilla fröken Karin kunna hålla af mig?» frågade grosshandlaren i besviken ton och med mulen uppsyn.

»Jo... det kan väl hända... grosshandlarn har

varit så rysligt snäll mot Jeremias och mig... men som fästman... eller som man... nej, det vore då alldeles omöjligt!»

»Så... och hvarför vore det så alldeles omöjligt?» frågade han i stucken ton och började liksom omedvetet lägga in sidenlapparna i omslagspapperet.

»Därför att... jo, därför att... ja, jag kan så gärna säga det rent ut, så förstår grosshandlarn mig genast utan om och men: därför att jag håller af en annan... därför att jag i ett års tid har varit hemligt förlofvad med min kusin, Olof Ryde.»

Det blef en paus, hvarunder grosshandlaren nervöst fumlade med sitt lilla paket och bet sig i läpparna. Han andades så häftigt, att hans brokiga sidenhalsduk med briljantnålen höjde sig upp och ner. Slutligen sade han:

»Nå, herr Ryde är således i besittning af en själfständig ställning, så att ni kan gifta er i nästa månad?»

»Nej, tyvärr», svarade Karin utan att lägga märke till det försmädliga i hans ton. »Men vi ä' unga, bägge två, han är så ovanligt begåfvad, och han slår sig nog fram... för resten är det ingen brådska, jag har lofvat att vänta på honom.»

»Jaså, ni har lofvat... naturligtvis med er mors samtycke?»

»Nej, hon är emot partiet, men i en sådan sak följer jag bara min egen vilja», sade Karin litet häftigt. »Ingen kan skilja mig från Olle... hvarken mor eller någon annan.»

En hel mängd stridiga känslor afspeglade sig i hans ansikte, det ryckte i mungiporna och i pannan,

det såg ut som om han försökte skratta, och hans violögon finga en stålhard glans. Men till sist blef han herre öfver sina genstörtiga ansiktsmuskler, och han var idel blidhet och försonlighet och faderlighet, då han sade:

»Ja, kära lilla fröken, då ska vi inte tala mera om den saken. Jag hade annars trott, att den... jag vågar nästan säga utomordentligt komfortabla och präktiga ställning jag skulle kunna erbjuda er som min hustru vore förtjänt af att åtminstone tas i öfvervägande, innan ni visade den ifrån er. Men jag vill er så innerligt väl och tänker naturligtvis först och sist bara på er lycka. När jag håller af någon, så gör jag det helt och oinskränkt och begär ingenting för mig själf. Det är kanske dumt, men jag är nu en gång sådan, öppet och ärligt sagdt.»

»Ja, grosshandlarn är så förfärligt snäll... och det vore tråkigt, om grosshandlarn nu skall gå och vara ond på mig.»

»Nej, tvärtom, jag hoppas, att hvad jag har sagt er i dag inte stör det vänskapliga förhållandet mellan oss och att ni, till bevis på det, tillåter mig komma och hälsa på här någon gång, för att prata bort en stund med er och er snälla fru mor? Ser ni, jag står egentligen så ensam i världen... och nog tillåter ni mig väl att komma hit ibland och snugga mig till litet af hemvärmen i ert eget treffliga lilla bo? Jag skulle bli er så tacksam, och jag skall inte ta stor plats här... och till sist skall ni betrakta mig som en snäll, väluppfostrad, tillgifven hund, som bara begär att få en vänlig blick af sin härskarinna någon gång och som man kanske skulle sakna, om man

inte såg honom i hans vanliga vrå . . . säg, lilla fröken Karin, får jag komma någon gång?»

Han hade talat sig riktigt rörd, och hans röst var tjock af återhållna tårar. Karin kände sig helt generad, och nog skulle hon helst velat slippa se den tillgifne hunden ligga i sin vrå och vifta på svansen . . . men det var ju synd om den stackaren, och Karin var inte hårdhärtad. Hon svarade därför så vänligt hon kunde:

»Om det kan göra grosshandlarn något nöje, så . . .»

»Tack, tusen tack, kära fröken Karin! Jag är så innerligt tacksam . . .»

Han måste snyta sig för att bemästra sin rörelse.

Karin började känna sig plågad af att mor dröjde så länge borta, hon bad nu å sin sida om ursäkt och gick ut för att ta reda på henne. Hon fann henne stående utanför dörren med spetsade öron och med en liten påse i handen.

»Står du här, mor? Hvarför kommer du inte in?» utbrast Karin häftigt.

Fru Berger svarade blott med en ifrig fråga:

»Har han friat?»

»Har du stått och lyssnat --!»

»Har han friat, frågar jag?»

»Visste du, att han *ämnade* fria?»

»Naturligtvis! Nå, är allt klart? Har du svarat ja?»

»Kom in, mor, och stå inte här som ett spektakel för grannarna», sade Karin kallt och öppnade dörren i detsamma, så att fru Berger måste ta sitt parti och stiga in, fastän hon ej fått något svar på sin fråga.

Men en blick på deras gäst sade henne allt. Han drog beklagande upp ögonbrynen och höjde på axlarna på ett sätt, som ej kunde missförstås. Fru Berger blef purpurröd af förargelse och darrade så på handen, då hon lade upp kakorna, som Jonssons flicka hade sprungit och köpt, att hon tappade påsen i golfvet. Vinet dracks under förlägen brådska, och det förlofningsstal fru Berger väntat sig att få höra uteblef och ersattes af sentimentala miner och förstulna suckar. Grosshandlaren reste sig snart för att ta afsked, och fru Berger höll honom inte kvar.

Gumman lyssnade efter hans steg i trappan. Sedan bröt ovädret löst.

»Jaså, du elaka unge», tjöt hon och arbetade sig allt högre och högre upp i diskanten, »nu tycker du, att du har ställt till det bra! Det yppar sig ett tillfälle för oss att höja oss upp ur vår förnedrande ställning och ta tillbaka vår plats inom öfverklassen ... men du vräker ifrån dig din lycka ... och min lycka också, du kostar inte en tanke på din stackars mor och alla hennes lidanden. Jag trodde, att jag skulle få upprättelse på ålderdomen för alla förödmjukelser jag måst underkasta mig, och att du, min enda dotter, skulle anse det som en glädje och en plikt att få bli ett redskap i rättvisans hand — men du undandrar dig dina skyldigheter, du låter din mor sitta kvar där nere bland patrascket ... hvad rör det dig, du hjärtlösa varelse, bara du får ostördt springa på dina möten med en arbetskarl, en slusk, som luktar sot lång väg!»

Karin stod vid bordet, blek och beslutsam.

»Nu skall du tiga, mor», sade hon i hård ton,

och hvarje ord föll som ett hammarslag. »Jag tål inte, att du säger otidigheter om Olle. Har du begått en dumhet i din ungdom, så är det din ensak. Jag är inte skyldig att göra mig olycklig för hela mitt lif, för att du skall komma dig upp igen. Du är min mor, och jag håller af dig, det vet du, men det säger jag dig: haka dig inte fast vid mig, begär inte, att jag skall dra upp dig... då kanske jag klipper af bandet och låter dig falla. Med mig må det gå hur det vill... om jag nå'sin blir gift med Olle, det vet jag inte... men jag vill bestämma mitt öde själf, inte låta knuffa eller skjuta fram mig. Om jag nå'sin ger bort det enda jag har i världen — mig själf — till Olof eller Per eller Pål, så är det därför att *jag själf* vill det, men inte af hänsyn till dig eller någon annan, kom ihåg det!»

Då hon slog igen kammardörren efter sig, var det sista hon hörde ett hväsande, nästan vanmäktigt:

»Du är en onaturlig dotter!»

7.

Olof var nu alldeles utan arbetsförtjänst. Retlig som han var efter det sista samtalet med Karin och beröfvad hennes lugnande inflytande, hade han en dag råkat i tvist med ett par af förmännen vid Atlas och sagt upp i vredesmod. Han hade litet sparade

pengar, inemot ett par hundra kronor, och han tänkte, att de nog skulle räcka, till dess han kom öfver något nytt arbete.

Han köpte dagligen en morgontidning och studerade annonserna under rubriken »I tjänst åstundas», men utan resultat. Det var redan långt lidet på försommaren, och Stockholm började antaga en lugnare fysionomi; det var den period, då arbetets ansträngdt flåsande maskineri hämtade andan och samlade kraft på lager till höst- och vinterkampagnen, och Olof kände sig mera obehöflig än någonsin. Det hjälpte icke, att han var på språng sedan tidigt på morgonen med det ännu fuktiga tidningsbladet i handen; öfverallt kom han antingen för sent eller också strandade hans bemödanden på de rekommendationer han icke hade. Vid tiotiden på morgonen hade han vanligen slutat sina spaningar för dagen, och sedan kunde han ostördt få ägna sig åt sina studier, om han ville.

Han tog med sig ett par af sina naturvetenskapliga böcker och dref i väg ut till skogen vid Drottning Kristinas väg eller till Hagaparken och låg där i gräset och läste, så länge han kunde hålla tankarna samlade. Men midt upp i läsningen kom hans ångest öfver honom som en kramp i bröstet; han lät boken ligga, kastade sig på rygg och borrhade in sina dystra, oroligt spörjande ögon i det blåa hvalfvet där ofvan, som om han velat aftvinga de högre makterna ett svar på den frågan, hvarför just han skulle vara det onyttiga kugghjulet, hvarför just hans feberaktiga ansträngningar skulle vara sterila, då obetydligaste strå och minsta insekt omkring honom fick utveckla sig ostördt och fylla sin bestämmelse. Allting fick

bli hvad det kunde bli, hvad det hade betingelser för; han ensam var förtryckt och beröfvad sol och näring och utrymme; han kände inom sig krafter, som drefvo honom att skjuta upp i ljuset som en ung, stark gran med lummiga grenar och en topp, som badade i ljus, men han var dömd att aldrig sätta stam, att kräla utmed jorden som det svagaste, det mest föraktade af allt skapadt.

Han gick strängt till rätta med sig själf. Var det kanske en straffbar ärelystnad, som dref honom, och var det därför som ödet ställde sig motande i hans väg och tryckte ner honom så snart han försökte höja sig? Nej, det kunde inte vara så. Han hade ju aldrig haft någon tanke på att göra sig bemärkt eller skörda några triumfer. Att det grofva kroppsarbetet bar honom emot, berodde inte på, att han ansåg det under sin värdighet, utan endast på att det på den sista tiden blifvit honom rent fysiskt motbjudande; han kände, att det var någonting, som påtvingats honom genom yttre våld och alldeles stred emot hans natur. Lukten af sot och maskinolja äcklade honom, gjorde honom sjuk.

Då han satt öfver boken däremot —! Å, där var hans rätta element. Han tyckte, att om han bara hade fått läsa ostördt i ett par timmar, hade han under den korta tiden liksom växt invärtes, så att han *kände*, hur han blef allt mera stark och fri och hur bröstet och hjärnan vidgade sig.

Men då han gjorde slaftjänst på verkstaden, var det, som om allting sof inom honom, han blef slö och trögtänkt och gick tillbaka i sin utveckling tum för tum.

Nej, det var nog ingen ärelystnad; det var bara ett begär att få vara sig själf, att få fylla sin af de medfödda anlagen anvisade uppgift. Det var naturens mening, att han skulle bli ett träd, om också inte ett af de högsta i skogen, — hvarför envisades då ödet att vilja platta ner honom till en krypväxt, en laf, en mossa?

Om han af något slags fåfänga fikade efter en mera ansedd ställning, så var det uteslutande för Karins skull. Han visste, att hon, ehuru i förminskad skala, ärft något af moderns begär efter att räknas till öfverklassen, om hon också själf knappast var medveten därom, och att det skulle kännas bittert förödmjukande för henne att intaga sin plats på ett lågt trappsteg i samhället, äfven om hon mången gång i ett utbrott af romanesk offervillighet bedyrat, att bara hon fick tillhöra Olle, skulle hon känna sig stolt och lycklig att vara en kroppsarbeters hustru. Han visste, att detta var ett af kärlekens själfbedrägerier och att hon tvärtom hade rätt stora anspråk på lifvets bekvämligheter och på yttre anseende. Han hvarken gillade eller ogillade henne därför; det var något som hennes natur kräfde, det var lika själf-fallet för henne som att en blåklocka skall vara blå och icke gul. Han fordrade själf full frihet för sin natur att få utveckla sig, och det kunde ej falla honom in att vilja inverka hämmande på hennes. Han ansåg, att hvar och en har rättighet att vara till på det individuella sätt, som naturen anvisat, att bereda sig så mycket armbågsrum som möjligt, för så vidt det ej inkräktade på andra individers rätt.

Det var med tungt hjärta han tvingat sig att

tills vidare afstå från mötena med Karin. De första dagarna gick det ändå någorlunda an, ty de hade ju ej varit vana att träffas dagligen, och ännu stål-sattes han af sin upphetsade plikt-känsla och sina färska samvetskval öfver de obehag han åsamkat Karin genom att alltför obetänksamt öfverlämna sig åt njutningen att vara tillsammans med henne. Men då arbetet i verkstaden ej längre lade beslag på honom och hans tankar kunde sväfvä fritt, kretsade de allt oftare kring den älskade flickans gestalt, och midt under läsningen kunde han kasta sig raklångt åt sidan och tillsluta ögonen, och då såg han hennes runda, friska ansikte, och de klara ögonen sågo så förebrående på honom, och han kände doften af hennes tjocka svarta hår och hörde hennes röst så nära, som om hon stått gömd bakom närmaste träd och ropat på honom, och han måste fara med handen öfver kinden för att öfvertyga sig om, att det endast varit en inbillning, att han nyss känt det persikelena fjunet på hennes kind tryckas mot hans . . . Och då drog han långa, bittra suckar och tårar trängde fram mellan hans hårdt hoptryckta ögonfransar.

Värst var det om kvällarna, då han varit van att möta henne i Humlegården. Han måste göra våld på sig för att ej smyga sig dit och se efter, om hon strök omkring nära mötesstället eller satt på deras bänk, drifven dit af samma längtan som han. Vid sjutiden om kvällen greps han af en feberaktig oro; han kunde ej stå emot längre, han ilade till Humlegården och smög sig som en missdådare fram mellan träden, tills han med våldsamt bultande hjärta kom i närheten af deras lönn. Men hon var

inte där. Han stod en lång stund på lur bakom ett träd och väntade, men hon syntes ej till. Längtade hon icke som han? Eller var hon starkare i att försaka? Han kände sig bittert besviken, fastän han måste erkänna, att hon handlade riktigare än han, och sedan gjorde han aldrig om detta försök att uppfånga en skymt af henne i Humlegården.

Men i stället dref hans namnlösa längtan honom att kretsa omkring i kvarteret, där hon bodde. Han irrade som en inbrottstjuf omkring Blanches malmgård och kastade, så ofta han kom åt, förstulna blickar upp till huset bakom, där hon bodde. Han gick ut på Ladugårdsgärdet för att kunna se hennes fönster, och en gång, då han såg, att det stod öppet, gjorde han sig ett ärende in i köksträdgården, som utbredd sig på slutningen nedanför hennes hus, för att uppfånga ljudet af hennes röst, och medan han förströdt samtalade med trädgårdsmästaren, som band buketten han beställt, spetsade han hela tiden sina öron uppåt hennes fönster. Men icke ett ljud, icke en skymt. Han tyckte sig höra sullet af moster Beates symaskin, det var allt. Han irrade omkring i kvarteret en lång stund med sin knippa af nejlikor och reseda i handen; till sist smög han sig uppför trappan i huset, där hon bodde, lade blommorna utanför hennes dörr och smög sig på tå därifrån.

Han skref bref till henne, som voro ett enda ångestrop af brinnande längtan, men då han skulle lägga det i postlådan, hejdade hans hand sig på halfva vägen, och han ref sönder brefvet och stoppade det i fickan. Men han tyckte i alla fall, att det liksom lugnade honom att få skriva, och han

fortsatte därmed, fastän han aldrig lät något af breffen komma fram till adressaten.

Under alla dessa själsmarter hade han blott en tröst, men den var också stor och härlig: den stolta, bergfasta, aldrig ett ögonblick vacklande tanken, att hon var hans, trots allt, att bandet mellan dem var heligt, oförgängligt, orubbligt som en naturlag, deras lifs lif, och att det var så för henne, liksom det var för honom. I en biljett, som hon skrifvit till honom en gång i början af deras bekantskap, hade hon med ett uttryck lånadt ur bibeln skrifvit till honom, att hon »höll honom kär som sitt eget hjärta». Och han visste, att det var sant, och då han tänkte på dessa ord, gick det en rysning af lycka igenom honom, och i sina mulna stunder behöfde han endast tänka på dem, för att molnen genast skulle lätta upp. Hon var hans med kropp och själ och hela sitt väsen, och att tvifla på henne skulle ha varit det samma som att tvifla på sin egen tillvaro. Han skrattade åt den dumma fråga han gjort sig den där kvällen, om hon inte längtade som han. Jo, hon längtade, men hon var starkare än han, och hon kunde behärska sig.

Att hon längtade, hade han ju för öfrigt fått bevis på, fastän det alls inte behöfdes några bevis: hans värdinna, Hilma Berger, konstapelns hustru, hade berättat honom en kväll, då han kom hem från sina ströftåg, att Karin varit däruppe på eftermiddagen och gjort en sådan massa frågor om Olof: hur han mådde, hvad han hade för sig, om han var glad eller nedstämd, och då hon fått veta, att han slutat vid Atlas och gick utan arbete, hade hon inte sagt ett

ord vidare, utan bara gråtit häftigt en stund i sin näsduk, och så hade hon gått sin väg. Men innan hon gick, hade hon på bordet, där Olofs böcker lågo uppstaplade, lagt en påse med den cigarrsort, som hon visste, att han tyckte bäst om.

Juli månad gick och ännu hade Olof ej fått spaning på någon plats. Han hade föresatt sig att endast söka sådant arbete, där hans intelligens och de kunskaper han förvärfvat sig kunde komma till användning. Litet renskrifning hade han haft då och då på grund af annons, och en tid hade han också läst riksdagsprotokoll högt för en tjänsteman, som ville öfva sig i stenografi efter diktamen. Men det var allt, och det var endast af tillfällig natur.

En morgon hade han läst en annons, som särskildt tilltalade honom: en läkare behöfde på grund af sjukdomsfall en biträdande massör vid en brunnsort, där han var intendent. Det slog Olof genast, att detta måste vara något för honom. Han hade ju läst en hel mängd böcker i anatomi och kände till människokroppens byggnad bättre än något annat, tyckte han, och då ödet förnekade honom att fullfölja sin dröm och bli läkare, fanns det ju intet kall i världen, som han hellre ville ägna sig åt än massörens.

Men männe hans kunskaper räckte till, och var ej praktisk öfning ett alldeles oundgängligt villkor för att han skulle kunna få den där platsen?

Han fattade emellertid ett raskt beslut, ilade med andan i halsen till doktor Telows bostad vid Drottninggatan och fick redan af portvakten veta, att han

åtminstone denna gång kommit i tid: han var den förste, som sökt doktorn den morgonen.

Han fördes in i ett dyrbart möbleradt arbetsrum, där en mörklagd herre med ännu ungdomligt ansikte satt och skref. Han såg upp med en mild blick öfver ett par guldbågade glasögon, mönstrade Olof med ett skarpt koncentreradt ögonkast och bad honom sitta ner bredvid skrifbordet midt i ljuset från fönstret.

Olof, som var upphetsad af sina ännu yrvakna förhoppningar, sade genast sitt ärende och tillade några varmt vädjande ord om, att det var hela hans framtid som stod på spel och att detta kanske var det enda tillfälle, som någonsin erbjöds honom att komma in på en bana, som han kunde omfatta med hela sitt intresse.

Doktorn lät honom tala utan afbrott, en ström af ord ur ett öfverfullt, af ångest pinadt hjärta; han satt och lekte med en pappersknif och lät sina allvarliga och vänliga ögon hvila oafvänt på det upphettade ansikte han hade framför sig och hvori minsta fiber tycktes skälfva af spänd oro. Med en och annan inkastad fråga förmådde han honom att tala om sig själf, sina sträfvanden och planer, sina studier, sina hittillsvarande förhållanden, och Olof talade utan beräkning, utan afsikt att väcka intresse eller medlidande, endast för den stora, lisande njutningen att en gång få ge luft åt sina bekymmer och yppa dem för en person, som borde kunna förstå honom.

Då han slutat, lade doktor Telow papperskniven ifrån sig, reste sig upp och sade:

»Min stackars gosse, jag skulle så gärna vilja

använda er på den där platsen, men det är omöjligt. Med allt ert nit och alla edra anatomiska kunskaper känner ni inte till massagens första grunder, och jag har inte tid att ge er någon förberedande undervisning, om jag också ville det; jag reser till badorten om tre dagar, och mitt blifvande biträde måste inträda i tjänstgöring genast. Annonsen var afsedd för examinerade sjukgymnaster, det trodde jag skulle förstås af sig själf. För att bli kompetent till en sådan plats behöfde ni minst nio månaders studier under en skicklig ledare. Det gör mig ondt, att jag måste klippa vingarna af edra förhoppningar, ty ni intresserar mig. Jag stannar vid badorten i tre månader och reser sedan utomlands på ett halft år. Om ni inte funnit någon lämplig lefnadsuppgift att ägna er åt, så kom upp till mig, då jag kommer hem till Stockholm i april, och jag vill gärna göra hvad jag kan för er.»

Den blida tonen och den vänliga klappen på axeln voro visserligen ägnade att förtaga svaret dess bitterhet, men det var i alla fall ett nej, och Olof stod i nästa ögonblick ute på gatan med hjärtat tungt som bly och mera modlös än han känt sig på länge. Det var som om denna sista missräkning knäckt hans motståndskraft.

Han gjorde nu ej flera försök att finna »intelligent» arbete. Han funderade på att gå tillbaka till Atlas. Hans tillgångar hade smält tillsammans på ett oroande sätt, och han vågade ej fortsätta att ta af sina besparingar, tills det sista öret sprungit.

Men så kom han att tänka på, att om han nödvändigt måste bli kroppsarbetare på nytt, ville han

hellre bli det i någon aflägsen landsortsstad än i Stockholm, där Karins närhet var honom en ständig förödmjukelse och en sargande plåga. Bäst att gömma sitt nederlag och sin skam i en vrå, där ingen kände honom och därifrån inga underrättelser om honom skulle nå henne.

Så gick det till, att han en morgon i början af september, då det redan låg ett höstligt vemod i luften, stod på fördäcket till en Kalmarbåt med sina kläder och sina käraste böcker inpackade i en kappsäck.

Ingen var nere för att säga honom farväl, konstapeln var i tjänstgöring, och hans hustru måste vara hemma hos barnen. Alla hade sitt, han ensam var utan rot och fotfäste och hörde ej till någonstädes eller till någon.

Jo visst, Karin!

Huru mörkt och tomt det än nu såg ut omkring honom, var *hon* ju ännu hans! Och vid den tanken skakade han af sig sin dofva likgiltighet och sade för sig själf: »Nej, *än* kastar jag inte yxan i sjön. Jag skall komma tillbaka — och då!»

8.

En kväll några dagar efter den septembormorgon, då Olof lämnat Stockholm, kom fru Berger hem från en af sina kunder, där hon varit på arbete, och då

hon hängde in öfverkläderna i garderoben, hörde hon genom den tunna brädvägg, som skilde den från Karins alkov, hjärtslitande snyftningar. Förskräckt skyndade hon in till dottern och fann denna liggande framstupa öfver soffan i krampaktig gråt.

Alltsedan Karin gaf grosshandlaren korgen, hade det rådt ett spändt förhållande mellan mor och dotter, men nu var all osämja glömd. Fru Berger satte sig på soffkanten, tog Karins hufvud i sitt knä, smekte henne och bestormade henne med böner att tala om, hvarför hon grät. Och innan Karin ens hunnit tänka på, att hon kanske helst borde tiga, hade hon berättat allt.

Plågad af att inte på länge ha hört något om Olof, hade hon på eftermiddagen gått upp till Hilma Berger, för att få veta nytt och smyga in bland Olles böcker en afhandling, som hon visste, att han gärna ville ha och som hon sett ligga i ett antikvariatfönster. Hilma hade då talat om för henne, att Olof lämnat staden för ett par dagar sedan, för att söka arbete någonstades i landsorten. Han hade inte ens sagt, hvart han ämnade sig, det skulle slumpen få afgöra. Innan han for, hade han betalat dem hvarje öre han var dem skyldig för logis och morgonkaffe, »för den händelse vi aldrig skulle träffas mer», och då de bedt honom skriva och tala om, hur han fick det, hade han svarat, att det kunde han inte lofva, det berodde alldeles på, om det gick honom väl eller illa. Karin förstod mycket väl hans mening; kom det inga bref, så betydde det, att han hade det svårt. Och nu var hon så förtviflad och så orolig för honom och så ledsen öfver att han rest utan att söka upp

henne eller skrifva en rad till afsked. Det såg alldeles ut, som om han nödvändigt ville, att hon skulle glömma honom och att allt skulle bli slut mellan dem.

»Hvem vet», inföll fru Berger påpassligt, »kanske hans tycke för dig har svalnat; det är väl den enda förklaringen på, att han inte har låtit höra af sig på så länge.»

Karin satte sig hastigt upp och torkade bort tårarna.

»Nej, mor, försök inte tala i den tonen», sade hon bestämdt. »Jag vet, att din högsta önskan är att skilja mig och Olle åt, men det säger jag dig på förhand, någon misstro mot honom skall du aldrig lyckas utså hos mig. Jag tror fullt och fast på hans beständighet. Öfvertalningar, skilsmässa, förtal — ingenting har någon makt öfver en sådan kärlek som vår; den består alla prof.»

»Ja, ännu så länge. Men om ni skulle bli gifta, vet jag ett prof, som den inte skulle bestå. Och det är fattigdomen.»

»Fattigdomen!» Karins ton var så öfverdrifvet föraktfull, som om hon med all ifver velat öfvertyga sig själf, att hon ej trodde det ringaste på moderns ord.

»Ja, just fattigdomen. Kommer du i håg min yngsta syster Jacqueline, Olofs mor? Nej, du var så barn, då hon var nere och hälsade på oss i Nyköping, så att du kan väl inte minnas henne. En så'n glödande kärlek som mellan Ryde och henne hade väl ingen människa hört talas om. De voro öfverspända naturer, bägge två, och omåttliga i sina känslor, just som du och Olof. Då Ryde flyttade till Stockholm, började mellan de båda förlofvade en brevväxling,

som snart blef till en legend bland alla deras bekanta. De skrefvo till hvarandra minst tio sidor hvarje dag och skickade af en lunta på sextio sidor en gång i veckan. Jag glömmmer aldrig kvällen före bröllopsdagen, då Jacqueline skulle packa ner sina fästmansbref och ta dem med sig till Stockholm; de fyllde en hel kappsäck. Också blefvo de särskildt nämnda i kyrkoherdens bröllopstal som ett bevis på kärlekens makt att icke förtröttas. Han gaf brudparet på det hela taget betyg på att ha förverkligat »kärleken i sin fullkomlighet», och då man i vår stad ville anföra ett exempel på ett riktigt idealiskt älskande par, nämnde man alltid Jacqueline och Ryde; de voro hos oss lika berömda som Axel och Maria.»

»Nå?» påskyndade Karin, då modern gjorde en paus.

»Ja, det blef ett sorgligt slut på den kärleken. De voro så ifriga att komma tillsammans, att de gifte sig, innan Ryde fått sin ekonomiska ställning i Stockholm fast grundad. De hade knappast varit gifta ett halft år, förr än bekymren infunno sig. Och hur jättestark än deras kärlek hade varit, stod den inte emot den dagliga penningknipans tusen nålstick. Det gamla ordspråket om hästarna som bitas, då krubban är tom, besannades i fullaste måtto på dem. Ryde grämde sig öfver, att han stannat i sin utveckling och inte kunnat bli det publicistiska ljus han hoppats bli, därför att det förtidiga giftermålet tvingat honom in i det dagliga brödförvärfvets släp och slit, och hon nästan hatade honom, därför att hon kände med sig, att hon, oduglig som hon var, endast blifvit honom till en börda. De skyhöga förhoppningarna

om en kärlekslycka, som världen ännu inte skådat maken till, voro jämmerligt fallna till jorden, och jag tror, att det var mest därför som de hatade hvarandra. Några år stretade de sig fram under det hårda oket. En enda gång under den tiden var Jacqueline nere och hälsade på oss, och då såg hon blek och förgrämd ut. Hon berättade, att hon för längesedan bränt upp alla Rydes kärleksbref och att det känts som en befrielse från en bitter förödmjukelse, då de ej längre funnos i huset. Hennes högsta önskan, det sade hon helt hänsynslöst, var att Ryde snart skulle dö... då, men inte förr, skulle hon kanske kunna förlåta honom sitt lifs stora missräkning. Men stackars Jacqueline, det blef hon, som fick dö först. Ryde var då borta på en resa, och hon sade till pigan, som skötte henne under sjukdomen, att hon var tacksam för att han var frånvarande, så att hon slapp se honom i sin sista stund och kunde dö lugn.»

»Det är förfärligt, mor!» utbrast Karin. »Hvarför berättar du mig det där? Tror du, att Olof och jag —?»

»Olof är sin fars son... och du har alltid varit mera lik Jacqueline än mig.»

Det blef en lång tystnad. Fru Berger satt där med ett stramt drag kring sin nötknäpparemun och lät sina små lurande ögon hvila oafvändt på dottern, i hvars ansikte en våldsamt sinnserörelse kämpade.

»Fy, det är afskyvärdt!» utropade Karin slutligen med en trotsig kastning på nacken. »Och det är hjärtlöst af dig att berätta sådana historier för mig just nu, då det går illa för Olof.»

»Om man ser två människor dumdristigt våga sig ut på en murken planka öfver en afgrund, är det då hjärtlöst, om man ropar till dem, att plankan inte bär dem?»

»Den här historien kan ju för resten vara betydligt öfverdrifven», inföll Karin. »Du säger ju själf, att moster Jacqueline var en öfverspänd natur, och hon kan mycket väl ha målat ut det värre än det var.»

»Nåja, så har jag min egen erfarenhet att hålla mig till», sade fru Berger med ett skärande tonfall, »och den har du själf varit med om som åsyna vittne. Har du glömt din barndom och hurudant det lif var, som din far och jag lefde midt för dina ögon? Alla hårda ord, som växlades mellan oss, alla sårande förebråelser, allt groll och alla giftiga blickar — ja, handgripligheterna, dem såg du ju också ett par gånger! Hvad tror du var anledningen till allt detta elände om inte fattigdomen, de dagliga pinande förödmjukelserna, det nedtryckande penningbekymret, som torkade ut oss, gjorde oss simpla och småsinnade och till sist också släckte kärleken ända till sista gnistan? Ty Gud skall veta, att jag älskade din far från början . . . älskade honom blindt och dåraktigt. Du säger, att du håller af Olof, men hvad är din kärlek mot min? Jag förödmjukade mig som en hund, jag kastade bort min rang, jag offrade min släkt och mina vänner, jag gjorde mig löjlig — och allt detta för en kärlek, som räckte i ett par år och efterföljdes af ett helt lifs ånger och grämselse. Låt mig vara dig ett varnande exempel, Karin . . . handla inte som jag, då blir du straffad som jag!»

»Men du var ändå lycklig i två hela år, mor; kan inte minnet däraf uppväga de sista årens bitterhet?»

»Då jag tänker tillbaka på den första tiden af mitt äktenskap, är det som någonting jag läst i en roman... någonting, som jag nu inte har någon del i och som ligger försegladt och instängdt i en lönlåda, som har gått i baklås. Jag minns ingenting af det vackra i mitt lif... jag minns bara, hur jag stod innanför disken och neg djupt för bruksarbetarnes madamer, då de gjorde mig den äran att ge mig tre skilling för en rågsiktscaka... och hur jag och din far tidtals inte hade råd att äta potatisen samma dag den var kokt, därför att den då smakade oss så bra, att vi åto mer än de reglementerade tre. Ja, det säger jag dig, Karin, du kommer att gräma dig en dag, om du går åstad och gifter dig till fattigdom och elände med Olof Ryde och sedan får veta, att den snälla grosshandlar Janzén har gift sig med en annan.»

»Janzén! Ä' vi nu där?» utbrast Karin häftigt.
»Nej, vet du, mor, nu tror jag, att vi sluta upp med det här samtalet, innan vi bli osams igen.»

»Stackars den snälla grosshandlarn, om han visste, att han är ett sådant tvistefrö mellan oss två, skulle han säkert dra sig själfmant tillbaka, han som är så godhjärtad och hänsynsfull.»

»Han har ju redan dragit sig tillbaka; han har fått klart och bestämdt besked af mig, och sedan i maj månad har han inte vidare tagit upp den där välsignade giftermålsfrågan, så att jag vet inte, hvarför du skall envisas att rifva upp den. Janzén kan

ju ha sina goda sidor, för mig må han vara en ljusens ängel, men min man blir han aldrig.»

»Det är stor skåda», suckade fru Berger och såg helt bekymrad ut. »Ett så i alla afseenden utmärkt parti! Jag är säker på, att Janzén skulle låta dig simma i öfverflöd och gå klädd som en prinsessa, och nog vore det bra roligt att få fara ner till Nyköping med dig och reta gallfeber på Sophie och Wentzel med all din grannlåt... men det nöjet tycks du inte unna din fattiga gamla mor på hennes ålderdom.»

»Du tror visst, att lyckan består i att vara afundad.»

»Jaha, just det tror jag. Hvari skulle den annars bestå? Tro mig du, min flicka, kärlek och romantik och sånt där, det är bara en tunn förgyllning på lifvet, som snart nöts af, och då har man ingenting annat än den fula, simpla mässingen kvar, och den blir aldrig guld, hur man än skurar den. Men rikedom och anseende, det är sådant som består, om man sköter det förståndigt, det är massiv, äkta vara, som bibehåller sitt värde så länge man lever, och när man är död, är den ett välkommet arf för ens efterkommande i tredje och fjärde led.»

»Så där resonerar man kanske, då man blir gammal och grå till både kropp och själ», sade Karin med en föraktfull kastning på hufvudet.

»Du blir gammal och grå, du också en gång, kom ihåg det», inföll fru Berger ifrigt. »Ung är man på sin höjd i tio år, men gammal är man i fyrtio eller femtio. Ställ så till för dig, att du är nöjd under den *längsta* tiden af ditt lif och inte under

den kortaste, det tycks mig vara en klok och sund princip.»

»Nej, vet du hvad, mor», utbrast Karin, i det hon reste sig upp och rätade ut sig till hela sin längd, »skall jag också bara vara ung i fem år, så vill jag hellre under den tiden vara lycklig på ungdomens sätt... se'n må jag då i Guds namn sitta där och bara lefva på minnena. Då *har* jag ändå left en gång, rikt och fullt, om det än måste bli kort... det *bästa* inom mig har fått lefva sitt eget lif, så långt det orkar och förmår... och sedan, då ungdomen är slut, har jag alltid någonting inom mig att värma mig vid... det där massiva och bastanta du talar om kan nog vara bra, men någon värme ger det inte för en gammal frusen gumma. Seså», tillade hon i muntrare ton, »se nu inte så hängfärdig ut, Jeremias, skoja upp dig nu, så ta vi och koka oss en kopp varmt té till kvällen, det kan behövas att pigga upp sig med efter allt tungt och massivt och hårdsmält. Men först skall du ge mig en liten puss och lofva mig, att vi ä' sams hädanefter och inte gå och tjura längre, som vi ha gjort hela sommaren... man kan ju vara af olika åsikter och vara goda vänner ändå. — Så där ja! Nu var Jeremias en liten snäll flicka...»

Under hösten förde Karin ett ganska sträfsamt lif. Hon hade fullt upp med arbete och förtjänade icke så litet pengar. Då hon fick ut en summa på Bikupan eller i någon af de tapisseribodar, för hvilka hon arbetade, stod hon vanligen med sedlarna i handen en stund och funderade, om hon ej skulle sätta in dem på banken, för att ha dem att tillgå, i fall Olof en gång skulle behöfva någon handräckning. Eller också vore det ju skönt att ha ett litet sparadt kapital, om de verkligen skulle kunna gifta sig en gång, så att hon ej för sina enskilda utgifter behöfde anlita stackars Olles kassa. Men dessa funderingar att sätta in pengarna på banken ledde aldrig till något; vanligen var det någonting i klädväg, som Karin »nödvändigt» behöfde, än en ny kappa, än en hatt, än en klädning, och innan hon visste ordet af, voro pengarna borta som agnar för vinden.

Nå, det skulle då inte ha tjänat mycket till att spara dem för kommande behof, ty med framtiden och giftermålsutsikterna såg det kolmörkt ut. Karin gick under höstens lopp minst en gång i veckan till konstapelns vid Trebackarlånggatan och hörde efter, om det ej kommit några underrättelser från Olof. Men hon fick alltid samma svar: intet bref, inte så mycket som ett brefkort. Alltså gick det honom illa. Stackars gosse! Hon hetsade upp sin fantasi med de hemskaste skräckbilder: han frös och svalt,

han hade måst pantsätta sina böcker och helgdagskläder, han dref omkring från stad till stad, blek och utmärglad, och sökte arbete, för att kunna lefva för dagen, han var sjuk af umbäranden, han låg på lazarettet, ensam och öfvergifven, han skulle dö... och han var för kraftlös eller också för stolt för att skrifva till henne, och hon skulle ändå utan betänkande ha tagit sin sista slant och rest till honom för att vårda honom och kanske rädda hans lif! Å, om hon åtminstone visste, hvar han vore, så att hon kunde skrifva till honom, då skulle hon inte lämna honom någon ro, förr än han lofvade att ge henne regelbundna underrättelser om sig, hur dåligt han än hade det, så att hon slapp gå i denna dödliga oro och inbilla sig det värsta!

Mot slutet af november fick hon äntligen veta af Hilma Berger, att det kommit ett bref från Olof, skrifvet i Göteborg. Det innehöll endast en begäran till hennes man att skicka hans prästbetyg, som han glömt kvar i Stockholm — Hilma hade det i förvar i sin byrålåda tillsammans med familjens egna papper. Han behöfde det nu med omgående, ty han ämnade resa till England på obestämd tid. Han hade hittills arbetat i åtskilliga städer, men nu hade en kamrat öfvertalat honom att följa med till Hull, där det skulle vara höga löner för arbetare inom den mekaniska branschen. Brevet slutade: »Många kära hälsningar till de dina och alla, som vilja ta emot en hälsning från mig.»

Karins första ingifvelse var att nu, då hon äntligen fått Olofs adress, ögonblickligen skrifva och be honom bryta den förfärliga tystnaden, men så befanns

det, att hans bref var flera dagar gammalt, konstapeln hade redan i förgår skickat prästbetyget, och det var inte antagligt, att han var kvar i Göteborg, efter han begärt sändningen med omgående. Karin skref ändå efter den uppgifna adressen, men fick intet svar. Olof hade säkert redan anträdt sin resa till England.

Hon blef både glad och bedröfvad öfver hans bref, ty det visade, att hennes dystra farhågor troligen voro öfverdrifna, men också att han stod ungefär på samma punkt som då han lämnade Stockholm. Det var nu inte längre fråga om annat än grofarbete. Kroppsarbetare var han och det skulle han nog förbli i hela sitt lif. Hon fällde bittra tårar vid tanken på, huru förtviflad Olle skulle vara öfver att nödgas uppge sina förhoppningar att få studera, ty nu i december fyllde han ju tjuguet år, och då var det väl snart för sent att tänka på någon studentexamen. Ja, framtiden var lika järngrå och kall och mulen som himlen nu i de sista novemberdagarna, och Karin tänkte mången gång, att det skulle vara skönt att slippa ifrån alltsammans och bäddas ner på Nya kyrkogården . . .

Hon gick försjunken i en tung, dyster slapphet, som var någonting alldeles främmande för hennes natur. Hon skötte sitt arbete helt mekaniskt. Det fanns dagar, då hon inte sade tio ord, ett leende syntes aldrig på hennes läppar; det var som om hon sofvit invärtes, hon orkade ej ens gråta.

Men så kunde hon med ens rycka upp sig ur sin dvala och göra sig själf de bittraste förebråelser för att hon ej försökte göra något för Olof, för att

hjälpa honom ett stycke på väg till hans mål. Det var ju oförsvarligt af henne att gå där och dåsa och låta honom kämpa ensam där ute bland främmande, likgiltiga människor. Var det inte hennes skyldighet att resa ut till honom och dela ljuft och ledt med honom, så att han åtminstone hade hennes kärlek till tröst och ersättning, då det gick honom emot? Men om hon inte fick arbete där ute, om hon inte kunde försörja sig och han finge äfven henne att släpa på? Föreställningen, att hon kunde bli en sten på hans börda där ute, kom henne att genast med förfäran slå ifrån sig denna förflugna idé.

Men någonting borde hon väl i alla fall kunna göra för honom! Å, en sådan usling hon varit, som gått åstad och köpt den där nya vinterhatten för elfva kronor, hon kunde ju mycket väl ha gått i sin gamla, fast det var då visst och sant, att inga finare fruntimmer begagnade den modellen i år. Elfva kronor var ju i alla fall pengar... för dem kunde han kanske ha lärt sig en hel hop latin och grekiska.

Eller om hon skulle försöka skaffa pengar åt honom på något annat sätt? Kunde hon inte ta en lifförsäkring, spara in på sin toalett, så att hon kunde betala premierna, och annonsera i tidningarna, att hon af någon människovän ville låna ett par tusen kronor mot sin lifassurans som säkerhet och god ränta? Då kunde ju Olof få slunga fil och hammare och studera i lugn och ro och ta sin examen.

Men ack, hon visste ju inte, hvar han fanns, utan att rådgöra med honom kunde hon ej inlåta sig i ett sådant företag, och någon annan hade hon icke att rådfråga.

Jo, det förstås, Janzén kunde hon ju alltid be om ett råd...

Men det bjöd henne emot att tala med honom om detta ämne, det var ju Olof det gällde, och det skulle han genast förstå, ty för sin egen del behöfde hon ju inga pengar. Nej, grosshandlaren var naturligtvis den siste hon kunde rådgöra med beträffande hans rivals framtid.

I sin villrådighet beslöt hon att vända sig till mor.

Förhållandet mellan mor och dotter hade alltsedan den sista försoningen i september varit det allra bästa. Det var som om bägge två allvarligt föresatt sig att lägga band på sitt häftiga lynne. Karin var för öfrigt så försjunken i sorg och bedröfvelse, att de hvardagliga små förtretligheterna halkade förbi henne. Hon var öppen och meddelsam af naturen, och sedan mor alldeles lagt bort att tala illa om Olof, var det en naturlig följd, att Karin vände sig till henne med sina bekymmer beträffande honom. Hon gaf henne småningom hela sitt förtroende och var nöjd, blott hon fick tala ut; hon märkte knappt, om modern svarade henne eller ej.

Om hon varit mera misstänksam, skulle hon ha lagt märke till den giriga uppmärksamhet, hvarmed fru Berger insög hvarje ord om Olof från dotterns läppar. Efter hvarje besök hon gjort hos konstapelns för att inhämta nyheter meddelade hon sin mor resultatet, och nog var det ett egendomligt förhållande, att mor, som annars så sällan gick ut, strax efter ett sådant förtroligt samtal begaf sig ut på en expedition i staden och blef borta i minst ett par timmar. Men Karin märkte ingenting, misstänkte ingenting.

Det var verkligen rätt behagligt att, i den djupt nedtryckta sinnesstämning hon befann sig i, vara omgifven af så mycken nästan rörande vänlighet, som den, hvarmed mor och »den snälle grosshandlaren» omgäfvö henne. Utan pjunk gjorde de allt för att göra lifvet så drägligt för henne som möjligt. Janzén kom upp minst en gång i veckan, satt kvar ett par timmar och språkade och visade sig därvid från sina allra bästa sidor. Sina små löjligheter kunde han visserligen ej lägga bort, han tog gärna plats, så att han hela tiden kunde se sig i spegeln öfver skänken, och han trakterade naturligtvis alldeles för ofta med 'Rosens bild' och 'Brudens fråga'; men till ersättning gjorde han verkligen outtrötliga ansträngningar att muntra upp Karin. Han berättade lustiga historier från sitt reslif; en och annan af dem snuddade vid gränsen af det oanständiga, men Karin var icke pryd. Janzén berättade dessutom sina historier i en så komiskt viktig och hemlighetsfull ton och gjorde sådana löjligen konstpauser utfyllda af en grotesk mimik, att Karin en och annan gång ej kunde låta bli att skratta, och då såg han så glad och tacksam ut, att hon måste hålla af honom litet för det. Hon fördrog honom långt bättre än förr, sedan han afstått från att uppträda som förälskad friare, och hon öfverraskade sig till och med några gånger med att hon adopterade mors fras och kallade honom »den snälla grosshandlaren», då hon talade om honom.

Den första tiden efter det misslyckade frieriet hade han varit litet sparsam och försiktig med sina besök. Men sedan han på egen hand beslutat sig

för det röda möbeltyget och det verkligen blef allvar med förmaksmattan, som Karin fått beställning på — hvarför skulle hon egentligen neka att sy den? Det var ju ett arbete som alla andra, bara litet mera inbringande — fick han en förevändning att komma litet oftare, och hvarje gång hade han med sig en påse konfekt eller bär eller frukt åt Karin.

Men småningom antogo hans presenter en ännu mera reel natur. Än var det ett krås, en sidenhalsduk eller ett album, som han sett i ett butikfönster och som han köpt »bara för ro skull», och Karin måste tacka och ta emot. Men då han en gång kom med ett helt klädningstyg — förtjusande vackert, i beige med invädda silkesblommor —, blef hon riktigt ond och frågade, med hvad rätt han gaf henne sådana presenter? Den stackars karlen såg ut, som om han gjort något ondt, och stammade, att han ju inte hade någon annan i hela världen att ge det åt, han den arme enstöringen, och då Karin, litet blickad, bad honom ta igen tyget — *hon* skulle i alla händelser aldrig komma att begagna det — sade han, att i så fall fick det ligga på botten i fru Bergers byrålåda; ingenting i världen kunde förmå honom att ta tillbaka en sak, hvars blotta åsyn skulle påminna honom om ett af de smärtsammaste ögonblicken i hans lif. Därmed fick han gå sina färde, slokörad och utan ett ord till förlåtelse.

Nästa gång kom han ej heller tomhändt, men presenten var nu till fru Berger, en teatersjal af silke, sådan hon alltid önskat sig. Mor hade han på den sista tiden fullständigt klädt, alldeles som en fattig svärmor, och hon gjorde minsann aldrig några

svårigheter. Hon stoltserade nu för tiden i nya fina toalettpersedlar, som slogo de öfriga »fruarna» i huset med häpnad, visserligen fick hon uppbära ganska skarpa förebråelser af Karin för att hon tog emot alltför mycket och inte visade karaktär, men det lät hon gå in genom det ena örat och ut genom det andra.

Den nya teatersjalen fick hon för öfrigt snart tillfälle att begagna, ty en stor utländsk sångerska väntades till Stockholm och grosshandlar Janzén hade fjorton dagar på förhand tecknat sig för operabiljetter åt sig och sina bägge väninnor vid Tyskbagaregatan. Fru Berger var i sjunde himlen, hon skulle nu för första gången i sitt lif få upplefva den lycksaligheten att sitta på parkett! Äfven Karin glädde sig mycket åt denna operaföreställning, så mycket som hon öfver hufvud nu mera kunde glädja sig åt något, och för att belöna Janzén för all hans vänlighet, lät hon sitt groll fara, sydde i hemlighet det klädningstyg han gifvit henne och som legat på lur i mors låda, och då den stora aftonen randades, mötte hon grosshandlaren på operans parkett klädd i den beigefärgade och en solfjäder, som han gifvit henne ett par dagar förut på hennes namnsdag, Katarinadagen. Han blef så rörd, att han var nära att ställa till en scen midtför hela publiken, hans violer stodo bräddfylla af tårar, och han tryckte Karins hand med en tacksamhet, som gjorde henne helt glad öfver att hon besekrat sin motvilja och gjort honom till lags. Men det förstås, *uteslutande* för hans skull var det då inte som hon låtit sy klädningen; den var verkligan ovanligt vacker och klädde henne ypperligt.

Det var tur, att hon icke såg den blick, hvarmed han under mellanakten stod under raden och mönsttrade henne, där hon satt i en utstyrsel, som han till största delen betalt... hans ögon och hans breda leende hade ett uttryck, som om han köpt henne och nu tagit henne i besittning med alla sina långa gula tänder.

Det blef uppslaget till en hel serie af teaterbesök, ofta åtföljda af en liten supé på Hamburger Börs eller Rydberg. Fru Berger sam i ett haf af sällhet, och äfven Karin lyckades för några timmar slå ifrån sig den aggende tanken på Olof, som nu kanske gick där borta i Englands dimmor och ej hade bröd för dagen, medan hon frossade på dyr mat och fina viner i lyxrestauranternas bländande gasljus.

Och mången gång, då hon kom hem på sin kammare och kröp ner i sin gamla liggsoffa och för sista gången, innan hon släckte ljuset, såg på Olofs porträtt, som alltid stod bredvid henne på nattduksbordet och som blickade emot henne så käckt och förtroendefullt med de stora, klara ögonen under den tjocka, hvitblonda luggen... då kysste hon häftigt bilden på de ljusa mustascherna och tänkte:

»Förlåt mig, Olle! Jag bär mig åt som en stackare... jag *borde* inte kunna ha någon glad stund, då jag vet, att du lider och sliter ondt... men jag är ju en sådan tarflig, lumpen varelse... inte alls sådan du tror mig vara, jag har bara aldrig torts visa det för dig. Kom tillbaka, men kom snart, så skall jag försöka bli bättre... utan dig går det baklänges med mig... jag sjunker i min egen akt-

ning, om jag inte snart genom någon stor och uppoffrande handling får visa, att jag *kan* vara dig värdig ibland, i ett kort ögonblick, och inte alltigenom är så njutningslysten och själfvisk som min omgifning vill göra mig!»

Men då hon släckt ljuset och inte längre såg Olofs blick och låg där med sina egna små hvardagstankar, som trängde sig fram, och i minnet genomgick kvällens nöjen, var det en helt annan tanke, som behöll sista ordet.

»Jag är orättvis mot min omgifning. Mor vill ju bara muntra upp mig, och den snälla grosshandlaren vill mig så väl, som om han vore min far. Jag kan inte vara nog tacksam mot dem... och Olle skulle nog också vilja, att jag vore tacksam.»

Och med den reflexionen somnade hon.

10.

Så kom julen.

Grosshandlaren hade gjort vinkar om, att han gärna ville fira julaftonen hos sina båda väninnor vid Tyskbagaregatan, men den planen strandade på Karins bestämda motstånd. Hon ville vara ensam med mor den kvällen, som hon varit van sedan många år. Och om grosshandlarn kom, skulle det bara ge anledning till en hop presenter, och sådant

kunde det nu vara nog med. Mor och dotter firade julkvällen tillsammans som vanligt med gröt och lutfisk och en liten gran. Presenterna kunde de emellertid ej slippa ifrån. Karin fick två paket från grosshandlaren; det ena innehöll hans kabinettsporträtt i plyschram och det andra det allra sötaste lilla emaljerade guldur med vidhängande kedja af ett svart moiréband prydt med ett hundhufvud af cuivre, trohetens symbol. Dessa gåfvor försatte henne i dåligt lynne; de voro lika malplacerade, båda två, påstod hon. Porträttet slängde hon undan i en vrå. Gulduret kunde hon ej låta bli att fingra på och beundra i smyg, men hon förklarade på det bestämdaste, att det skulle lämnas igen till gifvaren i morgon dag, om han blef aldrig så ond.

Juldagsmiddagen voro mor och dotter nämligen bjudna till Janzén; det hade de ej kunnat säga nej till.

Det var en strålande värd, en bländande upplyst våning och ett festligt dukadt bord, som togo emot damerna, då de på slaget fyra anlände till grosshandlarens bostad vid Fredsgatan. Karin bar gulduret instucket under skärpet, Janzén såg det genast och blef af den anledningen dubbelt strålande. Karin ämnade först låta middagen gå förbi, innan hon lämnade tillbaka den alltför dyrbara presenten; det var ju ogrannlaga att på förhand förmörka feststämningen vid bordet.

Hushållerskan var osynlig som vanligt; en legd uppapperska skötte serveringen. Karin började undra, om den där hushållerskan var en myt, eller om hon hade något afskräckande lyte, efter hon aldrig visade

sig. Janzén hade vid ett tillfälle sagt, att det var en äldre änkefru, som förestod hans hus; det föreföll litet misstänkt, att uppapperskan en gång under mid-dagens lopp tämligen hörbart hviskade till värden: »Fröken frågar, om det skall serveras selters till sparrisen.»

Fröken? Kanske en *ung* fröken? — Nåja, hvad angick det egentligen Karin? Men i alla fall kände hon sig förnärad, hon visste ej riktigt hvarför.

Vid desserten höll grosshandlaren med tårkvald röst och romanaktiga fraser ett tal, hvori han tackade sina bägge dyrbara väninnor så innerligt hjärtligt för det gångna året och all den oförtjänta huldhets därunder bevisat honom och uttryckte en blyg förhoppning, att äfven under det kommande året få vara innesluten i... hm... deras godhetsfulla be-vågenhet.

Medan kaffet dracks i förmaket, beundrade man den nya broderade mattan, som i dag var på för första gången, och sedan tillstod fru Berger, att nu skulle ingenting fattas i hennes lycka, om hon bara fick ta sig en aldrig så liten tupplur i en vrå. Gross-handlaren föreslog, att hon skulle gå in i sängkam-maren och lägga sig på hans säng, men det kunde inte komma i fråga, förklarade Karin sträfft, mor hade alldeles nog, om hon fick luta sig i tio minuter i ett soffhörn här i förmaket. Fru Berger förstod af hennes ton, att hon ej ville bli ensam med grosshand-laren och att hon ämnade drifva sin vilja igenom. Det var alltså ej värdt att göra några invändningar. Mor lade sig för ankar på soffan, Janzén ordnade kuddarna under hennes hufvud, bredde en filt öfver

hennes fötter och föreslog därefter Karin att följa med honom ut i salen, så att de ej störde fru Bergers sömn, men nu var det märkvärdigt nog mor, som tog till ordet och påstod, att hon mycket väl kunde sofva, fastän de pratade.

Janzén och Karin slogo sig ner vid fönstret och ansträngde sig att tala dämpadt. Den unga flickan tog ett album, och medan hon beskådade dess mer eller mindre dekolleterade Wienerskönheter, funderade hon på, huru hon skulle lägga sina ord angående gulduret, för att ej såra grosshandlaren onödigt mycket. Mor hade somnat nästan i samma ögonblick hon blifvit omstoppad, det tillkännagaf en svag snarkning från soffhörnet, men just denna snarkning förordade för Karin, att mor *alls icke* sof; hon snarkade nämligen aldrig, däremot sade hon i sofvande tillstånd alltid »pu» för hvarje gång hon andades ut, och det gjorde hon icke nu. Jaså, mor ville lyssna? Nåja, hvarför inte? Det hade Karin ingenting emot.

Sedan grosshandlaren pratat en liten stund om ditt och datt, alltjämt i hviskande ton, men endast fått förströdda svar, beslöt Karin ändtligen att gripa verket an.

»Hör nu, grosshandlarn», sade hon, och hon brydde sig alls icke om att dämpa rösten, eftersom mor ju ändå inte sof, »det var rysligt snällt att ge mig det där gulduret i går kväll, och jag vet inte, om jag har tackat så som jag borde, men nog skulle jag bli dubbelt så tacksam, om grosshandlarn ville vara snäll och ta det tillbaka. Det passar inte för en fattig flicka som jag att gå med sådana dyrbarheter, det skulle ge anledning till prat bland de öfriga

hyresgästerna där hemma, och inte heller finns det någon anledning för grosshandlarn att ge mig en så dyr present. Grosshandlarn står inte alls i någon tacksamhetsskuld till oss, tvärtom, och släkt ä' vi ju inte.»

»Nej, tyvärr», suckade Janzén. »Det släktskapsband jag ville knyta har ju lilla fröken Karin inte velat höra talas om.»

Det var första gången han hänsyftade på sitt misslyckade frieri. Karin rynkade ögonbrynen litet.

»Ni har ju lofvat mig att aldrig tala om det där», sade hon och vände ett blad i albumet.

»Ja, men i dag har jag något annat viktigt att tala med er om, som gör, att jag måste bryta det löftet och — inledningsvis — tala litet om mig själf.»

Han gjorde en paus, men då intet svar kom, fortfor han:

»Jag behöfver inte säga er, att mina varma känslor för er äro alldeles oförändrade, ja, snarare ännu varmare än i våras. Jag är nu en gång en sådan trofast natur. Jag har försökt, det säger jag öppet och ärligt, att rycka kärleken till lilla fröken Karin ur mitt hjärta, men det går rakt inte, den kommer att lefva kvar, långt se'n mitt stackars hjärta är förmulnadt, och spira upp som en lilja på min graf.»

Rösten svek honom och han måste snyta sig. Då han någorlunda lyckats betvinga sin rörelse fortfor han:

»Å andra sidan förstår jag nog, hvarför inte Karin — ack ja, låt mig få säga Karin rätt och slätt! — hvarför inte Karin genast har varit så beredvillig

att besvara mina ömma, trofasta känslor. Det är skillnaden i ålder, förstås. Men jag är ju bara tretti-
nio år, i min kraftigaste blomstring, och därtill är jag Gudilof välsignad med den yppersta hälsa och ett ovanligt jämnt och gladt och ungdomligt lynne. Ja, det har inte fått komma till sin rätt under vår samvaro... af vissa skäl har det legat liksom en slöja af melankoli öfver mitt glada humör alltse'n i våras, men annars är jag en riktigt treflig karl, det säga alla mina bekanta.»

»Det tviflar jag inte på, men jag förstår inte, hvad det hör hit.»

»Nej, det kan Karin på sätt och vis ha rätt i, för det var egentligen om en helt annan person jag ville tala... en ung man, som jag afundas mer än jag vet mig någonsin ha afundats någon människa, därför att Karin lär hålla så mycket af honom. Jag menar Karins kusin, unga Ryde.»

Karin ryckte till, då hon så oförmodadt hörde detta namn, och gaf Janzén en pröfvande blick, för att se, om han ämnade tala som vän eller fiende. Men hans efter middagen något upphettade ansikte hade en min så oskyldig som ett nyfödt lamms, och de violblå ögonen blickade emot henne så naivt och omedvetet, som om en illfundig baktanke aldrig legat gömd i deras klara djup.

»Ja, grosshandlarn har rätt», sade Karin lugnt.
»Honom . . .»

»Ack nej, säg inte grosshandlarn längre, säg Ferdinand!»

»Nåja... Ferdinand har rätt; honom håller jag verkligen mycket af.»

»Jag vet allt, din mor har sagt mig det, och af det sätt, hvarpå hon har talat om din vänskap för honom, har jag dragit den slutsatsen, att det säkraste sättet att bereda dig en riktigt stor glädje vore, om man kunde göra något för den där ynglingen och hans framtid.»

»Nej, skulle . . . Ferdinand verkligen vilja det?» utbrast Karin och blef så glad och rörd, att hon liksom omedvetet räckte honom bägge sina händer. Han tryckte dem nästan tankspridt, som om han varit helt och hållet upptagen af det han nu ämnade säga, och släppte dem genast.

»Ja, fastän på vissa villkor, som jag om en stund skall närmare specificera», sade han, och därpå kom det som en sedan länge inlärd utanläxa: »Unga Ryde lär ha en liflig önskan att få gå läsvägen, ta studentexamen och bli läkare. Jag har hört mig för med en i sådana angelägenheter väl förfaren man, och vi ha tillsammans räknat ut, att din kusin, på den ståndpunkt han nu befinner sig, behöfver minst tio år för att nå detta önskemål, och då måste han ändå arbeta med den yttersta flit. Med sparsamhet och omtanke skulle han under dessa studieår dra sig fram på 100 kronor i månaden, har jag tänkt. Det gör 1,200 kronor om året, sammanlagdt 12,000 kronor, och denna summa är jag villig att försträcka honom som räntefritt lån, bara på enkel revers, att lyftas successivt med 100 kronor i månaden.»

Karin hade knappast hört den senare delen af Janzéns tal, hon var alldeles yr i hufvudet af glädje och skulle helst ha velat ta honom i famn och kyssa honom; hon måste riktigt göra våld på sig för att

låta bli. A, Gud i himlen, nu var det slut med alla sorger och bekymmer! Och alltsammans på en minut! Att man kan öfverleva en sådan stund! Lyckan hade ju kommit som en blix, en elektrisk stöt, och hon satt där ännu helt darrande och flämtande. Och återigen räckte hon ut bägge sina händer och lät honom stryka och smeka dem, och rösten svek henne, så att hon nästan hviskade:

»Å, Ferdinand är den snällaste människa i världen!»

Och i det samma mindes hon sina barnsliga fantasier om lotterivinsten och den gamla frun i Humlegården, hvars dotter hon var lik, och den gamle rike och välgörande herrn, som skulle ta Olof till sin fosterson... här hade hon nu sina romantiska flickdrömmar realiserade!

»Ack, vi ska bli så tacksamma», utbrast hon i rörd ton, medan han klämde hennes händer mellan sina, »både Olle och jag ska hålla af Ferdinand som en far.»

Men nu var det han, som tycktes få en elektrisk stöt. Han släppte hennes händer och utbrast med mindre försiktighet än han kanske ämnat:

»En far! Nej, tack så mycket, det var inte meningen, och det vore väl också alldeles för liten valuta för mina tolf tusen. Nej, om jag åtar mig att sörja för unga Rydes framtid, så är det på det villkoret, att du blir min hustru.»

Hon ryckte till, som om han gifvit henne en puff i bröstet, hon såg på honom med en lång blick, och så var hela hennes glädjerus borta lika fort som det kommit, och i samma sekund var hon kall som

is. Hon reste sig, gick ifrån honom, ställde sig vid spegelbordet och luktade mekaniskt på en hyacint, som stod där, vände sig sedan emot honom och skrattade, ett halfhögt, stickande håfullt skratt, som plågade honom obeskrifligt. Han vred sig på stolen som en fördömd, torkade sig i pannan och vände sig bort för att slippa se henne, men nu skrattade hon igen, högre än nyss, och han skulle velat stoppa till sina öron.

Men hon sade ingenting. Hvarför i Guds namn sade hon ingenting? Denna tystnad blef olidlig, han måste få ett slut på den till hvad pris som helst...

»Du kan väl förstå, lilla Karin», sade han, »att jag inte är så rik, så jag kan kasta bort tolf tusen för intet. Och hvad kan jag egentligen ha för intresse för unga Ryde? Jag såg naturligtvis helst, att han aldrig kom igen, att han stannade kvar som fabriksarbetare där ute i England och att hvarken du eller jag någonsin behöfde höra talas om honom. Du kan då förstå, hur kär jag är i dig, när jag, bara för att få dig till hustru, underkastar mig att se honom komma tillbaka till Sverige och i din närhet igen — det kan inte undvikas — och att till på köpet för mina egna pengar skaffa honom en bildning och en samhällsställning, som öfvergår min egen och en gång i tiden skall framkalla jämförelser mellan honom och mig, som inte äro till min fördel. Ja, det är ett vågspel jag förehar, det vet jag nog, men jag vet också, att du är en hederlig och präktig flicka, och att du, om du blir min hustru, inte är i stånd att svika mig. Visste jag inte det och litade jag inte på dig så fullt och fast i det afseendet, skulle

jag minsann aldrig ha kommit fram med mitt förslag. Och nu skall du tänka på saken, Karin. Jag begär naturligtvis inte något svar i dag och inte i morgon heller; jag vill inte gå bröstganges till väga. Jag ger dig därför en månad att betänka dig på. Och om du, som jag hoppas, inser, att det är din plikt både mot Olof Ryde och mig och din mor och dig själf att antaga mitt anbud, så vet du nog, att en ömmare och kärleksfullare man än mig kan du aldrig få, för jag är, öppet och ärligt sagdt, en riktigt ädel människa, och jag skall bära dig på mina händer och låta dig ha det präktigt och bra på allt sätt, du skall få rikliga toalettpengar och inte behöfva lägga tu strån i kors i hushållet, om du inte själf har lust . . . och vill du ha din mor hos dig, så kan hon få bo i rummet till höger i farstun, som jag nu har uthyrdt, det har jag lofvat henne.»

Karin lät ännu en gång höra det obehagligt isande skrattet och vände sig mot soffan, och hon blef alls icke förvånad öfver att se mor sitta upprätt och klarvaken och med oroligt spanande ögon följa hvarje rörelse i hennes ansikte.

»Såå, det är mor, som har hjälpt till att sätta ihop den här vackra planen, jag kunde just tro det», sade Karin med skärande hån i rösten. »Hon har sprungit hit med rapporter, jag förstår det nu. Men hon kunde ha besparat sig besväret. Jag är inte så lätt att locka som ni tro, och jag är inte till salu för tolf tusen . . . nej, inte för en million. Där har ni mitt svar.»

»Nej, nej, nej», utbrast Janzén ifrigt och slog ifrån sig med bägge händerna, »jag vill inte ha något

svar i dag, har jag ju sagt, det skulle bara bli öfveriladt. Tänk på saken, tänk lugnt och förståndigt, väg för och emot, och om du vill vara rättvis, skall du nog erkänna, när 25 januari kommer, att mitt förslag är godt, därför att det ger åt alla parterna hvad de helst vilja ha... utom åt dig själf, förstås, men det *du* nu vill ha, det är något, som du inte kan få, ty du kan *aldrig* få unga Ryde till man, det vet du nog, så vida du inte vill dra ner honom och dig själf i fattigdom och elände. För resten vet ju ingen hvar han finns ens, och det vittnar just inte om någon stor kärlek hos honom, att han...»

Han tystnade, ty fru Berger ryckte honom varnande i ärmen.

»Grosshandlarn behöfver inte säga mera», inföll hon ifrigt, »Karin uppfattar nog så tydligt och klart välmeningen och den storartade oegennyttan i det förslag, som nu framställts, och hon är nog tacksam också i sitt sinne, fast hon måste låta sitt häftiga lynne brusa ut först. Tro mig, då hon kommer i lugn och ro och får tänka sig om och pröfva sig själf och göra klart för sig, hvad som är hennes plikt härvidlag, så skall hon nog inse, att det inte finns någon i världen, som vill henne så väl som vi båda, och så skall allt bli godt och väl. Tror du inte det, Karin lilla?»

Karin skrattade till, tog ett par steg framåt golvet mot modern och skakade bägge sina knutna händer framför sig. Hon var likblek och ögonen lyste som eldslågor. Fru Berger skrek till: så, just så hade Karins far sett ut, då han slog henne. Och hon retirerade förfärad bakom divansbordet.

Men hennes rädsla var alldeles öfverflödig. Karin hade redan vändt sig ifrån henne, och nu föllo dörrdraperierna igen bakom henne. De hörde henne gå med raska steg öfver salsgolvet.

»Hvart tar hon vägen?» hviskade Janzén förskräckt.

»Tyst!»

Fru Berger smög sig bort till dörren, sköt undan portiären litet och lyssnade.

»Hon är i tamburen... hon tar visst på sig kappan...»

»Men för all del, spring efter henne då!»

»Nej, det är bäst, att hon får gå... här blir hon inte lugnare. Hvarken ni eller jag har makt med henne i dag.»

Nu slogs tamburdörren igen med en skräll.

»Hon har gått», sade fru Berger.

De smögo sig bägge ut i tamburen. Den var tom, och då de öppnade farstudörren försiktigt, hörde de ännu hennes steg i nedersta trappan.

»En sådan juldag!» sade Janzén sentimentalt och slog ihop händerna.

»Nästa juldag blir annorlunda», sade fru Berger torrt. »Då ha ni varit gifta i ett halft år.»

»Gud gifve det.» —

Då de kommo in i salen igen, sågo de något blankt ligga på matbordets mörka schaggduk.

Det var gulduret.

»Hon hatar mig!» suckade grosshandlaren.

»Om en månad skall hon ta igen det som förlofningspresent.»

Men Janzén var ej mottaglig för hennes tröste-

grunder. Han såg hjälplös och gammal ut och hade alldeles förlorat sin spänstiga och egenkära hållning; det var som om en fjäder knäckts inuti honom.

Och sedan sutto fru Berger och han i timal inne i det skumma förmaket och hörde julsnön prassla mot rutan; de läppjade på sina likörglas då och då, läto samtalet dö bort och försjönko i sina egna tankar, medan en ungdomlig kvinnoröst triumferande sjöng Boccaccio ute i köket — men grosshandlaren satt där med gulduret i handen och drog långa, dallrande suckar, och då fru Bergers tröstegrunder och goda råd voro utsinade, och hon ej visste annan utväg än att be honom sjunga en liten stump för henne, skakade han bara på hufvudet och sade:

»Undrar just, hvad Karin tänker om mig i denna stund? — A, en sådan juldag! En sådan juldag!»

11.

Det rädde nu för tiden en dof tystnad uppe i de båda rummen vid Tyskbagaregatan. Under veckan mellan jul och nyår hade Karin nästan aldrig varit hemma annat än vid måltiderna, och då växlades ej många ord mellan mor och dotter. Fru Berger undrade, hvar Karin egentligen höll hus; hon hade ju knappast någon att gå till. Förmodligen gjorde hon långa promenader utåt landet, det syntes på

hennes skodon och äfven på den dödströtta blekheten i hennes ansikte, då hon kom hem. Efter middagen gick hon vanligen in på sin kammare, och där satt hon i mörkret hela eftermiddagen uppkrupen i soffhörnet med en sjal om sig, utan att ta i ett arbete, men fru Berger förstod, att hennes tankar arbetade så mycket flitigare i fingrarnas ställe, och därför aktade hon sig för att störa henne. Allt hvad som skulle sägas i den viktiga frågan, det var redan sagdt, och man hade endast att låta utsädet mogna. Fru Berger var alls icke så säker på resultatet som hon gaf sig sken af inför Janzén. Snarare antog hon, att den tysta jäsningsprocess, som försiggick i Karins hufvud, skulle leda till, att alla de »förnuftiga» argumenten sjönko till botten och hennes egensinniga vilja steg segrande upp till ytan. Men i så fall var det bara att försöka finna sig i det oundvikliga. Förslaget angående Olof var grosshandlarens sista trumf; lyckades den ej ta hem spelet — ja, då var det ingenting vidare att göra eller hoppas.

Under den inånad, som nu kom och som skulle bli afgörande för hela framtiden, försökte fru Berger göra hvardagslivet så drägligt hon kunde för sin dotter. Hon behandlade henne nästan som en sjuk, hvilken måste skonas så mycket som möjligt. Hon bemödade sig att visa henne ett gladt och lugnt ansikte, talade alltid vänligt och teg, så snart hon trodde, att Karin helst ville det. Hon lade alldeles bort att fråga sitt evinnerliga hvarthän? och hvarifrån? och då Karin kom hem, trött och frusen, sade modern icke ett ord, hon gick bara helt tyst och gjorde i ordning en kopp varmt, starkt te åt henne,

och drack hon det inte, tog hon bort det helt stilla och utan anmärkning.

Det var på det hela taget ej lätt att veta, hvad som egentligen försiggick inom Karin. Kanske hon alls inte grubblade öfver något svar till grosshandlaren, utan ansåg sig redan ha gifvit afgörande besked, då hon förklarar sig inte vara till salu? Hon hade aldrig sagt bestämdt, huruvida hon antog den erbjudna betänketiden eller icke. Och fru Berger tordes ej fråga henne rent ut. Hon var rädd att därigenom fördärfva alltsamman för sig och ge Karin ett tillfälle att glida undan. Till yttermera visso beslöt hon att tydligt, fastän indirekt, visa dottern, att man ansåg henne ha bundit sig: en gång, då en kund kom upp för att tala med Karin om ett arbete, som skulle utföras, och den unga flickan svarade i ohågad och undvikande ton, afgjorde fru Berger saken genom att säga:

»Min dotter kan inte svara nu, var god och kom igen efter den 25 januari.»

Och hon betonade detta datum så skarpt, att Karin måste förstå.

Det kändes riktigt lugnt för fru Berger att veta, att grosshandlaren var ur vägen under denna svåra tid. Han hade strax efter jul anträdt en af sina vanliga affärsresor till Värmland och väntades ej tillbaka förr än till afgörandets dag.

Då Karin på juldagen gick ifrån Janzéns bostad, hade hon verkligen ansett, att hon gifvit fullt och klart besked och att intet öfvervägande kunde komma i fråga. Hela hennes inre reste sig i trots och ovilja och förakt; icke därför att grosshandlaren djärft

komma fram med ett nytt frieri, utan därför att han handlat så dumt och hjärtlost, då han först låtit henne se lyckan så nära, att hon nästan tyckt sig kunna sluta den i sina armar och haka sig fast vid den för evigt, och så i nästa stund ryckt den undan, just då hon velat sträcka ut sin hand efter den. Först tyckte hon, att hon aldrig skulle kunna förlåta honom det förfärliga lidande han låtit henne utstå i detta ögonblick. Sedan insåg hon visserligen, att hans grymhet ej varit en afsiktlig lek, men den förfärliga stund hon upplefvat i hans förmak på juldagen hade dock efterlämnat en sådan svidande smärta, att det kändes, som om hela hennes inre var ett enda värkande sår.

A, om hon nu kunnat få lägga sitt hufvud på Olofs axel och riktigt gråta ut! Men han var borta, och hon skulle kanske aldrig få se honom mera.

Aldrig förr hade hon känt en sådan längtan efter Olof som under dessa mörka juldagar, då himlen hängde tung öfver jorden som ett smutsgrått fångelsehvalf och snön föll och föll dag och natt, som om den velat begrafva henne och hennes olycka. Då hon tröttnade på att gå i Humlegårdens slaskiga, svarttrampade gångar, där hvarje snödignande buske, hvarje drypande träd påminde henne om Olof och där hon kunde höra honom gå vid sin sida, så snart hon tillslöt ögonen, dref instinkten henne att gå upp till Hilma Berger och hvila ut en stund i hennes soffhörn och höra henne prata om sina sysslor och barnens skolgång. Det var en sådan lisa att slippa ifrån sina förtviflade tankar för en stund; de stodo nog på lur, då hon kom utom porten.

Ibland talade de också om Olof, men det ämnet var snart uttömdt, ty Hilma visste ingenting alls om honom. Han hade ej skrivit en rad sedan i november, då hans prästbetyg skickades. Han var naturligtvis i England, och hvem vet, om han inte fått lönande arbete där? Han hade varit där ute öfver en månad nu, och på den tiden skulle väl något kunnat yppa sig. Det kunde nog komma brev från honom hvilken dag som helst nu, Karin skulle bara vara glad och hoppas det bästa.

Ack, det ville hon ju så gärna... men hon var så förlamad invärtes, att hon knappast orkade hoppas.

Hon gick emellertid upp till Hilma dag efter dag, dels för att slippa tänka på grosshandlaren och hans »villkor», dels i en slö väntan på, att det kanske ändå skulle komma ett brev en dag...

Och det kom verkligen ett brev strax efter nyåret. Karin satt uppe hos Hilma, då postbäraren lämnade det, och hon förstod genast på Hilmas min, att det var från Olof. Det var adresserad till konstapeln, men hans hustru bröt det genast utan betänkande och läste det borta vid fönstret, där det ännu fanns litet dager. Karin satt som förlamad i sitt soffhörn, hon hade ej kraft att göra en rörelse eller säga ett ord, så bunden var hon till kropp och själ af sin ångest.

»Vill du höra det?» frågade Hilma. »Det är bara några rader.»

Då hon ej fick något svar, började hon läsa:

»Hedersbroder! Det finns ingenting, som jag mera afskyr än att låna pengar, men hungern drifver hund i band. Kan du afvara femti krisch på obestämd

tid, så skicka dem under adress General Post Office East, Poste restante, London, England. Min tack-samhet är lika stor som mitt behof är trängande. Hjärtliga hälsningar till Hilma.»

Det var allt.

Hungern drifver hund i band... hungern!

I en sekund hade Karins alla domnade lifsandar vaknat. Hon sprang upp, hon jagade med en energisk rörelse af handen bort alla hemska bilder af världstadselände och bitter öfvergifvenhet, som ville tränga sig på henne, och frågade Hilma i kort, skarp, flämtande ton:

»Ha ni några pengar?»

»Det skall inte vara mycket, det», svarade Hilma i sur ton. »Vi ha nyss betalat hyran och kryddkrämarens månadsräkning, och det är dagliga utgifter för barnen, skodon och allt möjligt...»

»Alltså... ni kan inte?»

»Jag skall väl fråga Berger, då han kommer hem i middag, men han beklagade sig senast i går, att han inte har råd att köpa en half famn ved nu, utan att vi få elda med koks så länge...»

»Då skall jag komma med pengar. När är Berger hemma?»

»Vid fyratiden.»

»Bed honom att inte gå ut igen, förr än jag har varit här med pengarna...»

Och så var hon borta.

Hon nästan sprang hem till Tyskbagaregatan. Hon gjorde inga reflexioner under vägen, tänkte icke på brevet eller hvad det möjligen kunde innebära för henne; hela hennes lifskraft var nu kramp-

aktigt koncentrerad på det enda målet: att skaffa pengar.

Det var skumt och tyst uppe i deras rum. Mor var borta. Hon tände sin lampa och såg på pendylen ute i stora rummet: fem minuter öfver två. Hon drog ut sina byrålådor, undersökte sin portmonnä, som innehöll ett par kronor i silfver, rafsade ihop sina fattiga smycken, ett par värdelösa broscher och armband, som hon fått af grosshandlaren på sin födelsedag i våras — talmi! — För alltsammans skulle hon inte få fem kronor. Hon kastade en blick på Olofs silfverarmband, som hon ständigt bar om handleden. Nej, hon hade lofvat honom att bära det i hela sitt lif, och dessutom hade det så obetydligt penningvärde. Hon tog ut sin sommarkappa ur garderoben, ett par klädningar, en hatt... stod en stund och räknade och öfverlade, skakade sedan på hufvudet, tog lampan med sig och gick ut i mors rum.

Byrån var läst. Karin försökte sina egna nycklar, men ingen af dem gick. För öfrigt fanns där nog inga pengar; de hade också nyss betalat sin hyra. Och de två tusen, som stått på banken, hade ju mor använt till sin lifränta, och nästa kvartal däraf skulle ej falla ut förr än i mars.

Hon stod där ett ögonblick framför byrån och tänkte. Hon kom att se sitt ansikte i toaletspegeln, skarpt belyst af lampan, som stod på byrån, blekt, med brinnande ögon, håret i oordning och hatten på sned. Men det var, som om det varit ett främmande ansikte, hon hade nu ej tid att offra en tanke på sig själf. Då hörde hon ett svagt pickande ljud — och

där stod mors klockställ mellan toalettflaskorna, och i det satt gulduret, som grosshandlaren gifvit Karin till julklapp.

Mor hade då vågat ta hem det på juldagen! Men tala om för Karin, att hon gjort det, det hade hon inte vågat.

Karin tog uret och granskade det vid lampan. Det hade kostat sjuttiofem kronor, det visste hon, det hade mor talat om på julaftonen, och äfven hvar det var köpt. Han, som sålt det, skulle nog . . .

Det var, som om uret bränt Karins fingrar, hon satte det hastigt tillbaka igen.

I detsamma slog pendylen half tre. Om ett par timmar måste det rekommenderade brevet lämnas in på posten.

Nåja, gulduret var ju i alla fall hennes! Ingen kunde säga annat än att det var hennes egendom, och både mor och grosshandlaren skulle bli glada, om de visste, att hon tagit igen det. Och det tycktes vara hennes enda utväg att skaffa pengar.

Hon blåste ut lampan, tog uret i mörkret och stoppade det i sin klädningsficka.

Ett par minuter därefter kastade hon sig upp på spårvagnen, som gick nedåt staden.

På slaget fyra var hon hos Bergers. Konstapeln var hemkommen och hade talat med sin hustru. Nej, han kunde sannerligen inte undvara några pengar denna tiden på året, hur gärna han ville, och hvem vet för resten, om Olof någonsin skulle kunnat betala honom igen dem, om han haft några att låna honom? Olof tycktes ju vara alldeles på dekis.

Karin tog fram en femtiokronsedel ur sin plån-

bok och lade den på bordet midtför de förvånade släktingarna.

»Jag har sålt något af mina tillhörigheter», sade hon. »Skrif nu brevet, så skall jag genast gå på posten med det. Det behöfs bara några ord . . . jag skall diktera, så går det fortare.»

Och sedan papper och bläck letats fram, dikterade hon:

»Broder!

Härmed de begärda pengarna. Skrif snart och tala om, hur du har det, vi längta så mycket att få veta det. Hilma tackar för hälsningen och sänder en dylik tillbaka.

I hast

vännen J. A. Berger.»

Hon nämnde med flit icke sig själf, för att han aldrig skulle komma på den idén att ställa denna penningsändning i någon förbindelse med hennes namn.

Och så gick hon på posten med brevet.

Först då detta var uträttadt, kände hon, att hon var dödstrott och mycket hungrig. Klockan var fem och hon hade ej ätit en bit sedan i morse. Hon gick in på ett magasin och åt litet mjölk och bröd och for därefter med spårvagnen upp till Ladugårdslandet igen.

Hon tände ej ljus, hängde upp kapp och hatt och lade sig på soffan i sitt rum. Tröttheten kröp som en smygande värk i alla leder, och sedan nu

den onaturliga spänningen var borta, kändes hennes hjärna lätt och tom som en svamp. Hon försökte hålla ögonen öppna och se ut i mörkret, hon ansträngde sig att forma till en tanke ur det sjungande, gungande kaos hon hade inom sig, men det var förgäfvets; inom ett ögonblick sof hon tungt.

Hon väcktes af att pendylen slog nio ute i mors rum. Hon satte sig upp i soffan och behöfde en lång stund, innan hon kunde få klart för sig, hvar hon var och hvad som händt.

Men nu var det, som om förvirringen i hennes hjärna redts upp under sömnen och kristalliserat sig till en enda fast och klar och bestämd tanke, och den stod nu för henne nästan som om hon kunnat se den framför sig i mörkret. Och den lydde:

»Olof är förlorad för dig. Aldrig, aldrig kommer han sig upp, aldrig blir du hans.»

Hon satt en stund och kände på, huru den tanken sargade och slet inom henne, men hvad gjorde det henne? Det var som om det gällt någon annan, som om hon själf stod utanför allt.

Hon hörde en tändsticka strykas mot sitt plån i det yttre rummet, och en svag ljusglimt trängde in genom den öppna dörren. Mor hade kommit hem och gick och stökade där ute. Plötsligt hörde hon henne utropa för sig själf:

»Hvad i Herrans namn —!»

Det blef tyst. Så kom ropet:

»Är du hemma, Karin?»

Karin reste sig och gick fram i dörren.

»Ja. Vill du mig något?»

»Har du tagit gulduret?»

Gulduret! Nu först kom Karin ihåg det.

»Ja», sade hon. »Jag har tagit mitt guldur.»

Modern stod där en stund och försökte se hennes ansikte, men det var skumt i dörren, där hon stod. Så sade hon i gladt öfverraskad ton:

»Nej tänk, Karin... att du har tagit gulduret!
— Ja, det gjorde du rätt il!»

»Ja, jag har gjort rätt», sade Karin i bitter ton och drog sig tillbaka in i sitt rum för att komma undan de nyfiket spörjande ögonen. En lång stund hörde hon mor gå och strö omkring sig små omedvetna, belättna utrop, medan hon sysslade med kvällsvarden:

»Nej, tänk bara... hon tog igen det... jo jo men!»

Under måltiden blef det dock ej fråga om uret eller någonting annat som stod i samband med det farliga ämnet. Mor hade riktigt lärt sig diplomatisk själfbehärskning på den sista tiden. Karin såg ej upp från duken en enda gång, hon var rädd att visa sina ögon. Men hon kände mors blickar häfta vid sig.

Då hon gått till sängs och det åter blifvit tyst och mörkt, började hon sin långa vaknatt med att tänka på gulduret. Hon ångrade sig icke, att hon sålt det... nej, nej, hon skulle ha kunnat stiga upp i denna stund och göra den gärningen, om den varit ogjord. Men hon fick en vidskeplig känsla af, att hon bundit sig, att hon gifvit grosshandlaren liksom vissa rättigheter öfver sig... och hans förhatliga bild, som hon någorlunda lyckats hålla på afstånd under de sista dagarna, ryckte henne åter närmare och lät ej visa bort sig.

12.

Trots all hopplös ovisshet, allt famlande i mörkret, hade dock Karin en sak alldeles klar för sig: någonting måste göras för Olof. Han fick inte gå under där ute i det okända landet, bland likgiltiga människor, som inte skulle räcka ut ett finger för att hindra honom från att svälta ihjäl. Om Karin blott fick ett par veckor på sig, skulle hon nog genom att realisera sin sommargarderob och ta ut förskott på blifvande arbeten kunna samla ihop så stor summa, att den räckte till Olofs hemresa — nu visste man ju, huru ett bref möjligen skulle träffa honom. Kom han väl hem till Sverige, var alltid mycket vunnet, då kunde han ej bli fullt så öfvergifven och utan resurser som där ute.

Men om han vägrade att komma hem? Eller om han aldrig fick brefvet? Han väntade ju intet bref, hade således ingen anledning att gå på posten och höra efter något.

Nej, detta var ett hufvudlöst tilltag, och det skulle nog inte ha ledt till något. Karin slog det ur hågen, och så stod hon där lika rådlös.

Hon ångrade sig nu bittert, att hon inte skrivit till honom på samma gång som hon skickade af det rekommenderade brefvet. Han hade ju aldrig behöft ana, att pengarna varit från henne. Men det skulle gudbevars vara så grannlaga och så romantiskt, att

hon, själf osedd, räddat honom genom en annan, främmande hand. Alltid bar hon sig dumt åt, då hon skulle försöka spela fin. Ack, om hon hade skrivit till honom, om hon hade skrivit! Då hade hon nu vetat hans riktiga adress och kunnat lägga ner alla sina sorger, all sin bäfvan och tvekan och ovisshet hos honom. Nu hade hon endast sig själf att lita på, och hon virflade ju hit och dit för alla vindar som ett visset blad. Helst skulle hon ha lagt armarna i kors, slutit ögonen och låtit slumpen råda, litande på, att hon nog skulle få en ingifvelse från höjden, då afgörandets dag kom. Hon var så trött på att grubbla och resonera, om någon annan ville göra det i hennes ställe, skulle hon sedan ta vid, då stunden var inne att handla.

För resten... nu gällde det först och närmast att göra något för Olof, för det fick allt annat vika.

Men hvad kunde hon göra, Gud i himlen, hvad kunde hon göra?

Hon blef blodröd i ansiktet, då den tanken sköt upp i henne, att hon ju verkligen *kunde* göra allt för honom, göra honom lycklig, oberoende, ställa honom på hans rätta plats i världen — det kostade henne bara ett ord.

Och hon visste, att det fanns två personer i världen — just de två, som höllo af henne varmast näst Olof — som gingo där och väntade på, att hon skulle uttala det ordet, emedan det var hennes skyldighet mot sig själf, mot modern och mot Olof.

Skyldigheterna mot sig själf och modern frågade hon inte efter, därvidlag skulle hon nog göra upp

räkningen med sitt samvete, men — hur var det med skyldigheten mot Olof?

Det gällde *allt* för honom, det gällde helt enkelt hans vara eller icke vara. Han hade för stor otur, han skulle aldrig kunna på egen hand arbeta sig upp ur en kroppsarbetares eländiga villkor. Han kämpade ju redan för lifvet där ute bland proletär-skarorna i den stora staden, där man dör af hunger . . . Han kunde räddas, kunde få hela sin framtid be-tryggad, kunde få alla sina käraste drömmar upp-fyllda, blott hon räckte ut sin hand — och hon vägrade att göra det. Hvarför?

Emedan hon var vansinnig. Hon kunde ej kalla det annorlunda. Hon ville ej afstå ifrån sina ovissa förhoppningar på att få bli Olofs hustru kanske om tio, femton år — så vida ingenting skilt dem åt innan dess — och dela hans torftighet, hans träl och släp i armod och missnöje. Huru brännande hon än längtade efter Olof, fasade hon dock för blotta tanken på ett giftermål med honom utan solid ekonomisk grundval. Hellre ville hon gå i grafven ogift än se sitt och hans lif förgiftas af bekymmer och osämja. Hon kunde inte glömma moster Jacqueline, hvars stora kärlek hade slutat med, att hon dagligen önskat lifvet ur sin man och gladt sig på sin döds-bädd åt att han var bortrest, så att hon fick dö i lugn . . . Å, om något sådant eller bara tusendedelen af detta rysliga en gång skulle upprepas mellan henne och Olof!

Och ändå kunde hon inte afsäga sig dessa fram-tidsmöjligheter, så aflägsna, så osäkra och så föga betryggande för hans och hennes lycka! Det *var*

vanvett. Hon måste försöka vara förståndig... hon skulle... hon skulle...

Men så såg hon grosshandlaren för sig... hon såg hans långa glupska tänder, hans egenkära och löjlige fysiologi, hon hörde hans dryga, tillgjorda röst... och hon ville skrika af afsky och förskräckelse. Hon ryckte till sig Olofs porträtt från bordet och kysste det om och omigen, som om hon varit från sina sinnen. Och i flera dagar var hon fullt och fast besluten att grosshandlaren inte skulle få henne, nej, ingen skulle någonsin få henne, om inte det blef Olof... hon kunde inte offra sig, hon kunde inte, hon kunde inte!

Hon försökte ta sig till något arbete för att bli fri från alla de tankar, som ville göra henne svag och vacklande i sitt beslut. Hon ville stålsätta sig, nu *skulle* det vara bestämdt, ingenting fick rubba hennes fasthet, inte ens den där obehagliga känslan af att vara bunden, att redan till hälften ha sålt sig, som ständigt ville smyga sig öfver henne och fyllde henne med skräck. Hon sade sig själf, att det var en sjuklig inbillning, liksom det var en inbillning, att hon var skyldig Olof och hans uppgift i lifvet att offra sin kärlek, det bästa, det enda hon egde...

Ja, *var* det en inbillning? Nu kommo hennes tvifvel tillbaka med fördubblad kraft.

Om hon åtminstone haft Olof hos sig, om hon kunnat fråga honom till råds, fråga honom, hvad han ansåg vara det rätta? Återigen kom hon tillbaka till detta: hvarför hade hon inte skrivit till honom den gången då hon visste hans adress? Men

hon kunde kanske ändå göra ett försök på måfå? Om brevet kom fram och han svarade på det, då skulle hans svar få bli afgörande. Han skulle själf få döma henne. Han visste nog bättre än någon annan, hvar gränsen gick för skyldigheter och rättigheter . . .

Hon satt öfver ett pappersblad med pennan i handen en lång stund, men hon kunde ej få ett enda ord skrifvet. Hur skulle hon kunna lägga sina ord så att han skulle förstå henne, förstå, att det alls icke var något i grosshandlarens anbud, som lockade henne för hennes egen skull, tvärtom, och att hon endast skref därför att hon var vilsegången i en djup, mörk skog, där tusen vägar slingrade sig åt alla håll, att hon tappat bort väderstrecken och inte såg någon solglimt, som kunde upplysa henne om dem, och att hon inte vågade, inte vågade ta ett steg in på någon enda af dessa vägar, förr än han kom och hjälpte henne och pekade ut den rätta.

Men skulle han alls vilja ge henne något råd? Nej, han visste ju, att han invigde henne åt armod och försakelser, om han tvingade henne att följa *hans* väg och att vända ryggen till den, som ledde till rikedom och ett sorglöst lif. Å, Olof var så oegenlyttig och så stolt, han skulle aldrig kunna fordra, att hon offrade någon yttre fördel för hans skull . . . och så skulle han kanske tro, att hon frågade honom till råds, därför att hennes ömhet svalnat och därför att hon ville skudda af sig ansvaret för att ha varit den, som uttalat dödsdomen öfver deras kärlek.

Nej, det gick inte an att skriva, det skulle inte leda till något, det skulle kanske bara framkalla grymma missförstånd.

Hon försökte tänka sig in i hur det skulle vara, om hon verkligen beslöt sig för att ge grosshandlaren sitt ja. Han skulle bli en god make mot henne, det visste hon, det trodde hon åtminstone, och göra allt för att hon aldrig ett ögonblick skulle ångra, att hon gjort sitt stora offer. Hon skulle få lefva i öfverflöd, tillfredsställa alla sina anspråk på skönhet öfver tillvaron, mor skulle slippa arbeta längre — hon började ju också bli gammal, och hon hade rätt, då hon sade, att lifvet var skyldigt henne en ersättning på ålderdomen för allt hvad hon måst försaka och förödmjuka sig i hela sitt lif. Så småningom skulle väl Karins eget trotsiga sinne lägga sig till ro; kärleken till Olof skulle aldrig kunna riktigt slockna, men den skulle lefva ett stilla, undangömdt lif på djupet af hennes hjärta och breda som ett flor af vemod öfver hela hennes tillvaro. Och i alla sina mörka stunder skulle hon ha en stor och härlig tröst: att på afstånd betrakta Olof, där han gick stolt och beundrad och kanske äfven lycklig på den bana, som Försynen anvisat honom, och bäst af allt: att veta, att han gick där i glans och glädje, därför att hon jämnat vägen för honom genom sitt offer. Skulle inte detta sköna medvetande vara en tillräcklig tröst för henne, äfven om hennes äktenskap med en man, som hon inte älskade, blef en långt bittrare pröfning än hon nu hade anledning att tro? Jo, helt visst! Med det upplyftande medvetandet att ha hindrat Olof från att gå under och att ha gjort hans lefnadsväg ljus och bred och lätt att gå, skulle hon aldrig kunna bli olycklig, hvad som än träffade henne!

Och han? Skulle han kunna glömma henne?

Naturligtvis skulle det bli ett svårt slag för honom, då han fick veta, att hans kära lilla Kajsa gått och gift sig med en annan. Men den oväntade lyckan att se alla ekonomiska hinder undanröjda och få ostördt gripa sig an med den lifsuppgift han drömt om alltsedan sin barndom, skulle helt säkert bli en kraftigt verkande läkedom på såret. Karin var så oerfaren och kände människorna så föga, men hon hade läst i böcker och äfven hört sin mor och andra säga, att männen ej äro lika kvinnorna i fråga om kärlek; för dem står deras arbete, deras lifsuppgift i främsta rummet och kärleken i det andra eller kanske tredje. Deras kärlek brinner våldsammare, men den slocknar lättare. Om nu detta var sant, skulle det väl också träffa in på Olof. Och om han till på köpet ansåg, att Karin svikit honom, då hon tagit grosshandlaren, och hyste agg till henne därför, skulle hans kärlek blott slockna så mycket fortare, och sedan skulle ingenting störa honom i hans arbetsglädje eller minska sötman af hans framgångar.

Ja, för Olof kunde hon vara trygg.

Men för sig själf —?

Om hon nu tänkte sig det allra värsta för sin egen räkning, tänkte sig, att Janzén skulle bli hård emot henne, misshandla henne, öppet ringakta och åsidosätta henne inför världen — hvad var det mera med det? Hon skulle nog inte lida så mycket af allt detta, eftersom det kom från en person, som hon inte älskade. Och skulle hon än bli en martyr, så var ju martyrens lön någonting vackert och ädelt och upphöjdt. Huru många gånger hade hon ej gråtit ljuftva tårar, då hon i romanerna läst om kvinnor, som uppoffrat all

sin timliga lycka för den de älskat! A, om hon vetat, att det kanske var öfver sitt eget öde hon fällt dessa tårar!

Sedan Karin i sina resonemanger börjat komma in på denna stråt, var det som om hon växte i sina egna ögon. Hon hade alltid känt sig så obetydlig gentemot Olof, men nu... om deras öde tog *denna* vändning, skulle hon kanske bli honom värdig i samma stund som hon tog afsked af honom för alltid. »Segerns seger är allt att mista»... det uttrycket hade hon läst någonstädes, hon visste icke hvar, och det tonade oafåtligt med högtidlig, melankolisk klang genom hennes hufvud och framkallade hos henne en stämning, som om hon stått ensam i en skum kyrka med skyhöga hvalf och hört klockorna ringa öfver sitt hufvud. »Segerns seger är allt att mista...» Hon ryste och kände, att hon blef alldeles kall i ansiktet, men det var något oändligt ljuft i denna rysning...

Dagarna gingo, och efterhand gräfdde hon sig allt djupare in i denna offerstämning. Hon gick omkring allvarsam och blek och kände sig som en klosternovis, som skall taga slöjan. Det hade kommit öfver henne ett slags underlig sorgsen och högtidlig lycka, som hon aldrig förr erfarit, hon med sitt mera prosaiska och jordbundna sinne. Hon jämförde sin stämning med hvad hon antog att de väckta känna, sedan de träffats af nåden. Det var någonting härligt, detta, att känna sig ha aktning för sig själf och veta, att man handlar icke allenast rätt, utan också ovanligt, ädlare än de flesta skulle kunna vara i stånd till. Hon var nästan förvånad öfver sig själf.

Hon hade aldrig trott sig om att kunna handla stort.

Hon hade många gånger pröfvat sin egen ståndaktighet genom att framkalla för sig Janzéns bild, och den skrämde henne ej längre. Hon tog fram hans porträtt, som legat på botten af en byrålåda sedan julafton, och hon kunde se på det utan motvilja. Det måste bero på, att hon själf blifvit en annan, en bättre människa, att det storslagna i hennes natur utvecklats, så att hon betraktade allt liksom från en upphöjdare synpunkt. Där hon nu satt och såg på Janzéns porträtt, föreställde det för henne i första rummet den man, som skulle ta emot hennes offer och i vederlag skapa Olofs lycka.

Och allt tycktes förena sig att stärka henne i detta beslut. Bland annat en sådan småsak på det hela taget som den där historien med gulduret. Nu sedan hon bestämt sig för att bli Janzéns hustru, såg hon sitt uppförande den där gången i en helt annan dager. Nu var ju verkligen uret hennes, och hon hade haft full rätt att göra med det hvad hon ville, eftersom Janzén skulle bli belönad för att han gifvit henne det. Känslan af att vara bunden genom en skuld, som hon ådragit sig, vek alldeles bort, och det var som om hon hållit af Janzén litet för det.

Den 24 januari under kvällsmåltiden meddelade fru Berger sin dotter, liksom i förbigående, att grosshandlar Janzén var hemkommen från sin Värmlandsresa. Hon hade nyss gått förbi hans bostad, då hon gick hem från sitt arbete, och hade sett, att det lyste både i salen och hans rum.

Karin svarade icke. Fru Berger mönstrade henne

med en orolig blick, men hennes ansikte var ogenomträngligt lugnt.

»Han kommer nog upp i morgon, tänker jag, det är ju den 25. Har du beslutat dig för hur du skall svara?»

»Ja, jag tänkte just ut ordalagen i eftermiddags», svarade Karin och satte ifrån sig den tömda tekoppen.

»Blir han nöjd, tror du?»

Frågan kom så försiktigt och pröfvande, nästan skyggt.

Karin reste sig.

»Det kan jag omöjligt veta på förhand», sade hon.

Därmed sade hon godnatt och gick in till sig, och fru Berger var lika klok som förut.

Dagen därpå höll gumman sig hemma. Hon hade sagt ifrån hos sin kund i går, att hon ville vara ledig en dag i och för privata angelägenheter.

Efter frukosten hade Karin gått in till sig. Hon tycktes ej ha märkt det uttryck af hetsande oro, som försatte mors nötknäpparansikte i groteska ryckningar, annars hade hon väl kostat på henne ett lugnande ord. Inne i sitt rum satte hon sig att arbeta på ett broderi, som om det varit en vanlig dag.

Vid elfvatiden ringde det på dörrklockan.

»Det är nog han», hviskade fru Berger i dörren; hon var så uppskakad, att hakan skallrade.

»Förmodligen», sade Karin och lade arbetet ifrån sig.

Och där stodo de nu inför hvarandra, dessa tre människor, som ej hade träffats sedan det stora uppträdet på juldagen. Janzén var mycket blek och

högtidlig, hälsade lågmäldt mot sin vana och tog ej ögonen från Karin. Ingen tänkte på att be honom sitta.

Först var det tyst en stund. Fru Berger torkade nervöst dammet från byråkanten med fingrarna. Karin mötte grosshandlarens ögon med en oförfärad och lugn blick.

»Jag vet Ferdinands ärende i dag», sade hon slutligen, »och mitt svar är färdigt. Jag håller lika mycket af Olof nu som förut och skall aldrig hålla af någon annan. Men om Ferdinand lofvar vid sin heder att sörja för hans framtid på det sätt vi talade om juldagen och aldrig låta honom känna, att han står i någon tacksamhetsskuld, så vill jag för Olofs skull, uteslutande för Olofs skull bli Ferdinands hustru.»

Färgen kom och gick på Janzéns ansikte, och det ryckte i hans mungipor; han visste tydligen ej, om han skulle vara förolämpad eller glad. Men så segrade glädjen till sist.

»Det är alltså ett ja ändå?» utbrast han triumferande.

Karin nickade allvarligt.

Men då han nu gaf ifrån sig ett oartikuleradt läte och tog ett par steg emot henne för att slå armarna om henne och kyssa henne, vände hon hastigt hufvudet åt sidan, så att hans förlofningskyss träffade henne på örat.

13.

Fru Berger hade förberedt sig på, att förlofnings-tiden skulle bli ytterst pröfvande och svår, full af slitningar, nycker, tvister och mödosamt åvägabragta försoningar. I början undrade hon i tysthet, då hon om mornarna såg förlofningsringen blänka på dotterns hand, om den också skulle sitta kvar där, då kvällen kom. Men alla dessa farhågor visade sig vara obehöfliga.

Karin iakttog nämligen ett mycket korrekt uppförande mot sin fästman. Hon tycktes vara ytterst mån om att uppfylla de — visserligen tämligen begränsade — skyldigheter hon åtagit sig från och med det ögonblick, då hon känt hans ring på sitt finger. Hon var alltid vänlig emot honom, till och med undfallande, och gjorde allt hvad hon kunde för att vara honom till lags. Sedan saken väl en gång var afgjord, ansåg hon väl både klokast och riktigast att efter bästa förmåga söka spela den roll, som ödet tilldelat henne.

Janzén gjorde också allt hvad han kunde för att ej göra det alltför svårt för henne. Lydande sin blifvande svärmors kloka råd lade han så mycket som möjligt band på sina vulkaniska känslor, då han var tillsammans med Karin. Fru Berger måste ge honom det erkännandet, att han var ytterst måttlig i sina smekningar. Han nöjde sig med att ta Karin om lifvet ibland eller stryka hennes hand, men det hade han redan gjort förut någon gång,

innan det blef fråga om förlofning, och Karin hade låtit det ske, emedan han tydligen var så där smek-samt anlagd och till och med ofta låtit mor själf komma i åtnjutande af sådana förtroliga ömhetsbevis. Karin förstod mycket väl, att han endast följde moderns instruktioner, men hon höll honom i alla fall räk-ning för att han gjorde det.

Icke ens då det blef fråga om lysning och bröllop, satte Karin sig till motvärn. Både fru Berger och Ferdinand voro af den åsikten, att de »inte hade något att vänta på». De blifvande makarnes hem stod ju färdigt att ta emot dem hvilken stund som helst. Det viktigaste af Karins utstyrsel kunde hinnas med på en månad, det gick ju an att till en del köpa hennes linneförråd färdigsydt, och resten kunde komma efter bröllopet. Fru Berger hade yrkat på att själf få sy allt hvad som behöfdes i den vägen, men däremot opponerade Karin sig energiskt; mor hade minsann trälät tillräckligt i sina dagar, nu skulle hon hvila sig. Allt det där kunde främmande händer utföra lika bra. Mor envisades ej; hon hade sannerligen ingenting emot att slippa trampa symaskinen och anstränga sina ögon.

Då Janzén under den första veckan efter förlofningen kom fram med det förslaget, att lysning skulle uttagas till andra söndagen i februari, gjorde Karin alltså inga invändningar. Tvärtom, hon svarade ja med en viss ifver. Fru Berger tolkade i tysthet hennes beredvillighet så, att hon var rädd för, att hon skulle ångra sitt offer, om det ej skyndsamt gjordes oåterkalleligt, och däri hade hon nog rätt.

Om Olof hade det ej varit tal mellan de förlofvade. Det var ju alltid ett pinsamt samtalsämne, och förr än han kom tillbaka till Sverige, kunde ju ändå ingenting göras beträffande hans förändrade förhållanden. Han måste nu hem, det var en gifven sak, hem för att ta emot sin framtid ur Karins händer och höra henne utveckla bevekelsegrunden till sitt handlingsätt. Men huru skulle man få hem honom? Det fanns blott ett att göra: skriva ett bref på måfå efter den uppgifna posterestante-adressen. Och det gjorde Karin. Ett par dagar efter förlofningen skref hon följande rader till Olof:

Käre Olof!

Kom tillbaka till Stockholm så fort du möjligtvis kan efter mottagandet af detta bref. Det gäller hela din framtid, en stor och lycklig vändning till det bästa! Mera kan jag inte säga nu, bara att ingenting nu hindrar dig från att studera och bli läkare. Kom, kom! Skrif eller telegrafer din adress, så skall jag med omgående skicka respengar.

Din Karin.»

Hon hade tvekat en stund på underskriften, men så skref hon dit den nästan på trots. Hon var ju, hon skulle ju alltid förbli *hans* Karin, hennes själ var hans och kunde aldrig komma att tillhöra någon annan.

Men på detta bref kom intet svar. Karin väntade och väntade med växande otålighet; hon tordes knappast gå ut af fruktan att brefbäraren skulle komma under hennes frånvaro. Den ena veckan gick efter den andra, det hade redan lyst ut för de

förlofvade, men intet bref kom från London. Ej heller släktingarna vid Trebackarlänggatan hade hört något från Olof, sedan han på ett brefkort tackat dem för de riktigt framkomna femtio kronorna.

Karin var i en uppjagadt nervös sinnesstämning tack vare detta bref, som aldrig kom, och då Janzén nu började tala om, att det lyst ut och att de skulle bestämma bröllopsdagen, svarade hon otåligt afvisande, att det bråskade inte. Hon sade honom rent ut, att hon gick och väntade på svar från Olof och att hon ej hade ro att tänka på sina egna angelägenheter, förr än hans voro ordnade. Därmed måste fästmannen låta sig nöja.

För att förströ sin lilla Karin bjöd han henne på teatrar och alla slags nöjen, och hon tog emot hans bjudningar med krampaktig ifver. Från sömmerskan började den ena vackra klädningen komma efter den andra, och det roade henne mer än hon ville tillstå för sig själf att exponera sina eleganta toaletter på promenader eller i teatersalonger och restauranter. Men då nöjet var slut, ja, ofta medan det pågick som bäst och hon kände sig föremål för beundrande uppmärksamhet, kom den ångestfulla tanken tillbaka: Hvarför skrifver han inte?

Till sist, mot slutet af mars, kom förklaringen. Hilma Berger kom upp en dag för att visa ett bref, som hennes man fått från Olof. Det lydde sålunda:

Gravesend, 24 mars 83.

Broder!

Tack för lånet af pengarna! Jag sänder dem härmed tillbaka, du behöfver dem nog. Samma dag

jag fick dem reste jag från London för att söka arbete, som nästan blifvit mig lofvadt, här i Gravesend, och det lyckades verkligen. Jag arbetar på en mekanisk verkstad, och nu reder jag mig bra. Men jag längtar hem, så att jag kan knappt sofva om nätterna. Innan du vet ordet af, har du mig nog tillbaka i Stockholm igen. Det beror till en del på dig, när det blir. Jag vill nämligen be dig vara snäll och ta reda på, om doktor Telow, som bor någonstans vid Drottninggatan, jag har glömt numret, har kommit tillbaka från sin utländska resa. Gå genast och hör efter det, så är du hyggelig, han skulle komma omkring 1 april. Om han finns i Stockholm, så skrif genast till mig därom under adress Windmill-Hill-street 37, Gravesend. Så snart jag får veta, att han är återkommen, packar jag ihop och kuskar öfver till Sverige, med första båt, och så ha ni mig ett tu tre hos er i kroppstorlek vid gamla Trebackarlång. Hej, det skall bli lifvadt! Hälsa mutter och smågrisarna, men uträtta mitt ärende, innan du gör något annat!

Tillgifne vännen

Olof Ryde.

»Och här ä' de femtio kronorna», sade Hilma och lade en sedel på bordet, »de kom som postanvisning på samma gång som brevet.»

Karin var så upprörd, att hon knappt kunde tala. Hon läste igenom brevet en gång till för att hinna lugna sig.

»Han reste från London samma dag han fick

pengarna», sade hon slutligen. »Han har således aldrig fått mitt sista bref och inte lär han någonsin få det heller. — Nå, har din man varit hos den där doktor Telow?»

»Ja, han gick genast i morse, då brefvet kom, och doktorn hade just kommit hem från utlandet i går kväll. Berger har redan skrivit till Olof och sagt besked, jag la' just brefvet i en låda på vägen hit.»

»Men då kan han ju vara här om en vecka kanhända!» utbrast Karin med ett slags förfäran.

»Ja, han skref ju, att han skulle ge sig i väg, så snart han fick svar från Berger.» —

Han skulle komma! Hon, som längtat så mycket efter honom, kände nu en isande rädsla vid tanken på återseendet, hon visste ej hvarför.

Hela eftermiddagen befann Karin sig i en nervös spänning, som ej gaf henne ro att sitta stilla på en stol i två minuter. Hon gick af och an i sitt rum som en fördömd, och då hon ej orkade gå längre, lade hon sig på sin soffa och ömsom svettades och frös. Hon tvingade modern att skicka Jonssons flicka med återbud till Janzén, att hon inte kunde gå med på Berns' i kväll, mor och han finge gå ensamma, och då fru Berger erbjöd sig att stanna hemma, efter Karin var illamående, blef hon häftig och sade, att hon gjorde henne en tjänst, om hon gick, hon behöfde vara allena.

Å, denna dödande rädsla! Hvarifrån hade den kommit? Aldrig, aldrig förr hade hon varit rädd för Olof, men det var hon nu. Blotta tanken på att han snart skulle vara på väg, att han närmade sig henne

med hvarje minut som gick, kom hennes hjärta att stanna af skräck. Så besynnerligt! Hon hade ju inte gjort honom något ondt, tvärtom. Hennes samvete var alldeles rent. Det var väl bara kroppslig svaghet efter allt hvad hon genomgått. Om han nu kom och hon stod där inför honom ensam och hjälplös, skulle hon inte kunna klargöra någonting för honom, det kände hon, allt hvad han sade, skulle hon säga ja till, och om han inte ville ta emot Janzéns pengar, skulle hon inte kunna säga ett ord för att öfvertala honom. Denna eländiga maktlöshet, hur skulle hon kunna bli den kvitt, hvar skulle hon få ett stöd? Tänk, om hon aldrig skulle få kraft att fullborda sin offerhandling? Alla hennes lidanden skulle då ha varit förgäfvets? Måste Olof knuffas ut i sitt mörker igen, därför att hon var en eländig svag stackare? — Å, denna rädsla... denna rädsla för Olof och för henne själf!

Men om hon ref upp alla broar bakom sig, om hon gjorde det oåterkalleligt?

Om —?

Följande morgon, då Karin träffade mor, förklarade hon sig vara alldeles frisk igen, men nog föreföll hon minst lika nervös som i går, och hennes ögon voro matta och glanslösa som efter en genomvakad natt.

Vid tiotiden kom Janzén upp för att höra, hur det var med henne.

»Det var bra, att du kom, Ferdinand», sade hon ifrigt, »jag har någonting att säga dig.»

»Nå, hvad kan det vara? Ingenting ledsamt, hoppas jag?»

»Det gäller vårt giftermål. Det har ju nu varit utlyst för oss i öfver en månad, och det är väl inte skäl i att skjuta upp bröllopet längre. Du får ställa till det hur du vill, det gör mig alldeles det samma, men nu vill jag att det skall bli snart. Om lördag till exempel?»

»Om lördag?» utbrast Janzén litet häpen. »Men tror du, att det hinns med —? Bjudningskort och . . .»

»Jo, för all del, hvad det hinns med», högg fru Berger sig in. »Jag tycker som Karin, att vi ha sölat alldeles för länge, och hvad bjudningskortet beträffar, så komma de tids nog, våra släktingar i Nyköping ha redan skrifvit och sagt, att de inte kunna komma . . . och vill ni som jag, så fira vi bröllopet i största enkelhet, men inte förr än i dag åtta dar till, då är det 3 april, Karins födelsedag och Ferdinands namnsdag, det vore ju så passande. Inga främmande, bara vittnena. Ni kan ju alltid ha en stor fest för Ferdinands vänner och bekanta en vecka eller så efter bröllopet, det är lika så fint . . .»

»Vill du det, Karin?»

»Ja, hur som helst . . . om tisdag alltså?»

»Om tisdag.» —

Och då tisdagen den 3 april kom, sammanvigdes grosshandlaren Ferdinand Janzén och fröken Karin Berger på Ladugårdslands församlings pastorsexpedition i närvaro af brudens mor och två vittnen, polis-konstapeln J. A. Berger och hans hustru Hilma. Bruden for därefter till sitt hem vid Tyskbagargatan och klädde om sig, hvarefter bröllopsföljet tillbragte den återstående delen af kvällen på Nya teatern, där det gafs en operett. Det var Janzéns idé. Efter

det ändå inte, på grund af brudens motvilja, kunde bli någon riktig bröllopsfest i kretsen af de toujoura ungarlärsvännerna, med livvade tal och en liten svängom, så kunde man ju inte få tiden att gå på roligare sätt än genom att sitta och se en piffig pjes. Brudgummen hade i synnerhet lockats af den för en bröllopskväll så särskildt passande titeln »Hjärta och Hand». Visserligen befanns det vara en rappakalja af allra obscenaste slag, ja, till och med så mustig, att själfve Janzén kände sig generad ibland, mest kanske öfver bröllopsvittnet och konstapeln J. A. Bergers högröstade skrattsalvor, som kommo alla hufvuden i salongen att vändas mot dem. Men Karin satt oberörd af allting, hon hade visst ingen aning om hvad som försiggick på scenen. Och då Janzén såg hennes frånvarande min, myste han så godt och kastade en menande blick bort till svärmor, medan hans arm beskyddande smög sig omkring brudens smärta röda sidenmidja.

Hon spratt till och såg på honom, som om hon ej kommit ihåg, att hon hade honom vid sin sida. Och då nu ridån gick upp till sista akten och det blef mörkt i salongen, lade hon för första gången själfmant sin hand på hans och hviskade:

»Ferdinand, jag är i en sådan ångest...»

»Hur så, käraste?»

»Du måste lofva mig att vara riktigt, riktigt god emot mig... och hjälpa mig öfver det, som nu kommer... jag menar det där med Olof. Han är på väg till Stockholm, han är kanske redan här.»

Janzén svarade ej strax, men han tryckte hennes hand hårdt mellan bägge sina. Till sist sade han:

»Har jag inte nyss lofvat att älska dig i nöd och lust och genom förstånd och välvilja mer och mer söka vinna ditt förtroende?»

»Hysch! Hysch!» ljödo vredgade röster från bänken framför.

Han blef helt förlägen och såg rakt ner framför sig, men så kände han plötsligt till sin stora öfverraskning några besynnerliga ryckningar i Karins arm, som var tryckt mot hans. Han vände sig om och såg på henne, så godt den svaga belysningen det tillät.

»Skrattar du?» hviskade han förvånad. Han hade först trott, att hon grät af rörelse öfver hans citat ur vigselformuläret.

Hon skrattade verkligen, men hon såg så besynnerlig ut... det var inte något riktigt hjärtligt skratt.

»Att vara brud och bli nedhyschad på en operetteater... det är i stil med det öfriga!»

Han tordes ej svara af fruktan att bli nedhyschad ännu en gång.

Men på vägen till Hamburger Börs, där en splendid supé var beställd, frågade han henne, hvad hon menat.

»Ingenting.»

Och därmed fick han låta sig nöja.

14.

Redan ett par dagar efter bröllopet började Janzén tala om den stora festmiddag han ville ge för alla sina gamla vänner från unghälsstiden. Den skulle hållas hemma hos de nygifta. Hushållerskan, den hemlighetsfulla äldre änkefrun, som kallades fröken och sjöng Boccaccio, hade visserligen lämnat tjänsten, så snart det lyst ut för hennes husbonde, men han hade i hennes ställe engagerat en kokerska, som var ovanligt skicklig i matlagning, och den nystädslade huspigan var fullkomligt van vid servering, så att allt skulle nog gå bra, Karin behöfde inte vara orolig. Själaf var han för öfrigt så road af alla sådana bestyr, han var nästan så god som en vaktmästare. Det skulle bli tjugufyra personer, sittande bord, allting finfint, hans principaler, som han reste för i landsorten, skulle komma, kanske med sina fruar. Men då måste Karin gå med honom på ett par visiter först.

Han var så lifligt intresserad af denna fest, att Karin hade riktigt svårt för att grumla hans glädje. Men hon måste. Hon kunde inte tänka på att ta emot alla dessa främmande människor i sitt hem och spela glad och lycklig ung fru, förr än hon fått välta af sig den tunga kvarnsten, som tryckte på hennes hjärta: det i hvarje ögonblick väntade sammanträffandet med Olof. Hon gaf Janzén sitt fulla förtroende, sade honom, att hon inte kunde ha någon ro eller

glädje eller ens riktigt känna sig som fru i hans hus, förr än allt blifvit klart mellan Olof och henne och helst »köpesumman», som hon kallade det i sina tysta tankar, utbetalad. Hon bad sin man göra en ändring i de öfverenskomna villkoren, nämligen betala ut de tolf tusen på en gång. Det skulle bli obehagligt för alla parterna, om Olof måste hämta eller låta skicka till sig en hundralapp i hvarje månad, och det under en så lång följd af år.

Janzén gaf henne rätt däri, hennes förslag skulle ha varit mycket behagligare för dem alla, men han hade tyvärr alldeles nyss haft en så stor utbetalning, tio tusen på ett bräde, att han omöjligen nu kunde anskaffa en så stor summa. Karin skulle komma ihåg, att han visserligen hade stora inkomster, men någon kapitalist var han inte, hur skulle han kunna vara det? Han hade ju börjat sin affärsbana som en fattig Upplandspojke med två tomma händer. Det lilla kapital han haft insatt på banken hade nu strukit med till den stora utgiften.

Karin frågade, hvad det varit för en stor utgift, men då blef han blodröd ända ut till öronsnibbarna och svarade, att det var... hm... något, som han inte kunde tala om... affärshemligheter... med ett ord, saker, som han inte hade rättighet att nämna ens för sin hustru.

Karin fick en litet stram min; hon kom att tänka på, att det bestämdt var något, som stod i samband med den osynliga och försvunna hushållerskan. Det var, som om Janzén anat hennes tankar, ty han blef dubbelt vänlig och gjorde allt för att gå henne till mötes. Det där med de tolf tusen, det kunde han

tyvärr inte ändra, men festmiddagen, den kunde mer än gärna få skjutas upp, ända till dess Karin själf kände sig hågad. Han ville ju ingenting annat än det hans söta lilla Karin ville, han var, öppet och ärligt sagdt, den mest tillmötesgående människa under solen, det tyckte alla hans bekanta. Och inte skulle Karin gå och oroa sig för det där samtalet med unga Ryde. Janzén var villig att för en gångs skull till denne utbetala sex månaders underhåll på en gång, så behöfde det ej bli något nytt sammanträffande med honom, förr än hans första ledsnad hunnit lägga sig. Han gick genast ut för att hämta pengar på banken, och då han vid hemkomsten lämnade Karin sex hundra kronor, åtföljda af en hjärtevänlig blick och en beskyddande strykning öfver håret, kunde hon inte annat än känna sig litet lugnare och tacka sin man med uppriktig rörelse och försäkra honom, att hon ansåg honom för en riktig gentleman, och det berömmet aflockade den beskedlige Janzén ett par ljufva tårar.

Karin var för öfrigt nöjd med att hon skurit af all återgång för sig. Det hade kommit ett sådant lugn öfver henne, sedan hon visste, att hennes svaghet ej längre kunde göra det stora offret om intet. Och huru liten verklig hjälp hennes man än kunde lämna henne, kändes det alltid som ett stöd att ha honom vid sin sida; bara det att han fanns, gjorde att hon ej längre kände sig så ensam och maktlös. Och den dumma rädslan för Olof hade också dött bort — eller sof den endast?

Nu hade hon nästan börjat längta efter honom. För att få ett slut... och få lugn.

Besynnerligt, att han inte hördes af! Det var nu snart fjorton dagar sedan konstapeln afsände sitt bref angående doktor Telows återkomst — hvad kunde Olof egentligen vilja denne?! —, och han kunde under den tiden mycket väl ha hunnit göra öfverresan från Gravesend och anlända till Stockholm. Karin hade tänkt ut, att Olof vid sin ankomst sannolikt genast skulle bege sig till Tyskbagaregatan, okunnig som han var om den stora förändringen i hennes lif. Hon hade därför bedt mor att ständigt hålla sig hemma och passa på honom. Då han kom, skulle hon ingenting berätta för honom, det ville Karin göra själf, utan antingen hålla honom kvar och genast skicka ett hemligt bud efter Karin, eller också be honom komma igen om en timme, för att träffa Karin.

Hur skulle han ta det?

Det var en fråga, som Karin helst sköt ifrån sig, för att ej hennes rädsla skulle komma tillbaka. Hon *måste* ju vålla honom sorg... men tänk också hvilken stor glädje hon hade att förkunna honom! Och sedan hans smärta rasat ut, skulle han nog inse, att det ej tjänade till något att bråka.

Men hvarför kom han inte?

Saken var den, att han, då Bergers bref ankom till Gravesend med den ifrigt efterlängtade upplysningen, hade ansett sig först böra tillskrifva doktor Telow med en förfrågan, om han ännu stod vid sitt ord att vid sin återkomst från den utländska resan göra hvad han kunde för Olof, om han då ännu ej funnit någon lämplig lefnadsuppgift att ägna sig åt. Svaret kom i sinom tid, det var jakande och mycket vänligt, och det var i en nästan pojkaktigt yster och

förhoppningsfull stämning som Olof begaf sig ombord på den förbigående Göteborgsångaren.

Han kom med nattsälltåget till Stockholm på morgonen, lämnade in sin nattsäck hos portvakten vid centralstationen och styrde genast med långa steg kurs upp till Drottninggatan. Han visste, att doktor Telow var säkert hemma den tiden på dagen, och för öfrigt måste han träffa honom, innan han lydde sitt hjärtas stormande längtan och rusade i väg upp till Ladugårdslandet.

Under de sju månader han varit borta, hade han förändrat sig rätt mycket till sitt yttre. Det nästan alltför hvithylta ynglingaansiktet hade fått något mera moget och manligt i sina linier, som ej längre voro så obestämda och afrundade; ögonen blickade mörka, klara och själfmedvetna fram under de skarpt tecknade ögonbrynen, och de långa, vitblonda mustascherns voro käckt undanstrukna från den energiska, fast slutna munnen. Han hade ett sätt att gå, som antydde, att han var van att marschera djärft på bland obekanta människor, som han ej behöfde ta öfverdrifven hänsyn till och som ej kostade på honom en blick. Han gick nästan som om han funnit gatorna för släta och passagen alldeles för obehindrad mot hvad han var van vid. Den engelska kavajkostymen och den mjuka bruna filthatten gjorde honom mera lik en turist än en hemvändande kroppsarbetare.

Då han efter två timmar kom ner från doktorn, såg han ut som en segerglad ung gud. Ögonen blixtrade och kastade omkring sig blickar, som tycktes ta hela staden, hela världen i besittning, hans näsborrar vidgade sig som på en eldig stridshingst, och alla de

hvita tänderna logo ett triumferande leende mot dem han mötte. Man måste ovillkorligt vända sig om och se efter honom, där han stormade fram, bredaxlad och med spänstig dansande gång; det följde som en fåra af solsken efter honom hvar han drog fram, och mången mötande måste tänka: det där måtte vara en, som har vunnit högsta vinsten på ett lotteri. Ibland kunde han inte hjälpa det, han måste skratta högt, och han märkte det inte ens själf. Då han sneddade tvärsöfver Humlegården, sjöng han så högt, att han till sist hörde sin egen röst och blef litet skamflat.

»Never mind... steady ahead! God save the queen!» sade han med hög röst, och så skrattade han igen.

Han tog moster Jeremias' trappor i tre steg och ryckte i hennes klocksträng med en kraft, så att det var ett underverk, att han ej fick den i handen.

Men ingen öppnade.

Han ringde två gånger, tre gånger, och då det inte hjälpte, började han dundra på dörren med knyt-näfvarna.

En dörr öppnades längre bort i korridoren och en hes kvinnoröst frågade, hvad det var för väsen.

»Ä' inte Bergers hemma måntro?» ropade han.

»Nej, frun gick bort för en stund se'n, såg jag.»

»Nå men Karin då?»

»Hon bor inte här längre.»

»Bor hon inte här? Hvad vill det säga? Hvar bor hon då?»

»Hos sin man, vet jag.»

Och så slogs dörren igen.

Det blef mörkt i korridoren. Mörkt som midt i natten. Han kände, att han stod med ryggen stödd mot väggen och att hans knän ville vika sig under honom. Han hörde ingenting annat än en kanariefågel, som skrek gällt någonstädes i fjärran och en barnröst, som läste katekesen bakom någon af dörarna. Men så öfverröstades alltsammans af den hesa, motbjudande kvinnorösten:

»Hos sin man, vet jag.»

Han såg dit bort, hvarifrån rösten kommit, men ingen syntes till. Han gick några steg, men höll sig med handen mot väggen för att inte falla. Från hvilken dörr hade de där orden kommit? Hvar skulle han knacka på för att få höra dem igen? Det visste han inte. Han visste bara, att det skrek och sjöng rundt omkring honom som tusen kanariefåglar, att den katekespluggande barnrösten blef till en hel surrande, kaxande småbarnsskola, och att hans hufvud växte och blef så stort och så tomt och så fullt af svart mörker invändigt... växte och växte, tills det blef som hela jordklotet.

En kvart därefter gick han utför trappan igen, men nu måste han hålla sig i ledstången och gå försiktigt ett steg i sänder.

Han hade slagit ur hågen att knacka på dörarna där uppe. Han ville icke ställa till någon skandal.

Han vek af in på vägen bakom skolhuset och ställde sig vid staketet till köksträdgården. Där skulle han stå och vänta, tills moster Berger kom hem.

Men det dröjde länge. Och han fick inte vara

i fred. Det kom barn och ställde sig att gapa på honom. Ett par vedlass körde förbi honom på väg till eller ifrån sågeriet där borta i kröken, och drängarna tittade så konstigt på honom. Trodde de, att han var full?

Så kom han på en ny idé.

Han tog sig samman och gick några steg. Jo, benen buro honom. Han styrde kurs nedåt Esplanaden och kom lyckligt och väl ner till Nybrogats hörnet. Där steg han på spårvagnen och följde med den till Trebackarlånggatan.

Berger eller Hilma skulle förklara för honom . . .

15.

Följande förmiddag var Karin sysselsatt med att vid sitt präktiga linneskåp i salen räkna och ordna om dess rikliga förråder. Egentligen hade hon, då hennes man på morgonen gick ut i affärer, företagit sig denna inventering för att skingra den oro, som ofelbart grep henne hvarje morgon, då hon väcktes af den tanken: i dag kommer kanske Olof. Men sysslandet med det fina, präktiga linnet väckte så småningom hennes lifligaste intresse. Det gladdde henne att se, att huset var så förmöget och solidt äfven i fråga om sådant, som icke synes, och hon måste ge fröken Lund det erkännandet — ty fröken Lund hette

hon, den osynliga f. d. hushållerskan — att hon mönstergilt skött det hon haft om händer. Allting i linneskåpet var snöhvitt, friskt doftande och välvårdadt, och det saknades icke så mycket som en kökshandduk eller ett örngått, det framgick af en jämförelse med inventarielistan, som satt ordentligt uppklistrad på skåpdörrarnas insida. Karin hade inte känt sig vid så godt lynne på mycket länge. Hon öfver-raskade sig själf med att gnola på en visa, och med ett litet förnöjdt leende på läpparna fortfor hon att småsjunga för sig själf, medan hon vecklade upp ett par lakan för att beundra deras breda, utsökt vackra mellanspets.

Då ringde det på tamburklockan.

Huspigan var ute i ett ärende, och Karin gick själf och öppnade.

Det var Jonssons flicka, som räckte fram ett bref, gjorde en knix och sprang.

Karins ansikte blef stelt af skräck, och handen, som höll brevet, var iskall och skälfvande. Hon gick in i salen, satte sig vid ett fönster och slet upp kuvertet. Det innehöll två papperslappar. På den ena stod, skrifvet med mors stil:

»Kom genast. Medföljande papper fann jag nyss i min breflåda.»

Den andra lappen var tydligen ett utrifvet blad ur en annotationsbok, och därpå hade en välbekant hand skrifvit:

»Kommer upp klockan tolf och vill helst tala med Karin ensam.

Olof.»

En stund satt Karin som bortdomnad, matt i alla leder, men så kastade hon en blick på vägguret. Öfver elfva!

Hon reste sig med ansträngning och började med flygande brådska kasta in linnepackorna, som lågo rundt omkring på bord och stolar. Därefter rusade hon in i sängkammaren och stoppade på sig sin portmonnä, som innehöll de sex hundra kronorna. Och då klockan slog half tolf i kyrktornen, kom hon ut ur sin port, fann lyckligtvis genast en ledig åkaredroska och lät köra sig upp till sitt gamla hem.

Mor satt och väntade.

»Nå, det var väl, att du hann hit i tid», sade hon. »Och så bra, att jag råkade få se papperet i lådan! Tänk, om han hade träffat mig här ensam, hur skulle jag ha redt mig? Nu skall jag gå och lämna er i fred.»

Hon kastade på sig kappa och hatt och var försvunnen i en blink.

Karin stod vid fönstret och plockade mekaniskt bort vissna blad från murgrönan. Hon visste inte själf, huru hon var till mods, förfärligt upprörd var hon naturligtvis, men hon tyckte, att hela hennes sjudande oro var liksom struken af henne, hon kände ingen fruktan, hon mindes ingenting af de sista månadernas ångest och elände, hon glömde, att hon var en annans hustru, och det kom plötsligt öfver henne en stormande, jublande glädje: han var henne nära, han skulle äntligen komma, hon skulle få återse hans kära ansikte, höra hans röst, trycka hans händer, de stackars valkiga händerna, som fått arbeta

så tungt, men som nu aldrig mera skulle behöfva röra vid annat verktyg än boken och pennan! Ja, Gud hade vändt allt till det bästa; hade de inte all anledning att vara glada, både han och hon?

Nu ringde det... och i nästa ögonblick stodo de ansikte mot ansikte i det gamla välkända hemmet, där vårsolen strömmade in mellan murgrönorna.

»Är du äntligen här, Olle! Å, hvad jag är...»

Glad, hade hon ämnat säga, men ordet frös bort på hennes läppar för denna isande kyla, som spred sig genom alla hennes lemmar. *Hur* hade han kommit tillbaka? Hvad betydde hans förfärliga stela ansikte med de hotfulla ögonen?

Hon tog ett steg emot honom och lade sin hand på hans arm. Men han slängde bort den.

»Rör mig inte!» hväste han mellan tänderna.

Då förstod hon, att han slängde henne ifrån sig, hel och hållen, henne själf, hennes kärlek, hennes hela människovärde, det förflutna, alla deras kära minnen... Hon måste vända sig bort och ta stöd mot en stol.

»Du vet —?»

»Jag vet, att du har sålt dig!»

Då hon kom till medvetande igen, satt hon i soffhörnet med bakhuvudet lutadt mot tapeten. Hon såg sig förvirrad omkring... nej, han hade inte gått. Han satt på en stol på andra sidan om divansbordet, endast ett par alnar ifrån henne, och hans onda ögon genomborrade henne, som om de velat nagla fast hennes hufvud vid väggen. Gud! Hade han kommit upp för att mörda henne?

Hon sväljde, kämpade för att få luft, tillslöt ögonen . . . och så kommo orden, flämtvis, entonigt:

»Jag gjorde det för din skull, Olof . . . vid min eviga salighet svär jag, att jag gjorde det för din skull. Han erbjöd sig att sörja för din framtid, bekosta dina studier i tio år, tills du blef läkare . . . och jag visste ju, att det var din högsta önskan i världen . . . och att det var den enda möjlighet, som någonsin skulle erbjudas dig. Jag vet, att han gjorde sitt anbud af egennyttiga bevekelsegrunder . . . men något för något . . . och tolf tusen är ju verkligen inte en summa, som man kastar bort utan vederlag . . .»

»Såå?» ljöd hans röst så skärande hånfull, att det lilla ordet kändes som ett piskslag. »Du ansåg inte din heder och min lycka värda mera än tolf tusen?»

»Min heder? Jag förstår dig inte, Olof . . . jag är ju hans hustru! — Och det var alltsammans för din skull! Se här är . . .» Hon fick med nervöst darrande händer upp sin portmonnä och lade de sex sedlarna framför honom på bordduken. »Detta är för ett halfår . . . och sedan får du mera, hundra kronor i månaden, ända tills du tagit din examen . . .»

Han såg på sedlarna, skrattade till hest, tog sedan en bok, som låg på bordet, och sopade med den ner sedlarna, så att de flögo långt ut på golfmattan, och där blefvo de liggande. Och han sade med en röst, som fräste och gnistrade af förakt:

»Att du har kunnat ta i de där pengarna! Du måtte ha lika grofva fingrar som du har grof själ!»

Hon böjde ner hufvudet som för ett slag.

Om en stund såg hon upp igen och sade med dämpad, ödmjuk röst:

»Att du inte kan försöka förstå mig, Olof! Tror du inte, att jag har lidit förfärligt, innan jag fick kraft att fullborda mitt offer? Du inbillar dig kanske, att det var helt sorglöst och lugnt jag afstod från dig, mitt käraste på jorden, den ende jag någonsin har älskat och skall komma att älska? Å, om du kunde läsa i mitt inre nu... eller om du hade sett mig under den sista förfärliga tiden, hur jag kämpat emot, hur jag först inte alls ville kosta en tanke på det där förslaget, utan sköt det ifrån mig lika föraktfullt som du nu kastar bort mig! Jag spjånade emot som ett trotsigt, olydigt barn, Gud var elak och orättvis, som kunde fordra något sådant af mig! Men hur jag rasade, så måste jag ju till sist inse, att det var min skyldighet att offra mig för din skull... hvad hade väl annars min kärlek till dig varit värd, om jag inte för din lycka kunnat afstå från min egen? En sådan själfvisk och lumpen och småsinnad varelse kunde du väl aldrig ha velat ta till din hustru.»

»Jaså, du inbillar dig till på köpet, att du har handlat stort och ädelt och beundransvärdt?» hänskrattade Olof. »Nej, uselt har du handlat, uselt, uselt! Å, hvad är du då för en varelse, att du inte kan begripa det? Du har frivilligt stigit ner i en bottenlös stinkande smuts, som hvarje ärbar kvinna skulle vämjas vid att bara känna lukten af på afstånd... du har svikit det bästa och heligaste inom dig, det som skulle ha hållit dig uppe och gjort ditt lif till det bästa, sannaste, renaste, nyttigaste, lyckligaste det kunde bli — ty ser du, allt det där får en bara

någorlunda god kvinna genom sin kärlek, om den är äkta. Men du vet inte, hvad kärlek är, ej heller kan du skilja mellan äkta och oäkta. Om du vore dum, den dummaste fjolla, som någonsin hämtat sin gåsvisdom ur äckliga blåstrumpromaner, skulle det vara en förklaring, men inte en ursäkt. Nu måste alltsammans, hela ditt gräsliga, himmelskriande miss-tag bero på, att du har en simpel själ, som inte är i stånd att tänka eller känna fint — och därför skall du ha tack för att du har öppnat mina ögon, så att jag slipper gå och sörja dig som en ovärderlig skatt jag förlorat.»

Han reste sig upp och började gå af och an på golfvet med stora steg och händerna i kavajfickorna.

»Du säger, att jag inte vet, hvad kärlek är», inföll Karin i litet sårad ton, ty af allt det hårda han sagt var detta det, som kränkte henne mest. »Det tycker jag annars, att jag har visat. Den kärlek, som kan offra sig själf så helt, är inte *den* äkta? Heter det inte, att kärleken fördrager allting och söker inte sitt?»

»Jo, det heter det», utbrast Olof häftigt, »men det är lögn, åtminstone om det skall tillämpas på kärleken mellan man och kvinna. Kärleken söker just sitt, ingenting annat än sitt, och just därigenom blir den en fullkomlig kärlek. Kärleken är sitt eget mål... dess rätt och plikt är bara att älska, älska, älska... ju mera den kan uppgå i detta, desto större blir den lycka den skapar för bägge parterna. Men du har satt kärleken i sista rummet efter en massa andra lumpna, yttre hänsyn. Du har sålt din och min förstfödsrätt för en vattvälling.»

»För din skull, Olof, för din skull» . . . mumlade hon envist och med en ångest, som om det gällde lifvet, att hon hakade sig fast just vid det enda ordet.

»För min skull? — Ja, jag vet inte, hur pass stor del detta romaneska offeringsraseri verkligen haft i ditt usla dåd och hur mycket som berott på en instinkt att åt dig själf rädda så mycket af lifvets goda som möjligt — ty du är fåfång, Karin, det vet du mycket väl själf. Men låt oss anta, att alltsammans varit för min skull, som du säger! Hvad har du då beredt mig för lysande fördelar? Du har betryggat min framtid? Och du blygs inte, då du tänker på, huru du förolämpat mig i dina tankar — eller i din brist på tankar —, då du ett enda ögonblick kunnat tro, att jag inte med vämjelse och förakt skulle sparka ifrån mig dessa smutsiga pengar, priset för din skam? Å, Karin, att vi kunnat tillhöra hvarandra så pass lång tid utan att du ändå känt mig det allra ringaste! Det bevisar . . . ja, det är onödigt att säga hvad, du skulle ändå inte förstå mig, ty jag fruktar, att ditt hjärta inte är skapadt att förstå någon annan slags man än den du kastat dig i armarna på. — Alltså, en framtid har du inte gifvit mig genom den där snygga transaktionen. *Hvad* har du då gifvit mig? Ett bevis på din kärlek kanske? Nej, men ett bevis på, att du aldrig förstått och trott på *min* kärlek och dess kraft att gå med upprätt nacke genom tusen gånger större svårigheter än dem jag redan brottats med. Nej, du har aldrig trott på mig, Karin. Du såg, att jag vändades, därför att jag inte kunde arbeta mig upp till drägligare och människovärdigare villkor, men du förstod aldrig, att

det var för din skull jag våndades . . . därför att jag inte kunde bjuda *dig* en ställning, som anstod dig och som kunde göra dig lycklig, efter jag såg, att du inte kunde komma ifrån dina inplantade idéer, att lyckan består i vällefnad och yttre anseende. Du gode Gud! För min egen del skulle jag ha kunnat sopa gatan och lefva på vatten och bröd, om du blott varit min — min så som jag menar det, i hänsynslös kärlek, utan sidotankar, utan småaktig ängslan och tarflig fåfänga. Med ungdom och kärlek och en grof brödkaka skulle jag ha varit stormrik! Men du trodde, att jag var lika oförmögen att skilja på äkta och oäkta som du!»

Hon följde honom med ögonen, där han gick af och an på golfvet, reslig, lågande af förbittring och med ögon, hvilkas stenhårda förakt tycktes vilja krossa henne till små smulor. Och med hvarje ord han talade gick en förfärlig sanning allt mer och mer upp för henne: han hade rätt, hon hade aldrig känt honom förr än nu, och den Olof hon nu såg för sig för första gången var en människa af en annan ras än hon, en natur, hvars rätta halt hon väl kunde ana i en glimt, en sekunds kraftansträngning af sin själ, men aldrig fullt förstå. Och hon började känna sig lika usel och föraktlig som han ville göra henne, men hon visste ej hvarför, hon visste blott, att han trampade på henne och att hon ej var bättre värd, efter han hade hjärta att göra det.

Hon försökte ännu famla omkring sig efter något försvarsvapen, men hon fann endast det gamla vanliga:

»Jag trodde mig göra så väl . . . och jag tyckte inte jag kunde ge ett större bevis på kärlek . . .»

»Ni kvinnor skulle aldrig tala om kärlek, det vet ni inte hvad det vill säga!» utbrast han häftigt. »Ni inbilla er ha monopol på att förstå kärleken, men ändå kan ni bära er åt ibland, som om den bara vore en vacker öfverflödsartikel, som man kan ta på sig eller lägga af efter behag och stoppa ner i byrålådan, då den inte passar längre till er nya klädning. Ni ä' visst på det hela taget för slappt ledlösa och sentimentala för att rå med en så stark, allvarlig och ansvarsfull börda som en verklig kärlek, därför kasta också somliga kvinnor den ifrån sig under någon förevändning, som klingar poetisk, och retirerar in i någon trygg och väl ombonad vrå, där hon slipper höra stora ord och känna stora, besvärliga känslor och där ingen ställer större anspråk på henne än att hon skall vara en söt docka, som bär upp sina granna kläder bra . . . och som helst, då så erfordras, kan blunda på befallning. Ja, om jag någonsin mera träffar dig här i lifvet, hvilket Gud förbjude — men hvem vet, kanske om en tio, tjugu år — så hoppas jag, att du skall ha utvecklats till det du nu visat dig vara klippt och skuren till, en riktigt fullfjädrad och välgödd brackhona! — Ja, jag är rå, jag vet det, men jag *vill* vara rå, jag vet ändå inte, om mitt språk är tillräckligt simpelt för att du skall begripa det.»

Han stannade midtför henne och mötte med obarmhärtigt kallt förakt de tårfyllda ögonen, som tiggde om nåd.

»Nu har jag visst bara en sak till att säga dig», sade han och sparkade undan en sedel, som låg i vägen för honom. »Du skall inte sörja ihjäl dig af

samvetskval öfver att du har gjort mig olycklig. Det går nog öfver. Visst var det litet svårt i går middag, då jag kom hit direkt från doktor Telow och hade fått hans löfte på att få börja genast på hans institut för sjukgymnastik... han hade sagt mig, att jag, om jag visade nit och duglighet, tämligen snart kunde ha en oberoende ställning och till och med kanske kunna gifta mig om tre, högst fyra år, helst om jag tog en duktig flicka, som inte var rädd för att arbeta. Jag var så glad, så jag trodde inte jag gick på jorden... ett tag funderade jag på att genast gå in och köpa förlofningsringarna för det första förskott doktorn gifvit mig... men så tänkte jag, att jag måste ta mått på ditt finger först, och att det var en synd mot dig att låta dig vara i okunnighet om den stora lyckan en minut längre än som var strängt nödvändigt. Jag satte i väg hit upp, lifvad som en spelman... men när jag trummade en riktig segervirfvel på din dörr, kom det en käring ut någonstans och sa' mig, att du var hos din man. — Ja, jag talar inte om det där om mina förändrade utsikter, för att du skall bli ångerköpt och vilja skiljas från din brackhane: nu kan du ändå inte få mig.»

Han betraktade henne med ett hånfullt leende, som om han velat se efter, om han inte kunde piska fram en min af vrede eller sårad stolthet i hennes drag; men det var förgäfvets.

»Nej, du kan inte få mig», upprepade han, och nu sköt hans egen vrede ännu en gång i en blodröd ström upp i hans ansikte, »ty nu känner jag dig för väl. Det har du själf dragit försorg om, och därför skall du ha tack! Om du haft så pass mycket

heder i dig, att du kunnat stå emot den där förföriska herrn med den tunga penningpåsen och de långa, gula tänderna bara ett par månader till, så hade jag kanske nu funnit dig lös och ledig och glad att se mig här igen, och då hade vi i denna stund varit förlofvade. Jag kan inte nog tacka dig för att du har räddat mig från ett sådant elände. Ty förr eller senare skulle jag ändå ha fått mina ögon öppnade för hvad du går för, men då hade det varit för sent. Nu har du visserligen tagit ifrån mig min tro på mycket, som jag hittills ansett heligt, alla mina bästa och käraste ungdomsminnen, som jag till denna dag lefvat flott på, har du förvandlat till värdelösa sopor, du har gjort mig gallsprängd och gammal i förtid — men då jag tänker på, att jag nu kunde ha varit din trolofvade inför världen och förr eller senare din man, måste jag ändå tacka dig allra ödmjukast och erkänna, att jag har sluppit undan för godt pris.»

Han hade hetsat upp sig till ett sådant raseri, att rösten slog öfver och dog bort i ett hväsande, oartikuleradt läte. I nästa ögonblick stod han vid dörren med handen på låset.

Hon reste sig och stapplade efter honom ett par steg.

»Olof!... Olof!... Så få vi inte...»

»Jo, just så ska vi skiljas och det för evigt.»

»Låt mig åtminstone först be dig om förlåtelse...»

»Förlåta dig?» Han skrattade hest. »Nej, det skall du inte inbilla dig! Inte den, som har slitit hjärtat ur bröstet på mig. Aldrig förlåter jag dig... aldrig!»

Och så var han borta.

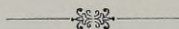
Hon gaf till ett skrik och famlade bort till den stängda dörren, men hennes händer funno ej låset. Hon stod där stödd mot dörrposten och hörde honom springa utför trappan, som om han ej fort nog kunde komma ut ur det hus, där hon fanns.

Allt var som ett kaos för henne, hon mindes ingenting, visste ingenting, förstod ingenting . . . hon förstod blott, att han var borta och att hon var den olyckligaste, eländigaste varelse under solen.

Då hon hörde porten slå igen efter honom, gick hon ett par steg inåt rummet med tomma, stela ögon.

Då fick hon se de kringströdda sedlarna på mattan.

Hon böjde sig ner och plockade mekaniskt upp dem, slätade ut dem och lade dem på bordet.

SENARE DELEN.

Det var Annandag påsk 1893.

Varietéerna i Stockholm hade varit stängda i två dagar, men nu tycktes publiken vilja ta igen sin skada. Utanför alla dessa nöjets tempel bildade sig redan vid sjutiden långa köer af njutningshungriga, och många af dem måste vända om hem med oförrättadt ärende eller i nödfall komma på någon teater. I Sveasalen fanns, då föreställningen började, icke en plats.

Jo, en af logerna på vänstra sidan om estraden var ännu ej upptagen, men stolarna voro vikta omkring marmorbordet, och upppassarne förklarade för alla, som gjorde ett försök att slå ner på rofvet, att det var »abonneradt». Det väckte knot och missnöje, men det var ingen hjälp, och det enda man kunde göra var att öfvertyga sig om, hvem den lycklige var, genom att läsa på visitkortet, som låg på bordet och som bar namnet »Ferdinand Janzén, grosshandlare».

Först vid åttatiden anlände familjen Janzén och intog sina platser, grosshandlaren själf och hans svär-
mor i de stolar, som voro vända mot scenen, fru

Karin midtemot och lille Einar bredvid henne på bästa platsen nere vid räckverket, där han kunde se både salongen och scenen. Familjen hade kommit sent, ty svärmor hade blifvit allt mer och mer förnäm under de sista åren, och hon ansåg det ytterst borgerligt att komma tidigt till någonting, hvad det vara månede.

Det var en stor högtidsdag för familjen i dag: grosshandlaren firade sin namnsdag, frun sin trettiandra födelsedag, och därtill var det tionde årsdagen af deras bröllop, »vårt nysilfverjubiliium», som grosshandlaren uttryckte sig. Han hade först ämnat fira dagen med en liten supé där hemma vid Fredsgatan, men som Karin tyckte, att hela deras umgänge var en samling af »tråkmånsar», och inte för deras skull ville underkasta sig besvär och kostnad, hade man till sist, trots svärmors protester mot det simpla i ett sådant arrangemang, bestämt sig för att tillbringa aftonen på Sveasalen. Herrskapet Janzén voro trägna kunder på detta förlustelseställe och trufdes där alltid utmärkt; i kväll skulle det dessutom bli litet festligare än vanligt beträffande förtäringen, allt med anledning af dagens betydelse.

Början var en lyckad öfverraskning, som grosshandlaren hittat på. Det lilla sällskapet hade knappast intagit sina platser, förr än en kypare kom fram och lämnade Karin en jättebukett af skära rosor.

»Hvem är det ifrån?» utbrast hon förvånad.

Kyparen och Janzén växlade ett ögonkast af hemligt förstånd.

»Det står kanske på visitkortet», sade upppassaren och drog sig tillbaka med en bugning.

Ja, verkligen, där fanns ett visitkort instuckat mellan rosorna, och där stod:

»*Ferdinand Janzén*

Grosshandlare.

Till nysilfverbruden
med hjärtevarmt tack för de gångna lyckliga åren.»

»Tack, kära Ferdinand, du är då alltid en raring», sade Karin, och hon, som annars just inte var så blödig eller kärvänlig af sig, såg nästan litet vek ut, då hon räckte sin man handen öfver bordet. Grosshandlaren fick stora tårar i sina violögon som vanligt, då han blef rörd öfver sin egen godhet, svärmors sura Jeremiasfysionomi klarnade ett litet grand, då hon medgaf, att det var en charmant bukett och en chevaleresk idé af hennes måg, och buketten hamnade sedan hos Einar, som var alldeles förtjust i blommor och som satt nästan hela kvällen med sin lilla näsa begrafven i rosorna, medan han stödde armbågarna mot schaggbalustraden och delade sin uppmärksamhet mellan hvad som försiggick på scenen och två alldeles lika hvita pudlar, som hade till industri att gå från bord till bord bland publiken och tugga sockerbitar.

Karin såg praktfull ut i sin rödbruna sammetsdräkt med en stor Rembrandtshatt lastad med plymer i alla nyanser af rödbrunt. Hon hade fetmat rätt mycket under de tio år hon varit gift, och hennes hvita hull hade en fasthet och en glans som påminde om elffenbensmassa. De klara gråa ögonen blickade omkring sig med ett själfmedvetet och obesväradt uttryck, som visade, att hon var van att sitta så där

och exponera sig på offentliga lokaler och inte var rädd att bli föremål för uppmärksamhet. Hon hade fått någonting myndigt och själsäkert i hållning, röst och sätt, men för öfrigt var hon sig tämligen lik som förr, endast att de vackra groparna i kinden, som utgjort en pikant tillsats till hennes skönhet, voro så godt som borta och igenfyllda. De kommo endast fram, då hon skrattade, riktigt storskrattade, och det gjorde hon så sällan nu för tiden.

Hon hade fäst ett par af de största rosorna vid sin massiva barm och sedan vridit sin stol litet på sned, så att hon kunde se bättre åt scenen, där ett spanskt balettsällskap virflade om hvarandra i ett kaos af långa, smala ben och röda tyllkjolar.

Grosshandlaren hade under tiden på sitt vanliga majestätiskt förtroliga sätt sagt till om förfriskningarna: te åt damerna, chokolad åt den lille gossen, tårter, Apollinaris och en helbutelj Cederlunds bästa. Han hade åldrats mycket, fullmånen hade helt och hållet brutit igenom de tunna, mörkröda strimmorna, det hade kommit ett och annat grått strå i polisongerna, ansiktet var magrare än förr och hade djupa fåror, och de långa gula framtänderna tycktes ha trängt ännu längre ut. Han var extra modernt klädd i en redingote med ofantliga skört, hvit sidenhalsduk med diamantnål och en chrysantemum i knapphållet. Då han serverade punschen, var han så darrhänt, att han spillde bredvid och måste ta hjälp af kyparen.

Jeremias var mera Jeremias än någonsin. Hennes ansikte liknade en surkart som skrumpnat. Hon var född förolämpad, hon hade lefvat förolämpad, och nu nalkades hon sin graf mera förolämpad än hon förut

varit sammanlagdt i hela sitt lif. Och ändå gick hon klädd i svart siden både till hvardags och helgdags och hette fru von Dahn, ty då hon flyttade till sin dotter och måg på hösten efter deras bröllop, hade hon gjort en dristig kupp och på eget beråd »skilt sig» från sin salig man, bagaren, som legat i grafven i nitton år och följaktligen ej kunde bli tillspord. Sitt eget flicknamn måtte hon väl ha rätt att bära, och då hon flyttade in i rummet bredvid mågens våning vid Fredsgatan, satte hon gladeligen på sin dörr ett visitkort med »Fru Beate von Dahn» under adlig krona.

Af diverse anledningar var hon emellertid fortfarande ytterst missnöjd med Vår Herres världsstyrelse, och om de dystra molnen någon gång skingrades i hennes nötknäpparansikte, var det endast då hon kunde tigga och tubba sig till ett besök af sin lille dotterson och fick riktigt förstöra hans mage med konfekt, som hon för detta ändamål ständigt hade gömd i sina byrålådor. Gossen var hennes idol, och en pigg och förständig liten parfvel var det och så lik Karin sådan hon varit i sin barndom, att det var en riktig Guds nåd — ty tänk, om han hade blifvit lik Ferdinand, »den otäcka gamla apan!»

Föreställningen fortgick med nummer på nummer, publiken blef allt mera gifmild på applåder, artisterna mera elektriserade och luften allt mera tjock af cigarrök, men i den Janzénska logen var det knappast någon annan än mormor och lille Einar, som följde med hvad som förehades på scenen. Ferdinand var vid det briljantaste lynne och hade kommit i farten att berätta historier, och Karin var för en gångs skull

hågad att höra på honom, emedan hon just i dag kände sig vänligt stämd mot honom och unnade honom det nöjet att slippa tala för döfva öron. De gamla anekdoterna från hans reslif kom han numera sällan fram med, dem visste han att hon hört tusen gånger, och en instinkt sade honom, att de ej passade i dag. Han hade i stället börjat rota i en mängd gamla historier om Einar från hans tidigare år, och då den strängen anslogs, var Karin alltid med, fastän hon naturligtvis också kunde allt detta på sina fem fingrar. Den ena anekdoten aflöste den andra, och då han slutat en, var hon alltid till reds att påminna honom om en annan, men hon tog den ej ifrån honom, hon lät honom berätta den själf, och han var så i tagen, att han icke ens märkte, att hon med flit endast gaf honom replik, för att han skulle få fortsätta med att föra ordet. Hon var för öfrigt verkligen intresserad af alla dessa gamla kära minnen, som han gräfdde upp.

»Kommer du ihåg den där gången, då barnpigan hade varit i Humlegården med honom för första gången?» sade han. »Han var väl då tre fyra år på sin höjd. Du frågade, om han hade sett Linnés staty. Ja, han hade sett Linné. Nå, hade han sett de fyra gudinnorna då, som sitta omkring statyn? »Ja», svarade han, »tanterna såg jag också! Ha, ha, ha, var det inte lustigt! Han kallade alla kvintimmer för tant på den tiden!»

»Tala litet tystare», förmanade Karin, »det är onödigt, att han hör, att vi tala om honom. Barn ska inte tro, att de ä' märkvärdiga på något sätt.»

»Nej, det har du rätt i, liten Karin», hviskade

han, och nu lade han bägge armarna på bordet, lutade sig fram med ansiktet så nära Karins som möjligt och fortsatte med sina historier med spelande ögon och ofantligt road min.

Men Einar hade hört alltsammans, och han vände sig nu helt oväntadt om och sade:

»Det där var väl inget att tala om. Då var väl mormor mycket dummare härom dagen, då hon sa', att det aldrig hade varit så mycket folk i rörelse på Stockholms gator, som den dagen, då Carl XII blottades.»

Hans inlägg i konversationen mottogs med ett hjärtligt skratt af far och mor, medan Jeremias såg djupt förnärmat ut och påstod, att gossen hade hört orätt, hon kunde aldrig ha sagt något så opassande.

Men ingen hörde på henne. Far och mor fortsatte med sina historier, dock i betydligt mera dämpad ton.

»Nå», sade Karin, »minns du, när han var mycket liten och hade ätit sig proppfull med pannkakor och ville tala om, att han var mätt? Kommer du ihåg, hvad han sa'?»

»Jaha... mamma, jag är så trött i magen, sa' han!»

Och så blef det ett tyst fnitter; Karin skrattade, så att rosen guppade på hennes barm.

»Ja, han har alltid haft så'na knepiga infall, den pojken», sade Ferdinand, då de skrattat slut. »Som t. ex. den där gången, då jag var ute och gick med honom i torget och där gick stora skockar med gardister. Då sa' pysen: »Nej, ser pappa, så många tennsoldater!» Ha ha ha: Tennsoldater!»

»Ja, men han sa' något mera också...»

»Ja visst, nu kommer jag ihåg det! Han sa': Pappa, hvarför går dom på gatorna jämt? Letar dom efter krig?»

Karin hade nu blifvit lika ifrig som han, och hennes armbågar kommo också upp på bordet.

»Ja, men det lustigaste var ändå på långfredagen för ett par tre år sedan . . .»

»Jaha, du sa', att i dag är det som Jesus korsfästes. 'Mamma, får jag gå ut och se på det!' sa' han genast, den lilla bytingen!»

Nu blef det ett sådant skrattande, att grannarne vid borden rundt omkring började vända sig om mot logen och se på dem. Fru von Dahn ansåg sig nu böra ta i med hårdhandskarna.

»Ni uppföra er riktigt anstötligt», puttrade hon. »Ni ställa till skandal. Folk kan tro, att vi ha druckit för mycket.»

»Seså, var inte knottrig, svärmor», sade Ferdinand blickande, »vi ska vara anständiga nu. Ett litet glas punsch, svärmor? Skål och tack för de här åren! Lefve vår snälla mamma, hip, hip, hurra!»

Det sista sade han pianissimo, och han såg så godmodigt artig och förekommande ut, då han vände sig mot sin förnäma svärmor och sträckte fram sitt glas, för att klinga med henne, att hon inte kunde annat än dra in taggarna igen och dricka med honom, men hon läppjade på sitt glas med en min, som om den varit en af vredens sju skålar.

Man ägnade nu en liten stund åt de uppträdande artisterna, och det blef tyst i logen. Karin kunde dock ej få något riktigt intresse för det jodlande tyrolerparet, utan lät tanklöst sin blick glida ut öfver

åskådarnes grupper. Hon hade flyttat sig närmare Einar och lagt sin vänstra arm om honom, så att han tvingades att halft sätta sig i hennes knä, och medan han vände sitt lilla vackra förnumstiga ansikte mot scenen, strök han sakta ett par gånger med bägge händerna turvis öfver moderns hand, som hvilade mot hans bröst. Smekningar var annars det värsta han visste, det var så fånigt och så jolmigt, riktigt förnedrande för en nio års pojke, i synnerhet då folk såg på, men han visste, att mor tyckte om att bli strykt så där, och i dag skulle man vara riktigt snäll mot henne, efter det var hennes födelsedag.

Plötsligt kände han Karins hand spritta till, och hon drog den ifrån honom.

»Hvad var det?» frågade han. »Gjorde jag dig illa?»

»Nej, visst inte ... det var ingenting ...»

Men någonting var det väl ändå. Karin hade blifvit alldeles blek, och kallsvetten trängde fram i små klara droppar vid hennes tinningar. Hon hade midt inne i myllret af rökande och punschdrickande herrar fått sikte på en vitblond nacke ofvanför ett par breda skuldror, och på ömse sidor om denna nacke såg hon ett par långa, nästan hvita mustascher sticka fram.

Hon fick en förfärlig hjärtklappning och måste dricka ett glas Apollinaris, men hon darrade så på handen, att hon spillde ett par droppar på rosen hon bar i bröstet.

Då hon återfått litet af sin fattning och såg bort till den där herrn igen, hade han vändt sig mot scenen, så att hon såg hans profil.

Nej, det var inte han. Det var en fuling med uppnäsa och pincenez och bränd lugg.

Hur skulle det också ha kunnat vara han? Han hade ju varit borta från Sverige i åtta år, och sista gången hon läste om honom i en tidning, hade där stått, att han öppnat ett institut för sjukgymnastik i Rom.

Karin hade försjunkit i tankar och märkte ej, hvad som försiggick omkring henne.

»Jag tror liten Karin är sömnig?» sade gross-handlaren. »Då ska vi väcka henne...»

Och i det samma smäll en champagnekork och bägarne fylldes med den skummande drycken.

Janzén skulle hålla tal, och svärmors uppmaning till honom att åtminstone tala tyst, så att inte hela salen... var alldeles öfverflödlig, ty det kom nu öfver honom en sådan rörelse, att han knappast kunde få fram rösten. Han tackade Karin så innerligt hjärtligt för de gångna åren (han råkade säga seklet i stället för decenniet), uttryckte en förhoppning, att hon varit lika lycklig som han i deras äktenskap, och bad sin son och sin svärmor förena sig med honom och dricka en skål för den älskligaste kvinna, den ömmaste dotter, den ädlaste maka och den kärleksfullaste mor, som någonsin på denna syndiga planet blifvit född den 3 april och som man sålunda kunde i dubbelt mått lyckönska i dag...»

»Ja, tack, liten Karin, för allt hvad du varit för mig och för oss alla», slutade han med gråten i halsen, »och Gud välsigne dig!»

Glasen stötte samman och tömdes under tystnad. Karin tryckte åter sin mans hand öfver bordet, men

hennes ögon ville ej möta hans, fastän han försökte magnetisera henne med en uthållande öm blick och en lång handtryckning.

»Mamma, jag är så rysligt hungrig, får jag en stor limpbrödssmörgås med ost på», ljöd nu det förlösande ordet från Einar, och alla erinrade sig, att det kanske var dags att gå på Rydberg och supera, ty det var slutnumret i dagens festprogram. Man betalade och reste sig, Janzén bjöd sin svärmor armen, och så tågade man ut under tonerna af Tararabom-de-ay.

I midtgången ströko de alldeles förbi det bord, där herrn med den hvitblonda nacken satt, och det var märkvärdigt, att Karin någonsin kunnat inbilla sig... han var ju en liten puttefnask till på köpet och ful som synden. Det var otäckt att se spöken på en sådan bemärkelsedag som denna, och väl var det, att dagen var slut, annars skulle det bestämdt ha händt henne något obehagligt.

Men det obehagliga återstod.

Då det lilla sällskapet hunnit ett stycke i Kungsträdgårdens västra allé på väg till Rydberg, stannade Janzén plötsligt, gjorde en besynnerlig gest, som om han velat slå armarna om ett träd. Han hade blodet åt hufvudet, förklarade han, det var väl sinnesrörelsen och den gemena luften där inne på varietén... han mådde riktigt illa. Nu var det emellertid öfver, och man fortsatte sin väg, men utanför Rydbergs sade han ifrån, efter en ganska svår inre strid, som det tycktes, att han kände sig alldeles för underlig i kroppen, med äckel och oupphörliga symptom till svindel; han vågade inte återigen sätta sig i en upp-

hettad lokal, de fingo ha supén till godo till en annan kväll.

Det var ingen annan utväg än att bege sig hem, och mormor bemötte Einars protester med ett heligt löfte, att han *genast* skulle få en mycket stor limpbrödssmörgås med ost på. Karin hade tagit sin mans arm och kände sig helt orolig, ty han stödde sig så tungt på henne . . . men han hade förstås hållt i sig så mycket spirituosa i dag.

Då de kommo upp till sig, gick hon in i sängkammaren för att justera sig litet och begaf sig där-efter *genast* in i sin mans rum, för att höra, hur det var med honom. Det var mörkt där inne.

»Ferdinand!» ropade hon.

Intet svar.

Hon trefvade sig till tändsticksstället, strök eld och tände ett ljus på skrifbordet.

»Ferdinand! Hvar är du då?»

Han låg raklång på mattan, ännu med öfverrocken på sig, och då hon lyste på honom med ljuset, såg hon, att han vände ut och in på ögonen och att munnen satt på sned.

Det var ett slaganfall.

2.

Janzéns äktenskap hade verkligen hittills varit ganska lyckligt.

Ty det finns ju tre å fyra klasser af lycka, liksom det finns tre å fyra klasser af järnvägsakupéer. I den fjärde forslas människoboskapen, de, som äro belåtna bara de slippa råma af hunger och törst. I den tredje tränger den stora massan sig tillsammans, och visst äro bänkarna hårda och sällskapet litet blandadt, men där råder ändå ofta en högst gemytlig lyckostämning med sång och smörgåsar och öl och treffliga små inblickar i grannarnas intimaste förhållanden. Om bara inte den fina andra klassen funnes, om man bara inte visste, att man där sitter mjukare och för en förnämare, ideellare tillvaro! Men där åka endast lyckans gunstlingar...

Hvem som åker i den första lyckoklassen, det vet man inte egentligen. Den vagnen går vanligen tom, och ser man någon enda gång ett ansikte innanför dess spegelglasrutor, så är det en fysionomi med ett främmande tycke, af en ras för sig...

Att det finns så många missnöjda här i världen, beror på, att så mången sträfvar att komma upp öfver den lyckoklass han tillhör, äflas att lefva öfver sina tillgångar, att vinna första klassens lycka, då han endast har förutsättningar och råd till tredje.

Men Janzén och Karin funno ej sin tredjeklassbänk för hård; åtminstone inte han. Men så hade

han ju också vunnit sitt mål, det han sträfvat ifrigast och hänsynslösast efter här i världen: att få råda öfver den vackra unga Karin med den äkta mannens fulla, trygga besittningsrätt och till på köpet hade hon blifvit honom billigare än han beredt sig på. De tio tusen till fröken Lund voro visserligen en utgift, som var en följd af hans giftermål, men de pengarna skulle han nog ändå ha blifvit tvungen att betala ut förr eller senare. De tolf tusen till Olof Ryde kunde han däremot stoppa i sin ficka som ren vinst.

Och Karin hade ej blifvit på långt när så svårhandterlig, som han tänkt sig. Efter det där samtalet med unga Ryde uppe i svärmors bostad hade hon visserligen varit alldeles otillgänglig i flera veckor och mest lefvat instängd på sitt rum. Men detta var en otreflig parentes i deras äktenskapliga lif, som han nu kunde se tillbaka på med en viss tillfredsställelse som en förmodligen nödvändig och lyckligt genomkämpad kris. Den hade småningom gått öfver, och den hade sedan aldrig kommit tillbaka. Sitt glada flicklygne hade Karin kanske aldrig fått igen, och nog hade hon ibland sina stunder, då hon hade en nästan tungsint blick i sina ögon och sökte ensamheten på ett påfallande sätt, men detta fick Karin ha för sig själf, han blandade sig aldrig i det, och det var en politik, som visade sig vara klok.

Karins hela tanke- och känslövärld hade efter det stora uppträdet med Olof varit liksom härjad af frosten, svedd och uttorkad och hämmad i växten. Hon kände sig förtrampad, skymfad, bortkastad, utdömd, och hon visste ej hvarför. Hennes lamslagna tanke försökte resa sitt hufvud och se sig omkring

efter en orsak, hvarför hon blifvit så behandlad, men den kunde ingen finna, och den lade sig till ro igen, trött och modlös. Hon drog sig med ansträngning till minnes allt hvad han sagt henne, det ena ordet dök upp då och det andra då, men det fann ingen resonans hos henne. Hennes själ var ännu full af de offerteorier hon byggt upp för sig under de sista månaderna, och där fanns ej rum för Olofs stick i stäf motsatta resonemanger. Det var nu som alltid: hon bemödade sig ärligt att förstå honom, men hon kunde icke, det fanns inte hos henne den rätta jordmånen, för att hans tankar skulle kunna utvecklas och slå rot.

Men det föll henne inte in att resa sig i trots och vrede mot honom. Han stod ju så högt öfver henne i förstånd och karaktär och bildning och allting; det föll henne inte in, att han inte måste ha rätt. Det var bara hon, som var dum och slö i uppfattningen. Han hade varit grym mot henne — å, så förfärligt grym! — och de sår han slagit henne skulle väl aldrig kunna läkas, men naturligtvis hade han varit i sin fulla rätt. I tankarna böjde hon sitt hufvud och kysste hans hand — och så sköt hon hela saken ifrån sig. Det låg inte i hennes natur att grubbla. Hela detta sista år hade hon inte gjort annat; nu fordrade hon att få slippa det och att äntligen få bli sig själf igen. Hennes praktiska, utåt riktade natur tog ut sin rätt. Allt det där sorgliga med Olof var någonting oåterkalleligt och afslutadt; för henne gällde det nu att sätta sig in i den nya ställning hon skapat sig och försöka göra det bästa möjliga af den, så att inte framtiden också skulle bli

vriden ur sina gängor. Hon ville stryka ett streck öfver det förflutna och ta nya tag.

Då hennes stelnade lifsandar småningom började kvickna till, grep hon sig således med feberaktig ifver an med att sköta sina husmoderliga plikter. Men nu fann hon, att Janzén i sin välmening ordnat allt så bekvämt för henne, att hon nästan ingenting hade att sköta. Hon fattade ett raskt beslut, sade på eget beråd upp huspigian och tog hennes göromål på sin anpart. Ferdinand protesterade; inte skulle hans egen lilla älskade hustru förrätta så simpla sysslor och kanske få grofva händer. Men hennes beslut stod ej att rubba. Hon var van vid arbete, hon skulle bli sur och odräglig, om hon tvingades att sitta sysslolös och prima. Hur skulle hon annars få tiden att gå? Smeka sin man kan man inte stå ut med hela dagarna, läsa var hon just inte så road af nu mera, ja, hon hatade allt hvad romaner hette, ty de idéer man hämtade ur dem höllo inte streck i verkligheten, det hade hon minsann fått erfara. Spela piano kunde hon inte, och det umgänge Janzén bjöd henne på tråkade ut henne. Den stora bröllopsmiddagen, som varit så mycket omtalad på förhand, hade skjutits upp så länge, att sommaren slutligen var inne och de familjer, som skulle bjudas, skingrades åt alla håll, och då hösten kom, hade Karin förhinder, ty då var hon i grossess. Men hon hade i alla fall så småningom under vårens lopp förts tillsammans med Ferdinands bekanta, och det fanns inte en bland dem, som hon skulle vilja knyta något umgänge med. Herrarne voro till största delen handelsresande eller mindre affärsmän med skräftigt sätt och ett obehagligt manér att

genast söka etablera förtrolighet; deras fruar hade ofta kommit från en cigarrbod eller andra dylika lokaler och stötte Karin för hufvudet med sitt råa skratt och sin ogenerade vana att ta i alla herrar, som kommo i deras närhet, och låta ta i sig af dem. Hon var visst inte svartsjuk om Janzén, men då en af dessa fruar en gång dref sin falskt naiva skälmaktighet ända därhän att gå och sätta sig i hans knä midt för Karin och hennes mor och flera främmande mäniskor, blef det ett hastigt slut på detta umgänge. Skulle man bara ha förargelse af sina bekanta, då var det bättre att inga ha.

Det var egentligen denna brist på fint umgänge, som utgjorde fru von Dahns stora och bittra missräkning och vållade, att hennes jeremiader öfver lifvets orättvisor, som tystnat under den tid, då Janzén gick i friareärenden, ånyo började med växande styrka, och det ganska snart efter bröllopet. Hon hade tänkt sig att få presidera vid lysande fester och se sig omgifven af idel rikt och fint folk, som bugade och nego för henne med en vördnad som för något slags regerande änkedrottning. Men då hon kom under fund med, hvad slags hof Janzén kunde omge henne med och att hon icke ens inom dessa tarfliga kretsar spelade någon framstående roll, utan tvärtom fick sitta bortglömd och tyst i en vrå, medan ett par af de där kacklande cigarmamsellerna vräkte sig i förmakssoffan, då förklarade hon för sin dotter, att hon djupt ångrade den andel hon haft i den mesallians Karin gjort. Och nu jubilerade hon öfver sitt af hennes omgifning först så förkättrade beslut att lägga bort bagarenamnet och kalla sig fru von Dahn. *Det* skulle i alla fall resa

upp en oöfverstiglig skranka mellan henne och det patrask hon sammanfördes med af sin måg. Det var godt och väl, att hon slapp arbeta och att hon fått flytta ifrån den där ohyggliga arbetarbaracken vid Tyskbagargatan och hade sitt eget prydliga rum med upppassning och kaffe på sängen och fin mat vid mågens bord, men det var ändå inte på sju mil när den ersättning hon ansett sig ha att fordra af ödet; hennes mungipor drogos allt längre och längre ner i ättiksurt missnöje, och då någon af de bekanta fruarna prisade den komfort, som rådde i det Janzénska hemmet, och talade om, att Karin gjort ett så godt parti och hade det så afundsvärdt bra på allt sätt, ryckte fru von Dahn på axlarna, hennes surkartsansikte snörptes ihop ännu mer af det intensivaste förakt, och hon mumlade någonstädes djupt inne mellan hakan och näsan:

»Pyh!... Talmi!...»

Karin hade alltså gripit sig an med de inre göromålen i huset; och fastän hon hittills aldrig varit van vid sådana sysslor, skötte hon dem med ett intresse, en fart och en skicklighet, som hos Janzén väckte den lifligaste beundran. Efter det verkligen roade Karin att damma och duka och tvätta speglar och tafvelglas och skura silfver, så hade han heller ingenting emot det, och han var stolt öfver att han hade en sådan duktig hustru. Men hade Karin trälät om dagarna, ville hon också roa sig om kvällarna, och äfven däri gaf han henne rätt. Det var ju riktigt gudomligt, att han slapp afbryta sina ungarlsvanor, och till dem hade ju alltid hört ett glas punsch på någon varieté. Under den första sommaren syntes

familjen Janzén nästan dagligen på circus, Alhambra, Hasselbacken eller Novilla, och Janzén var riktigt stolt öfver det uppseende hans vackra och eleganta hustru väckte öfverallt, ty fint och dyrbart klädd ville hon vara, och hon gjorde sig intet samvete öfver, att hennes toalett slukade stora summor. Hade Janzén köpt henne, skulle han minsann också få betala ut köpeskillingen till sista öret; hon hade ju egentligen tolf tusen att fordra, det glömde hon aldrig.

En sak var det, som då och då hotade att grumla den äktenskapliga lyckan inom det Janzénska huset, och det var Karins häftiga lynne. Det hade någorlunda lagt sig till ro under den tid hon lefde under Olofs inflytande — han tyckte ju inte om hennes hetsiga utbrott, han påstod, att det var ett andligt fattigdomsbevis att inte kunna behärska sitt lynne —, och äfven under de första månaderna af sitt äktenskap hade hon lyckats lägga band på sig; då var hon dessutom så matt efter alla sinnesrörelser hon genomkämpat, att hon bokstafligen ej orkade bli ond. Men under den period, som föregick Einars födelse, var det, som om all flickårens hetsighet flammat upp i ny låga hos henne. Minsta motsägelse kunde göra henne utom sig, så att hon stampade i golvet, och under de sista månaderna, som hon mest tillbragte liggande på en chäslong, ohågad för all verksamhet, irriterad af minsta ljud och otålig som ett sjukt barn, kunde hon ibland nästan utan anledning råka i ett sådant raseri, att hon slog sig själf med sina knutna händer. Janzén suckade och hoppades, att det skulle ha en naturlig öfvergång, men han förbjöd alla att med ett ord eller en min uttrycka något ogillande af hennes

häftighet, man skulle bara göra henne till viljes och för resten låtsä om ingenting. På detta sätt blef Karin van att ingen tordes opponera sig, då det häftiga lynnet kom på henne, hon började betrakta det som sin rättighet att säga grofva ord, utan att någon tillrättavisade henne, och äfven sedan Einar var född, ja, långt in under de därpå följande åren, fortfor hon att ge fritt lopp åt sitt dåliga lynne, så snart det blef henne öfvermäktigt. Ferdinand, mor, tjänarne, alla iakttogo som enligt hemlig öfverenskommelse en passiv tystnad, då hon kom i farten att ösa öfver dem skymfliga tillmälen, och visserligen hände detta nu mera sällan, men det var i alla fall en ytterst pinsam stund för hela huset, så länge det pågick.

Karin själf blygdes i början mycket öfver sina öfvervilningar och föresatte sig, att det skulle vara sista gången, men då ingen varnade henne eller reste sig till motstånd, utan alla endast tego och läto henne hållas och smögo sig undan som pryglade hundar, märkte hon slutligen ej ens själf, att hon förgått sig, förr än det för länge sedan var för sent.

Den ende, som aldrig behöfde höra några ovänliga eller hårda ord af Karin, var lille Einar, åtminstone sedan han växte upp och hans förstånd utvecklades. Alla i huset täflade om att skämma bort honom, men Karin ensam höll af honom för hans egen skull. För de andra var han en rodocka, ett lustigt tidsfördrif eller ett medel till skryt, men Karin glömde aldrig, ej ens då hon klemade med honom som mest, att han var en människosjäl, som hon bar ansvaret för, en varelse, som en gång skulle ha rättighet att affordra henne räkenskap för de intryck han

mottagit i sin barndom. Hon vändades, då hon grubblade på, huru hon skulle handleda honom så, att resultatet blef en god, en sann, en lycklig människa. I hans närvaro lade hon alltid band på sig, vägde alltid sina ord. Och de flesta och häftigaste striderna mellan henne och Janzén hade alltid till anledning, att hon ej i sin man hade den ringaste hjälp med gossens uppfostran, utan att han tvärtom föregick honom med dåliga exempel af själfbeundran, skryt och brist på sanningskärlek. Och ofta kunde han, endast därför att det roade honom själf, uppvigla gossen till rätthafveri och näsvishet. Då blef Karin utom sig, tog mannen afsides och ställde till ett våldsam uppträde, som alltid slutade med att Janzén föll undan, kelade med henne och bad om förlåtelse. Men han gjorde snart om sin förseelse igen.

Lyckligtvis var han långa tider borta från hemmet, och då fick Karin sköta om sin gosse själf. Janzén gjorde som vanligt fyra långresor till landsorten om året och var då hvarje gång borta i minst sex veckor. Han förtjänade därunder rikligt med pengar, ty han tycktes vara en driftig säljare, och principalerna voro mycket nöjda med honom. Dessa skilsmässor voro till stor fördel för varaktigheten af deras vänskapliga känslor för hvarandra. Då han kom hem från en sådan resa, var han lika öm och förälskad som under den första tiden af deras äktenskap, och äfven Karin var vänligare än vanligt, ty under hans frånvaro hade hon hunnit glömma, huru han kunde plåga henne på alla upptänkliga sätt, då han var hemma — genom sitt oförståndiga sätt mot Einar, sitt skräfvel, sina historier, sin sång, ja bara genom sitt sätt att tala

med uppländsk brytning och tjock, tillgjord röst, sitt sätt att se på henne, att föra händerna. Ibland pinade det henne bara att se honom, höra honom andas eller gäspa. Men så reste han, och då förlät hon honom allt. Han skickade hem fullt upp med pengar till henne, och det var hufvudsaken, ty Karin hade stora behof. Sitt löfte, att hon som hans hustru skulle må som pärla i guld, hade han redligen hållit, och det försonade mycket.

Så småningom hade han också lagt bort en vederstygglig vana, som han tagit sig i början af deras äktenskap: att kalla henne Kajsa. Hvarje gång hon hörde det namnet från hans läppar, blef hon rasande och förbjöd honom det. *Ingen* fick kalla henne Kajsa, allra minst han. Hon sade honom aldrig, hvarför hon inte ville det, och han tycktes ej kunna räkna ut det. Det kostade henne många hårda strider, innan hon lyckades förmå honom att utbyta detta smeknamn mot det sentimentala »liten Karin», men sedan han en gång börjat med det, fann han det »finare», och så var hon befriad från den helvetesplågan.

Att han under sina resor i landsorten ej var henne trogen, visste hon mycket väl, men det var henne ganska likgiltigt. Ett par särskilda gånger hade det under hans frånvaro kommit bref till honom skrifna med dålig fruntimmersstil och afstämplade i landsortsstäder, som han besökt under en föregående resa. Karin hade öppnat dem, läst dem och bränt upp dem. Det ena var från en schweizerifröken, som begärde pengar, det andra från en hotellstäderska, som bad »lilla grisen» skaffa henne plats i Stockholm.

Karin erfor en känsla af äckel, men hon blef hvarken ledsen eller ond. Sådana äro ju karlarne. Och hvarken då hon skref till Janzén eller då han kom hem, öfversvallande af ömhet som vanligt, lät hon honom med ett ord förstå, att hon kände till hans snedsprång.

Hon visste ju också med sig, att hon själf var honom otrogen i sina tankar.

Ty då hon blef ensam och skymningen svepte sig öfver hela hennes omgifning med alla dess påminnelser om, hvar hon var och hvem hon var, kunde hon krypa upp i sin soffa inne i sängkammaren och drömma sig tillbaka till sina flickår, till de oförgätliga dagar, som nu lågo i ett så dimblått fjärran... och hon tillslöt ögonen och gjorde sig så liten hon kunde och tryckte sitt hufvud hårdt mot soffans stoppning och inbillade sig att det var en bredaxlad ung mans skuldra och att hon satt vid hans sida på deras vanliga bänk i Humlegården och att lönnlöfven gungade och prasslade öfver deras hufvud och att han talade, talade, långa, långa haranger, som hon inte förstod, men som det ändå var en sådan njutning att lyssna till, bara för hans rösts unga, manliga klang... Och nu tryckte hans arm henne hårdare intill sig, och hon låg så varmt och tryggt intill honom, och det gick en ljuf rysning genom alla hennes lemmar...

Men så hörde hon en liten röst inne i barnkammaren, hon spratt upp och såg sig yrvaken omkring. Dörren till barnkammaren slogs upp, och i ljusskenet stod Einar på tröskeln, och han sprang fram till henne och ropade:

»Mamma! Inte sofva längre... leka handelsbod med Einar!»

Och hon tog honom upp till sig, kramade honom med lidelsefull häftighet och hviskade ännu yrvaken: »Pysen min! Å, Gud ske lof, att jag har dig!»

* * *

I två år efter Karins giftermål hade Olof stannat kvar i Stockholm, men under hela denna långa tid hade hon endast sett honom två gånger.

Första gången var ungefär sex veckor efter deras sista sammanträffande uppe i det gamla hemmet vid Tyskbagaregatan. Karin hade gått ut i ett ärende; det var vid middagstiden, och Drottninggatan var full af folk. Hon gick och tänkte på en sommarhatt, som hon nyss sett; då kom han ut från en butik endast några steg framför henne och gick emot henne. Hon såg honom genast och stannade med en känsla, som om hon befunnit sig midt på ett järnvägsspår och plötsligt sett blixttåget, som i nästa sekund skulle krossa henne. Äfven han stannade, då han fick sikte på henne. Det var endast en famnsbredd mellan dem. Han var blek och affallen, och hans ögon stirrade på henne lika hotande som sist, och de höllo hennes fängslade med magnetisk sugkraft. Så vände han hufvudet åt sidan, kraften släppte sitt tag, men hon kunde ändå icke gå förbi honom. Hon böjde ner sitt hufvud och försökte fixera en remna i trottoarens asfalt. Då hon såg upp, var han borta. Hon visste icke, om hon stått där några sekunder eller en halftimme.

Den sista gången var under våren två år efter bröllopet. Det var i Carl XIII:s torg, vid fontänen.

Karin satt på en af sofforna; framför henne stod hennes tjänstflicka och ordnade täcket i korgvagnen, där lille Einar låg klarvaken och såg sig omkring med runda, förvånade ögon. Då kom han och gick förbi. Han kastade blott en hastig blick på den lilla gruppen, men hon såg, att han hade känt igen henne. Då hon hört hans steg dö bort inåt östra allén, kände hon, att hon var nära att svimma. Hon bad tjänstflickan gå efter ett glas selters borta vid vattenståndet nedanför kyrkogårdsmuren, men fick till svar, att det nog var bäst frun gick själf, vattnet såldes bara till förtäring på stället. Det var ju endast några steg, och Karin tyckte, att hon nog skulle kunna gå själf.

Då hon kom tillbaka, stod han framför korgvagnen och betraktade hennes barn. Han var vänd halft ifrån henne, så att hon ej kunde se hans ansikte. Karin stannade på litet afstånd, men han aflägsnade sig ej. Då fick tjänstflickan se henne och sade något till den främmande herrn, hon upplyste honom förmodligen om, att nu kom barnets mor, ty han vände sig hastigt om emot henne, tog af sig hatten för henne med stel min och gick hastigt samma väg han kommit.

Några månader därefter hörde hon genom mor, att han hade lämnat Stockholm och rest utrikes.

Mor hade på det hela taget fått ett märkvärdigt intresse för sin systerson Olof, alltsedan hennes sympatier för mågen svalnat så betänkligt. Utom de svikna förhoppningarna på en höjd social ställning, tack vare Karins giftermål, fanns det just ingen särskild anledning till den tysta fiendskap fru von Dahn nu mera ägnade sin »snälla grosshandlare». Ty denne bemötte

henne alltid aktningsfullt och, då han var vid godt lynne, med sin vanliga raljanta förtrolighet. Men hon skulle ju nödvändigt ha någon att urladda sin bitterhet på, och då hon inte kunde ställa Karin till ansvar för denna »mesallians», som det nu hette, efter hon ju själf tubbat och lockat henne in i den, måste Janzén bli offret. Någon annan fanns icke att tillgå. Hennes hätskhet yttrade sig aldrig i direkta fientligheter — hon hade det ju egentligen bekymmersfritt och komfortabelt i Janzéns hus, och hon ville inte för allt i världen, att han skulle bli förargad på henne och kanske sätta henne på änkhuset —, men då hon var ensam med Karin, fällde hon giftiga antydningar om »vissa personers förtviflade försök att spela gentlemen, då de endast äro råa tölpar utan annan förfining än den de köpt hos skraddaren». Hon slog omkring sig med sibyllinska gåtord om »sentimental humbug» och »hvitmenade grafvar fulla af de dödas ben», och en kväll, då hon satt och läste i sin bibel, som hon nu på äldre dagar tagit till vana, utbrast hon med ett sarkastiskt gnäggande skratt:

»Saul gick ut att söka en åsna och fann ett konungarike, men med mig är det tvärtom: jag gick ut att söka ett konungarike och fann en åsna!»

Antagligen var det ett helt annat skällsord hon i sina tysta tankars laboratorium fäst som en etikett på sin måg, ty hon hade tagit till vana att då och då, ofta på ett högst omotiveradt sätt och utan att det föregående samtalet tyckts gifva någon anledning därtill, förklara med en menande blick på Karin, att »gamla apor var det värsta hon visste». Ordet »apa» smusslade hon gärna in i konversationen, då mågen

var närvarande, och då familjen besökte Tivoli, hände det ett par gånger, att hon drog Janzén med sig till apburen och lämnade honom ensam där med ett triumferande skratt. Han begrep naturligtvis inte det ringaste och såg efter henne, som om han trodde, att hon blifvit tokig.

Fru von Dahn nämnde aldrig Olofs namn, lika litet som någon af de öfriga familjemedlemmarna gjorde det, men hon hade tagit sig för att gå och hälsa på poliskonstapeln Bergers oftare än förr, och det måste väl ha någon särskild betydelse, ty de där tarfliga människorna hade hon egentligen aldrig haft någon sympati för. Då hon kom hem från dessa besök, passade hon alltid på, då hon blef ensam med Karin, och berättade henne i hemlighetsfull ton, hvad hon fått höra om Olof där uppe hos släktingarna. Han bodde naturligtvis inte hos dem nu, sedan han blifvit en fin herre, men han gick ändå och hälsade på dem någon gång och talade därvid helt oförbehållsamt om hur han hade det.

Första gången kände Karin sig frestad att be mor tåga, men hur det var, blef nyfikenheten henne öfvermäktig, och hon satt där och hörde på med ogenomträngligt kall min och utan att svara ett ord. På det sättet fick hon veta det hufvudsakliga rörande Olofs nya förhållanden.

Doktor Telow hade hållit sitt löfte att göra hvad han kunde för Olof. Genast efter den unge mannens återkomst från England hade han fått börja som elev på doktors berömda institut för sjukgymnastik och massage, och hans lärare blef visst strax från början mycket nöjd med honom, ty han fick genast en liten

lön, som sedan ökades med hvarje kvartal. Det dröjde ej länge, förr än Olof på doktors ansvar tilläts att öfvertaga åtskilliga af hans patienter, som behandlades i hemmen, och honoraret därför fick han stoppa i sin egen ficka. Doktorn var en präktig och nobel karl, ofantligt intelligent, men litet tungsint; han var änkling och barnlös och hade på grund af sjuklighet dragit sig undan allt sällskapslif. Han föreföll nästan folkskygg ibland, men vid Olof tycktes han ha fäst sig med varm tillgifvenhet. Det var femton års skillnad i ålder mellan dem och en sådan ofantlig olikhet i bildning och social ställning, men ändå kallade de hvarandra du, och det föll sig icke alls svårt för Olof, ty doktor Telow var så enkel och naturlig och höjd öfver alla fördomar, och han hade från början bemött Olof som en yngre bror. Det hade ett par gånger varit tal om, att Olof skulle gå igenom Centralinstitutet i Stockholm, för att bli legitimerad sjukgymnast och en gång kunna öppna egen anstalt, men det visade sig snart, att doktorn ej kunde undvara honom; på ingen af sina öfriga biträden litade han så som på Olof, sade han, och det blef aldrig vidare fråga om Centralinstitutet.

Men då två år gått, hade Olof fått ett anbud att följa en patient till Italien. Det var en af Stockholms mest framskjutne män, f. d. minister, grefve och millionär, som blifvit ordinerad att tillbringa ett år i södern. Han hade emellertid vant sig vid att dagligen behandlas på doktor Telows institut och fann sig ej väl, om han någon gång måste försaka det. Det föll honom ej in att resa till Italien utan att medföra helst doktor Telow själf eller, då detta ej lät sig göra, någon af

hans bästa biträden, och han föreslog själf unga Ryde, som ofta hade betjänat honom och med hvars handlag han var mycket nöjd. De erbjudna villkoren voro lysande, och därtill lofvade han att skaffa Olof klienter bland den romerska högadeln och den kosmopolitiska societeten, som han kände mycket väl till från en föregående vistelse i Italien. Excellensen framställde först sitt förslag till doktor Telow, och efter något betänkande gaf denne sitt samtycke, förutsatt att Olof själf hade lust. Och lust hade Olof nog, men han ansåg det otacksamt att lämna doktor Telows institut just då han började kunna göra riktig nytta för sig. Efter några heta debatter mellan de bägge männen segrade doktorn. Hans samvete förbjöd honom att hindra Olof från att begagna sig af ett sådant tillfälle, som kunde bli till oberäkneligt gagn för hela hans framtid, och på hösten två och ett halft år efter sin återkomst till Stockholm styrde Olof i excellensens och hans familjs sällskap kosan till södern.

Sedan dess hade fru von Dahn ej hört af sin systerson, ty från Rom, där han äfven efter sin förnämde klients hemresa kommit att stanna och upprättat eget institut för sjukgymnastik, hade han inskränkt sig till att hvarje nyår sända Hilma och hennes man ett brefkort med välönskningar, och de sista åren hade till och med dessa uteblifvit. Men fru von Dahn antog, att Olof hade det präktigt och bra på allt sätt, och tänk, hur annorlunda kunde det inte ha varit, om Karin nu hade suttit där nere i Rom som fru till en firad och kanske snart stormrik massagedirektör och haft rader af högförnäma ekipage utanför sin port och väntsalongen vimlande af mar-

kiser och engelska ladies. Och Olof skulle nog inte ha låtit sin gamla moster sitta kvar i Sverige...

Men ödet hade inte så velat. Och när man som Beate von Dahn hade haft en hel skock af onda féer kring sin vaggga och blifvit förutbestämd till att i hela sitt lif begå de olycksaligaste misstag, då var det ju inte värdt att hoppas på någon rättvisa... Inte ens så pass mycket unnade ödet henne, att det nu lät Karin bli en förmögen änka, ty Ferdinand hade visserligen fått slag, men naturligtvis skulle han bli frisk igen! Det hörde till hennes tur, det.

3.

Ja, Ferdinand hade verkligen sluppit göra Karin till änka, men nog var det öfverdrifvet att säga, att han blifvit frisk igen. Han öfvervann aldrig fullt följderna af sitt slaganfall. I flera månader låg han fjättrad på en chäslong, måste matas och skötas som ett litet barn, och visserligen återfick han småningom förmågan att röra sig någorlunda obehindradt, men hans handlingskraft var och förblef i alla fall liksom domnad. Naturligtvis hade han måst inställa både vår- och höstresan, men då julen var öfver och den stora vinterresan skulle anträdas till nyåret, förklarade Janzén, som blifvit ytterst feg och pjåskig, att han ej vågade ge sig ut på en så lång resa ensam; hans principaler

blefvo missnöjda, och sedan de konfererat med hans läkare och denne sagt, att grosshandlar Janzén mycket väl kunde göra sin resa, om han blott tog mod till sig, fick Ferdinand på nyårsaftonen det beskedet från firman, att den eventuellt begagnade sig af sin kontraktsenliga rätt att säga upp honom till nästa halfår. Om Janzén gjorde sina vanliga resor under den tiden och med samma resultat som hittills, skulle uppsägningen gärna få gå tillbaka. I annat fall skulle, i fall han fortfarande ville vara i firmans tjänst, hans lön indragas och endast provisionen tillgodogöras honom som hittills. Svar begärdes inom två dagar.

Det var en svår stund för Janzén, då han skulle lämna sitt bestämda svar. Karin erbjöd sig att följa med honom på hans vinterresa under de första veckorna, tills han hunnit öfvertyga sig, att han verkligen kunde reda sig på egen hand. Men han vågade icke. Han kallsvettades vid blotta tanken på att sitta instängd i en järnvägskupé, han som ju kunde vänta sig ett nytt slaganfall hvilken stund som helst, och trots alla böner, öfvertalningsförsök och slutligen förebråelser stod han fast vid sitt beslut att vänta och se tiden an... Kanske han kunde vara fullt återställd till den lilla resan i mars.

Då afgörandets stund var inne och Janzén ännu tredskaades att ge det svar man väntade af honom, samlade Karin allt sitt kurage och gick upp till principalerna för att möjligen förmå dem att dröja med uppsägningen ännu ett halfår. Hon talade för saken så godt hon kunde; den stackars karlen var ju verkligen inte alls återställd ännu, högra armen var och förblef tafatt, minst sagdt, och det värsta var med

hufvudet... Janzén hade blifvit nästan litet larfvig och trodde ej sig själf om någonting; det var ju inte bra för en handelsresande, detta. Hon tycktes emellertid tala för döfva öron. Chefen förklarade, att han härvidlag ej kunde ta den ringaste hänsyn till något annat än firmans fördel, det var alldeles för skarp konkurrens för att man skulle ha råd att löna reseombud, som ingenting uträttade, Janzén hade dessutom flera gånger visat sig ohörsam mot sina chefer, hans resekostnader hade isynnerhet under de sista åren ej stått i någon rimlig proportion till de order han insändt, och ... nog af, Karin fick det intrycket, att den höga gunst hennes man ansåg sig åtnjuta hos sina principaler var något, som hufvudsakligast existerade i hans egen inbillning. Hon gick ända därhän i själföfvervinnelse att göra en antydning om, att Janzén var familjefar och att man väl i all billighets namn inte kunde ställa honom på bar backe med hustru och barn, därför att han råkat ut för en sjuklighet, som nog skulle ge med sig, om man hade litet tålmod, men härpå fick hon endast det svaret, att om Janzén gjorde sin plikt, skulle nog firman göra sin. Läkaren hade förklarat, att hennes man var fullt arbetsduglig och att hans misstro till sin egen kraft endast var en inbillning, som måste öfvervinnas. Det var alltså till Janzéns eget bästa, att firman visade sig obeveklig och ej uppmuntrade honom i hans klemmande med sig själf.

Då Karin kom hem med detta besked, fick hon af sin man uppbära häftiga förebräelser för att hon ej fört hans talan med tillräcklig kraft. Han hade väntat sig så mycket af hennes besök hos chefen.

Denne var fruntimmerskarl och hade aldrig kunnat stå emot en bön från ett par vackra kvinnoläppar. Karin kunde ju ha varit litet glad och vänlig mot honom, smickrat honom behändigt och varit litet kokett; något får man väl underkasta sig för sin mans skull. Hvarför hade hon inte gått dit i sin rödbruna sammetsdräkt? Den klädde henne så bra.

Karin gaf sin man en lång blick, laddad med förakt, men hon sade ingenting. Hon förvånade sig ej längre öfver de lågheter, små och stora, hon då och då upptäckte hos sin äkta hälft, i synnerhet efter sjukdomen, som tycktes ha vändt upp och ner på hela hans inre värld och fört upp på ytan åtskilligt, som han förr haft nog klokhets och själfbehärskning att hålla förtöjdt på djupet.

Det blef långa månader, som nu följde. Karin var ej van att ha sin man gående hemma så länge och därtill alldeles sysslolös, och det inverkade ej fördelaktigt på hans lynne, ej heller på den husliga sänjan. Men Karin frågade ej efter någonting, hon lät honom pika och gräla, fara ut mot pigan, ställa till obehagliga tvister med mor och till och med vara orimlig och retsam mot Einar; hon kunde denna tid blott tänka på ett: huru hon skulle möta det ekonomiska obeståndet, som redan stod på lur och efter indragningen af Ferdinands årlön alldeles säkert skulle rycka ner dem i djupet, så vida hon ej gjorde något för att hålla farkosten uppe. Ty hon kände, att deras öde nu helt och hållet hvilade på henne.

Då första juli kom, hade Janzén, ehuru fullkomligt frisk och stark igen, ej gjort en enda resa, och hans lön skulle alltså hädanefter upphöra. Det första

Karin gjorde var att säga upp våningen. Hon hyrde en annan i huset bredvid, på sex rum och med flera ingångar, och förklarade, att hon från och med hösten ämnade ta inackorderingar. Det var klokare än att tränga ihop sig i en liten lägenhet på ett par rum och sälja de öfverflödiga möblerna. I de tre bästa rummen skulle inackorderingarna bo, mor skulle ha det lilla jungfrurummet, Janzén och Einar fingo sängkammaren på sin lott, själf tänkte hon ligga i köket, ty hon ämnade inte ha någon piga, det hade de inte råd till numera; hon skulle nog laga maten åt inackorderingarna, så att de blefvo nöjda, och mor kunde ju hjälpa till litet med städningen, då hon så orkade och hade lust, annars skulle Karin nog hinna med det också, hon var ju frisk och stark, och till grofgöromålen skulle hon ta en skurmadam en dag i veckan.

Detta förslag, som hon i den lugnaste och bestämdeste ton framlade vid eftermiddagskaffet en dag inne i förmaket, framkallade det våldsammaste motstånd. Janzén och fru von Dahn uppstämde en duett af ursinniga protester, de talade bägge på en gång, så att man ej fick öronljud på en lång stund. Sedan de talat sig trötta utan att få ett svar, förskansade mor sig i förmakssoffan, stel och rak, med bägge händerna fastklamrade i divansbordskanten som båts-hakar och med en min, som om ingen makt på jorden skulle kunna rubba henne ur denna position. Ferdinand satt på en stol vid fönstret och grät. Då tog Karin ändtligen bladet från munnen, gick fram till sin man, lade sin hand på hans axel och sade så lugnt och vänligt det var henne möjligt:

»Jag har med flit låtit er rasa ut, jag visste att det var nödvändigt, om inte gallan skulle kväfva er. Men nu vill jag säga er, att ingenting, som ni kan hitta på för att öfvertala eller hindra mig, kan göra mitt beslut om intet. Ty hädanefter är det jag, som är ensam herre i det här huset, efter ingen annan orkar eller gitter vara det. Jag kan inte sitta med händerna i kors och se på, hur vi drifva utför strömmen rakt ner i fattigdom och uselhet. Nu tar jag styret, och den, som inte vill svälta ihjäl eller falla fattigvården till last, måste underordna sig min vilja. Det är min skyldighet mot Einar att nu göra mitt yttersta för att hålla oss uppe. Han har godt läshufvud, sköter sig bra i skolan och skall inte behöfva komma i handtverkslära, så länge hans mor kan hålla sitt hufvud uppe. Det skall aldrig gå med honom som med . . . åtskilliga andra stackars fattiga pojkar, så mycket ni vet det.» Hon hade börjat darra på rösten, så att hon måste tystna för att hämta sig litet. Janzén stirrade hjälplöst framför sig på golfmattan och såg ut, som om han tyckte innerligt synd om sig själf, att han skulle behöfva höra sådana rysligheter. Mor stämde händerna mot bordet, så att knogarna hvitnade, och följde dottern med blickar, som lågade gallgrönt.

Efter en liten stund fortfor Karin: »Jag vill inte göra dig några förebräelser, Ferdinand, för att du lämnar oss i sticket så här; men om jag nu åtar mig det du borde göra, i fall du hade ambition och vore som förr, så skall du åtminstone lofva att inte göra det svårare för mig än som behöfs. Jag menar: du får gärna träta på mig och retas med mig hur mycket

du vill, kan det vara dig något nöje, så inte mig emot, men lägg dig aldrig i husets styrsel, det förbehåller jag mig! Då barkar det åt skogen med oss, och då tar jag Einar med mig och går min väg från alltsammans, och ni se oss aldrig mer, så mycket ni vet det. Ha ni förstått mig?»

Janzen skrufvade sig på stolen, strykrädd som en hund, och stammade ännu med tårarna i halsen:

»Kära Karin, du är så duktig och så snäll... det skall naturligtvis bli alldeles som du vill... jag stackars sjukling har minsann inte kraft att försöka ta styret ifrån dig.»

»Och du lofvar att å din sida göra allt hvad du kan för att bidra till husets uppehälle? Du reser till Småland femtonde augusti som vanligt?»

»Jag skall försöka.»

»Då ä' vi öfverens och behöfva inte tala vidare om den här saken.»

Men nu släppte mor sitt tag med båtshakarna och stod upprätt bakom divansbordet, rak som ett ljus.

»Såå? och *jag* har inte ett ord med i laget?» utbrast hon med en röst gäll som en ilsken hönas. »Ingen tar hänsyn till mig?»

»Dig skall det inte gå någon nöd på», svarade Karin lugnt. »Hvad Ferdinand och jag lofvade dig, då vi gifte oss, det ska vi hålla. Du skall ha din ordentliga försörjning hos oss till döddagar.»

»I en pigkammare! Tackar så mycket!»

»Vi ha aldrig lofvat dig någon salong. Och i din 'pigkammare', som du uttrycker dig, skall du få behålla samma möbler du har nu. Jag trodde du helst ville ha ditt eget lilla rum, men om du före-

drar att ligga på en soffa i vårt blifvande matrum, så gärna för mig.»

»Kommer aldrig i fråga! För resten, hvar ni göra af mig, det gör alldeles det samma, jag är ju van att vara kastklabb... men du inbillar dig väl inte, att jag skall tillåta dig att ligga i köket? Min dotter... bo i ett kök som en piga! Jag är häpen öfver att din man kan sitta och höra på något så vanvettigt! Glömmer han då alldeles, att han lofvade dig, då du gaf honom ditt ja, att han skulle bära dig på sina händer, att du skulle må som en pärla i guld och ha allting bekvämt och präktigt som en prinsessa? Skön prinsessa! Å, om jag anat... om jag kunnat föreställa mig...»

»Det tjänar till ingenting hur du bromsas, mor, det blir ändå som jag har sagt.»

»Nå, då skall åtminstone inte jag längre ligga er till last», förklarade fru von Dahn och steg ut på golfvet, sårad värdighet i hvarenda tum. »Jag flyttar ifrån er, jag vill visst inte vara med om att se ett sådant elände som det blir här i huset.»

»Vi ha lofvat att ha dig hos oss i vårt hem, men inte att betala för dig hos främmande människor.»

»Jag har min lifränta.»

»Hundrafemtio kronor!»

»För resten kan jag börja sy lannesöm igen.»

»Det står inte dina ögon ut med. Doktorn har ju förbjudit dig att sy.»

»Så kan jag göra något annat då! Baka småbröd, gå i hjälphus, hvad som helst, bara jag slipper vara här och se dig bo i köket och göra sysslor, som du aldrig skulle ha behöft förnedra dig med, om du

varit ogift och bott kvar hos mig i vår barack vid Tyskbagaregatan. Hela mitt lifs ärelystnad har gått ut på att få se dig som en fin fru, omgifven af ett förnöget hems alla bekvämligheter, i en ställning, som aldrig kom på min del, men som du i stället skulle få njuta i så mycket fullare mått. Och skall nu det hoppet gå så jämmerligt om intet, skall du i stället sjunka ner till träl liksom jag, ja, värre än jag, då vill jag åtminstone inte vara med och se det.»

Därmed snurrade hon af in i sitt rum och visade sig ej mera den dagen.

Karin såg efter henne och ryckte på axlarna.

»Stackars Jeremias!»

Karin grep sig genast an med att utföra sin plan. För att skaffa sig öfning och vänja kunder till huset, annonserade hon efter middagsgäster och lyckades verkligen locka till sig några handelsbokhållare och ett par äkta män, hvilkas familjer bodde på sommarnöje. Själ f ställde hon sig i köksspiseln, och så snart hon hade en ledig stund, studerade hon kokboken eller gjorde vidlyftiga beräkningar på en griffeltafla. Hon tycktes vara vid godt lynne och var vänligare än någonsin mot sin omgifning, men som hon hittills varit den, som skapat trefnaden i huset och hennes tid nu ständigt var upptagen, gingo de andra familjemedlemmarne omkring och sågo bortkomna och uttråkade ut. Matgästerna kommo på de mest obestämda tider, och för att salen alltid skulle stå tillgänglig för dem, måste familjen intaga sin middagsmåltid när och hvar det så kunde falla sig, oftast på divansbordet i förmaket. Det var nog denna brist på hemtrefnad, som gjorde det lättare för Janzén att hålla sitt löfte

till Karin och bege sig ut på sin affärsresa, då den femtonde augusti var inne. Han grät, då han reste, och profeterade, att han skulle dö af slag på en usel gästgifvaregård och att främmande händer skulle tillsluta hans ögon. Men han reste i alla fall. Karin hade ombesörjt hela hans packning, och hon och Einar följde honom till Södertelje. Då de skildes från honom, omfamnade och kysste han dem tjugu gånger, som om det gällt ett afsked för tid och evighet, men ett par dagar därefter hade hon ett brefkort från honom, hvori han skref, att han varit bjuden på en finfin middag hos en affärsvän i Nässjö, och räknade upp alla rätterna.

Han skulle ej komma hem förr än i första veckan af oktober, då flyttningen till det nya hemmet var öfverstånden. Det var Karins idé; hon fasade för att ha honom gående omkring sig, då hon hade stök, och han hade ej gjort några invändningar, ty »hans hjärta skulle blöda för hvarje sak han sett rubbas från sin gamla plats».

Den nya våning familjen hyrt stod tom, och redan i midten af september började Karin flytta under hand. Då det skymde på omkvällarna, togo Einar och hon en klädorg mellan sig, fullpackad med saker, och knogade i väg med den till den nya våningen. Så småningom blef det de lättare möblernas tur, och mor och son fingo sig ett godt skratt, då de smögo sig som tjufvar utmed husväggarna, den ene med en kommod i famnen, den andre med en stor Venus på armen som ett lindebarn. Endast det tyngsta skulle bli kvar åt flyttkarlarna; inte skulle expressbyrån bli fet på den affären.

Fru von Dahn afhöll sig från att deltaga i dessa bestyr, som om hon därigenom ville ge sitt djupa ogillande till känna. Hon höll sig mest inne på sitt rum och visade en stel och olycksbådande uppsyn hvarje gång hon uppträdde ute bland de andra. Hon talade ej vidare om den förestående förändringen, hon nöjde sig med att betrakta Karin med smärtsamt förebrående blickar, då hon ertappade henne med att förrätta »slafsysslor». Ett par gånger hade hon med dystert patos upprepat sitt betydande, att hon ej ämnade »vara med och se det, som nu förestod», men som hon ej tycktes vidtaga några åtgärder för att skaffa sig arbete eller hyra sig annan bostad, antog Karin, att det ej var så farligt med mors hotelser. Hon var ju alltid så konstig till humöret och ville gärna imponera på sin omgifning. Karin hade för resten denna bråda tid ej många tankar öfver för Jeremias' räkning. För första gången hade hon emellertid fått ett intryck af, att modern tänkte på sin dotter i första rummet och på sig själf i det andra, och det gjorde henne nästan litet rörd ibland.

En kväll t. ex. hade fru von Dahn kommit med det förslaget, att Karin vid inflyttningen i den nya våningen skulle själf ta jungfrukammaren i besittning och låta modern bo i köket. Karin sade naturligtvis nej, gumman tiggde och bad, Karin försökte slå bort alltsammans med skämt och sade, att det var ogrannlaga mot von Dahnarna att störa deras griftero, de skulle snurra rundt flera hvarf i sina grafvar, om en dam, som bar deras fräjdade namn, sof i ett kök; Karin däremot kunde gärna för dem ligga hvar som helst, hon hade aldrig burit namnet. Men mor envisades

och fick tårar i ögonen, och då måste Karin ta i med hårdhandskarna och förklara, att hon inte ville höra ett ord mer om detta, hon hade lofvat sörja för gamla mors ålderdom och bona om henne så godt hon kunde, och hon ville hålla sitt löfte, ingen kunde rubba henne en tum från denna fasta föresats.

Då kom mor med ett annat påstående. Hon skulle foga sig i alla Karins önsknningar, hon skulle till och med gå in på att bo kvar hos dem i det lilla jungfrurummet — »mormors kabinett», som Karin redan på förhand kallade det —, om Karin å sin sida lofvade att från 1 oktober städsla en duglig kokerska, så att mor slapp den hjärtskärande synen att se sin enda dotter stå och slita ut sin ungdom på att koka mat åt en hop främmande karlar. Lönen skulle ingen oroa sig för, ty därtill räckte nog hennes lifränta, de hundrafemtio kronorna; om hon hade allt fritt hos dottern och mågen, behöfde hon ju inte ett enda öre för egen räkning. Nu bad och besvor hon Karin att gå in på detta arrangemang, om hon hade en enda gnista af tillgifvenhet för sin gamla mor; hon skulle tyna bort och dö af sorg och förödmjukelse, om hon nödgades se sin fina, vackra, älskade dotter i ett sådant förnedringstillstånd, med grofva, sotiga händer och köksluktt inbiten i kläderna . . .

Karin svarade, att hon hvarken ville ha någon kokerska ej heller ta ifrån mor hennes stackars slantar. En gång hade hon tiggat och bedt att få låna dem för en annans räkning, och om mor då gjort henne till viljes, skulle kanske bägges deras lif nu ha haft ett annat utseende. Men alltsedan den stunden, då mor kom hem från Sveas kontor och berättade, att

hon köpt sig lifränta, för att Olof aldrig skulle komma åt hennes pengar, hade Karin gifvit sig själf ett löfte, att hon aldrig för egen räkning skulle ta emot ett öre af dessa pengar, om hon än svalt och frös. Det där ville hon nu tala om för mor bara för att hon skulle riktigt förstå, att det tjänade till ingenting att tala om de där pengarna.

Fru von Dahn uppgaf ett hysteriskt skratt och utbrast:

»Se där! Det är rätt åt mig! Hvarför hörde jag någonsin på den där otäcka gamla apans råd? Ty det var naturligtvis Janzén, som hittade på hela den där historien med lifröntan, för att hålla Olof nere och göra honom oskadlig . . . själf skulle jag aldrig ha kommit på en sådan idé. Å, den människan har gjort mig så mycket ondt, så det kan aldrig förlätas honom, hvarken i detta lifvet eller det tillkommande!» —

Efter detta resultatlösa samtal slöt sig fru von Dahn mer än någonsin inom sig själf. Vid måltiderna satt hon tyst och lät sina blickar med hopplös ångest vandra mellan Karin och gossen. Så snart hon kom åt, passade hon på och tryckte Karins hand hårdt eller gaf Einar en smekning, och han lät henne ovanligt nog hållas, han »tyckte synd om mormor», sade han en gång till Karin, han visste ej riktigt hvarför. Då det talades om, huru man skulle komma att få det i den nya våningen, skakade fru von Dahn på hufvudet och upprepade tjurhufvadt sitt påstående, att »det där skulle hon gudskelof slippa se». Hon hade för öfrigt blifvit mycket religiös på den sista tiden; när man kom in i hennes rum, satt hon alltid

och läste i den gamla von Dahnska familjebibeln; hela hösten hade hon sprungit på väckelsemöten och bönemöten, och Karin misstänkte nästan, att hon ämnade bli frälsningssoldat, efter hon ej träffade anstalter för någon annan sysselsättning.

Så kom kvällen näst före flyttningsdagen. Rummen sågo nästan tomma ut, så mycket hade Karin och Einar burit bort om kvällarna. Vid kvällsmåltiden, som intogs på det enda kvarvarande bordet, hade fru von Dahn varit ovanligt sorgsen, nästan högtidlig, men Karin var så trött efter dagens släp, att hon knappast orkade lägga märke till det.

»Det är kallt inne i mitt rum», sade gumman slutligen, då man reste sig från bordet. »Dörren till farstun har ju stått öppen långa stunder, medan möblerna burits ut.»

»Då ska vi elda en brasa», sade Karin. Och hon ämnade gå ut till vedlåren i tamburen.

»Nej, det skall jag göra», inföll fru von Dahn ifrigt, »du orkar ju knappast med dig själf. Gå och lägg dig, barn, det behöfver du så väl . . . jag skall nog elda.»

Karin sjönk tillbaka på stolen nästan halfsofvande, och hon orkade ej förvåna sig, då hon kände hur mor tryckte en lång lidelsefull kyss på hennes panna, men hon besvarade den genom att klappa stackars gamla Jeremias på hennes knotiga axel . . .

Det var verkligen synd om gummkräket; hon hade försummat henne på den sista tiden, men det skulle bli bättre, då de kommo i ro i den nya våningen . . . och hon skulle sätta in den nya fina gungstolen i hennes »kabinett» . . .

Följande morgon steg Karin mycket tidigt upp, ty hon väntade flyttkarlarna redan klockan sju. Då hon kom ut i salen, kände hon en så besynnerlig frän lukt där, men hon fäste sig inte vid det, hon slog bara upp fönstren. Men då hon öppnade tamburdörrarna för expressbuden, kände hon, att det luktade på samma sätt ute i farstun också. Man skulle först ta möblerna i fru von Dahns rum, så att mor så fort som möjligt skulle få i ordning i sin nya bostad och kunna vara ur vägen. Karin knackade på hennes dörr, men fick intet svar. Hon tog i vredet, och låset gick upp; mor hade glömt stänga om sig i går kväll . . . det var högst besynnerligt! Nåja, hon hade visst varit mycket upprörd . . .

Men då Karin nu öppnade dörren, för att gå in till mor, tog hon ett steg baklänges och skrek till, en sådan kväfvande tjock luft bolmade det emot henne . . .

Hon störtade in och lät dörren stå vidöppen efter sig. Hela rummet var i den genom fönstret inströmmande skumma morgondagern fylldt liksom med ljusblåa gungande florslöjor . . . och på sängen låg mor död, fullt påklädd, med händerna hopknäppta öfver bröstet, och på nattduksbordet bredvid henne låg den von Dahnska familjebibeln uppslagen.

I kakelugnen var spjället skjutet, men luckorna stodo öppna, och bland glöden hittade man ett par bränder, som ännu ej voro utbrunna.

Mor hade hållit ord, hon skulle aldrig »se det där» . . .

4.

*D*oktor Telow till Olof Ryde.

Stockholm, 5 maj 1895.

Broder!

Tack för din sista skrifvelse! Det gläder mig att höra, att allt går dig väl som förut där nere i den eviga staden. Men har jag läst orätt mellan raderna i ditt bref? Ligger där inte gömd en liten svag begynnelse till hemlängtan? Du, som annars alltid, i synnerhet i dina vårbref, med hänförelse sjungit Italiens lof, har nu icke ett ord att säga om all den härlighet, som omger dig. Har våren slagit fel där nere? Rullar inte campagnan längre sina långa vallmovågor mot Roms murar, som ett haf af eldigt vin? Väfva inte rosorna i år sin tjocka matta öfver murarna i Monte Pincio och villa Malta? Och har den förföriska luften, som förr omslöt dig och höll dig fast med en sirens silkeslena armar, förlorat sin makt öfver dig? Jag trodde mig få läsa en af dina vackra, exalterade hymner till gudinnan *Primavera romana*, och du nämner henne icke ens, du frågar i stället, om björkarna ännu ha börjat slå ut i de svenska skogarna och om gumman, som brukar sitta och sälja blommor i min port, hunnit få gullvifvor och konvaljer i sin korg, eller om hon ännu bara bjuder på sippor!

Om inte detta är Heimwehsymptom, så vill jag aldrig mera i mitt lif göra en diagnos.

Emellertid . . . om jag läst rätt mellan raderna, då får jag mod att göra dig ett förslag . . . nej, inte ett förslag, men ett meddelande. Jag vill, att du före alla andra skall veta, att jag inte står ut längre, att mina nerver skrika på hvila, att detta är den sista säsong jag själf förestår mitt institut, att det i höst redan öfvergår i en annans händer, och att det skulle vara mig en stor glädje, om dessa händer vore dina.

Ingen vet ännu om dessa mina tankar. Skrif snart och säg mig dina. Om du vill öfvertaga och fortsätta mitt verk, skänker jag det till dig som det befinner sig, med maskiner, klienter och allt . . . Äfven med mitt namn som skylt, om du så vill, åtminstone under den första tiden, tills du hunnit legitimera dig. Af din stora bror tar du emot den gåfvan utan att krångla, det vet jag, och genom att säga ja besparar du mig en hel hop tråkiga affärsdiskussioner, som bli oundvikliga, om institutet skall öfverlätas till någon främmande. Du vet, att jag är tillräckligt rik för att kunna kosta på mig lyxen att tillfredsställa denna fantasi. Tänk på saken i en vecka och svara mig sedan, ty om det blir nej, om du inte kan slita dig ur de silkeslena sirenarmarna, måste jag öppna underhandlingar på annat håll.

Som vanligt får du ett kort bref, och bara för att jag skrivit dessa fattiga rader äro mina nerver som ett darrande gelé, och jag vet, att jag får sofva två timmar mindre än vanligt i natt. Du hör, att du gör mig en tjänst, om du kommer hem och ger mig tillbaka min nattsömn.

Din gamle vän

Sixten Telow.

Olof Ryde till doktor Telow.

Rom, Piazza Magnanapoli 158, 9 maj 1895.

Käre vän!

»Tänk på saken i en vecka och svara mig sedan»... nej, för första gången i mitt lif, tror jag, får jag lust och mod att inte bokstafligen rätta mig efter det du säger. Jag fick ditt bref för en kvart sedan och är nu redan färdig att svara, svara bestämdt och afgörande, och svaret lyder: ja, ja, jag kommer, så snart jag hunnit ordna mina förhållanden här, och jag tar emot din storartade gåfva med djup tacksamhet, men ändå så obesväradt och utan betänkligheter som man endast kan ta emot en gåfva af dig, du den ende vän i världen, inför hvilken all stolthet, falsk eller äkta, faller af en som någonting utvärtes och löjligt och småaktigt. Om du såg, att jag ginge med en dålig hufvudbonad och räckte mig en tia och sade: »Se här, gosse, gå och köp dig en hatt!» skulle jag ta emot sedeln, som om det vore den naturligaste sak i världen, och gå och köpa mig en hatt. Och om du ger mig en hel förmögenhet och säger: »Se här, det här vill jag, att du skall ha!» så tar jag emot den helt trankilt, därför att jag vet att du vill jag skall ha den; det är skäl nog för mig. Och jag har ingenting annat att säga dig än: tack.

Och att jag reser härifrån med glädje, med jubel, det skall du förstå, då jag säger dig hvad jag aldrig förr har sagt: att jag längtat hem till Sverige och Stockholm från första dagen, från den stund, då jag

för snart tio år sedan i excellensens förstaklasskupé gled ut från Centralstationen. Jag bar mig visst mycket besynnerligt åt vid det tillfället och i synnerhet först, innan det blef bestämdt, att jag skulle resa. Jag slets mellan en känsla af blygsel öfver att desertera från ett arbete, som du ansåg mig duglig till, och en förtärande längtan att komma ifrån Stockholm, där mitt lifs största, enda sorg vandrade omkring på gatorna i en gift kvinnas skepnad. Men du sade, att jag skulle resa, och jag reste. Du, som förstår allt, förstod kanske då, att jag behöfde komma bort. Men knappast hade jag lydt dig och vändt ryggen till, förr än jag greps af en stickande, sugande längtan att få vända tillbaka igen till min sorg, att få möta de där vackra, ångestfulla ögonen i gathörnen och känna med en rysning af vällust, huru knifbladet vreds om i mitt sår... och jag måste skrapa ihop alla de fattiga smulor af karlaktighet jag ännu hade kvar, för att tygla frestelsen att smyga mig ut ur kupén redan vid Liljeholmen och fara tillbaka till Stockholm med nästa tåg.

Sedan, då arbetet tog mig i sina barmhärtiga, läkande händer här nere, och då söderns skönhet småningom gick upp för mig, då det ena floret efter det andra gled undan och uppenbarade för mig en ny värld af ljus och färg och formfägring, som jag aldrig anat, då blef min längtan mera lågmäld, och under hela långa dagar kunde jag alldeles tappa bort dess röst. Men den hviskade till mig under sömnen. Nu efter tio långa år är mitt sår ingenting annat än ett ärr... jag känner pröfvande på det med fingret, och det gör inte ondt. Jag tror, att jag skulle kunna

återse de där ögonen utan en sprittning i hjärtat . . . och de ha väl också för länge sedan förlorat sin ångest, de blinka säkert i dåsigt välbehag mot den solida hvardagslycka hon valt. Det är inte till henne jag längtar tillbaka, inte till min sorg, ty den har domnat bort, inte till det förflutna, ty det finns inte längre till för mig . . . men längtar gör jag i alla fall, jag vet inte till hvad, jag tror att det är till de fattiga gråa sälghängena, som behöfva en månads vårsol för att spricka ut, till de frusna och rufsiga tättingarnas hungriga pip i edra takrännor, till edra kulna, långa vinterkvällar med isbark mot rutan och vindens klagande tjut genom innanfönstrens pappersremсор . . . till allt hvad som är torftigt och råkallt och bitande där hemma, från allt det rosenglödande, ljumma, sammetsmjuka här nere. Då jag från mitt öppna fönster ser de kungliga cypresserna på villa Aldobrandinis terrass — jag hyr, som du vet, öfversta vänin-gen i palazzo Antonelli — och känner den yppiga doften af all den blomsterprakt, som afundsjukt gömmer sig där inne mellan palmer och pinier, då tänker jag med en längtande suck på en svensk skogsbacke, där nu några blåbleka hvitsippor huttra mellan hvassa och raggiga enar. Då jag nere på min gård ser en sorgfälligt vårdad och omgårdad bit af den gamla Servianska muren — en helig relik, en spillra af ett krossadt världsvälde, kring hvilken turister från jordglobens alla hörn skoeka sig i stum vördnad —, då flyga mina tankar upp till ett litet land i norden, som varit med och gjort världshistoria en kort minut och hvars tillvaro ännu aldrig blifvit känd ute i världen, då denna murbit redan länge varit ett heligt

forminne. Och då jag kommer i beröring med gatans proletärer här nere, dessa födda adelsmän med en snart tretusenårig kulturs blåa blod i sina ådror, och ser, huru de med sin medfödda takt veta att iakttaga en harmonisk måtta och lika sällan göra sig skyldiga till ett trälsinnadt kryperi, som till pöbelaktig påflugenhets, då längtar jag efter att trängas och knuffas af Kungsholmsligans fräcka armbågar och läska mig med en munfull af vår kära svenska mobbs fräna, brännvinsdoftande råhet. Allt detta är abnormt, oförklarligt, men det är så. Kanske är det bara ett uttryck för människonaturens eviga otillfredsställdhet, eviga törst efter något annat än det man har, eviga tränad efter detta *da, wo du nicht bist . . .!*

Du kan nu förstå, om jag gärna lyder ditt kallelserop.

Och så finns det en liten blomständighet, som gör, att jag just nu gärna lämnar Italien. Det är återigen en kvinna med i spelet, men denna gång en kvinna, som jag inte älskar.

Jag har gjort hennes bekantskap en sommar i Porto d'Anzio, romarnes fashionabla badort. Hon är en ung marchesa, redan änka, härstammar från Horatierna eller Curiatierna, jag minns inte hvilketdera, rår om några palats i Rom, milsvida betesmarker och ett par städer ute i campagnan. Hon är liten, rörlig och graciös som en ödla, skrattar ljust och sorglöst som ett barn, men då hon talar, har hennes röst ibland en underton af mörkröd olycksbådande lidelse. Hon har doppat vingarna och näbben i den moderna kulturens skum, kan resonera om Nietzsche och Tolstoy, Ruskin och Stuart Mill, men vet inte hvad fem gån-

ger nio gör och tror, att Sverige ligger öster om Ryssland. Ser du henne för dig nu? En varelse af oförmedlade kontraster, en liten sylf, frasande af lätta, skira, mjuka tyger och dignande under det stolta, tragiska, lidelsefulla namnet Fulvia, som ändå inte är missvisande, ty det är namnet på hennes innersta själ.

Den kvinnan älskar mig och har älskat mig utan gensvar i nära två år. Hon sökte mig en tid öfverallt; hvar jag kom i sällskapslifvet, ofta i kretsar långt under dem, där hon hör till, möttes jag af hennes brinnande svarta ögon — det enda i hennes ansikte, som aldrig kan le. Hennes lif går sedan länge endast ut på att ge mig tillfällen till att tända min lidelse mot hennes — ty visserligen är jag ett isblock från den kalla norden öster om Ryssland, *signor Ghiaccio* kallar hon mig — men då jag inte veterligen har någon annan förbindelse, måste väl den mänskliga naturen ta ut sin rätt till sist, och i det psykologiska ögonblicket vill hon vara till hands. Hon gör mig stort bryderi. Ty jag vill inte underblåsa hennes låga, men jag näns å andra sidan inte såra henne, bemöta henne hårdhänt, det kunde hon ta skada af. Jag har en gång behandlat en kvinna brutalt, och efter den stunden känner min själ ännu värk och sveda. Aldrig, aldrig mera något sådant! Hellre tiga, gömma mig och fly.

Jag har under denna sista vinter också gömt mig och flytt; för att inte möta de brinnande ögonen har jag dragit mig ifrån allt sällskapslif och endast umgåtts med skandinaverna, bland hvilka jag ej riskerar att träffa henne. Men hon var mig för slug. En vacker dag i februari uppenbarade hon sig i mitt

mottagningsrum, åtföljd af sin oundvikliga sällskapsdam och duenna. Hon led af nervsmärtor i armen, och en kapuciner munk hade sagt henne — ty på läkare tror hon inte — att gnidningar skulle vara bra. Naturligtvis hade hon genast kommit ihåg, att signor Ghiaccio var massör. Jag försökte parera med skämt, sade, att jag inte ville riskera att förvärra hennes onda och förlänga min egen skärseldperiod för en okunnig kapucinerfrates skull. Hon föll undan, låtsades stämma in i min ton, och vi hade en riktigt trefflig pratstund om alla världens bagateller, medan duennan såg på mina franska planschverk.

Men två dagar därefter kom donna Fulvia tillbaka utan duenna och väpnad med ett bref från en stor medicinsk celebritet i Rom, som från och med gårdagen var hennes husläkare. Han bad mig i de mest smickrande ordalag ta hand om den lilla marchesans arm och försöka, hvad en lindrig massage kunde åstadkomma. Jag var motad, slagen, vanmäktig, och sedan dess sitter jag tre gånger i veckan med den vackraste, vitaste lilla blottade kvinnoarm framför mig och stryker den sakta, så sakta, och hon riktar oafvändt sina passionerade ögon på mig, och i hennes munvinklar spritter ett skälmskt småleende, och den mjällhvita armen darrar, men jag tror inte alls, att hon tycker massagen gör ondt. Det är en ytterst genant belägenhet för mig, det kan jag försäkra dig. I sin konversation balanserar hon ständigt på yttersta brädden af det farliga, och om jag förlorade själfbehärskningen en tusendels sekund, skulle vi störta ner i den rosenbäddade afgrunden, bägge två. Men jag vill inte, jag vill inte... jag älskar

hennes läppar ystert, men ögonen banna och tugga och be...

Om du inte vore den du är, skulle du kanske skratta och slå fram något om Potifars hustru och den kyske Josef. Men saken är verkligen inte löjlig på minsta vis, och jag har ju ingen oskuldsmantel att låta fara. Nej, det är bara det, att jag sedan tio år tillbaka har en sådan skräck för att se ett kvinnohjärta vrida sig och blöda under mina brutala händer, hvilkas grymhet det inte kan förstå. Och dessutom... ett förhållande, där den ene älskar och den andra bara låter älska sig... nej, tack!

Jag har kramat min hjärna med bägge händerna för att prätta fram en antaglig förevändning att slippa spela min otrefliga St. Antoniusroll, men fåfängt. Jag kan ju inte säga henne rent ut, att hennes nervsmärtor äro en dikt. Men honoraret hon betalar mig för detta gyckel har jag åtminstone lyckats befria mig ifrån. Det lämnar jag precis på soldon till den puckelryggige danske skulptören, som jag har talat om i ett föregående bref och hvars Beatricestaty aldrig kan bli färdig, emedan han inte har råd att bestå sig med modell. Sedan donna Fulvia började med sina seanser i palazzo Antonelli, har Beatrice hunnit ett godt stycke på väg till sin fulländning.

I dag frågade hon mig, hvar jag ämnade slå mig ner i sommar, sedan mitt institut stängts den första juni. Männe i Porto d'Anzio som vanligt? Inte det? Alltså i Viareggio, Sorrento eller för ombytes skull i bergstrakterna, någonstädes i Pistojesse till

exempel? Jag förklarade som sanningen var, att jag ännu inte bestämt mig för någonting, men det skulle jag aldrig ha sagt, ty det inbragte mig en bjudning att tillbringa juni på hennes slott vid Bracciano-sjön tillsammans med ett tjug af den kosmopolitiska Romsocieteten, som stämt möte där under skydd af två äldre engelska ladies, first-rate duennor — man skulle roa sig med räffjakt, tennis, polo och naturligtvis litet flirt, alltsammans med en lagom tillsats af musik och litteratur — hon var alldeles säker på att få dit den berömde tenoren de Lucia på en vecka eller par, och Gabriele d'Annunzio hade *nästan* säkert lofvat henne några dagar. Hvad skulle jag svara? Jag blef tagen med öfverrumpling, hade ingen undanflykt till hands, hon såg det, och då hon gick, hade jag lofvat att tillbringa åtminstone en del af juni månad på Castel Trevignano, *så vida inga oförutsedda hinder kommo emellan*, och om tiden blef mig för lång, efter jag inte var road af räffjakter, kunde jag ju då och då ge hennes stackars lilla sjuka arm en strykning . . . och sedan jag komplimenterat henne ut genom dörren, hörde jag henne skratta triumferande i trappan . . .

Hela eftermiddagen har jag besvurit alla gudar och helgon att sända mig det *oförutsedda hindret*, som jag *måste* ha till hvad pris som helst! Ty jag känner till en sådan där romersk *villeggiatura* . . . allt är flirt, indränkt i flirt, jakten är flirt, polo'n är flirt, musiken och litteraturen är flirt, ja, själfva luften är flirt, och efter fjorton dagar af denna *tentaxione* vill jag inte ge en bajocco för S. Antonios helgongloria.

Döm om min belåtenhet, då ditt bref kom och

gaf mig det oförutsedda hindret, som sauverar mig ur min genanta belägenhet.

Jag skall i sista stunden säga henne, att jag måste resa hem till Sverige för att stanna där. Hon kommer att småle och beklaga, som det anstår en världsdam, den mörkröda lidelsen i djupet af hennes ögon skall blöda brännande droppar, hon kommer kanske att i enrum slita sönder några spetsnäsdukar och slå sin kammarjungfru, men hon kommer *icke* att resa efter mig, ty om det är något en italiensk dam hatar, så är det resor... de äro endast till för att man skall nödgas stiga upp i otid om mornarna och fördärfva sin hy. Jag är kvitt min obehagliga situation, och jag har sluppit behandla en kvinna hårdhänt.

Donna Fulvia skall trösta sig ganska snart, hoppas jag. Jag sätter stor lit till en ung tysk baron, som också är bjuden att tillbringa juni månad på Castel Trevignano. Han är nästan lika blond som jag, och alls ingen signor Ghiaccio. Jag har aldrig hört, att han afundats S. Antonio hans gloria.

Alltså... i morgon kilar jag öfver till Banca d'Italia här snedt emot och säger upp mina pengar. Det är allt hvad jag för närvarande vet om mina framtidsplaner. Jo, en sak till: då jag kommer hem, vill jag gå igenom Centralinstitutet ordentligt, de reglementerade två åren, för att sedan med fullt laglig rätt kunna ta upp din i förtid aflagda mantel. Det blir ett latmansgöra pro forma för mig efter att ha varit *signor direttore* här nere i snart nio år, men lagens bokstaf måste åtlydas. Det hindrar mig inte från att genast ta allt arbetet från dina stackars trötta

skuldror som din förste man. Men dig hindrar det från att göra allvar af hvad du en gång i en mörk stund hotat med, att då du en dag slår dig i ro, flytta till Trosa eller Skanör, fjärran från kulturmaskineriets gnissel. Två år dagligen tillsammans med dig! Jag känner mig som pojke på nytt och frestas storligen att slänga pennan och hoppa bock öfver min gamla Assunta, som nu kommer in och säger mig, att middagen är serverad.

Jag törs inte låta hennes buljong kallna, då vore hon i stånd att gå och tjura hela dagen i morgon, och då råder det en stämning i huset som under den ohyggligaste scirocco. Gamla Assuntas toffel är inte af det mjukaste läder . . . men noga taget tror jag, att hon är det, jag kommer att sakna mest och längst af allt här i Italien.

Då jag fått litet reda i den myrstack af tankar, som ditt bref satt i rörelse i mitt hufvud, skall jag skrifva ännu ett bref, men det blir säkert det sista, ty nu har jag fått en sådan hetsande längtan i blodet . . . jag kommer inte att sofva lugnt en enda natt, förr än jag får packa min kappsäck och ila mot norden. Jag känner mig som en flyttfågel, som dröjt sig kvar i södern för länge och bara tänker på, att nu hålla de andra kamraterna för längesedan på att bygga sina bon där hemma i de svenska skogssnåren. Jag skulle ha skrattat, om någon sagt mig, att jag en gång skulle komma att längta så förfärligt efter att få säga farväl till Italien, mitt älskade Italien, skönhetens, glädjens, lyckans land . . . Italien, som jag skall bli evigt tacksam för att det läkt det gapande såret i mitt bröst . . .

Jag hör Assunta anropa mörkrets makter ute i matsalen, och jag måste ut för att blidka henne.

Arivederci! Gud, en sådan musik det ordet har i sig i kväll!

Jag omfamnar dig som den oförlikneklige »store bror» du är...

Din

Olof.»

5.

Moderns död hade ändrat åtskilligt i Karins planer. Einar fick »mormors kabinett» på sin lott, själf delade Karin sängkammaren med sin man, hvilket också var lämpligast, därför att han efter hemkomsten från höstresan var klen till hälsan och behöfde ständig tillsyn. I köket regerade den kokerska, som Karin alls inte velat ha, men som hon nu emellertid engagerat, »för att göra mor till viljes».

Ty sedan den gamla var borta, fick Karin samvetsqual öfver att hon inte gjort tillräckligt för henne, medan hon lefvat. Om mor fått sin vilja fram be- träffande ett och annat i de husliga anordningarna, skulle kanske det där förfärliga aldrig ha inträffat. Och hade hon i sin vanvettiga exaltation gått i döden för att dottern skulle slippa »förnedra sig», skulle hennes offer åtminstone inte vara bortkastadt. Om

mor kunde se dem och deltaga i deras öden där hon nu var, skulle hon veta, att man så godt sig göra lät försökte uppfylla hennes önskningar. Det var en klen försoning, men det var allt hvad Karin kunde göra.

För öfrigt gällde det att slå ifrån sig samvetskvalen så fort som möjligt... helst inte tänka och inte känna... ty hon behöfde nu hela sin inre jämvikt för att kunna handla beslutsamt och klokt. Nu i några år måste hon helt och hållet glömma sig själf och sitt, om hon skulle kunna duga till uppgiften att hålla huset vid makt och skona Einars barndom från fattigdomens vederstygglighet. Det förflutna med alla dess tankar och känslor och minnen ville hon helst läsa in i ett mörkt rum, vrida om nyckeln och gömma den så väl, att hon aldrig själf kunde hitta den. Då först kunde hon gå sin väg rakt fram med stadiga steg och klar blick, en praktiskt nykter arbetsträl, ty det behöfde hon nu vara först af allt.

En arbetsträl, ja, men ändå inte afstå något af den yttre glansen, ty så ville mor ha det. Var det talmi Karin fått, skulle åtminstone inte förgyllningen få gå af, så att den simpla kopparn tittade fram. Fina kläder i det längsta... och en och annan gång också en kväll »ute» som förr, så att inte deras bekanta misstänkte, hur det egentligen stod till. Just så visste hon att mor skulle gilla henne. Det kostade mera pengar, men det hjälptes väl med litet mera arbete; efter hon inte fick stå i köksspiseln, hade hon ju godt om tid att brodera åt Bikupan.

I början hade hon många matgäster och det ekonomiska resultatet var icke så dåligt; familjen

hade åtminstone sin försörjning, om det också ej blef ett öre öfver. Alla gingo de ännu så länge väl klädda, och ingen af spisgästerna anade, att det bakom den treffiga och gladlynta värdinnans släta panna myllrade sådana skräcktankar, om hon blott råkade kasta en blick framåt.

Ty kunde det verkligen gå i längden, detta? Skulle hon kunna försörja dem med inackorderingar och mathållning, och därtill hålla Einar i skola tills han blef student? Ja, kanske . . . om ingenting stötte till. Om hon ständigt fick vara lika frisk och stark som nu. Men om hon släpade ut sig? Om en ressort sprang inom henne en vacker dag? Hon såg i fantasien sig själf på sjukbädden, månad efter månad, för halft nedfälda rullgardiner och med medikamentsflaskor på nattduksbordet, och ångesten kramade om hennes hjärta med järnhand. Eller om hon fick inackorderingar, som inte betalade? Eller om . . .? Nej, bäst att inte tänka.

Ungefär ett år höll hon det gående med bekymmer och tusen svårigheter, men så kom på sensommaren den obehagliga historien med fröken Lund, och då störtade allt samman.

Då Ferdinand kort före sitt bröllop gjorde sig af med sin hushållerska, hade han icke allenast måst köpa henne en lifränta för tio tusen kronor, utan också gå i borgen för henne till parfymaffären hon satte upp. Det hette visserligen då, att lånet hon tagit skulle vara inbetaldt efter ett par år, men hur det var, måtte hon under alla dessa år ej ens ha gjort någon afbetalning, ty borgensförbindelsen hade förnyats upprepade gånger, alltid på samma belopp,

och då fröken Lund gjorde konkurs på sommaren näst efter familjen Janzéns inflyttning i den nya våningen, stod Ferdinand fortfarande som borgesman för den dryga summa hennes etablerande hade kostat, och det hjälpte icke, han måste betala. Med hvad?

Janzén tappade alldeles hufvudet. Än talade han om att göra konkurs, äfven han, än om att följa mors exempel och osa ihjäl sig med hela sin familj. Eller också föreslog han, att Karin skulle gå omkring med lista till alla hans forna vänner och be dem teckna bidrag. Å, så bittert han nu ångrade, att han inte blifvit frimurare, då får man alltid handräckning i nöden. Men det var kanske inte för sent ännu. Och nu började han drömma om frimureri natt och dag, han talade inte om annat, tänkte inte på annat, läste allt hvad han kunde komma öfver om frimurareorden och sökte upp gamla bekanta, som han ej sett på flera år, enkom för att göra dem frågor i detta intressanta ämne . . .

Under tiden måste Karin handla.

Det blef ingen annan utväg än att man måste sälja det mesta och bästa af boet. I september hölls auktionen, och första oktober gällde det åter att flytta. Med de spillror man hade kvar drog man in i en liten lägenhet på två rum och kök vid Stora Nygatan, och här skulle nu Karin försörja sig och de sina med att göra korf och sy tapisseri. Att ta hänsyn till mors önskingar var nu ej längre möjligt. Och det var till största delen af den orsaken som Karin, efter denna sista katastrof, fattade ett tyst, men rödglödande hat till sin man.

Detta hat kom för sent, ty Janzén var nu en så

ömkelig varelse, att han ej längre med rätta kunde göras ansvarig för något.

Under sin sista affärsresa för ett år sedan hade han gjort sig alldeles omöjlig hos sina principaler. Öfverallt, hvar han farit fram, hade han knappast gjort annat än ätit, druckit, sofvit och spelat grand-seigneur. Det blef en obehaglig uppgörelse på kontoret, och chefen förklarade, att han hädanefter aldrig mera behöfde besvära sig för firmans räkning. Karin skulle alltså få honom gående hemma ständigt.

Visst var det något i olag i hans hjärna efter det där slaganfallet han haft, ty han bar sig mer än underligt åt. Under det år Karin hade inackorderingar kostade det henne ett oerhördt besvär att hålla honom inne i sängkammaren under måltidstimmarna, så att han ej gjorde sig alltför löjlig inför hennes matgäster eller tråkade ut dem genom sin mani att disputera med dem om alla världens ting, allt under det han bemötte dem med en förnäm nedlåtenhet, som om de samt och synnerligen ätit nådebröd vid hans bord. Karin och Einar vågade han sig icke på, och någon måste han ju ha att förkrossa. Ty af hans forna jovialiska godmodighet fanns efter sjukdomen ingenting kvar. Han hade blifvit retlig och pockande och tycktes allt mera betrakta sig som världens medelpunkt, en utomordentlig personlighet, som hade alla privilegier, i första rummet det att få sitta överksam i en gungstol och sola sig i sin egen förträfflighet, skryta med den kaxe han fordom varit och ta emot hyllning af hela sin omgivning.

Och full af fixa idéer var han. Det värsta var under de perioder, då han tog till uppgift att kon-

trollera köksans görande och låtande och ville lära henne laga mat. Då uppehöll han sig i köket från morgon till kväll och lyckades göra sig så impopulär, att Karin nödgades byta om piga oupphörligt. I det Janzénska köket var det en ständig defilering af alla slags pigtyper, och alla gingo de ur tjänsten för grosshandlarens skull. Frun var nog svår, häftig och fordrande, men det hade väl ändå gått an, om bara inte hennes karlstackare funnits. Och så lämnade de henne i sticket. Följden blef, att Karin oupphörligt hade någonting att be om ursäkt för hos sina inackorderingar, och ju längre det led, desto svårare hade hon att hålla sin kundkrets fulltalig.

Då familjen flyttat till Stora Nygatan och Janzén ej längre hade någon piga att tyrannisera, räckte frimuraregrillerna ännu en tid för honom att lefva på, men sedan de dunstat bort, hade han ingenting annat att göra än att gå och känna på sina inbillade krämpor. Än påstod han, att han kände sin lefver växa, än hade han ådrorna fulla af myror, som kröpo och kraflade, så att hela hans kropp var i ständig invärtes rörelse, än satt han och fixerade sin tumme och väntade på att få se en synål värka ut i dess topp. Ibland hade han den idén, att vatten var ett gift för honom; om en karafin stod utan propp, blef han utom sig och skrek, att vattenångorna kväfde honom. I början var Karin mycket plågad af alla dessa griller, men så småningom blef hon van vid dem och hörde knappast på honom, då han började sina haranger. Einar följde hennes exempel; han satt helt lugnt och läste sina läxor och lät fadern prata. Han hade för länge sedan förlorat all den lilla respekt han haft för honom.

Om tålamodet brast för Karin, hände det, att hon gaf Ferdinand ett snäsord, så att han hajade till och blef tyst en lång stund, men hon gjorde det aldrig i gossens närvaro, och för det mesta lyckades hon lägga band på sig; det tjänade ju ej till något att förarga sig på en stolle.

Däremot hade hon på den sista tiden visat en utpräglad böjelse för att ställa till gräl med sina grannfruar om renhållningen i förstugan och andra dylika frågor. Hennes häftiga lynne skulle något utlopp ha. Hon blef småningom känd i kvarteret som en ragata.

Utom dessa små bataljer, som vanligen utkämpades i farstun om mornarna, sedan Einar gått till skolan, hade hon ingen gemenskap med sina grannar eller någon främmande människa. Hon skötte sina sysslor som en maskin, riglade dörren in till rummen, då hon uppehöll sig i köket, för att ej bli störd där af Janzén, som gärna velat fortsätta med sin gamla vana att gå och titta i kastrullerna, om han vågat. Hon sade ej många ord under dagens lopp, drog aldrig på munnen, småsjöng aldrig mera för sig själf, som hon förr brukat; om hon någon gång hade något ärende ut i salen, där Janzén mest tillbragte dagarna med att sitta i en gungstol och läsa tidningen, gick hon genom rummet utan att se åt honom, och om han talade till henne, svarade hon så kort hon kunde eller också inte alls. Hennes utseende hade förlorat sig under de sista årens släp. Ögonen hade mist sin blanka glans, hon vårdade ej längre sitt vackra hår så väl som förr, och hennes klädsel hade fått en prägel af liknöjdhet och slarf. Ibland kunde hon gå

hela dagen i stubb och en nattroja af tvifvelaktig renhet.

Men om hon hade något ärende ut i staden, förvandlades den sjaskiga arbetsträlen i en hast till en prydlig och förmögen borgarefru. Karin hade en talang att använda och modernisera sina gamla stassklädningar från glansperioden, så att de alltid sågo ut som nya, och hon stufvade om sina gamla hattar, så att man kunde tro dem nyss köpts hos en dyr modist. Då man såg henne komma seglande uppåt Drottninggatan, väl klädd, ännu alltjämt ståtlig och med den själsäkra minen hos en dam, som inbillar sig, att hon är elegant och att hon har en späckad portmonnä i fickan, kunde ingen ana, att hon gick för att lyfta småsummor för sin korf i grändernas viktualiebodar, för att kunna ha en saftig biffstek åt sin gosse, då han kom hem från skolan.

Men för Janzén var hon ändå aldrig fin nog. Han kunde sitta långa stunder och fantisera om hennes stilfulla toaletter från glansdagarna — »minns du den rödbruna sammetsdräkten, liten Karin? Och kapott-hatten af spetsar i guldbrons? Å, förtjusande!» Han kysste på fingrarna och såg elegisk ut. »Ja, det var andra tider!»

Då hon någon gång föreslog honom att gå med på Berns eller Sveateatern, suckade han, skakade på hufvudet och sade nej. I början förstod hon ej hans skäl, men till sist kom hon under fund med, att han ej ansåg henne och Einar tillräckligt fint klädda, för att han skulle vilja visa sig ute med dem på ett offentligt ställe. Ty då han var stadd vid kassa — Karin gaf honom visst i månaden till fickpengar —

var det ingenting som hindrade honom från att själf besöka dessa lokaler och dricka ett glas punsch solo.

Men äfven den vanan lade han bort, då hans egen toalett började bli medtagen af ålder och Karin med bästa vilja i världen ej hade råd att skaffa honom nya kläder. Han hotade visserligen med att gå och ta på kredit hos en skräddare, som han kände, men Karin förklarade då i sin bestämdaste ton, att *hon* aldrig skulle betala ett öre på hans skräddareräkningar. Han visste, att då hon sagt något sådant, kunde böner och öfvertalningar ej rubba hennes beslut en hårsman. Följden blef, att Janzén stängde sig allt mera inne; endast i skymningen då och då tog han sig en promenad nere på trottoaren. Ingen skulle se honom i hans förnedring.

Karin höll honom emellertid alltid snygg; då han behöfde något nytt plagg, köpte hon det åt honom i en butik för begagnade manskläder. Första gången rörde han upp himmel och jord och bedyrade, att han hellre skulle gå i egna trasor än ta på sig en klädespersedel, som förut suttit på en annans kropp; men Karin lät honom som vanligt väsnas bäst han gitte, och efter ett par dagar kom plagget på i all tysthet, och hon låtsade sig icke märka det.

Då Einar nu började växa med raskare fart än förr och alla hans kläder i en hast blefvo för små, måste hon tillgripa samma utväg äfven för hans räkning, ehuru det sved i hennes hjärta.

Detta med kläderna var det värsta för henne; hur hon trälade och arbetade till långt in på nätterna, kunde hon aldrig få in så mycket pengar utöfver de dagliga lefnadskostnaderna, att det räckte till att köpa

nytt. Och ändå fanns det inga grofsysslor, som hon ej underkastade sig för att spara in arbetshjälp. Då rummen behöfde skuras, gjorde hon det själf. Tvätten utförde hon alldeles ensam, och det var ingen mer än den patrullerande poliskonstapeln, som sett henne alla de gånger hon vid fyratiden på morgnarna kommit kånkande på stora våta klädbylten för att klappa nere vid bryggan bakom rådstun. Sådana små utflykter roade henne i början, de hade en bismak af något äfventyrligt, tack vare risken att bli upptäckt; men efterhand blefvo äfven de till en tung, slö vana.

Då hon slutat sitt släp för dagen och kommit till ro i den stora sängen, där Ferdinand vanligen redan sofvit i flera timmar, ville tankarna komma, huru trött hon än var. Medan sysslorna pågingo, var det så lätt att hålla dem ifrån sig, men nu, då det var tyst och mörkt omkring henne, kommo de smygande, först en och en, sedan i myllrande skaror. Hon visade dem ifrån sig, försökte räkna till hundra, hasplade upp alfabetet från a till ö många gånger om, men bakom och ofvanför allt detta stodo de farliga tankarna och stirrade på henne, som bleka ansikten. Ibland måste hon tända på ljus för att bli dem kvitt. Hon hade märkt, att om hon någon gång var svag och öfverlämnade sig i deras våld, kommo de tillbaka dubbelt talrika och hemska nästa kväll. Hon kämpade därför emot af alla sina krafter, och mången natt grät hon sig till sömns af vanmäktig harm och blygsel öfver att inte kunna försvara sig mot dessa objudna gäster...

Hennes enda förströelse var att om söndags-

eftermiddagarna ta Einar med sig och gå ut på en promenad till Djurgården eller någon annan af parkerna i Stockholms omgifningar. Hon tordes inte gå ensam, ty då kunde spökerna komma öfver henne . . . och dessutom var detta ju den enda stund på veckan, då mor och son bägge voro så pass lediga, att de kunde få ägna sig åt hvarandra.

Förhållandet mellan dem var fortfarande förtroligt och ömt, men utan smekningar eller pjunk. Einar var nu tolf år, frisk och liflig, en glad själ, som hjälpte till att hålla Karins mod uppe genom det komiska sätt, hvarpå han själf uppfattade alla de små misärer i hemmet, som moderns påpassligaste vaksamhet ej alltid lyckades dölja för honom. Ibland kunde han bara med en min narra henne att skratta af hjärtans lust, hon som aldrig skulle ha dragit på munnen, om inte han varit. Hon kände med sig, att om hon bara en enda gång uppmuntrat honom, skulle det snart mellan dem ha kommit i gång ett ändlöst raljeri med allt hvad Janzén sade och gjorde. Mången gång såg hon, huru skrat- tet arbetade och kämpade i hvarenda ansiktsmuskel hos gossen. Men det fick naturligtvis inte komma till utbrott, och det kom heller aldrig till utbrott. Karin mötte hans skrattglittrande ögon med en min så lugn och oberörd, som om hon ej förstått det ringaste, och då förstod han henne genast och tog ögonblickligen makten öfver sitt gyckelbegär. Fadern anade aldrig dessa små tysta drabbningar, som utkämpades i luften tätt bredvid honom. Men då han kom med sina gamla utslitna historier från restiden, som han nu ofta gjorde i fullständig okunnighet om, att han någonsin förr berättat dem, borde han ha misstänkt,

att det inte var åt dem Einar skrattade så omåttligt, så utan all rimlighet, utan att han tog sin skada igen för alla de gånger mors nedtystande blick hindrat hans skrattkaskader från att frusta ut.

6.

Einar hade på våren börjat lära sig åka velociped. Han hade fått låna maskin af en skolkamrat, som låg sjuk och alltså ej själf kunde begagna den. Men som Einar endast hade tid att öfva sig på söndagarna, var han ännu ej särdeles säker i sadeln.

En söndagseftermiddag i slutet af maj hade Karin och han drifvit i väg utåt Ladugårdsgärdet. Einar hjulade ett stycke framför henne och hon följde efter så fort hon kunde, men han vände så fort han kommit ett någorlunda långt stycke ifrån henne, dels för att han skulle få öfva sig med att vända, dels för att modern ej skulle förlora honom ur sikte. Det var tidigt på eftermiddagen, och den lifligaste trafiken på vägarna hade ännu icke börjat. Vädret var härligt med hög blåhvit himmel och ljum luft. Björkarna i backen bortom de stora kasernerna vajade redan ljusgröna festoner, dikessluttningarna stodo fulla af blank körfvel och hundloka, och här och där i den saftiga grönskan fladdrade en hvit fjäril. I båthamnen vid Hesslingeberg rädde ett brådiskande lif, där lyste cinnoberrött, krithvitt och himmelsblått af

alla segelbåtarna, som lågo omhvälfda och höllo på att målas om till sommaren. Vinden förde med sig starka dofter af oljefärg; ett dragspel lockade någonstädes midt i myllret af de målande karlarne i skjortärmar och arbetskläder, och i gräset bredvid dansade en skoock barn, medan deras mödrar dukade upp kaffekorgarnas innehåll på en skuggig liten fläck under ett träd. Karin drog djupa andetag och kände sig lycklig att få lufta ut lungorna från allt det damm och flottos hon lefde i under veckorna där inne i det gamla unkna huset vid Stora Nygatan. Einar ropade då och då några muntra ord till henne från afstånd, och hon var så lyftad och lätt af vårstämningen rundt omkring, att hon knappast kom ihåg att vara orolig för honom.

Då de nalkades skogsbrynet, där vägen delar sig, var det som om hon af en osynlig makt tvingats att vända sig om och se på en bicyclist, hvars hjul hon hörde knastra i sanden bakom sig. Hon mötte ett par ögon, som hon skulle ha känt igen bland tusen . . . hon såg ett solbrynt ansikte med långa vitblonda mustascher och en axelbred gestalt klädd i ljusgrå sportdräkt . . . och så var han förbi.

Men han sneddade tvärs öfver vägen framför henne och vände sig emot henne, för att få se henne ännu en gång. Äfven han hade alltså känt igen henne.

Nu såg hon honom glida bort mellan träden åt Djurgårdsbrunnshållet. Men innan dess hade hon lagt märke till, att han saktade farten just då han mötte Einar.

Hon var så matt i sina knän, att hon knappast orkade gå längre. Han var hemkommen! Och det

hade hon inte anat. Nej, hvem skulle också ha sagt henne det?

Hon stannade vid vägskälet och såg efter Einar, som hade hjulat i väg uppåt Borgen till. Han vin kade åt henne och hon måste följa efter.

Men hon var så ovan vid sinnesrörelser nu för tiden, då hon lefde uteslutande i hvardagssläpets eviga enahanda, och benen ville absolut inte bära henne; hon måste sätta sig på en bänk under den stora eken nedanför Borgen, och därifrån såg hon med frånvarande blick efter Einar, som återigen hade vändt och styrt kurs förbi henne nedåt skogshållet. Det var så besynnerligt med henne, det kändes nästan, som om hon skulle bli sjuk. Hjärtat bultade våldsamt, och hjärnan var alldeles tom. Hon kunde inte forma till en redig tanke, och hon såg och hörde ingenting annat än det närmaste eller likgiltigaste, hennes blick följde tanklöst en smal, gråtrampad, ginväg ända bort till Djurgårdsbrunnsvikens smala solblixtrande blåa band, hon hörde skatorna skratta i ekarna rundt omkring, och hon öfverraskade sig med att sitta och räkna alla spiror och kyrktorn, som stodo upp vid synranden som en rad af varnande pekfinger.

Hur länge hade hon suttit där och slöat?

Och hvar var Einar?

Hon reste sig hastigt och vände sig åt vänster, där hon sist sett honom. Och där kom han på sin velociped. Men han var icke ensam. Bredvid honom åkte Olof. De tycktes vara inbegripna i ett lifligt samtal. Hon hann ej göra några reflexioner eller förberedelser; hon intog endast sin plats på bänken som

förut med ett säkert stöd mot ekens stam, och hela hennes kraft koncentrerades nu på att behärska ansiktsmusklerna. Men det blef henne icke svårt, ty det hade kommit ett märkvärdigt lugn öfver henne, hennes hjärta och nerver hade haft tid att stilla sig under den långa stund hon suttit där ensam. Hon lyfte upp sin högra hand och såg på den; den darade icke ens. För öfrigt . . . han skulle nog fara förbi.

Men i det samma stannade bägge cyklisterna nedanför henne på vägen, och Olof tog hand om bägge velocipederna, medan Einar var framme hos henne i ett språng, upphettad och klarögd.

»Mor!» ropade han ifrigt. »Det är en så'n väldigt hygglig herre . . . han säger, att han är din kusin och vill, att jag skall kalla honom onkel Olof. Han frågar, om han får hälsa på dig?»

Karin släppte sitt ryggstöd . . . jo, det gick, hon kunde till och med resa sig och småle.

»Naturligtvis . . . det skall bli mycket roligt», sade hon så stadigt och så högt, att Olof hörde det och kom fram till henne med mössan i handen, litet blek och allvarlig, men fullt behärskad. Han räckte henne sin hand, hon lade sin i den, och hon kände ingen förlamande elektrisk stöt.

»Känner du igen mig, kusin Karin?» sade han, och hans röst ljöd helt främmande i hennes öron under bemödandet att göra den konventionellt vänlig.

»Ja visst . . . du är dig så lik.»

»Tretton år kunna annars förändra en mycket. Jag kände genast igen dig, då jag for förbi dig på landsvägen, och om jag tvekat det allra minsta, skulle

jag ha blifvit alldeles säker på min sak, då jag fick se din gosse; han har ditt ansikte. Får jag sitta här och prata en stund med dig, kusin Karin?»

Karin återtog sin plats och han satte sig bredvid henne på bänken. Einar hade under tiden, sannolikt enligt förut erhållen instruktion af Olof, ledt upp bägge velocipederna till ekens baksida och ställt upp dem där. Nu kom han fram, slog sig ner i gräset framför de båda andra och hörde noga på allt hvad de sade; han sysslade med sin slidknif, hvässade dess egg mot skosulan och blankade fodralets mässingsbeslag med tröjärmen, men då och då såg han upp på Olof och betraktade honom med nyfiket intresse.

»Då jag mötte den där lille gynnaren för andra gången, en liten bit från Djurgårdsbrunn», sade Olof, då de tagit plats på bänken, »kunde jag inte låta bli att tilltala honom. Den ömsesidiga presentationen var snart gjord, så åkte vi en bit tillsammans, och jag satte honom under tiden litet närmare in i, hvem jag var. Han tycks inte ha hört talas om mig förr.»

»Jo», inföll Einar, »nu kommer jag ihåg, att mormor en gång, då jag var liten, talade om vår släkting Olof, som var bosatt i Italien och gaf massage åt prinsar och hertigar . . . det hade stått i tidningarna, sa' hon. Och jag minns ändå, att jag tänkte: antingen skryter mormor som vanligt, eller också måtte det vara en väldigt modig karl, som törs nypa och klanta på så'na högheter.»

»Nej, mormor hade nog läst rätt innantill», sade Olof småleende. »Å propos, hur mår mormor?»

»Hon är död för två år sedan«, sade Karin efter en liten paus.

»Så... ja, hon var väl gammal och trött. Är detta ditt enda barn, Karin?»

»Ja.»

»Din man lefver?»

»Ja.»

»Men skral är han ständigt och jämt», inföll Einar och tog åter i tu med sin slidknif.

»Och ni ha det bra?»

»Åja, det reder sig. Min man har gjort förluster... och mist sin plats. Han kan inte arbeta nu mera.»

Olof gjorde i smyg en kort mönstring af Karins yttre. Klädseln skvallrade för en skarp iakttagare om en med ansträngning dold fattigdom, handskarna tycktes ha varit med länge, och sådana rödkantade ögonlock som Karins ser man oftast på personer, som måste arbeta om nätterna. »Din man var ju rik?» sade han efter en stund.

»Inte så rik som mor trodde.»

»Du förlåter väl, kusin, att jag gör dig så många frågor», skyndade han sig att säga, då han hörde det pinade tonfallet. »Det finns inte så nyfikna människor som nyligen hemkomna emigranter. Och där nere i Italien har jag ju aldrig hört det ringaste om er.»

»Skall du inte fara tillbaka dit ner?» frågade Karin, som instinktliskt kände, att hon för Einars skull också måste göra några frågor.

»Nej, jag har öfverlätit mitt gymnastikinstitut i Rom till en svensk löjtnant och har nu bosatt mig i Stockholm för hela mitt lif, hoppas jag. Det började kännas ensamt och kyligt där nere på slutet, trots all värmen. Jag har här i Stockholm en mycket god

vän, som jag nu riktigt har hakat mig fast vid. Vi bo inte tillsammans, men vi ha råkats dagligen, alltsedan jag kom hit i juni månad i fjor.»

»Jaså, du har varit här så länge?»

»Ja, det förvånar mig också, att jag inte har sett en skymt af dig förr, kusin Karin.»

»Jag är sällan ute . . . vi bo litet aflägsset.»

»Ja, vid Stora Nygatan, jag vet det.»

»Hvem har sagt dig det?»

»Adresskalendern.»

Det uppstod en tystnad, som snart skulle ha blifvit litet för lång, om inte Einar kommit dem till hjälp.

»Att inte onkel Olof har kommit och hälsat på oss under så många månader», sade han.

»Onkel Olof känner inte din far», sade Karin.

Einar tycktes undra litet öfver detta oväntade förhållande, men så tog hans lättfotade fantasi ett långt språng.

»Är det sanning, att det finns röfvarehöfdingar i Italien?» frågade han.

»Ja, inte äro de många», svarade Olof, »man ser dem ungefär lika sällan, som man ser vargar här i Sverige, och mest — liksom vargarna — under hungerår. Men jag har i alla fall varit bekant med en, den mest beryktade af dem alla; jag har till och med gifvit honom massage.»

»Å-nej!» utbrast Einar häpen, och hans stora ögon blefvo alldeles runda och häftade sig nu fast vid den märkvärdige onkeln. »Hur kom det sig? Tala om det!»

»Det blir kanske litet långt att berätta», sade

Olof med en tveksam blick på Karin. Men han såg genast, att hon skulle vara honom tacksam, om han genom att ta konversationen om hand ville hjälpa henne öfver den brydsamma situationen, och själf drefs han af en omedveten instinkt att roa gossen och göra sig god vän med honom. Han började alltså berätta.

»Jo, det var i fjor vinter, innan jag ännu hade tänkt på att flytta hem till Sverige. En dag satt det i mitt mottagningsrum bland alla de eleganta damerna och herrarne en figur, som stack af litet från det öfriga sällskapet. Det var en gammal man, axelbred och starkt byggd, med kort, hvitt helskäg, ganska vackra drag och små, fina, nästan kvinnliga händer. Han var klädd ungefär som en välmående borgare från en landsortsstad. Luften i väntsalongen tycktes plåga honom mycket, och han var nära att reta gallfeber på en engelsk dam, emedan han nödvändigt ville slå upp alla fönstren på vid gafvel. Då det blef hans tur att komma in i konsultationsrummet, beklagade han sig genast för mig öfver luften där ute och sade, att han inte var van att uppehålla sig så länge mellan fyra väggar. »Ni stadsbor måtte ha mullvadslungor», sade han, »efter ni kan stå ut med att klämma in er så där.» Men då han presenterade sig, befanns det, att han själf var stadsbo; han upp-gaf sig nämligen vara bosatt i Viterbo.»

»Var det röfvarhöfdingen?» frågade Einar ifrigt.

»Vänta, skall du få höra. Han hade läst om min metod i tidningarna, och nu ville han ha hjälp för sitt ben. Han hade för många år sedan råkat få ett skottsår i knäet, kulan blef visserligen genast

uttagen, men sedan dess hade han tidsals så svårt att gå, att det hindrade honom betydligt i hans yrke; ja, ibland måste någon af hans folk till och med bära honom på ryggen. Jag lofvade att göra mitt bästa, och som fallet var mera ovanligt och därför intresserade mig, öfverlämnade jag honom inte åt någon af mina biträden, utan behandlade honom själf. Han fick komma tidigt på mornarna, innan värmen i rummen blef för tryckande, och vi masserade alltid för öppna fönster, hvilket han tycktes hålla mig särskild räkning för. Han kom hvarje dag i en månad eller mera; han hade från början förklarat, att han inte såg på kostnaden, han ville gärna ge ut om det så vore tusen lire, bara han blef frisk. Det gick långsamt med förbättringen, men ännu långsammare gick det med vår bekantskap. Italienarne af de lägre klasserna äro ju annars öppna och tillgängliga som barn. Men sor Angelo, som han kallade sig, tycktes vara ett undantag, han gjorde inga frågor om mig och mitt och visade alls ingen håg att berätta om sig och sitt. Af gammal vana sökte jag underhålla honom så godt jag kunde med kallprat, under det jag behandlade hans knä, för att han skulle bli förströdd och inte känna smärtorna så mycket. Men det var nästan omöjligt att hitta på ett ämne, som intresserade honom. I den gamla påfvestaden Viterbo hade jag aldrig varit, så att det samtalsämnet kunde jag inte anlita.»

»Ja, men säg», afbröt Einar återigen, »*var* det röfvarhöfdingen?»

Han var så intresserad, att hvarenda fiber i hans lilla kropp tycktes vara i spänning. Han hade lagt

sig på magen framför Olof, stödd på armbågarna och med sitt blossande ansikte hvilande på bägge händerna; ögonen lyste af begärelse att få veta . . .

»Du skall strax få höra, hvem han var», sade Olof och nickade till den ifrige gossen. Efter att ha kastat en blick på Karin, som satt framåtlutad och, som det tycktes, försjunken i sina egna tankar, och kanske inte hade hört ett ord af berättelsen, tog Olof upp tråden där den tagits ifrån honom.

»Men så till sist lyckades jag ändå få sor Angelo intresserad. Jag kom ihåg, att jag läst i tidningarna om den beryktade rövaren Tiburzi, »den siste banditen», som han kallades, och som i öfver tjuguar gjort trakterna kring Viterbo, Toscanella och Orbetello osäkra. Jag frågade nu signor Angelo, om han kände till något om den där »maremmernas konung», efter han bodde just i den trakten, där Tiburzi hade sitt tillhåll. Och nu lossnade tungbandet på min fåordige klient. Tiburzi! Jo minsann, nog kände han Tiburzi! Det fanns ingen människa i Viterbotrakten, som inte kände honom. Tiburzi var en riktig karlskarl, de fattigas och förtrycktas vän, och då hans stund en gång var inne att falla för en karabinierkula — ty det skulle bli hans säkra slut —, var det nog många som skulle offra vaxljus till S. Maria della Quercia för hans skull och låta läsa mässor för hans själ i Viterbos dôme. — »Jaså, Tiburzi existerar verkligen?» sade jag. »En tidning påstod härom dagen, att han egentligen var en myt.» Om han existerade! Jo, det visste myndigheterna i Rom allra bäst, efter de utfärdade arresteringsorder mot honom så många gånger och utlofvat 10,000 lire åt den, som grep honom.»

»Men hvarför hade han då aldrig blifvit gripen?» utbrast Einar, som följde berättelsen med lysande ögon.

»Jo», svarade Olof, »därför att det i hela trakten milsvidt kring Viterbo inte fanns en människa, som skulle ha velat utlämna honom åt den s. k. rättvisan, om han också kunnat det. Tiburzi var en välgörare för hela befolkningen där borta; om han tog från de rika, så var det för att ge åt de fattiga. Om en arrendator orättfärdigt pressades af sin padrone, hvem vände han sig då till för att få sin rätt? Till domstolen kanske? Tack så mycket! För att bli uppäten af advokater, nödgas afstå sin och sina barns sista torra brödbit för att betala stämpelpapper? Nej, till Tiburzi vände han sig, och Tiburzi skaffade honom hans rätt för intet och skänkte honom kanske till på köpet en präktig mula eller ett dussin får eller en säck majs-mjöl, som han tvingat den rike förtryckaren att lämna ifrån sig. Om skatteindrivaren for för hårdhänt fram mot en arm stackare, då utskylderna skulle betalas, hvem var det då som hotade att skjuta ner blodsugaren eller sätta eld på hans hus, om han inte lämnade sitt offer i fred? Tiburzi! Och för alla dessa frivilligt utöfvade rättsskiparesysslor i en värld, där lagen ingen rättvisa har att ge den fattige, därför att han inte kan betala den, för allt detta begärde Tiburzi ingenting för egen räkning, han bodde i en jordkula bland de vilda vulkaniska stenblocken, som Monte Cimeto en gång i forntiden hade slungat ut och som nu voro öfverspunna med en tjock matta af slingerväxter och buskar och vilda rosor . . . en Guds härlighet var det, ett rike som ingen kung hade make till!»

»Men hvad lefde han af då?» frågade Karin, som också tyckte, att hon borde visa sig intresserad.

»Jo, bönderna buro till honom bröd och vin och olja och grönsaker, och han behöfde aldrig sakna tobak heller! Och de rika godsägarne i trakten turade om att skicka honom pengar och matvaror för att han skulle låta dem vara i fred och skydda dem mot andra illgärningsmän. Kunglige prokuratorn i Viterbo hade själf sagt, att förbrytelserna i hans distrikt betydligt minskats alltsedan Tiburzi i början af sjuttio-talet tog sitt tillhåll i macchian. Ja, Tiburzi kunde minsann lefva som en fin signor, om han hade lust! Och till Rom reste han när han tyckte att det roade honom, ty han var inte rädd af sig, Tiburzi, han löste sin biljett på järnvägsstationen som andra och i kupén hälsade alla på honom som en gammal vän och pratade med honom om nytt och gammalt, och det hade aldrig händt att någon telegraferat till polisen i Rom: Pass på! Nu kommer Tiburzi med det och det tåget! Ty den som så gjort, han skulle snart ha hittats ute på fältet med en dolk i hjärtat. Om Tiburzi dött genom förräderi, skulle han haft hämnare i hundratal, det visste han, och därför var han aldrig rädd. Då han var i Rom, brukade han gå upp i assisdomstolen och höra på förhandlingarna där, och mer än en gång hade han i en osteria tömt en foglietta vin tillsammans med poliskonstaplar och karabinierer. Ingen kände honom, och för öfrigt skulle ingen ha misstänkt, att det var den beryktade konungen af maremmerna, som på ljusa dagen vågade sig in midt ibland sina fiender. För resten . . . madonnan beskyd-

dade honom alldeles särskildt, ty han skipade ju Guds rättvisa på jorden.»

»Men hur kunde gubben Angelo veta allt det där?» frågade Einar med illparig min. »Det var naturligtvis han själf!»

»Nej, han påstod, att han aldrig hade sett honom», svarade Olof och smålog. »Då jag en gång frågade honom, hur Tiburzi såg ut, svarade han, att det kunde han inte så noga beskrifva, men det fanns en fotografi af honom, hans närmaste man Fioravanti var en f. d. fotograf, som rymt till macchian efter att ha mördat sin hustru, och han hade roat sig med att fotografera sin höfding ute i skogen med en liten handcamera, som han tagit från en resande. En gång i tiden, då Tiburzi var död, skulle nog det porträttet komma att tas in i alla Italiens illustrerade tidningar...

»Emellertid blef sor Angelo småningom betydligt bättre i sitt ben, han kunde gå alldeles obehindradt, och då han var hos mig för sista gången, tackade han mig med tårar i ögonen för den stora välgärning jag gjort honom och tvingade mig trots mina protester att ta emot fem hundra lire. Då han kom hem till Viterbo, skulle han skicka mig ett litet minne af sig, sade han, och kanske också låta skriva och säga, hur det var med honom; själf kunde han bara rita sitt namn, men han hade en väninna, som var hemma i skrifkonsten. Därmed skildes vi åt som de bästa vänner i världen, och det sista han sade mig i dörren, var att han skulle bedja för mig till den undergörande S. Maria della Quercia, som han stod mycket väl hos...»

»Nå, kom det någon present?» frågade Einar, då Olof tystnade.

»Ja, ungefär en månad därefter fick jag med posten ett bref, hvarpå min adress var skriven med vacker och öfivad fruntimmersstil, och inuti låg ett kabinettsporträtt af sor Angelo; han stod stödd mot en trädstam ute i skogen, klädd i raggiga byxor af getskinn, ett bredt bälte om lifvet med dubbla rader af patroner, bössa i handen, knif vid sidan och en revolver uppstickande ur byxfickan, och under stod med stora, kantiga, ragglande bokstäfver namnet: *Tiburzi.*»

»Det *var* han ändå!» utbrast Einar triumferande.

»Det förstod jag genast.»

»Ja, visst var det han.»

»Och onkel Olof har aldrig sett eller hört af honom sedan?»

»Nej.»

»Å, hvad jag gärna skulle ha velat se honom! Tänk, en riktig lefvande röfvarehöfding! Om jag åtminstone kunde få se hans porträtt och läsa namnet, som han själf har skrivit!»

»Det kan lätt gå för sig. Kom upp till mig i morgon eftermiddag, så skall du få se min vän Tiburzi . . . han sitter i ett af mina album.»

»Nej, får jag det?» Det lät som ett jubelrop. Och så upprepade han frågan i litet ängsligare ton: »Mor, får jag det?»

Karin tvekade och såg förvirrad ut.

»Jag bor Hamngatan 38, en trappa upp», inföll Olof. »Kom mellan fem och sex, då är jag säkert hemma. Jag har nog åtskilligt annat roligt att visa

dig. Inte kan väl din mor ha något emot, att du kommer och hälsar på din onkel?»

Det var alldeles som förr i tiden; då *han* tyckte att något gick för sig, så gick det för sig. Karin kände sin tvekan försvinna.

»Mor, får jag det, får jag det?» käckade Einar, där han stod i gräset på knä framför modern och tiggde henne med ögonen.

»Nåja, om kusin Olof vill ha besvär med en så påflugan och nyfiken liten pojke» ... sade hon slutligen och smålog matt.

»Hurra!» Einar flög upp och slog en kullerbytta för att ge utlopp åt sina svallande känslor. »Hurra, då kommer jag ... mellan fem och sex!» Han skulle visst helst ha velat ge onkel Olof ett duktigt handslag, men han vågade icke, han hyste en så omätlig respekt för denne märkvärdige man, som varit bekant med en röfvarhöfding.

För öfrigt lade sig hans entusiasm helt hastigt, och hans lilla vackra ansikte fick ett eftertänksamt uttryck. Han satte sig på bänken bredvid modern och sade med en blixtn i sina klara ögon:

»Nu vet jag, hvad jag skall bli, då jag blir stor.»

»Väl inte röfvarhöfding heller?» inföll Karin och skrattade.

»Nej, inte röfvarhöfding, så fänig är jag inte ... men domare skall jag bli ... ge de fattiga och förtryckta rättvisa som Tiburzi ... det är styft!»

Karin fick hastigt ögonen fulla af tårar, lade armen om Einar och tryckte honom hårdt till sig. Och han kom sig ej för att göra sig lös, han som annars hatade allt smek. Karin glömde allt omkring

sig, glömde Olof, hon visste bara, att hon hade sin kära gosse i sin famn och att han var den präktigaste pojke i hela världen...

Då hörde hon en främmande röst bredvid sig.
»Du är lycklig ändå du, kusin Karin.»

Hon såg sig om. Det var Olof, som hade talat, men med ett tonfall så vekt, så vemodigt, så nästan högtidligt...

Hon såg honom i ögonen, ännu med armen om gossens rygg, och sade:

»Ja, jag är lycklig. Gud har gifvit mig en sådan stor och härlig gåfva, utan min förskyllan eller värdighet...»

Olof reste sig upp och räckte henne handen.

»Ja, tack nu, kusin Karin, för den här pratstunden. Vill du framföra min obekanta hälsning till din man? — Adjö, du lilla domareämne! Glöm inte, att Tiburzi och jag vänta dig i morgon eftermiddag!...»

En minut därefter sågo de honom jaga framåt landsvägen åt staden till med ett moln af damm efter sig.

7.

Då de kommo hem, lagade Karin, att hon genast fick tala med sin man på tu man hand. Hon berättade så fullständigt hon kunde, men utan alla kommentarier, om sitt sammanträffande med Olof. Antagligen

under påverkan af, att Olof hela tiden under deras samtal kallat henne »kusin» på ett påfallande sätt, som om han haft någon särskild mening därmed, använde hon under sin berättelse konsekvent samma titel om honom. Hon talade i lugn ton, nästan som om saken alls icke gällt henne själf. Så snart hon nämnde Olof Rydes namn, hade Janzén vaknat upp ur sin vanliga slöhet; han fixerade henne med mistroget iakttagande blickar, medan hon berättade, och då hon slutat, sade han i litet snäf ton:

»Såå, han är hemkommen . . . du blef väl något till glad, då du fick se honom?»

Karin hade ännu ej haft tid att tänka på, om hon blifvit glad eller inte öfver att återse Olof. Hon gick litet till rätta med sig själf och svarade sedan:

»Nej, glad blef jag inte . . . snarare häpen och litet pinad. Hvarför skulle jag bli glad? Mellan kusin Olof och mig är ju all bekantskap slut. Det som är dödt, det är dödt. Att han bad Einar komma upp till sig, betyder bara, att han tyckte om gossen och ville visa sig vänlig mot honom . . . men jag har inte med den saken att göra. Kusin Olof och jag träffas aldrig mer. Att vi råkades nu, var ju en ren händelse. Han har varit i Stockholm nära ett år utan att söka upp mig. Efter slumpen förde oss tillsammans i dag, måste vi ju för skams skull växla några ord, men det skall aldrig upprepas, så vidt på mig beror.»

»Sa' du, ja», hånade Janzén. »Om ett par dar ha vi junkern här på visit.»

»Kommer aldrig i fråga!» utbrast Karin häftigt. »Han har inga skäl att söka upp oss, tvärtom. Och om han kommer, släpper jag inte in honom. Jag

stänger in mig i köket, och Einar får säga honom, att vi inte kunna ta emot.»

»Är du så rädd för, att du inte skall kunna stå emot honom?» frågade Janzén med en lurande blick.

»Nej», svarade Karin med en min, som om det varit en fråga ur hennes eget inre hon besvarat, »men jag skulle blygas till döds, om jag såg honom stå här i vårt hem, ditt och mitt hem.»

»Kantänka, här är väl inte fint nog för den nobla herrn!»

»Det är inte för det . . . du förstår mig inte alls, och det är inte lönt, att vi tala om detta.»

»Nej, du är naturligtvis angelägen att komma ifrån det här ömtåliga samtalsämnet. Du vet inte, hur du skall slingra dig, om jag ansätter dig på skarpen. För du *är* ändå rädd för mig, fast du annars låtsar dig vara så morsk. I det här fallet *är* du rädd för mig, för här vet du, att jag har oinskränkt rätt att råda och befalla öfver dig. Du vet, att du inte har rättighet att så mycket som *tänka* på den där herrn, än mindre träffa honom, om inte *jag* tillåter det. Är det inte så? Vill du inte erkänna, att det *är* så?»

Karin kastade en blick af halft medlidsamt förakt på den eländige, egenkäre stackaren, som satt där i stolen och pöste och blåste upp sig för att imponera på henne med sitt härskaremajestät och sin äganderätt. Aldrig hade han förefallit så löjlig som nu, då han stolt spände ut bröstet och försökte göra sig axelbred och sträckte på halsen som en gåskarl och fåfängt äflades att framkalla krossande blixtar ur sina numera gulaktiga ögon, där violerna vissnat.

Då hon inte svarade, upprepade han sina frågor, käxig som ett illa uppfostradt barn:

»Är det inte så? Härvidlag *är* du rädd för mig? I det här fallet är jag din herre och husbonde, som ensam har rätt att bestämma öfver dina tankar och känslor och handlingar? Vill du inte erkänna det?»

»Jo, jag erkänner det», sade hon i trött ton och för att slippa ifrån honom. Och för resten hade han ju rätt till en del.

Detta oväntade medgifvande från hennes sida gjorde honom så stolt och öfverlägsen i medvetandet af sin egen storhet och makt, att han från det ögonblicket slog om och visade sig som en oändligt god och mild och nedlåtande furste, som vet att han kan trampa på sin lifeagne undersåtes hufvud, men låter bli att göra det och nöjer sig med erkännandet, att han har *rätt* därtill...

»Hvart är det egentligen du vill komma med allt det här?» sade Karin litet otåligt, då hon såg, hur han bröstade sig. »Jag har lofvat dig, att min kusin aldrig skall tas emot i vårt hem, och jag lofvar ytterligare att själf aldrig ta ett steg för att träffa honom utomhus. Är det mera du vill? Befall du bara! Gå på du! Vill du, att Einar inte skall gå till honom i morgon? Säg bara ifrån, och det skall bli som du önskar. Om jag säger ett enda ord till Einar, så lyder han mig, fast han nu gläder sig alldeles omåttligt åt det där besöket. Vill du, att han skall låta bli att gå?»

»Nej, för all del, jag är väl ingen tyrann heller», svarade Janzén i oändligt nådig ton. »Bara du erkänner, att jag har rätt att befalla, så befaller jag

inte alls. Einar må gärna gå till herr Ryde, om det kan roa honom att höra på hans röfvarhistorier.»

»Du ger alltså uttryckligen din tillåtelse till det?»

»Ja, jag ger min tillåtelse.»

»Och du kommer alltid ihåg, att *jag* inte har bedt dig, utan tvärtom har erbjudit mig att hålla Einar hemma?»

»Ja visst, du är ju en sådan plikttrogen och förständig liten hustru, det vet jag nog», sade Janzén beskyddande och lät nu så småningom halsen återtaga sin normala längd och axlarna sin vanliga bredd, för att inte onödigtvis skrämma upp det stackars lilla rädde krypet. Och så hade de båda makarna ej mera att säga hvarandra för den gången, och Karin gick ut till Einar, som på hennes tillsägelse stannat i det yttre rummet, och berättade honom, att far oombedd gifvit sin tillåtelse till, att han skulle få gå och hälsa på onkel Olof i morgon.

Gossen såg litet förvånad ut; han hade aldrig ett ögonblick tänkt sig, att en sådan tillåtelse behöfdes.

Då Karin kommit till ro den kvällen och släckt ljuset, kunde hon ej hålla tankarna ifrån sig, hon försökte det ej ens. Hon låg där och kände på det välgörande lugn, som kommit öfver henne, sedan mötet med Olof väl var öfverståndet. Han hade varit god och vänlig mot henne. Den tanken var som ett ljunt, silkeslent smekande bad, hvori hennes trötta, utpinade lemmar fingo sträcka ut sig och finna hvila. De hade icke talat ett ord om det förflutna, men hans milda röst, hans sätt att se lugnt och allvarligt på henne och hans vänlighet mot gossen hade sagt henne tydligare än några ord, att det sår hon tillfogat honom

var läkt, att han ej längre hyste något hat eller agg till henne och att han kanske till och med kände ett behov af att godtgöra, om han en gång varit litet för sträng i sin vrede. Denna korta stund ute på Ladugårdsgärdet hade utplånat allt bittert och hvasst och stingande i det förflutna, tyckte hon; den skräckbild, som följt henne under alla dessa år — hans bleka, af raseri förvridna ansikte med den svällande ådern i pannan och de hotfullt lågande ögonen — skulle kanske nu försvinna och lämna henne i ro. Hädanefter skulle hon endast se honom som den sansade och måttfulle, litet vemodige, af lifvet pröfvade, öfverseende och hjärte gode man han nu i dag visat sig vara . . . ett ansikte med slät, allvarlig panna och ögon, som förstodo och förläto.

Och att han kommit tillbaka sådan, att hon en gång i sitt lif fått se honom sådan, därför var hon honom nu så tacksam, och hon kom nu verkligen till klarhet med sig själf: ja, hon hade blifvit glad öfver återseendet, men det var en stilla glädje, som inte verkat strax, den hade kommit efter, den hade sipprat in i henne så småningom, och den skulle bli varaktig, den skulle följa henne i hela hennes lif som ett stilla, värmande inre solsken.

Å Gud, att inte längre behöfva känna en iskill fasa, bara hennes tanke snuddade vid det förflutna! Att kunna känna sig ha rättighet att gå på jorden och inandas luften, hur svårt hon än felat mot honom, att kunna hoppas på förlåtelse, godtgörelse, en tyst försoning på afstånd . . . och att våga blicka in i sig själf, att lösas från denna straffdom att nödgas döfva sig med allt, som var simpelt och utvärtes och hård-

händt och förslafvande, kufva och rådbråka och trötta ut kroppen för att förslöa och klafbinda själen. Nu skulle arbetet bli en glädje, i stället för att det förut varit en tuktan, en bitter medicin!

I sina tysta tankar välsignade hon honom och kysste hans händer...

Hon låg en stund och liksom gungade på dessa långa, lena, ljumma vågor, tills de småningom vaggade hennes tankar till ro. Innan sömnen tog henne, såg hon honom ännu en gång för sig... reslig, axelbred som förr, med de långa, hvitblonda mustascherna och de mörka, vemodiga ögonen. Han kom glidande mot henne liksom ur fjärran, hon tyckte att han var en mil borta, en ljus, vänlig gestalt mot en bakgrund af mörker. Han var inte ensam, han ledde en gosse vid handen, och det var Einar. Så försvann han, och nu var det endast Einar hon såg, käck, glad och trohjärtad, sådan hon alltid brukade se honom i sina drömmar, och hon hörde honom säga med sin lilla klara, bestämda röst: »Nu vet jag, hvad jag skall bli, då jag blir stor... jag skall ge de fattiga och förtryckta rättvisa... det är styft!»

Hon smålog mot sin käre gosse, och i det småleendet somnade hon.

Midt i natten vaknade hon vid att hon hörde en röst säga tätt bredvid sig:

»Älskar du honom än?»

Hon satte sig förskräckt upp och lyssnade. Ferdinand andades tungt och regelbundet bredvid henne i mörkret, som då han sof riktigt godt. Det var alltså inte han, som frågat. Det var en inbillning.

Eller var det en röst ur hennes eget inre?

Älskar du honom än? Ja, det var ju helt naturligt, att den frågan nu skulle tränga sig fram; det var underligt, att den inte kommit förr. Hon kände, att hon blef het om kinderna, och hon lade sig tillbaka mot kudden för att ta upp sina tankars tråd, där den glidit ifrån henne, och söka besvara den där frågan.

Älskar du honom än?

Hon tillslöt ögonen och tänkte, att nu skulle hon väl försöka bringa litet reda i sitt inre, där allt ännu var så förvirradt och myllrande och formlöst. Nu vågade hon ju se in i sig själf . . .

Men hur hon bemödade sig att samla tanke-trådarna, nystade de ihop sig för henne till en härfva utan början eller slut. Hon försökte tvinga fram Olofs ansikte, men det flöt bort i en dimma, och hon såg ingen annan än Einar, oupphörligt Einar, sådan hon sett honom i sin sista dröm, nyss innan rösten väckt henne med sin fråga, Einar sittande på en jättehög velociped och åkande vida cirklar ute på en vårgrün slätt, långa, mjuka kroklinier, som bildade en stor åtta, evigt samma åtta, och hon fortfor att drömma om Einar hela natten, och då hon vaknade långt fram på morgonen, hade hon intet minne af den fråga hon föresatt sig att lösa.

8.

Olof hade hyrt sig en våning på fyra rum och kök vid Hamngatan, för att ha nära både till Centralinstitutet och till sin vän Telow, åt hvars anstalt han ägnade all den tid han hade öfrig. Men doktor Telow hade lyckligtvis efter Olofs hemkomst återfått rätt mycket af sina sjunkande krafter och kunnat sköta sitt institut själf, hvarför Olof hade jämförelsevis ledigt om eftermiddagarna. Kvällarna tillbragte han alltid tillsammans med sin vän.

Hans hushåll sköttes på italienskt vis af gamla Assunta, som han måst föra med sig hem till Sverige. Då han underrättat henne om sin förestående hemresa hade hon fallit på knä för honom, gråtit strömmar af tårar och besvurit honom vid madonnan och alla helgon att ta henne med; hon kunde inte skiljas från sin direttore, som hon älskade långt mer än om han varit hennes son, hon begärde ingen lön, bara att få tjäna honom, så länge hennes krafter stodo bi. Olof föreställde henne, att hon inte kunde tåla det kalla klimatet i nordnorden och ombytet af alla lefnadsförhållanden, så pass nära sextiotalet som hon var, men hon bedyrade, att hon för hans skull ville frysa med glädje och utstå alla vedervärdigheter i kättarelandet, bara hon slapp skiljas från honom. Hon lofvade att lägga bort alla sina oarter, hon skulle aldrig mera gråla på honom, då han inte passade på måltidstimmarna, hon skulle kamma sig hvar dag och aldrig

gå klädd i bara snörlifvet, hon skulle lägga bort att tugga hvitlök, och aldrig skulle han behöfva se skymten af en kapuciner munk i hennes kök. Då Olof upplyste henne om, att det inte fanns några kapuciner munkar i Stockholm, blef hon orolig och frågade, om där ej heller fanns kyrkor och präster, riktiga katolska kyrkor och präster af den rätta tron. Sedan hon blifvit lugnad i det afseendet, fortfor hon att bestorma Olof med böner, och resultatet blef, att han lät henne följa med på ett försök. Om hon inte tridfdes i Sverige eller om hennes hälsa tog skada af klimatet, fanns det väl alltid någon råd att få henne hemskickad till Italien igen.

Men nu hade ett år gått, och Assunta hade bestått provet förträffligt. Hon klagade aldrig öfver någonting för egen räkning, och visserligen bar hon ständigt med sig, hvar hon gick eller stod, en liten fyrpanna af lera fylld med glödande kol att värma sina gamla frusna händer vid, men det hade hon ju också gjort i Rom under den kalla årstiden. För henne hade året blifvit en enda lång vinter, det var hela skillnaden. »Gud har skapat vintern också», svarade hon, då Olof beklagade henne för det hårda klimatet hon bytt sig till.

Hon föreföll alltid nöjd med sin värld och förklarade, att Sverige var ett riktigt himmelrike. Det enda hon bittert saknade af Rom var den Heliga trappan. Dit hade hon brukat gå rätt ofta om eftermiddagarna, och hon hade krupit på sina knän uppför alla dess tjuguåtta trappsteg för sin kätterske husbondes räkning, och för hvarje steg hon krupit hade hon friköpt honom från nio års skärseld. Men

hvar fanns någon helig trappa i Stockholm? Hon måste nöja sig med att göra flitiga besök i katolska kyrkan vid Norra Smedjegatan och för resten bedja träget för honom till de sju smärtornas madonna, hvars bild stod i hennes rum med en ständigt brinnande hänglampa framför.

Sina sysslor skötte hon på sitt gamla vanliga sätt, d. v. s. till sin herres stora belåtenhet. Det värsta var med uppköpen, ty Assunta kunde icke ett ord svenska och var heller aldrig i stånd att lära sig det. Men för den olägenheten visste Olof bot. Hvarje morgon, innan han gick till institutet, lät han Assunta räkna upp allt hvad hon behöfde för dagen, han telefonerade sedan efter varorna, och den gamla hade endast att ta emot dem och försöka att ej öfverösa butikdrängarne med alltför många italienska kraftord, om hon ej var nöjd med hvad de plockade upp ur sin korg.

De löften hon gifvit sin husbonde vid afresan från Italien hade hon för öfrigt ej ens gjort något försök att hålla. Hon grälade lika friskt som förr, om han kom fem minuter för sent ut till bordet, hon kammade sig, som hon var van, hvarje söndag, men under den öfriga delen af veckan liknade hennes hufvud ett vildt askgrått snår af tofviga lianer. Hon kryddade allt hvad hon åt med hvitlök, hon bakade till och med ett särskildt bröd åt sig själf tillsatt med denna krydda, och visserligen syntes aldrig några kapucinermunkar smörja kråset i hennes kök, men i stället började medlemmar af den italienska kolonien vid Glasbruksgatan göra täta påhälsningar där: unga gipsförsäljare med svarta sammetsögon och törstig strupe och små försäljerskor af lyckobref med håret i synen,

blåfrusna fingrar och strykande aptit på öfverlefvorna i köksskåpet. Men Olof gjorde aldrig några anmärkningar; någon skulle ju Assunta ha att tala med och ge allmosor åt. Ibland, då han hörde de välkända italienska tonfallen från köket, gick han ut och slog sig i språk med Assuntas gäster, köpte gipsgubbar och lyckobref och drack ett glas Genzano med dem, bara för glädjen att få se de mörka ögonen stråla upp som svarta stjärnor och höra de hesa, förkylda rösterna dallra af värme.

Han var på det hela taget mycket nöjd med att han tagit Assunta med sig hem till Sverige. Han skulle ej haft samvete att lämna henne där nere på en försörjningsinrättning, ty hon var för gammal att få ny tjänst, dessutom var han verkligt fästad vid henne, och det var som om han haft sitt kära Italien med sig, då han såg henne gå omkring i rummen klädd i sina granna örhängen och brokiga bröstdukar, sopa golfmattorna med våta löfruskor och med fingrarna göra korstecknet mot onda ögon hvarje gång hon gick att öppna tamburdörren för någon af hans kätterska bekanta.

Men det var en af dessa besökande, som genast tillvunnit sig Assuntas bevågenhet, fastän han ej var »kristen», och det var Einar. Hon lärde sig aldrig uttala hans namn och kallade honom alltid »il piccolo San Giovanni Battista», emedan hon påstod, att han liknade den lille Johannes döparen på en tafla af den heliga familjen, som hon hade uppklistrad på tapeten i sitt rum. Redan den första gången han var på besök hos sin onkel, hade hon med de italienska tjänarnes naiva förtrolighet suttit inne med hela tiden

och hört på de båda samtalandes obegripliga rotvälkska, och då Olof visat Einar sin våning och alla de kuriositeter han där hade uppradade, hade hon följt med ur rum i rum, hela tiden med ögonen fästade på den lille Johannes döparen och småskrattat och nickat åt honom hvarje gång han sett på henne. Då han kom nästa gång, hade hon bakat en stor pizza enkom för hans räkning, och hon slog sig på höfterna af förtjusning, då hon såg, att han lät hennes mästerverk sig väl smaka, och sedan kunde han aldrig visa sig uppe i den lilla våningen vid Hamngatan, utan att hon stoppade i honom af sitt hemlands läckerheter, honungskakor, körsbärstårter eller kanderade piniekärnor, hvaraf hon fört med sig flera påsar från Rom. Einar var mycket road af Assuntas besynnerliga gester och grimaser, och han talade om för Karin, att »onkels hushållerska är en så'n väldigt skojig gumma». Han lärde sig småningom förstå litet af hennes språk, och märkvärdigt nog uppfattade hon nästan alltid hvad han sade, om han också talade svenska till henne. Om Olof ibland var hindrad, kunde Assunta och gossen föra långa konversationer tillsammans, på en blandning af italienska, svenska och några latinska glosor, som Einar fört med sig direkt från skolan; resultatet blef vanligen en gemensam promenad ut till syltskåpet.

Einar hade blifvit nästan daglig gäst hos Olof. Ingendera visste, huru det hade gått till; det hade bara fallit sig så, och nu var det redan en vana.

Den första gången hade Einar kommit hem från sitt besök hos onkel Olof alldeles i extas öfver hur roligt han haft. Onkeln var en väldigt stillig karl, en

förbaskadt trefflig karl, och han hade haft så mycket livvadt att berätta och så mycket intressanta saker att förevisa: Tiburzi hade han sett och en pistol, som hade tillhört Garibaldi, och en hel hop gamla mynt från Neros och Caligulas dagar, och då han gått, hade onkel skänkt honom ett stycke knottrig svart lava från Vesuvius, hvare en italiensk kopparslant satt intryckt, och en hel handfull små grå pimpstenar af dem, som regnat ner öfver Pompeji och begravt staden. Och onkel Olof hade bedt, att han skulle komma tillbaka dagen därpå med sin velociped, så skulle de fara ut tillsammans ett slag utåt Djurgården.

Så länge skolterminen varade, kunde Einar emellertid endast få komma en och annan eftermiddagsstund, då han inte hade så svåra läxor till dagen därpå, men efter examen blef han alldeles ledig, och nu såg man öfverallt i Stockholms omgifningar den reslige blonde herrn med den mörkögde och ständigt leende gossen i sällskap hjula fram så att dammet stod efter dem som två långa gråa florssläp. Olof intresserade sig för att lära ut hjulsportens alla hemligheter till gossen, som ännu endast var nybörjare i konsten, och så knöts vänskapsbandet allt fastare. De pratade om hvad som för tillfället föll dem in; om ingenting föll dem in, tego de. Einar pladdrade oförskräckt på, utan den minsta blyghet, och Olof kände sig som pojke på nytt eller, rättare sagdt, han kräufde begärligt ut den pojkglädje han hade att fordra från sin dystra och betryckta barndom. Då de tröttnade på att cykla, lade de sig på rygg i någon skogsbacke och talade om livvade skolhistorier för hvarandra eller också berättade Olof äfventyr från sina

resor; ibland kom Einar också in på att tala litet om förhållandena i hemmet, men då blef onkel alltid så tystlåten och gjorde aldrig några uppmuntrande frågor; det ämnet intresserade honom visst icke, och så lät gossen det falla. Ibland, då de försenat sig på någon längre utflykt och blifvit hungriga, åto de kväll på något landtligt utvårdshus och hjulade sedan hem i sporrsträck för att inte Karin skulle bli orolig för sin gosse.

Men fram i juni tillfrisknade den skolkamrat, hvars velociped Einar haft till låns, och ville ha igen sin maskin. Det var med stor bedröfvelse Einar meddelade sin vän denna nyhet.

»Det passar sablarna så bra», sade Olof muntert, och på det skolpojkspråk han den sista tiden omedvetet antagit efter Einar. »Jag har just i några dagar gått och spekulerat på att köpa mig en ny bicykel, en alldeles nyuppfunnen bussig konstruktion. Jag skänker dig min gamla, och se'n skall du inte kunna åka i kapp med mig, din grabb!»

Den nya maskinen inköptes redan samma dag, och om kvällen, efter en lifvad kappridt ut till Ulriksdal, förde Einar sin egen velociped med sig hem i triumf till Stora Nygatan.

Efter den dagen var gossen Olofs med lif och själ.

Karin blef både förvånad och glad, då hon såg, att hennes gosse verkligen var i stånd att hysa en entusiastisk tillgifvenhet för någon. Hennes stora bekymmer allt sedan Einar var liten hade varit, att han skulle utveckla sig till en kall och själfvisk natur. Han hade aldrig visat sig mäktig en varm känsla. Naturligtvis höll han af henne själf, men det var

mera en naturdrift, en halft omedveten känsla, som låg och sof på djupet af hans själ och kanske skulle sofva i hela hans lif, en kärlek, som var outrotlig, stark och handlingskraftig, om den pröfvades, men i hvardagslag nästan omärklig, nedsjunken till bottnen, orörlig, utan något behof att ta sig uttryck. För fadern och mormodern hade han alltid visat sig fullständigt likgiltig. Han hade aldrig haft någon vän bland sina lekkamrater; han var sams med dem alla, men föredrog ingen särskildt och skulle enligt sin egen förklaring alls inte ha saknat en enda af dem, om han t. ex. tvingats att sluta skolan eller flytta till en annan stad. Karin blef orolig för sin gosse, då hon tänkte på allt detta. Det enda, som tröstade henne, var att påminna sig Fido, en liten pudelvalp, som Einar fått till present af Janzén på sin sjette födelsedag och vid hvilken han varit lidelsefullt fästad. Han sof inte om nätterna, så vida han inte hade hunden bredvid sig, han var förströdd och kunde inte lära sig en bokstaf i abcboken, om inte Fido låg i hans knä eller satt bredvid, han gaf honom de mest glödande kyssar, då han trodde att ingen såg det — han, som aldrig godvilligt kysst sin mor — och då hunden efter ett år dog i valpsjuka, sörjde Einar så våldsamt i tysthet, magrade och var så liknöjd för allt, att man en tid trodde att han skulle tyna bort och dö, äfven han.

Men detta var också den enda lefvande varelse, för hvilken han någonsin visat en verklig, fullt utvecklade och medveten ömhetskänsla.

Nu var emellertid Karin lugn för sin gosse. Hon behöfde blott se, huru hans ögon lyste, då han kom

hem från sina utflykter tillsammans med onkel Olof, och höra den exalterade ton, hvarmed han sjöng sin väns lof. Trogen sin vana att retas med gossen, gjorde Janzén försmädliga invändningar och sade, att något sådant världens åttonde underverk kunde väl den där herrn inte vara. Till svar fick han endast en blick af omätligt förakt från gossens ögon, och inför modern förklarade Einar sedan, att han aldrig mera skulle nämna onkel där hemma, de kände honom inte, kunde inte uppskatta honom, och därför var det ett helgerån att bara uttala hans namn inför sådana okunniga människor...

Karin skrattade åt hans barnsliga vrede, men inom sig var hon glad och nöjd.

Att Olof från början sökt draga till sig Einar, berodde på hans föresats att visa Karin, det han numera var försonligt och välvilligt stämd mot henne och dem, som stodo henne nära. Han kunde ej få visa sig vänlig mot henne själf, ty allt umgänge mellan honom och henne var naturligtvis omöjligt af många skäl; de skulle troligen aldrig mera växla ett ord här i lifvet. Men gossen kunde indirekt bli ett slags fredsparlamentär.

Sedan lärde han sig småningom hålla af Einar för hans egen skull. Denne kunde förefalla bortskämd och litet framfusig och sade ofta saker, som en s. k. väluppfostrad gosse behåller för sig själf, men det fanns god naturgrund hos honom. Han var sanningskär, rättvis, ridderlig mot de svaga och hade en ovanligt utvecklade ambition. Om han inte kände så mycket, tänkte han i stället både klart och snabbt och var modig och tilltagsen, då det gällde att handla.

Men det, som omedvetet gjorde Einars sällskap mest tilldragande för Olof, var hans friska och glada lynne. Själf var han sedan många år ohjälpligt tungsint, fastän han kämpade emot och gjorde allt för att inbilla sig själf, att han i grund och botten var en glad garçon. Det trägna sällskapandet med den bildade, själsfina och lifserfarne doktor Telow var visserligen oändligt gifvande för hans intelligens och hans hjärta, men inte satte det en ljusare färg på hans lynne. I Telows sällskap blef han kanske bättre, mognare, mera förfinad, men han blef också äldre. Och att bli yngre var just hvad Olof kände sig mest behöfva. Att efter den genomkämpade sorgens tunga och mörka år få ta sig ett uppfriskande bad i äkta, sund, barnslig lifsglädje, att skudda af sig själf-plågeriets, själfdissektionens vanor och bli naiv igen, bli pojke, njuta den ungdom han ännu hade kvar med ett barns rent animaliska välbehag... det var just hvad han nu längtade efter som något oupphinneligt.

Men det befanns, att det icke var oupphinneligt. Då de bägge vännerna voro tillsammans ute på sina irrfärder, om sommaren på velociped, om vintern på skidor, skridskor eller sparkstötting, skulle en åskådare haft svårt för att säga, hvilkendera af dem, den tretton-årige gossen eller den trettiosexårige mannen, som var mest road af sporten, mest uppfinningsrik i att hitta på nya upptåg eller vågsamma experiment, och mest med lif och själ inne i de roliga historierna och det pojkaktigt ystra skämtet. Och Olof behöfde alls icke anstränga sig för att stiga ner till kamratens naiva ståndpunkt, det gick alldeles af sig själf.

De hade sina gifna rast- och lekplatser här och där, vanligen en liten slätt inne i skogen, där ingen människa såg dem, och där var det för det mesta Olof som gaf den första signalen till ett snöbollskrig eller föreslog, att de skulle hoppa bock eller tämja stutar. Och när de rullade om hvarandra i gräset sprattlande som fiskar eller »mölade» hvarandra i ansiktet med snö, eller då de badade i afsides skogs-sjöar och den först ikomne stänkte kaskader af kalla vattendroppar på den andres nakna skinn, då han skulle hoppa i, då var det Olof som skrattade hjärtligast och längst och tröttnade sist på leken.

Ibland tänkte han, att det var orätt af honom att hålla Einar så skild från alla hans jämnåriga och uppmanade honom att ta med sig några kamrater på nästa utflykt. Men Einar ville aldrig höra på det örat. Han visste ingen, som han hade lust att ha med sig. Alla de andra grabbarna voro så »fåniga» på ett eller annat sätt, Olof var den ende som det alltid var roligt att sällskapa med. Då låtsade Olof sig vara upptagen af arbete några dagar och anbefalldes gossen att under tiden söka upp skolkamrater och roa sig med dem, tills han själf fick tid. Men då de bestämda dagarna gått till ända — för Olof hade de krupit långsamt som sniglar — befanns det, att Einar hade suttit hemma och haft tråkigt nästan hela tiden; han hade visserligen, för att lyda Olof, sökt upp ett par pojkar, men de hade varit odrägliga, och han hade kilat ifrån dem efter en liten stund.

Men det var inte alltid som Olof var så uppsluppen. Ibland, då de sportat eller lekt sig trötta och lågo och hvilade sig på marken under träden,

där gräset var mjukt och doftande och skuggan svalkade deras upphettade kroppar, kunde det också falla som en skugga öfver Olofs ansikte. Han lade sig med armbågen stödd mot marken och hufvudet i handen och tog ej ögonen från Einar, som ingenting märkte och som fortfor att prata. På hvad han sade fick han endast korta och tankspridda svar, ty Olof var förhäxad af hans ansiktets form, af groparna i hans kinder eller af hans röda, fylliga läppar, som aldrig slöto riktigt till . . . och det ansikte han såg var inte Einars, det var en annans, en kvinnas, en tjuguarig flickas, ett ansikte, som han älskat med sin ungdoms hela glöd och som han betäckt med kyssar — å, för så länge, länge sedan! Men ruset hade varit så starkt, att han ännu kunde känna sin hjärna svindla däraf . . .

»Hvarför ser du på mig så där?» frågade Einar en gång.

»Å, just inte för någonting . . . du är lik någon, som jag känt.»

»Jag är bara lik mor, jag.»

Efter en stund frågade gossen på grund af någon dunkel idéassociation:

»Hvarför kommer du aldrig och hälsar på oss, onkel?»

Och då svaret lät vänta på sig, fortfor han:

»Är du ond på mamma?»

»Nej, visst inte, hur kan du fråga så dumt? Är hon kanske ond på mig?»

»Nej, hon talar aldrig om dig . . . och du talar aldrig heller om henne. Hur kommer det till? Ni ä' ju kusiner?»

»Kära du, vi ha mycket att göra hvar och en på sitt håll, och nu är det ju så längesedan vi voro bekanta. Vi ha ingenting gemensamt nu mera.»

»Det är då riktigt säkert, att du inte är ond på mamma? Kan du svära på det?»

»Ja, det kan jag.»

»Det var då väl», sade gossen, tydligen lugnad.

»Då har du väl ingenting emot att komma och hälsa på henne någon gång? Mamma har så tråkigt alltjämt, du skulle krya upp henne med dina historier. Om bara pappa vore ur vägen någon gång, skulle jag säga dig till. Han är så otreflig, och honom skulle du inte alls tycka om.»

»Jag skall nog komma en gång.»

»Ja... då pappa är borta.»

Det blef tyst.

»Det värsta är, att han aldrig *är* borta. Han sitter hemma jämt, han tycker inte han är så fint klädd så han vill gå ut på gatorna. Det är fänigt, tycker jag. Mamma går ju ut, hon, fast hon inte har fått något nytt plagg på flera år. Och jag är ju ute hvarenda dag, fast jag går i andras aflagda kläder, som mor har köpt i lumpbodan.»

Detta tycktes ge Olof något nytt att tänka på. Han granskade sin lille kamrats yttre apparition och fann nu för första gången, att han såg *pauvre* ut.

Då de träffades dagen därpå, frågade Olof:

»Tror du, att dina föräldrar skulle ta illa upp, i fall jag köpte dig en ny kostym? Den du har är allt litet sliten... och som släkting tycker jag mig ha vissa rättigheter. Vill du fråga dem?» Dagen därefter hade Einar frågat.

»Nej, mamma hälsar och tackar. Men hon tyckte det vore synd, om du skulle ge ut pengar för min skull... om du hade något aflagdt, som du inte själf behöfde längre, så vore hon tacksam, om hon fick sy om det åt mig. Hon syr alla mina kläder själf.»

Olof svarade icke, han vände sig bort, bet sig i mustascherna och hans ögon blefvo immiga.

Han tvekade länge, huru han skulle göra, men till sist letade han fram en blå cheviotkostym, som han sällan begagnade, lade in den i paket och lämnade den till Einar, då han kom nästa gång.

Sedan isen var bruten, blef det småningom Olof, som helt och hållet åtog sig alla kostnader för Einar. Han skaffade honom kläder och skodon, lät honom ta alla sina studieböcker på hans räkning och betalade skolafgiften för honom.

»Dina föräldrar bli väl inte onda?» frågade han ännu någon gång.

»Nej, tvärtom... mamma är nog så glad hon slipper bekymmer för mig, och far, han...»

En betydelsefull grimas fullbordade meningen.

Men efterhand upphörde Olof att göra dessa frågor och började känna sig i sin fulla rätt. Då någon af hans kamrater på Centralinstitutet en gång frågade honom, hvad det var för en gosse man alltid såg honom tillsammans med, svarade han:

»Det är min fosterson.»

Och som sådan hade han redan länge betraktat honom.

Einar hade blifvit honom oundgänglig. Under skolterminerna, då gossen ej hade mycken tid att ägna honom, visste han ej under hvad förevändning han

skulle locka honom till sig. Men så fick han en idé. Om Einar ville komma upp och läsa sina läxor hos honom om eftermiddagarna, skulle Olof gärna hjälpa honom till rätta; han hade alls ingenting emot att få lifva upp sina skolkunskaper. På det viset skulle Einar bli fortare kvitt sina läxor...

Så gick det till, att Olofs lilla förmak förvandlades till studerkammare. I skenet från den italienska fyrräbbade mässingslampan lutade de båda vännerna sina hufvud tillsammans och tolkade Xenophon och Livius med förenade krafter, medan gamla Assunta satt på huk ett stycke ifrån och hörde på och skratade och slog sig på höfterna, då hon kände igen någon af de latinska glosorna, och myste belåtet, då hon såg den lilla gosshanden sträckas ut och ta ett grabbtåg i den hög af kanderade fikon och piniekärnor, som hon staplat upp inom räckhåll på duken, just där skolböckernas område slutade.

9.

För Karin var det vänskapliga förhållandet mellan Olof och hennes gosse en källa till både saknad och glädje. Hon fick ju aldrig ha Einar hos sig nu för tiden; största delen af den tid han hade ledig tillbragte kan tillsammans med Olof, och då han kom hem från sitt friluftslif, dammig, rödkindad och med hela sin varelse genomdränkt af frisk skogsluft, var

han vanligen så trött, att han genast gick till sängs och somnade. Det var dagar, då han ej fick tid att växla tio ord med sin mor. Karin hade en ångestfull känsla af, att han gled ifrån henne, men hon vågade ej sträcka ut handen för att hålla honom kvar, ty hon förstod, att gossen nu var stadd i en sund utveckling både till kropp och själ och att han hade det bättre där han var än om han suttit hemma hos henne.

Hon unnade också gärna Olof den glädjen att få ha Einar omkring sig — ty om han inte själf haft nöje af gossen, skulle han väl inte ha dragit honom till sig.

Nöjd och tacksam var hon för att hon sluppit alla bekymmer för hans kläder och skolafgifter. Men det bästa af allt var, att hon nu fått en kraftig hjälpare med Einars inre handledning och karaktärsdaning. Hon hade alltid grufvat sig för den oerhörda svårigheten för en så obetydlig och obegåfvad kvinna som hon att forma en gosse till en man. I sin oerfarenhet föreställde hon sig detta som ett arbete, som utslutande tillkom föräldrarna och skulle bli ogjordt utan dem; hon kom ej ihåg, att hennes egen karaktär var en produkt af de medfödda anlagen och lifvets tysta arbete omkring henne, dess växlande solvärme eller frost, som kommit hennes möjligheter att utvecklas eller felslå. Och nu var hon lycklig att få lägga det tunga ansvaret för Einar på Olofs breda axlar. Hon förstod, att han själfmant tagit det på sig, ty af gossens resonemanger, då han var ensam med henne, hörde hon, att det inte alltid var sport och lekar, som utfyllde de båda vännernas sam-

lif, utan att de också ofta talade om allvarsamma, uppfostrande frågor, sådana ämnen, där Karin själf skulle ha redt sig slätt. Visserligen undrade hon ibland, om inte Olof i vissa fall gick litet för bråd-störtande till väga och glömde, att det var med en trettonåring han talade om t. ex. religion och vissa ömtåliga kapitel i moralen; men å andra sidan . . . det var inte så lätt att alltid värja sig mot Einars otaliga frågor, det visste hon af erfarenhet, och att Olof endast gaf honom den nakna, sunda, ärliga sanningen, det var en modig handling, som endast en man kunnat utföra; själf skulle hon aldrig ha vågat det. Men Olof var så klok, han såg nog, hvad gossen kunde ta emot, och lagade säkert så, att han tillägnade sig det på det rätta sättet. Hvad Olof gjorde, det var väl gjordt, så hade det alltid varit.

Janzén hade i början varit mycket förargad öfver »pojkenes ränn hos den där förbannade smedsgesällen», som han uttryckte sig. Ibland, då Einar skulle gå till honom, undersökte han först hans fickor och förbjöd sedan Karin att följa honom ut. Då han kom tillbaka, upprepades samma visitation, innan mor och son hunnit träffas i enrum. På Karins förvånade fråga, hvad detta skulle betyda, svarade Janzén i dryg ton, att det var hans plikt och rätt att tillse, att inte Einar bar några kärleksbref mellan henne och hennes f. d. älskare. Han lät ej afskräcka sig af att han aldrig förmådde reta Karin med dessa skymfliga misstankar och endast fick en blick af vämjelse och förakt till svar; han upprepade sina tillvitelser vid första anledning, beskyllde Karin för att ha hemliga möten med Olof och utlofvade med en

min af kränkt härskaremajestät, att han förr eller senare skulle »näpsa den där slyngeln». Karin visste aldrig riktigt, om hennes man verkligen var svart-sjuk eller om han sade alla dessa skändligheter endast för att reta henne, men hon föresatte sig, att om detta var hans syfte, skulle han aldrig vinna det. I detta som i alla andra konflikter med mannen handlade hon, som om han alls icke funnes till.

Då Janzén tyckte sig märka att Einars ständiga frånvaro från hemmet plågade Karin, ändrade han politik och uppmuntrade gossen ifrigt till allt tätare besök hos »den snälla onkeln», som han nu började titulera honom. Då han såg, att dessa besök hade åtskilliga ekonomiska fördelar i släptåg, blef han ännu angelägnare att de skulle fortgå.

Under utställningssommaren var Einar mer än vanligt osynlig i hemmet; han hade fått en säsongbiljett till present af Olof och uppehöll sig, ensam eller i dennes sällskap, mest ute på Djurgården, och då han kom hem om kvällarna, var han som öfverladdad med hänförelse öfver allt det vackra och lärorika han sett under dagens lopp. Hvarken Janzén eller hans hustru hade varit på utställningen en enda gång, ty fastän Olof i tysthet hjälpte Karin att bära en del af bördan, var det alltid ondt om pengar i huset nu för tiden, sedan Karins ögon blifvit försvagade af öfveranstängning och hon ej längre tordes brodera vid ljus. En dag, då Einar trakterat föräldrarna med en målade beskrifning af Gamla Stockholms härligheter, gjorde Janzén en ättiksur min och sade i sårad ton:

»Det är verkligen i hög grad taktlöst af din onkel,

att han inte för en enda gångs skull kan ge dig ett par kronor, så att du kan bjuda dina föräldrar på utställningen. Han borde komma ihåg, att han är skyldig oss vederlag för att vi så ofta för hans skull måste vara i saknad af vårt enda älskade barns sällskap.»

Det var alldeles omotståndligt, Karin och Einar måste växla en häpen blick öfver bordet.

»Du kan ju på ett fint vis ge honom en vink om det i morgon», fortfor Janzén. »Han behöfver ju inte själf gå med, om han är generad af att visa sig ute tillsammans med så simpelt folk som vi.»

Einar svarade icke, men han var mörkröd i ansiktet af förbittring, och då han ryckte till sig mössan och gick sin väg, slog han igen dörren så hårdt efter sig, att fönsterrutorna skallrade.

»Han har sin mammas älskliga lynne, den där junkern», fnös Janzén efter honom.

Dagen därpå kom Karin och lämnade sin man en krona; det var ju synd, att han inte hade sett utställningen ännu, och nu ville hon bjuda honom.

Än hon själf då, skulle hon inte gå med?

Nej, hon hade inte tid och inte råd heller.

Janzén tog begärligt emot kronan och gick in i sofrummet för att kläda sig. Han var sysselsatt därmed i mer än en timme och tågade sedan i väg i sin blanknötta svarta rock och sin gammalmodiga cylinderhatt, mera styfnackad och långhalsad än ett guldpyntadt afgudabeläte, som föres i procession.

Men då han kom tillbaka efter en halftimme, hade den stolta ballongen remnat och fallit ihop till en trasa. Han hade mött medlidsamma blickar och

satiriska leenden på gatan, tack vare sina usla kläd-
ståndspaltor . . . och han hade slagit ur hågen att gå
på utställningen, han hade föredragit att köpa en ny
ljusblå sidenhalsduk.

En kväll på höstsidan kom Einar hem med ett
paket under armen. Det innehöll ett par nästan nya
storrutiga benkläder, som Olof »lagt af» och förärat
sin fosterson.

»Jag behöfver dem inte för närvarande», sade
Einar, då han lämnade dem i moderns förvar, »men
jag växer ju så ohejdadt nu, och i vår kunna de
vara bra att ha.»

Karin hängde in dem i garderoben.

Följande morgon, då hon kom in från köket,
fann hon Janzén stående i sängkammaren iklädd Olofs
byxor. Han stod långt ut på golvet och hade skjutit
in byråspegelns nedre kant, för att kunna se sig i all
sin prakt.

Han blef litet förlägen, då Karin inträdde, men
morskade snart upp sig och sade i vårdslöst förnäm ton:

»Jag tar de här pantalongerna, efter Einar inte
behöfver dem. De ä' litet för långa, men det är ju
fashion att ha byxorna uppvikta nedtill.» —

Men han fick ej stoltsera länge i sina storrutiga
benkläder. Sedan han förevisat dem ett par dagar
å rad i Kungsträdgården och på Strandvägen, kom
han hem en kväll med en stark förkylning. Hans
gamla redingote hade visst varit litet för tunn i den
bitande oktoberblåsten. Han gick till sängs med stark
feber, och doktorn, som tillkallades dagen därpå, för-
klarade, att det artade sig till lunginflammation. I
två dagar låg han och orerade om forna dagars sångare-

triumfer i det stora och högt skinande ordenssällskapet S. B. och försökte till och med då och då gnola några takter af sina gamla paradnummer, men rösten hade blifvit svag som ett litet barns, och för första gången i sitt lif sjöng han falskt, men det hörde han visst icke själf, ty han låg där med ett belåtet leende och lyssnade till sina toner och inbillade sig, att de voro lika svullna och pompösa som i klangdagarna.

Men så kom den barmhärtiga döden helt oväntadt och högg af de ostämnda strängarna midt i första strofen af Rosens bild:

»Uti en dal af ljuflig dager
Jag såg en rosa . . .»

Det rosslade till i instrumentet, det gaf ifrån sig ett ljud, hälften flåsande, hälften pip, och så tystnade det för alltid.

Det var slaganfallet numro två.

Ferdinand Janzén var en lycklig natur, han dog i solglansen af sin egen förträfflighet, och han dog svanens poetiska död, i sina egna toner.

10.

Då Karin efter begrafningen kom hem till sin bostad — hon var ensam, ty vagnen hade på Drottninggatan släppt af Einar, som skulle läsa sina läxor uppe hos

Olof —, låg det någonting i hennes breffåda. Det befanns vara ett bref afstämplat i Gnesta och med Hilma Bergers stil på kuvertet.

Karin hängde upp sina ytterkläder i den lilla tamburen och gick in i salen. Hvad där var tyst och ödsligt! Hon kunde visst aldrig vänja sig vid att se gungstolen stå där tom . . . Många gånger under de senast förflutna åren hade hon tänkt, att det skulle komma att kännas som en lättnad och en befrielse, då hon blef änka, men nu förebrådde hon sig dessa tankar som syndiga. Hennes hat hade runnit bort med de tårar hon fällt öfver sin bortgångne man. Att vara långsint låg ju inte i hennes natur, och stackars Ferdinand hade väl inte rådt för att han varit sådan han var. Hon stod en stund och betraktade den tomma gungstolen med tungsint min; sedan slog hon sig ner vid fönstret för att läsa sitt bref i den sista eftermiddagsdagern.

Hilma tackade för bjudningen till begrafningen och skref, att hon inte hade kunnat komma ifrån. Sedan hennes man dog i våras, hade sysslorna växt henne öfver hufvudet. De hade trott, att de skulle få det så lugnt och bra, sedan Berger tagit afsked och de flyttat ner till Sörmland för att öfverta en landthandel där. Och affärerna hade nog gått bra, men det var ju Berger, som skött boden ensam, och sedan han nu var borta, hade Hilma fått alldeles för mycket arbete. Barnen hade hon ingen hjälp af, de hade sin skola, och att sköta både dem och hushållet och handelsboden, det var mer än hon stod ut med. Hon måste försöka skaffa sig ett biträde eller en kompanjon, helst ett dugligt och arbetsamt frun-

timmer, som också kunde aflösa henne i hushållet, då hon ledsnade på det. Karin var ju ensam nu; kunde hon inte ackordera in Einar någonstades i Stockholm och flytta ner till dem på landet? Det skulle bestämdt vara en verksamhet, som passade för henne, hon tyckte ju om rutsch, och Hilma skulle trifvas mycket bättre med henne än med en främmande. Hon skulle få allting fritt och en viss procent af handelsbodens afkastning. Hon kunde ju tänka på saken, den behöfde inte afgöras än på några månader.

Karin lade ihop brevet med en suck. Där var också en, som lifvet hade farit fram hårdhänt med. Glädjen var visst tunnsådd här i världen.

Så gick hon in i sängkammaren för att ta på sig hvardagskläderna och lägga undan sorgsakerna. Rummet vette åt gården och var redan skumt. Hon klädde om sig i mörkret och tände sedan lampan för att ordna litet i sina byrålädor. Då hon skulle lägga ner krusflorskragen och de svarta handskarna i en kartong, träffade hon där på ett par gamla armband, som legat bortglömda i åratat. Det ena var Olofs present på hennes tjugonde födelsedag; det låg där insvept i sitt silkespapper och omknutet med ett snöre. Hon höll det en stund i handen och lade det sedan tillbaka igen. Hon hade inte sett på det på flera år, och hon ville inte heller se det nu. Ferdinand skulle inte ha tyckt om, att hon tagit fram det på hans begravningsdag. Det första året hon varit gift hade hon burit det dagligen, men måst lägga af det på Ferdinands enträgna böner. Han hade inte varit litet svartsjuk, han, för det där armbandets skull!

Det andra var talmiarmringen, Ferdinands första present, som hon fått på Du Nord den där kvällen. Hu, så fult och tarfligt det såg ut, utan glans och alldeles brunt af ålder! Hon tog upp det, hämtade litet malen krita från köket och satte sig att skura det rent. Det var ett drygt arbete, men till sist lyckades hon få det någorlunda skapligt. De facetterade små silfverblommorna blixtrade nästan som förr, men den gula metallen var och förblef mörknad, ingen människa kunde numera inbilla sig, att det var guld, men för ett fruntimmer i hennes nuvarande villkor kunde armbandet nog ännu duga att använda, och det var ju det enda hon hade kvar af alla nipper Ferdinand gifvit henne; allt af värde hade hon måst sälja eller pantsätta.

Där satt hon i chäslongen med talmiarmbandet kring handleden och försökte få det att blänka i lampskenet. Men resultatet blef just inte särdeles tillfredsställande, och hon lät handen sjunka mot den sjaskiga gamla svarta kjolen, lutade sig tillbaka mot soffans ryggstöd, lyssnade en stund på tystnaden i de ödsliga rummen, kände på, huru trött hon var efter de sista dagarnas sorgliga bestyr... och så kommo tankarna, de gamla, förbjudna tankarna, som hon i årtal kämpat för att hålla på afstånd; de myllrade fram från alla skumma vår, de kommo i svärmar in genom den öppna salsdörren, från mörkret där ute omkring den tomma gungstolen, och hon hade hvarken vilja eller kraft att hålla dem ifrån sig.

Hvad var det för ett lif hon lefvat? Hvad var det för vägar hon gått, som ständigt ledt nedåt, nedåt, fast man uppmanat henne att gå dem just för

att komma sig upp? Och hvad var det för en smutsig och mörk återvändsgränd hon nu hamnat i, så trött och andfädd, att hon inte orkade vända om igen? Hvad hade det blifvit af henne? Gud i himmelen, hvad hade lifvet gjort af den tjuguariga flickan, som knäppt Olofs silfverarmband kring sin handled och gifvit sig själf ett heligt löfte att alltid välja det äkta?

Där stod hon nu ensam och i mörkret och med fötterna tunga af ler, och allt det guld för hvilket hon sålt sig, alla grannlåterna hon fått där inne i berget hos trollen, det var ingenting annat än några vissna löf!

Och hurudan var hon själf? Sempel, simpel hade hon blifvit under hvardagssläpets nötning, hon hade trätt med sina pigor, hon hade blifvit utskämd i sitt kvarter, därför att hon inte kunde hålla fred med sina grannar, och hon hade utan vämjelse sett sin man gå klädd i hennes förre älskares aflagda kläder! Fy! Fy!...

Det var inte möjligt, att yttre inflytanden kunde göra en människa sådan, om det inte fanns en botten-sats af simpelhet hos henne allra längst ner. Ja, hon var naturligtvis en simpel natur, och att hon känt sig finare och bättre en gång i tiden, *det* hade varit yttre inflytande, det var Olof, som verkat på henne, och det var deras kärlek, som hade förgyllt henne...

Och den kärleken hade hon kastat bort! Det dyrbaraste, det högsta, som lifvet haft att bjuda henne, det, som kanske kunde ha gjort henne till en annan människa, lockat fram det bästa hos henne...

den värmande, renande solen, som kanske kunnat torka ut bottensatsen hos henne... den hade hon frivilligt vändt ryggen och gått sina egna vägar, de leriga vägarna, som alltjämt burit nedåt, nedåt till den råkalla, skumma grändens flottos!...

Ja, frivilligt. Ty skulden var hennes egen. Ferdinand hade lockat henne, och mor hade skjutit på, men hon hade aldrig behöft välja deras väg, om inte hennes egen natur hade dragit henne. Hon hade ju aldrig varit någon beskedlig stackare, som låtit knuffa sig fram af andra, tvärtom, som barn hade hon varit trotsig och egensinnig, och i hela lifvet hade hennes egen vilja varit hennes enda lag... ånej, hon kunde inte skylla ifrån sig på andra, om hon velat aldrig så gärna! Hvad som skett hade varit rätt och lagom åt henne; om hon hade fått talmi, så var det därför att hon själf varit en talminatur.

Och det där stora offret, som hon en gång stoltserat med... nu förstod hon, att det bara varit ett sentimentalt själfbedrägeri, ett halft omedvetet försök att göra sig vacker i sina egna ögon, att sätta en aln till sin längd. Det var nog Mammon, som mest hade lockat henne... för egen räkning och för Olles; hon var så simpel redan på den tiden, att hon inte kunnat tänka sig annat än att till och med den ädlaste och bästa människa måste sätta utkomsten, anseendet bland människor, främst och högst. Hon hade inte förstått det då, hon hade trott, att hon handlade af de renaste och oegennyttigaste bevekelsegrunder, men Olof hade genomskådat henne, han, och om han också varit för sträng i sina uttryck den där rysliga förmiddagen uppe vid Tyskbagargatan, så hade han haft rätt

i sak i all fall. Hon kunde inte älska annat än på sitt tarfliga sätt, hon kunde inte höja sig till en vid och stor uppfattning af någonting, för henne stod det alltid så mycket smått och prosaiskt i vägen och skymde utsikten till det som var upphöjdt och fjärran och svåråtkomligt . . . allt det där, som Olof genast och lätt tillägnade sig, därför att han redan af naturen bar något besläktadt inom sig. Men mellan henne och det stora och sköna och heliga i lifvet hade det aldrig funnits någon magnetisk växelverkan, hon var född plebej, hon hade lunkat sin väg fram plattfotad och krokryggig och närsynt och nöjt sig med det, som låg henne närmast, det hon kunde ta i . . . Och hela olyckan hade varit, att hon ett ögonblick fått en aning om, att det låg något där utanför, som hon inte kunde nå.

Men hvarför var hon så skapad, att hon inte kunde nå det? Hvarför hade hon blifvit född närsynt? Hvarför kunde hon inte ha fått höra till samma ras som Olof?

Hon skrattade bittert. Det tjänade visst till något att fråga! Hon tyckte just, att hon liknade mor nu, där hon satt och käxade med sina hvarför och gnattade på ödet. Nej, det var nog bäst att inte vara så nyfiken och låta bli att söka titta i Försynens kort . . . bäst att försöka göra det skapligaste möjliga af sitt lif och för resten inte bromsas, annars kunde missnöjet »slå in» och då fick man den där otäcka blodförgiftningen, som mor hade både lefvat och dött med. Ett friskt lynne hade då Karin haft i sin ungdom, och få se, om hon inte kunde leta fram några spillror däraf att ha på gamla dagar . . . Än skulle

allt Einar och hon ha sig månet godt skratt tillsammans.

Einar . . .

Ja, han var nu hos Olof som vanligt. De sutto väl och läste latin som bäst, läste i samma bok, medan lampskenet strömmade ner öfver två hufvud, som lutade sig nära ihop . . . ett litet, svartlockigt och ett stort, kortklippt, vitblondt. Å, hon såg så tydligt det hufvudets form, afsmalnande bakåt som ett ägg och med en liten platt yta strax ofvanför där nacklinien började. Hon tillslöt ögonen och såg alltsammans för sig . . . och hon höjde omedvetet händerna från knät, som om hon velat lägga dem en på hvardera hufvudet och stryka de lena hjässorna, både den svarta och den vitblonda . . .

Hon spratt upp och såg sig omkring förvirrad. Hvad var det för en underlig längtan, som började ropa inom henne och dref blodet upp till hennes kinder?

Olof! Å, hennes gamle käre Olle, det var som om hon inte tänkt på honom på flera år, tyckte hon, inte vågat, inte kunnat . . .

Hon gick några slag af och an i rummet, drack ett glas vatten för att ha något att ta sig till, men så stannade hon framför byrån, där en låda ännu stod utdragen, dök ner med handen i kartongen och tog Olofs armband. Hon fingrade på silkespapperet, bara för att känna på dess form. Men så slet hon plötsligt bort alla hinder, och nu stod hon vid lampen och slukade armbandet med ögonen, och det var nästan lika blankt och hvitt som då det var nytt, och på insidan stod ristadt, som om det graverats

i går: »Till min älskade Kajsa.» Hon slet af sig Ferdinands armband nästan med raseri, slängde det bort i lådan, knäppte på sig Olofs med darrande fingrar och kysste det, kysste det med samma ungdoms-glöd som om det varit i dag hon fyllt tjugu år . . .

Och nu satt hon i chäslongen med hufvudet hvilande mot armen och läpparna prässade mot den hvita silfverlänken och hon tyckte, att hon satt i sin gamla flickkammare där uppe vid Tyskbagargatan. Mor hade gått och lagt sig där ute i stora rummet, trött efter den sena supén på Du Nord, och allt var tyst i huset, endast Karin vakade med sin nyförvärfvade skatt. Då var det, som om någon kallat på henne på gatan, hon släckte lampan, kastade en sjal öfver sitt nattlinne och böjde sig långt ut genom fönstret i aprilnattens ljumma luft.

Där stod han nere på gatan i det blåhvita mån skenet. Han tog af sig hatten och viftade åt henne, och nu hörde hon hans djupa dämpade röst.

»God natt, Kajsa! . . . Jag ville bara säga dig god natt!»

Och så gick han . . . långsamt och med ansiktet vändt mot henne. Och nu tyckte hon att hon låg under täcket med tillslutna ögon och önskade, att hon kunde få dö i den stunden, så lycklig var hon . . . och nu liksom då tillrade den ena tåren efter den andra fram under de långa ögonfransarna, utan att hon visste af det . . .

11.

Flera gånger under vinterns lopp hade Einar bedt sin mor att följa med honom upp någon gång och se, hur onkel Olof bodde. Hon slog alltid bort det så godt hon kunde, men då han alltjämt kom tillbaka till samma ämne, fattade hon misstankar.

»Har du hittat på det där själf?» frågade hon och såg honom skarpt i ögonen.

»Nej, visst inte . . . onkel har ju bedt mig fråga dig, om du inte vill följa med mig dit någon gång. Har jag inte sagt dig, att det är han, som vill det?»

Det var Olof, som . . .

Men hvarför hade han då inte själf gjort henne ett besök? Han kunde ju ha följt Einar hem någon gång. Nå, det var kanske någon finkänslighet, som hon inte begrep.

Hon tvekade länge, men så en vacker vårdag fattade hon sitt beslut. Hvad tjänade det till att skygga tillbaka längre? Han hade kanske något att säga henne . . . något om det förflutna, och då var det ju bäst att få allt på det klara. Fast egentligen visste hon inte, att det fanns något oklart mellan dem. Men eftersom han ville det . . .

Hon kom öfverens med Einar, att han skulle möta henne utanför Olofs port klockan fem en eftermiddag, sedan de slutat äta, ty gossen åt numera alltid middag hos sin vän.

Det var en ovanligt varm majdag, Karin var litet sent ute, hade gått fort och hade en skär rodnad

på kinderna. Hon såg ovanligt ung ut i dag, hennes växt hade förlorat sin öfverdrifna fetma under de sista arbetsamma åren; den enkla välsittande sorgdräkten klädde henne förträffligt, och hennes ögon voro blanka och klara, nästan som förr. Hon gick med raska, spänstiga steg som en ung flicka och såg knappt ut att vara trettio år, fastän hon fyllt trettiosex.

Hon såg redan på afstånd, att det var Olof som stod i porten och väntade, Olof ensam. Hon hade icke sett honom på två år . . . men nu var hon ju beredd, och hennes hjärta gick knappast fortare än vanligt.

»Einar bad mig gå i hans ställe», sade Olof med ett småleende, sedan han hälsat på henne och tryckt hennes hand. »Min gamla Assunta håller på att lära honom spela tarocchitrekarl där uppe, och de voro bägge så intresserade, att jag inte nämdes afbryta dem.»

Han öppnade sin dörr, och hon trädde in. Hon hörde sin gosses röst på afstånd, det lugnade den lilla förvirring hon kanske kände vid tanken på, att hon nu var i Olofs hem. På dennes uppmaning lade hon af sig kragen, men hatten behöll hon på, hon skulle inte stanna så länge.

De gingo direkt in i Assuntas rum, hvarifrån rösterna hördes. Men Einar var så inne i sin sysselsättning att han bara nickade åt modern och fortfor att ge. Gamla Assunta däremot reste sig genast och nystade ur sig en lång ramsa italienska, men återtog på Olofs uppmaning sin plats vid spelbordet.

»Ja de här båda spelorrarna se nog helst, att de få vara i fred», sade Olof leende. »Vi kunna ju se på våningen så länge . . .»

De gjorde en hastig vandring genom rummen och kommo strax tillbaka till salongen, där de mesta kuriositeterna voro samlade. Genom de öppna dörarna till Assuntas rum hörde de, att de båda spelande redan hunnit komma i gräl. En hop besynnerliga ord korsade hvarandra i luften som fräsande raketer, så upplöstes alltsammans i ett tvåstämmigt gapskratt, och fred var åter sluten.

»Du bor vackert och präktigt», sade Karin och såg sig omkring. »Bara det här rummets inredning är ju värd en liten förmögenhet.»

»Ja, du må tro, Karin, jag förtjänar grofva pengar nu för tiden», svarade Olof muntert. »Jag har öfvertagit Telows institut sedan i höstas, och det går med pukor och trumpeter. Inte heller kom jag hem från Italien med tomma fickor.»

»Nej, det syns minsann.»

»Du ser på den där bordduken . . . ja, det är just något för dig, du som förstår dig på broderier. Det är en gammal mässhake, scener ur S. Francescos lif, sömmad i något toscanskt nunnekloster på trettonhundratalet. Den gör du inte maken till, Karin.»

Hon låtsades betrakta broderiet, men hon tänkte: i dag kallar han mig inte kusin som sist.

Det blef tyst ett ögonblick; man hörde endast korten klatscha mot bordet och Assunta grymta af belåtenhet. Karin och Olof sutto i en liten hörnsöffa, så att de ej kunde se de spelande.

»Tack för att du kom, Karin», sade Olof slutligen, och hans ton lät nu helt allvarsam och litet vibrerande. »Jag har längtat så efter att se dig här uppe . . .»

»Om jag vetat det, skulle jag ha kommit förr», sade Karin och mötte helt lugnt hans blick, men det var något i den, som kom henne att vända bort ögonen igen.

»Jag har så mycket att säga dig», fortfor han.
»Så mycket att be dig förlåta.»

»Förlåta?»

»Ja, du vet nog, hvad jag menar. Jag försyndade mig groft mot dig för femton år sedan. Jag insåg det inte strax, jag var så full af bitterhet... men sedan, då jag lefvat en tid i ensamhet och såg ditt och mitt förhållande på afstand... då kom ångern och blygseln så småningom.»

»Du har ingenting att ångra, du hade rätt i allt hvad du sade.»

»Det hade jag kanske från min dåvarande synpunkt, men jag hade kastat dig min rätt i ansiktet på ett brutalt och rätt sätt... och det gnagde mig som en sjukdom hela tiden jag gick där nere och hade så god tid att gräma mig och hålla dom öfver mig själf. I minst tio år har jag längtat efter den här stunden, då jag får se dig i dina gamla kära, välsignade ögon och be dig: Karin, var inte ond på mig, förlåt mig allt groft och öfveriladt jag sade dig den där gången!»

Hans röst lät så vek, att hon måste stålsätta sig mot den.

»Hvad du är dum, Olle», sade hon i sin lekfulla gamla flickton och skrattade. »Du vet ju, att jag inte har rygga att bära en vrede längre än i åtta dar på sin höjd.»

Det var ett af hans gamla uttryck, som fallit

henne in, och han kände igen det. Men hon ångrade sig genast, att hon slagit in på den gamla tonarten; deras ungdom skulle ju vara död nu. Och hon tillade i allvarlig ton:

»Allt det där är längesedan glömdt och förlåtet.»

Hon räckte honom sin hand, och han tryckte den hårdt.

»Tack.»

»För resten tillkommer det inte den, som har rätt, att be om förlåtelse.»

»Rätt! Ja, ser du, Karin, det är så underligt med det där att ha rätt. Det är visst någonting relativt, det så väl som mycket annat. *Då* hade jag rätt i sak, men om vi nu stode i samma situation och jag dömde dig lika hårdt som då, skulle jag göra dig en blodig orätt. Ty nu är jag inte samma hänsynslöse idealist som jag var då. Jag har sett mera af världen och människorna och lärt mig förstå, att inte alla kunna vara lika eller dömas lika. Det finns ju inte en människa, som är alldeles lik någon annan till anletsdragen, och på samma sätt finns det ej heller en, som är fullständigt lik någon annan till sin inre anläggning. Sådant måste man ta hänsyn till, då man dömer. Och jag har nu lärt mig, att lifvet är en kedja af kompromisser, om det skall kunna lefvas; man kommer inte ur fläcken, om man bara går omkring och fordrar, att alla skola känna och tänka och handla efter samma lagar man själf gjort till sitt lufs norm. Ty ingen har ju fullt samma utgångspunkt som jag, och ingen har lefvat sig till precis samma resultat som jag. Och för resten... hvad gör en människa som felar? Gör hon inte sig

själf skada i första rummet? Vi arma jordvarelser äro så underligt konstruerade, att vi äro våra egna fiender. Ingen af våra värsta ovänner, om vi ha några, kan göra oss tiondelen så mycket ondt som vi göra oss själfva. Det är en förbannelse, som följer oss från vaggan till grafven. Därför skall man först och sist känna ett broderligt medlidande med alla, som handla orätt, och tänka: jag vill inte fördöma, inte straffa, ty en oriktig handling är sitt eget straff.»

»Å, hvad du har rätt i det», utbrast Karin; det var som om hela hennes olyckliga äktenskap legat utbreddt för henne som belyst af en blix.

»Och du kan förstå, att sedan jag kommit på sådana tankar, ser jag din och min ungdomshistoria i ett annat ljus... och framför allt ser jag *dig* helt annorlunda än jag såg dig den där dagen. Då inbillade jag mig länge, att jag hatade dig... och sedan ha mina känslor mot dig genomlöpt en hel skala af olika skiftningar... saknad, blygsel öfver min brutalitet mot dig, medlidande... och då jag kom tillbaka till Stockholm och återsåg dig, kände jag en sådan innerlig tacksamhet mot dig, därför att mitt sår hade ärrats och för att du inte sade ett ord eller gjorde en rörelse, som kom det att brista upp igen.»

»Du har således helt och hållet öfvervunnit...?» frågade Karin och såg upp på honom, men det kostade henne en ansträngning att lägga in glädje i sin ton.

»Ja, helt och hållet», svarade han. »Allt det där har värkt bort... Men nu, må du tro, har jag kommit in i ett nytt besynnerligt stadium. Alltsedan

jag blef riktigt tvärsäker på, att jag var botad från dig, att jag inte alls älskade dig längre och att du för mig bara var fru Janzén, inte ett dyft Karin och ändå mindre Kajsa — har jag så småningom blifvit kär på nytt, och gissa i hvem!»

Hon såg hastigt upp, och det var ett par oroliga ögon, som mötte hans pojkaktigt skälmska.

»Det kan jag inte gissa», sade hon slutligen med osäker röst.

»I dig!»

Hon reste sig hastigt.

»Nej, jag skämtar inte, sitt ner igen, skall du få höra så underligt man kan gå i kretsgång här i lifvet.» Han fattade henne i armen och drog henne ner i soffan. »På två år har jag inte sett dig — ty jag räknar inte den gången för en månad sedan, då jag stod gömd som en förälskad skolpojke i portgången midt emot din och såg dig stå och tvätta dina fönster-rutor. På två år har jag inte träffat dig, inte hört din röst, och ändå har jag under dessa två år lefvat oafbrutet tillsammans med dig. Det är Einar, som har varit ditt andra jag. Det började med, att allt flera yttre likheter mellan dig och honom gingo upp för mig. Än var det hans gropar i kinden, än den där lilla vanan att inte hålla munnen igen, än gjorde han en rörelse med hufvudet, som påminde om dig, än hade hans röst en timbre, som liknade din, då du var aderton år. På det sättet fick jag aldrig vara i fred för dig, du dök upp i hvarje ögonblick. Men då Einar och jag blefvo litet närmare bekanta, var det också en hel mängd karaktärsdrag hos honom, som trollade fram min kära gamla Kajsa lifslevande

för mig. Oupphörligt måste jag säga till mig själf: så skulle Karin också ha svarat, just så skulle Karin ha betett sig. Dag för dag blef mitt hem allt mera fullt af dig, du satt med mig vid bordet, du deltog i alla mina samtal med Einar, och då vi voro ute och lefde röfvare, var det din käcka, naturliga ungdomsfriskhet jag hörde genom hans skratt och hans tokiga infall. Jag tycker mycket om Einar för hans egen skull, men nu håller jag tio gånger så mycket af honom, därför att han, utan att själf veta af det, har återigen och genom en sidoport smusslat in min ungdoms älskade, oförgätliga Karin i mitt hjärta... ty vet du, min gamla kärlek har spelat mig ett spratt, den låg bara och låtsades sofva, nu har den rest på sig och sträckt på sina lemmar, och den är lika ung och stark som förr, och nu räcker den armarna emot dig och frågar dig, om det verkligen kan vara sant, att du så alldeles har glömt din gamla Olle?»

De sista orden hviskade han nästan i hennes öra, hon kände hans arm omkring sitt lif och som i yrsel lät hon sitt hufvud glida ner mot hans axel. Hon tyckte, att hon föll och föll genom soliga blåa rymder, men hon kände sig ändå så trygg och lycklig, ty hennes hufvud hvilade på hans starka skuldra alldeles som förr, detta enda, som hon längtat efter som en oupphinnelig sällhet, att få blott en enda, enda gång till i lifvet luta sin kind mot hans axel, det hade nu gått i fullbordan, och hon öfverlämnade sig därät besinningslöst och med halfslutna ögon...

Nu talade han åter, och hon lyssnade till hans ord som till en gammal kär, halförgäten melodi:

»Karin, min unga, käcka, präktiga Karin... jag älskar dig... jag älskar dig... allt det stygga och vedervärdiga är bara någonting, som vi drömt. Nu äro vi unga igen, du är nitton år och jag tjugu... och jag älskar dig, jag älskar dig!...»

»Onkel!» ljud plötsligt Einars röst från sidorummet. »Onkel Olof!»

De hade glömt gossen och Assunta. Olof reste sig upp, strök med handen öfver pannan och gick raskt bort till den öppna dörren.

»Hvad vill du, kvanting?»

»Assunta säger, att man nödvändigt skall vara tre till det här spelet, och att hon inte kan lära mig det, om inte du är med. Hon orkar inte tänka längre för den dumma trekarlen.»

»Jag kommer om en stund, spela ett parti till så länge.»

»Nej, kom nu genast! Mor kan ju sitta och se på, så får hon också lära sig.»

»Mor och jag ha någonting att tala om... jag kommer om tio minuter.»

Då han kom tillbaka ut i rummet, hade Karin rest sig ur soffan och stod och drog på sig den vänstra handsken. Hon var blek.

»Jag skall gå nu», sade hon knappast hörbart.

»Skall du gå?» utbrast han, som om han ej förstått henne. »Nu, då jag ber dig stanna... stanna för alltid, som min älskade hustru? Ty det var så jag menade, det förstod du väl?»

»Ja, jag förstår», svarade hon med dämpad röst och nervös brådska, som om det ena ordet jagat det

andra, »men du måste också förstå, att hvad du ber mig om är omöjligt... det är för sent.»

»För sent?»

»Du säger, att du älskar mig. Och hur lycklig och tacksam jag är att än en gång ha fått höra de orden från dig, får jag inte ge dem större betydelse än de förtjäna. Det är inte mig du älskar, sådan jag nu är, det är den gamla Karin... din *unga* Karin, det sade du ju själf... det är ditt minne af mig, sådan jag var vid nitton år. Den Karin är så olik den jag nu är, att du inte ett ögonblick skulle känna igen henne, om jag nu tog dig på orden och blef din hustru. Du skulle ha friat till Rakel och fått Lea.»

Hon försökte dra på munnen, men det blef intet leende, endast en stel rörelse med läpparna. Och hennes händer darrade, så att hon ej kunde få på handsken, utan afstod från försöket och lät den falla.

»Hvad är det du säger, Karin?» sade han och trädde fram så tätt intill henne, att de nu endast behöfde tala i flämtande hviskningar för att höra hvarandra. »Vet du, hvad du säger? Är det inte dig jag älskar? Jo, dig är det, sådan jag nu ser dig här framför mig... dig med sorgdräkten efter din man... dig med ditt vackra svarta hår, som börjat gråna vid tinningarna... dig med ditt kära välsignade ansikte, som för mig är evigt ungt, alltid min ungdoms älskade Karins ansikte och som nog skall lära sig le igen, fast det nu anstränger sig att vara lillgammalt och öfverklökt. Fy, Karin, att du kan svara mig så, då jag kommer emot dig och är din gamle Olle i hvarenda hjärtfiber, hvarenda bloddroppe!»

»Men jag är alls inte din gamla Karin, och just därför . . . jag är en helt annan människa än du tror. Jag har gått i en hård skola, och den har bara försämrat mig. Jag är ofin, jag är grof, jag är hårdhänt på allt sätt . . . jag har lefvat fram mitt lif i simpla sysslor och vant mig att tänka simpla tankar. Du är nu en bildad man, en salongsman, och jag är nästan en kvinna af folket. Jag är häftig, har ingen takt, jag talar grofva ord, jag har snäst min man som en hund, och en af mina pigor ha gått ur tjänsten för att jag gaf henne en örfil . . . nu hör du själf! Å, Olof, att jag skall behöfva stå och säga dig allt detta!»

Hon satte handen för ansiktet, men han lade armen om hennes lif, förde med mildt våld ner hennes hand, behöll den i sin och tvingade henne att se honom i ögonen.

»Hvarför säger du mig det då», sade han, »jag vet det ju! Einar har beskrifvit ert hemlif för mig, och jag har förstått och känt medlidande. Allt det där, som du häntyder på, skall falla bort af sig själf i mitt hem, i vårt hem . . . här skall du aldrig få någon anledning att säga grofva ord, och gör du det ändå, ska Einar och jag göra narr af dig och skratta bort det!»

»Se på den där handen du håller i din», inföll Karin. »Den är sträf, den är röd af simpla sysslor, den är sönderstucken af nålen och hård af lut och slaskvatten. Jämför den sedan med din. Lika omaka som våra händer äro, lika omaka äro du och jag nu mera . . . och det ha vi kanske alltid varit.»

Han släppte hennes hand och satte sig på stolen framför henne med hufvudet i bägge sina händer,

liksom för att tänka, söka ett slående argument att gendrifva henne med.

»Kommer du ihåg, då vi voro unga, Olof, och gingo hem från våra möten i Humlegården?» fortfor hon, och hennes röst hade nu fått fasthet och ett allvar, som isade honom. »Aldrig kunde jag hålla jämna steg med dig. Du tog så långa steg, och jag kunde inte hålla takten, hur jag än försökte. Å, jag har tänkt på det tusen gånger sedan och förstått, att det var en bild af hela vårt förhållande. Så skulle det också bli nu, Olof, och nu vore det ännu värre, ty hvad gjorde det, då vi voro unga, då har man sin kärlek och all vårens glädje och frågar inte så mycket efter att mäta hvarandras tankedjup! Men nu! Att vara en fullmogen man med hög bildning och ett starkt behof att resonera, inte leka, tala, inte jollra . . . och ha en hustru, som inte kan följa med, det minsta din tanke tar ut stegen . . . som bara stirrar på dig dumt och lyssnar på din röst, men inte förstår hälften af dina ord . . .»

»Du vill inte bli min hustru?» sade Olof och reste sig med blek panna och oro i ögonen.

»Jag kan inte, jag vågar inte. Jag skulle göra dig olycklig.»

»Äro vi nu där igen? Du borde komma ihåg, att du en gång gjort oss bägge eländigt olyckliga genom att hysa för öfverdrifven omsorg om min lycka.»

»Det var helt annorlunda. Då drefs jag af romantiska flickgriller. Nu är jag en gammal erfaren kvinna, som känner sig själf. Om jag nu gaf efter och blef din hustru, skulle jag efter ett år, kanske bara några månader, ha sjunkit ner till att bara vara din

hushållerska och du skulle för andra gången ha blifvit olycklig genom mitt förvällande. Nej, Olof, locka mig inte att begå en handling af svaghet, som jag sedan skulle ångra i hela mitt lif. Tro mig, i denna stund är jag den, som tänker klarast och ser längst af oss bägge.»

»Akta dig, Karin!» sade han nästan i hotande ton. »Du vill återigen handla som din egen fiende. Det är den gamla fegheten, som förleder dig att smyga dig undan på en sidoväg. Man måste ju våga något för att vinna i livvets hasardspel. Om vi nu återigen ska skiljas, du och jag, så är det en skärande och ohjälplig orättvisa mot oss bägge, mest mot dig, ty det är du, som får samvetskvalen. Efter långa år af sorg och grämelse och ånger öfver begångna misstag stå vi åter här inför hvarandra med samma känslor som förr, samma sega kärlek... förstår du inte, att det är därför att vi höra tillsammans och att jag är din lycka och du är min? Glöm all småaktig hänsyn, gör inte berg af ett sandkorn, försök vara djärf och se i stort en gång, efter det är på det hela vårt lif nu beror! Och hvad har du för rätt att återigen slita lyckan ur mina händer och tvinga mig att lefva tunga, ensliga, kyliga år, fulla af bitter grämelse?»

Men Karin var fången i de tankekedjor hon knutit i ensamheten, det var som om hon af hela hans varningstal endast hört hvad han sagt om sin ensliga framtid, och hon svarade:

»Du skall inte lefva ensam. Du har din gamla kära och goda Assunta... och du har Einar. Ty han är din helt och hållet. Om jag inte kan ge dig mig själf, därför att jag inte vågar det, så kan jag

åtminstone ge dig honom. Han är det bästa jag har... tag honom! Låt honom få bli din son, uppfostra honom, gör honom lik dig, det är den enda tack jag begär för gåfvan, håll af honom och låt honom bli dig en ersättning för hvad du nu bedt mig om och som jag inte kan ge... tro mig, du vinner på bytet.»

»Aldrig skall jag ta ifrån dig din son. Jag har redan tillvällat mig för mycket af honom.»

»Han skall själf få afgöra. Där kommer han.»

Einar stod redan midt framför dem. Han såg litet förvånad på de bägge upprörda ansiktena och sade sedan:

»Assunta ledsnade och gick ut i köket för att grädda en pizza åt den lille Johannes döparens mamma.»

Då ingen svarade, såg han spörjande från den ene till den andra och sade sedan:

»Ha ni grälat?»

»Nej, men vi ha talat om allvarsamma och viktiga saker», svarade Karin. »Det gäller dig också, gossen min. Olof och jag ha talat om framtiden, din och min framtid. Och då du kom in, ämnade jag just berätta, att jag i dag har fattat mitt beslut angående Hilma Bergers anbud, du vet. Jag flyttar till landet och hjälper henne med handelsboden; jag tror som hon, att det skall passa mig.»

»Jaså. När flyttar du?»

»Så fort som möjligt. Just nu är det så härligt på landet.»

»Nå än jag då? Finns det någon ordentlig skola där nere?»

»Du... du skall stanna i Stockholm, har jag tänkt. Jag har just nyss erbjudit din onkel att ta

dig som arf och eget, behålla dig som sin son... ni två ä' ju redan så införlifvade med hvarandra, att skillnaden blef så godt som ingen.»

»Bara det, att nu har jag honom och dig, och då skulle jag få bara honom.»

»Du skulle naturligtvis komma ner och vara hos mig en månad under sommarferierna... eller två månader, det finge väl onkel finna sig i. Du skulle inte få tråkigt på landet», tillade hon, och nu lyckades hon verkligen småle riktigt muntert, »jag skall få igen mitt gamla glada lynne där nere, det känner jag, och försöka vara så treflig jag kan. Jag vill inte, att du skulle betrakta de där månaderna hos mig som ett oundvikligt ondt, utan som ett behagligt ombyte. Men du skulle anse Olof som din far, ditt stöd, din närmaste anhörige... hålla af honom lika mycket som din mor, mer än mig.»

Hon talade i en ton, som hon försökte göra lugn och naturlig. Olof stod ett stycke afsides och tog ej ögonen från gossen. Einar hade hört på med en misstrogen min, som om han ej trott sina öron.

»Och hvad säger onkel om det här?» frågade han och vände sig till Olof.

»Jag säger ingenting ännu, jag vill låta dig ha ordet», svarade denne och försökte se lugn ut, men han skälfde på rösten.

»Onkel och jag ha kommit öfverens, att du själf skall få välja», sade Karin.

Einar stod tyst en stund, mycket röd i ansiktet, och det ryckte i hans mungipor. Så gick han fram till Karin, stod ett ögonblick och såg henne i ögonen och sade sedan:

»Jag tycker förfärligt mycket om onkel Olof och vill gärna stanna hos honom... men du är ju min mamma, och skall jag nödvändigt välja, så följer jag med dig och hjälper dig i handelsboden.»

Det kom så oväntadt för Karin, hon brast i häftig gråt. Och nu satt han bredvid henne i soffan och hon kände hans arm öfver sin axel.

»Var du rädd, att jag inte skulle vilja följa med dig, mamma? Gråt inte! Jag *vill* ju vara där du är... fast det är ledsamt att sluta skolan och skiljas från onkel. Men jag får väl fara upp och hälsa på honom ibland? Jag kan åka på velociped, så kostar det ingenting, det är ju inte långt till Gnesta. Och det kanske är lifvadt att vara bodbetjänt och sälja snus till bondgubbarna. Gråt inte, mor... hvarför gråter du?»

Men nu föll Olof in i bitter ton:

»Mor kanske tycker det är synd om mig, som skall förlora dig. Jag vet, att hon så gärna unnar mig att få behålla dig.»

»Men hvarför kan hon då inte stanna kvar i Stockholm som förut, så behöfver ingendera förlora mig!» utbrast fjortonåringen, helt stolt öfver att ha tänkt ut den lösningen, som ingen af de båda fullvuxna kunnat hitta på.

»Nej, din mamma vill bort från Stockholm, och det är inte värdt du frågar henne hvarför, det vet hon inte själf», sade Olof.

Einar betraktade honom noga. Han såg så besynnerlig ut, onkel, trött och nedslagen och gammal. Men så for det som en blixst öfver hans ansikte... och han sträckte krampaktigt ut handen efter det sista halmstrået.

»Om du vill, Einar, skall jag tala om, hvarför mor vill resa sin väg», sade han. »Hon har fått en friare, som hon inte vill ha, och nu tycker hon, att hon inte kan stanna i samma stad som han.»

»En friare! Du, mor!»

»Och den friaren är jag», sade Olof med en pröfvande blick på gossen.

»Du!»

»Ja, jag har hållit af din mor, sedan vi bägge voro unga, innan hon gifte sig, och i dag har jag bedt henne bli min hustru, men hon vill inte.»

»Å, kors i Herrans namn!» utbrast Einar häpen; han rusade upp från soffan och ställde sig att starrbliga på Karin, som satt där helt bestört öfver detta nya oväntade schackdrag af Olof. »Är hon alldeles tokig! Hvarför vill hon inte ha dig? Tycker hon inte om dig?»

»Jo, hon håller lika mycket af mig som jag af henne.»

»Har hon sagt det?»

»Nej, men det vet jag ändå.»

»Mor, är du alldeles stollig, som inte vill ha en så'n man som onkel Olof! Men hvad säger hon då, hvad skyller hon på?»

»Hon säger, att hon är för tarflig, att hon brukar begagna grofva ord och att hon har köksfingrar.»

»Men mamma då!» utbrast Einar förtrytsamt. »Hur kan du tänka dig, att en så'n karl som onkel skulle fästa sig vid så'na småaktigheter? Och när han vill ha dig, så! För resten skall du inte tro, att inte han också begagnar fula ord, jag har lärt honom en hel smälta. Å, mamma, var inte dum nu! Det

skulle vara så lifvadt, om du gifte dig med onkel, då behöfde ingen skiljas från den andra, vi skulle hålla ihop i en så'n sämja, alla tre!

»Och så behöfde du inte sluta skolan i förtid och ställa dig bakom en disk», insköt Olof. Men Einar hörde icke på honom, hans fantasi galopperade...

»Vi skulle lefva som i ett himmelrike, vi tre», sade han med ögonen lysande af exaltation. »Onkel Olof skulle köpa en damvelociped åt mor, och så skulle vi lära henne åka, och så snart onkel kom hem från institutet, skulle vi kila i väg, alla tre, utåt skogen, och där skulle vi leka Tiburzi, och mor skulle vara en resande lady, som vi röfvade bort och bar in i ett mörkt snår och plundrade...»

Men under det gossen pratade, hade Karin hunnit samla sig. Hon rätade upp sig, hämtade djupt efter andan, lade handen på Einars axel och såg honom ända in i hans barnasjäls innersta skrymslen.

»Hör du, Einar», sade hon mildt, »tror du inte, att jag vill göra allt, *allt* i världen, för min gosse, om det står i min makt?»

»Jo, naturligtvis, det är jag då så säker på»...

»Och när jag säger dig, att jag, näst dig, håller mest af onkel Olof af alla människor i världen... tror du inte då, att jag skulle vilja göra allt också för honom, allt som stod i min makt och som inte vore orätt?»

»Jo, det tror jag.»

»När jag då fast och bestämdt förklarar, att jag inte *kan* gifta mig med honom, emedan det strider emot mitt samvete, tror du inte då, att jag handlar så, att jag kan stå till svars för det både inför dig

och honom? Tror du, att jag nu skulle säga nej till det, som både du och han be mig om, om jag inte hade starka och goda och tvingande skäl?»

Gossen såg ner framför sig ett ögonblick. Hans exaltation var alldeles borta. Så reste han sig upp och tog ett par steg mot Olof med tveksam min, men plötsligt vände han om, kastade sig om moderns hals, tryckte hennes hufvud intill sig och sade i nästan trotsig ton, vändande sig mot Olof:

»Mor handlar alltid rätt. Det är nog bäst, att det blir som hon vill.»

Det blef tyst i rummet en stund. Karin tryckte sig intill sin gosse och tillslöt ögonen. Den sista brottningen i hennes inre var hård, men kort och afspeglade sig knappast i hennes ansikte; det ryckte litet i en muskel öfver ögonbrynen, och ett par stora tårar blefvo hängande i ögonfransarna; sedan var det förbi, och allt blef stilla . . .

Olof stod ett stycke ifrån dem med bortvändt ansikte.

Nu reste Karin sig och tog sina handskar.

»Vi ska gå hem nu, Einar», sade hon i dämpad ton. «Vi behöfva vara för oss själfva, du och jag på vårt håll och Olof på sitt. Vi flytta inte till landet, vi stanna i Stockholm. Jag har inte rätt att beröfva dig onkel Olofs stöd eller ta dig ifrån honom. I sommar ska du och jag vara nere på landet, men vi komma tillbaka i höst, och då ha vi alla tre haft tid att sätta oss in i, att det är bäst och rättast, det som du och jag nu ha beslutat. Olof och jag ska försöka förlåta hvarandra allt ondt och vara goda vänner, och efter vi inte kunna få rå om dig tillsam-

mans, ska vi göra som det står i bibliska historien om Salomos dom: vi ska dela dig, och jag skall inte räkna så noga, om han får brorslotten.»

Hon gick fram till Olof och räckte honom sin hand, som han tog utan att se på henne.

»Var inte ond på mig, Olof. Förr eller senare skall du inse, att jag har handlat mot dig som en klok och snäll syster. Säg ingenting nu. Men då du dömer mig i dina ensamma stunder, skall du komma ihåg, att jag har tänkt på ditt bästa först och sist . . . och i och med det samma också på mitt, och då vi träffas i höst, ska vi mötas med lugnt sinne och glada ansikten . . . och hvem vet», tillade hon, vändande sig till Einar, »kanske kan vi också en gång komma att leka Tiburzi tillsammans, vi tre, om jag inte är för gammal och ovig att lära mig åka bicycle.»

Hennes småleende hade endast en liten nyans af vemod.

Olof hade ej släppt hennes hand. Nu tryckte han den till sitt bröst, vände sitt bleka ansikte emot henne och sade med en röst, som vibrerade af återhållen rörelse:

»Nu är det du, Karin, som tar för långa steg, och jag, som inte kan hinna med dig.»

»Kanske . . . för den här enda gången», svarade hon ödmjukt. »Men jag går inte ifrån dig för det.»

Hon drog sakta sin hand ur hans, och han såg efter henne med en lång blick, då hon gick mot dörren med Einar och försvann efter att ha vändt sig om med en afskedsnick.

Han stod ett ögonblick orörlig på samma fläck.

Så gick han stilla och satte sig i sitt soffhörn och stirrade på den tomma platsen vid sin sida. Ännu hörde han mor och son syssla med öfverkläderna ute i tamburen.

»Kajsal» hviskade han. »Min ungdoms . . . !»

Men det reste sig ingen storm i hans hjärta, han kände intet behof af att rasa, knyta händerna och vrida sig i marter, alltsammans var blott en dof, värkande smärta . . .

Han hörde tamburdörren stängas. Det var hans ungdom, som gick. —

»Har den vackra signoran gått?» frågade Assunta förvånad, då hon en stund därefter kom in med sin nybakade pizza och fann sin husbonde sittande i soffhörnet med handen för ansiktet.

»Ja, hon har gått.»

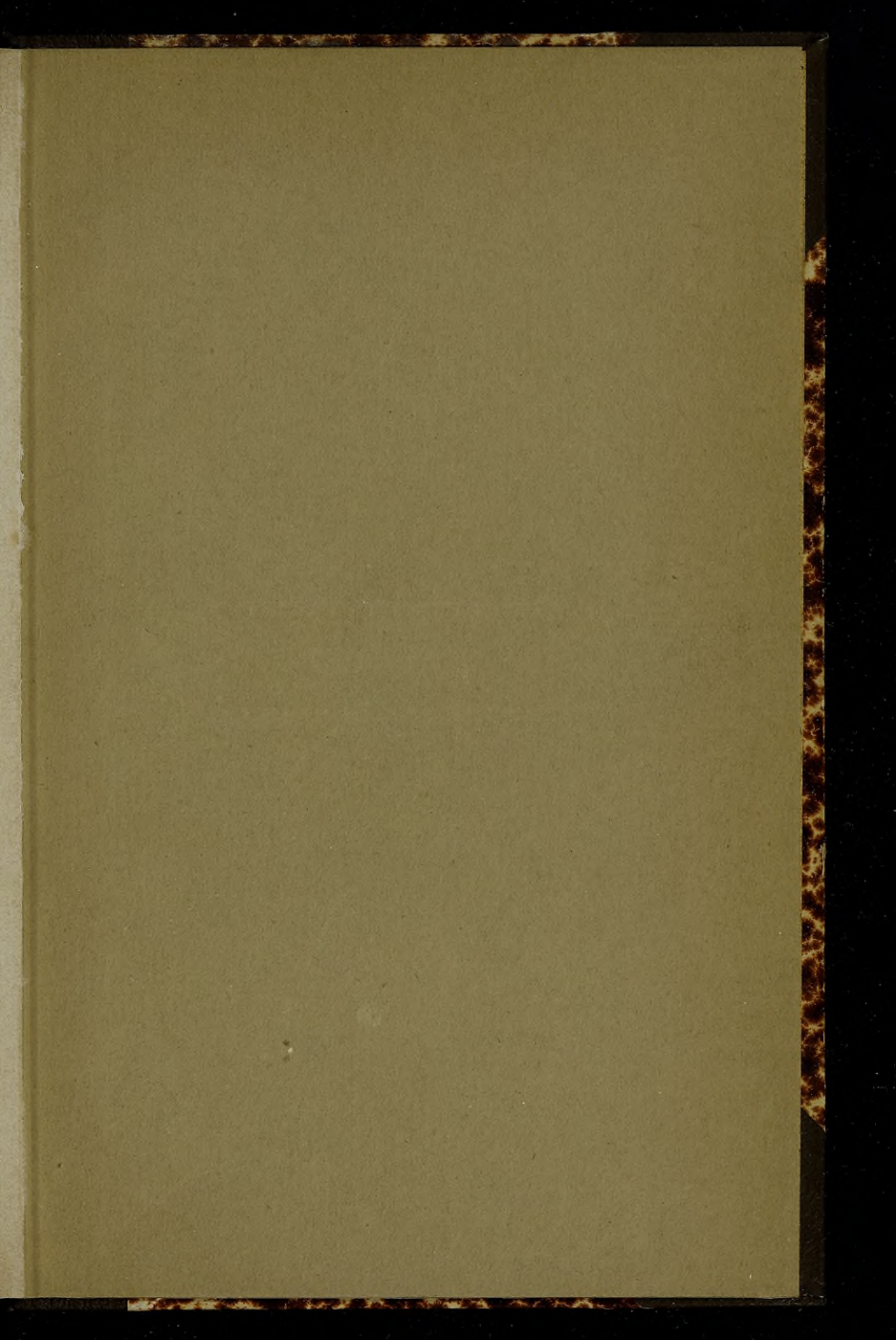
»Och den lille Johannes Döparen?»

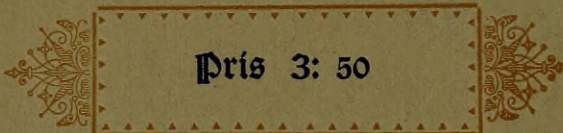
»Har också gått.»

Han reste sig och tillade vemodigt:

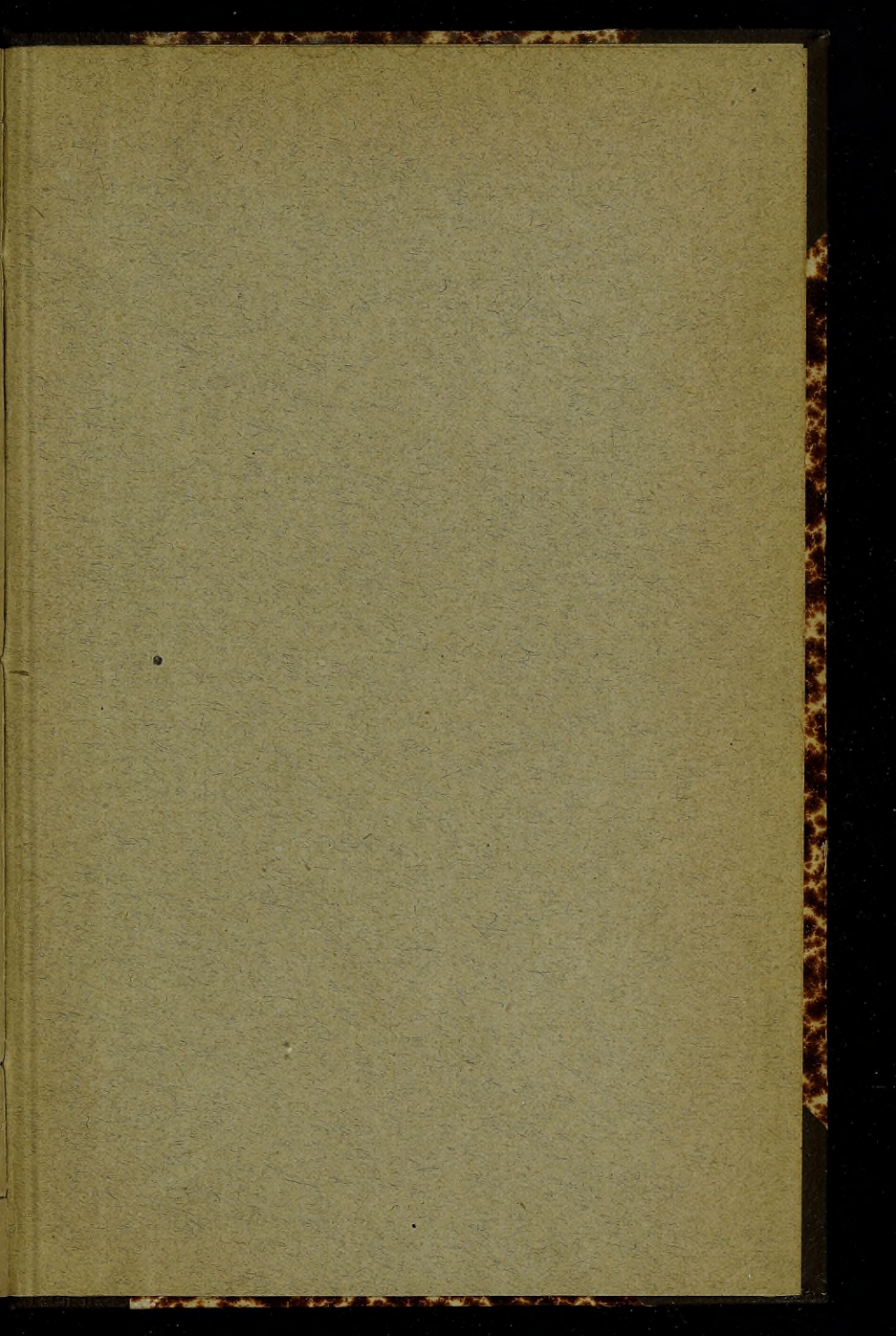
»Vi äro ensamma, vi båda gamla. Men den lille Johannes Döparen kommer tillbaka i morgon.»

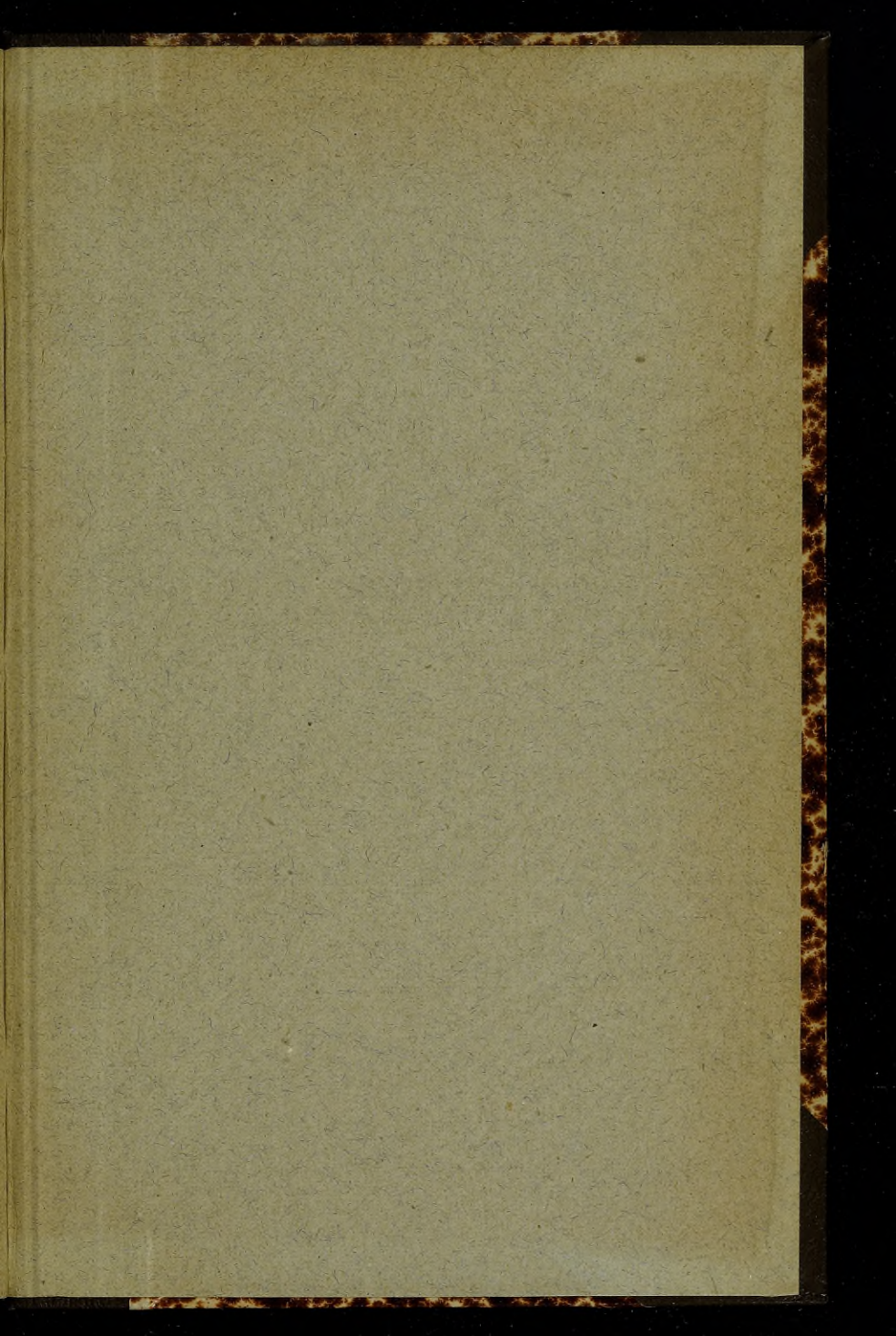

Pris 3: 50

LUNDS UNIVERSITETSBIBLIOTEK

15000

600412138